

Naših 25 let

Pazite, morate na ton lista; naj bo ljudski, vendar ne vulgaren. Pred očmi imejte dejstvo, da mora list vleči bralce za seboj in jih voditi k tistemu, k čemur stremi vse človeštvo — k notranje bogatejšemu življenju. (Josip Vidmar v intervjuju, današnji Dolenjski list, stran 27.)

Pray ton lista, ljudskost, neposrednost, a hkrati družbeno angažiranost, to je tisto, kar je naredilo Dolenjski list, da je — naj nam bo oproščena neskrupulnost ob prazniku — postal pojem nekega novinarskega pisanja. Kdorkoli je pripomogel, da imate zdaj v rokah 1334. številko in da je list v teh 25 letih zrasel iz nič v najboljše in v po nakladi največji pokrajinski časnik v Jugoslaviji, zasluži ob jubileju zahvalo. Pomagal je s svojim prispevkom ustvariti glasilo SZDL, brez katerega si Dolenjske ni mogoče zamisljati.

Seveda se je v minulih letih zgodilo marsikaj. Ni lahko svojega dela do potankosti stavljati javnosti na ogled, kar delamo časnikarji vedno znova in znova. Se teže je potrjevati doseženo. Kolikokrat nismo bili sami zadovoljni s svojim delom! Bili so spodsrljaji, tudi taki, ki jih ni mogoče opravičiti z naglico in drugimi nevednostmi novinarskega dela. Tudi poslej nismo imuni pred njimi.

Vendar pa lahko rečemo, da je list ostal na pravi poti. Kompas mu je bilo življenje. Eno resnico smo predvsem spoznali: časnik ne more zaiti, če bo zajemal v resničnem življenju, če se bo pri pisanju in odločitvah spraševal, kaj pomenijo za delovnega človeka, kaj je življenjski interes delavca, kneta, naprednega intelektualca. Čisto odvečno postane potem priseganje, opredeljevanje za neko politiko. Ljudstvo se je odločilo za samoupravno socialistično pot in ljudski časnik je z njim!

Iti korak pred ljudmi, jih potegniti za seboj, to je nelahka naloga. Ne le, ker je treba obvladati znanje z najrazličnejših področij, ki zanimajo človeka, ker je treba zapletene stvari predočiti bralcu preprosto, razumljivo, privlačno in hkrati prepričljivo in ne poenostavljeno. Ta naloga je težka predvsem zato, ker se je treba spoprijeti z življenjem konkretno, brez rokavic. O negativnih pojavih v družbi pisati konkretno, pomeni nositi tudi posledice zamer, pritiskov in drugih spremljajočih pojavov — v okolju, ki je že tako in tako manj strpno in prizanesljivo. Kako težko je včasih biti družbeno angažiran! Sicer pa: tak je naš poklic, kot pravi Franc Setine (DL stran 26.). Ni mu mogoče z dekretom preskrbeti lagodnega življenja.

In vendar hoče naš (in vaš) časnik prav to pot — nadaljevati. Preverjena je, družbeno upravičena. Mi, ki delamo Dolenjski list, želimo njegovo vsebinsko zasnovano uredništvo in s tem pomagati oblikovati socialistično samoupravno podobo naše družbe — poglobljeno, zahtevnejšemu času primerno. Ta terja od lista mnogo več, kot je nekdanj.

MARJAN LEGAN

Posebna priloga ob 25-letnici Dolenjskega lista

Ob 25. obletnici izhajanja Dolenjskega lista smo našim bralcem danes pripravili slavnostno prilogo, v kateri objavljamo med drugim: NOVINAR SE PRED POLITIKO NE MORE UMAKNITI V AZIL — intervju s Francem Šetincem; PRAVEGA SOCIALIZMA NI BREZ KULTURE — intervju z Josipom Vidmarjem; ČAS JE NAJBOLJ PRAVIČEN SODNIK — intervju s slikarjem Jakcem; SAMO ŠE TISKARSKO SREDIŠČE — pregled dolenjskih periodik in razmišljanje o tiskarstvu izpod peresa Boga Komelja; izide ankete VSI LJUDJE VSE VEDO; mnenja bralcev o Dolenjskem listu, dve strani, na katerih se predstavlja 11 novinarjev Dolenjskega lista, spomine po stazu najstarejšega člana kolektiva — direktorja podjetja, nekaj iz lektorjevih spominov, dve strani o tem, kako bi danes pisale Dolenjske novice, fotoreportažo o tem, kako nastane Dolenjski list, nekaj na račun anonimnih pisem in pa izide ter najboljše spise v natečaju za ĆOSJE PERO.

Predsedniku CK ZKS Francetu Popitu razkazuje direktor Leo Likar nove objekte plinske elektrarne v Brestanici.

Pobudi sposobnih prosto pot!

France Popit na obisku v Krškem: s programi interesnih in krajevnih skupnosti čimprej v TOZD, šele takrat bodo delavci lahko odločali

Predsednik CK ZKS je 6. februarja obiskal krško občino. Najprej se je ustavlil v Senovem, kjer so ga predstavniki rudnika in krajevne skupnosti seznanili z zaskrbljenostjo rudarjev za jutrišnji dan in z življenjem svojega kraja.

Rudnik je bil dolga desetletja srce Senovske doline. Njegov delovni utrip se bo čez šest let popolnoma ustavil. Do takrat bodo izčrpali zalogo premoga, ki jih cenijo na 850 tisoč ton. Zdej zaposluje 460 delavcev. Zanje so pred poltrem letom poiskali nove možnosti za zaposlitev. Povezali so se s tovarno papirja in Papirkonfekcijo v Krškem in se odločili za postavitev tovarne valovite lenke na Senovem. Zaprošili so za družbeno verifikacijo tega programa, pa je še do danes niso dobili. Zavlačevanje jim iz

dneva v dan zmanjšuje vrednost lastnih željav, vrednost soudeležbe pri investiciji. V občini bodo za novo tovarno zbrali okoli 25 milijonov dinarjev.

Predsednik Popit je opozoril na pomembnost lokalne iniciative pri

načrtovanju razvoja kraja, občine ali območja. Menil je, da bi kazalo navezati tesnejše stike med rudnikom in elektrarno v Brestanici. Zanimalo ga je, če se že uveljavlja novo

(nadaljevanje na 4. strani)

Sporazum je prvi korak

Kmetijstvo v Posavju se načrtno povezuje

Štiri posavske kmetijske organizacije, Kmetijski kombinat Zasavje Sevnica, Agrokombinat Krško, Agraria Brežice in Slovin TOZD Brežice-Bizeljsko, so 5. februarja v Kostanjevici podpisale samoupravni spora-

zum o poslovno-tehničnem sodelovanju. To je za kmetijstvo v pokrajini pomemben mejnik. Sporazum velja do 1985. leta in usmerjuje napovedi iz dolgoročnega razvojnega koncepta Posavja.

Podpisnice bodo poslej usklajevale investicijske programe, skupaj bodo usmerjale in pospeševale posamezne kmetijske panoge, se dogovarjale o zastopstvu v zbornici, poslovnih združenjih in bankah, kjer bodo predstavljale posavsko regijo.

Podpisu sporazuma so prisostvovali predstavniki medobčinskih svetov SZDL in ZK, predstavniki občinskih skupščin in vodstev družbenopolitičnih organizacij. Podpisnikom sporazuma so čestitali z željo, da bi temu sporazumu sledile višje oblike povezovanja.

J. T.

OBISK IZ ROMUNIJE — Minulo sredo se je mudila v Novem mestu romunska sindikalna delegacija, ki sta jo vodila Elena Isak, članica izvršnega odbora centralnega odbora sindikata široke porabe Romunije, in Hugo Orendi, predsednik sindikata romunskega podjetja „23. avgust“. Gostje so dopoldne obiskali tovarno perila Labod, popoldne pa so imeli razgovore z občinskim odborom sindikata tekstilne industrije in usnjarstva ter s predsedstvom občinskega sveta Zveze sindikatov. Na sliki: romunski gostje v Labodu. (Foto: S. Mikulan)

ZDAJ JE PREDSEDNIK SLAVKO KRŽAN

Mali vrh dolenjske regije je zdaj v Trebnjem. Odgovorne funkcije v skupščini skupnosti črnomeljke, metliške, novomeške in trebnjske občine so prevzeli: Slavko Kržan — predsednik, Stane Hribar — namestnik in Lojze Rataj — sekretar. Izvolili so tudi člane štirih stalnih komisij pri skupnosti: inž. Janez Gačnik iz Metlike bo vodil komisijo za zdravstvo, socialno varstvo in zaposlovanje, inž. Martin Janžekovič iz Črnomlja komisijo za družbenoekonomske odnose in razvoj, Janez Zajc iz Trebnjega komisijo za kulturo in prosveto ter Jakob Berič iz Novoga mesta komisijo za varstvo okolja.

OBISK V SEVNICI

Včeraj je obiskala sevnjsko občino generalna sekretarka republiškega sveta Zveze sindikatov Ivanka Ržhovčak. Dopoldne se je udeležila razgovora v LISCI, popoldne pa je imela še razgovor z občinskim političnim aktivom.

Vezi v dolenjski regiji še čvrstejše

Na ustanovni skupščini skupnosti dolenjskih občin v Trebnjem poudarjeno, da je enotnost pogoj

Sedež dolenjske regije je od prejšnjega tedna v Trebnjem. Od tu so predsednik (Slavko Kržan), njegov namestnik (Stane Hribar) in sekretar (Lojze Rataj) skupščine skupnosti občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje, tu so na prvi seji te skupščine sprejeli tudi delovni načrt.

V skupnosti samoupravno povezanih občin se bodo z doseganji oblikami povezovanja začeli odnosi v dolenjski regiji še utrjevali in stopnjevati, skupna prizadevanja pa bodo bila še do zdaj, ko je za usklajevanje pa zaradi pogoste neenotnosti ni bilo takih, kot bi jih regija lahko dosegla.

Stičnih točk, področij, ki zagotavljajo uglasitev ustanoviteljice skupnosti, je brez števila, o katerih v beseda letos, pa je razvidno iz delovnega načrta skupščine. Tako bodo že na prihodnji seji, ki jo predvidevajo sredi marca, spregovorili o

bančništvu, regionalnem planu, cestah, problematiki borcev NOV in še nekaterih zadevah.

Kajpak ne gre za to, da bi ta medobčinska skupščina samo razpravljala in ugotavljala, marveč bo tudi sklepala, njene sklepe pa bodo morale posamezne občine tudi upoštevati. Enotnost, ki kateri še posebej pozivajo, bo prav gotovo eno najpomembnejših jamstev, da se bo regija v resnici oblikovala, kot je zamišljena na papirju, in da bo upoštevana tudi pri drugih.

Ze na ustanovni skupščini je bilo nekajkrat poudarjeno, da vsega načrtovanega napredka, enotnosti in še marsičesa ne bo v regiji, če se ne

bodo z nič manjšo odgovornostjo v skupna prizadevanja vpregle tudi družbenopolitične organizacije, vse, ki so na medobčinski ravni že oblikovane ali pa še bodo. To skupno prizadevanje ne bo moglo dovoljevati, da bi se prizadevanja ustavljala pri drobnejših ali da bi kdo napredoval na račun drugega. Ne nazadnje bo to onemogočal v skupščini že njen poslovnik, ki med drugim določa, da bo odločitev za regijo in vse

„FRANCE MAROLT“ NAVDUŠIL

V petek, 7. februarja, je v Novem mestu v Domu kulture gostovala akademska folklorna skupina „France Marolt“. Skupina, ki je za odlične nastope požela številna domača in mednarodna priznanja, se je predstavila v popoldanskim urah novomeškim šolarjem, zvečer pa občanom. Okoli 200 Novomeščanov je navdušeno pozdravilo odlično skupino, ki je za petkov večer pripravila in prikazala del ljudskega češkega, poljskega, bosanskega, srbskega in slovenskega folklornega bogastva.

SESTANEK DIREKTORJEV

Izvršni svet občinske skupščine Črnomelj je 6. februarja sklical sestanek vseh direktorjev kolektivov z območja občine. Razpravljali so o uspešnosti dela glede na sklepe, ki so bili sprejeti oktobra lani. Obravnavali so družbeni plan 1976-1980, predvsem pa način, kako naj se tega dela lotijo v osnovnih celicah planiranja. Ugotavljajo, da s pripravami na plan v podjetjih in drugih kolektivih močno kasnjajo, zato bodo morali zdaj toliko bolj pobisteti. Do konca februarja mora akcija planiranja povsod steči.

POVEJTE NAM!

Naše uredništvo bo šlo tokrat v goste v Pišce. Tako kot pred štirinajstimi dnevi v Hinjah v Suhi krajini bi tudi med prebivalci Pišce in okolice radi izvedeli, kako živijo, kakšne težave jih tarejo, kakšne uspehe so dosegli — skratka, zajeli bi radi utrip kraja in njegovega življenja. Sli bomo torej

V PIŠCE,

kjer bomo v sredo, 19. februarja, od 16. ure naprej. Čakamo vas v gostilni „Pri Marjanci“. Vabimo vse, ki bi radi kaj pohvalili ali pogrjajali, sporočili ali povedali ali ki bi se radi samo pogovorili z novinarji Dolenjskega lista.

VREME

Po sončnem vremenu v začetku tedna seje v torek v zahodnih in južnih krajih Slovenije pooblačilo. Nad Alpe je začel dotekati nekoliko hladnejši zrak. Do konca tedna bo precej oblačno vreme. Občasne padavine v nižinah kot dež.

tedenski mozaik

Na svetu živi kajpak mnogo znamenitih osebnosti – od politikov do umetnikov, toda medimi se lahko malokdo ponaša s tako svojevrstno skrivnostno privlačnostjo (privlačnostjo seveda samo v smislu zanimivega, ne tudi pomembnega) kot grški lenarni mogotec Aristoteles Dnasis. To velja še toliko bolj od tistega dne, ko je poročil o dovozu nekdanjega ameriškega predsednika Johna Kennedyja, lacuelino. Tista poroka je zburkala mondeni del sveta tot malokatero reč, sedaj pa ga nuri nekaj drugega – namreč volezen grškega milijarderja. O em ni nobenega dvoma več. Dnasis je v bolnišnici in bolžene z, kot vse kaže, huda, sicer ne ni njegova soproga Jackie na vrat na nos priletela iz New Yorka.

Tačas pa so končali čiščenje Suezkega prekopa, za katerega trdijo, da bo že letos znova sposoben za plovbo. Pri tem so dvignili z njegovega dna nič manj kot 260 ton različnega razstreliva, min, nabojev in granat, ki so prežale na svoje žrtve že od vojne leta 1967 sem. In pri tem so egiptovski časnikarji zabeležili neko žalostno podrobnost. Namreč tole: čiščenje je bilo izredno nevarno, tako zelo nevarno, da je pri njem izgubilo življenje več ljudi kot jih je padlo, ko so se egiptovske čete v oktobrski vojni pognale preko njega in napadle izraelske položaje. Tedaj je imela egiptovska armada (samo pri prehodu prekopa, kasneje seveda mnogo več) le okoli 70 mrtvih. Pri čiščenju prekopa pa je izgubilo življenje kar 81 vojakov egiptovske vojske...

Nevarno pa je tudi na Floridi v Združenih državah Amerike. Tam so začeli zadnje čase spremljati neke nenavadne pojave. Nenadoma se namreč odpre tla in nastane velikanska luknja, ki pogoltne vse živo. Te luknje pa niso majhne, saj merijo nekatere celo po sto metrov v premeru in so globoke nekaj deset metrov. Največja med njimi ima kar 350 metrov premera. Najbolj nenavadno pa je, da njihovega izvora oziroma vzroka še niso odkrili, kar je vneslo med prebivalce tega dela Združenih držav Amerike pravo paniko...

Hiša, stanovanje in davek

Ob pomembni spremembi naše (republiške) zakonodaje o tem, kdo in kdaj plačuje davek pri kupoprodaji hiše, stanovanja.

(DB) LJUBLJANA – Tik pred iztekom minulega leta so nezaluzeno brez posebne pozornosti šle mimo nas važne spremembe republiških predpisov o tem, kdaj se plača davek za prodajo hiše, stanovanja in zemljišča. Nabit dnevni red republiške skupščine in velike teme o gospodarskem položaju in politiki so kar zasenčile te novosti. Za občana – zlasti za tistega brez stanovanja – pa so sedanje novosti zares velike.

Vsem spremenjenim predpisom je skupno, da si prizadevajo čimbolj olajšati prizadevanja tistim ljudem, ki si hočejo sami rešiti svoj stanovanjski problem. Tako lastniki pri prihodnjem zamenjevanju hiš ali stanovanj ne bodo več (kot doslej) plačevali davka na seštevek vrednosti obeh objektov, temveč samo na razliko. Davka tudi ne bo plačal občan, ki porabi denar od prodane hiše ali stanovanja za nakup druge hiše ali stanovanja – davek se plača samo na razliko do večje vrednosti novega objekta.

Da pa to ne bi odprlo vrat raznim špekulantom, ki gradijo za preprodavanje, je pogoj, da mora človek živeti v stanovanju, ki ga prodaja, vsaj 5 let, oziroma da novega stanovanja ali hiše vsaj 5 let ne bo prodal. Tudi ta pogoj pa ni potreben, če se stanovanje ali hiša prodaja zato, ker je postala pretesna za lastnikovo družino; kdaj je pretesna, določajo predpisi, po katerih se pridobiva pravica do subvencionirane stanarine.

Med sedanjimi spremembami je važna še ena: ni treba plačati

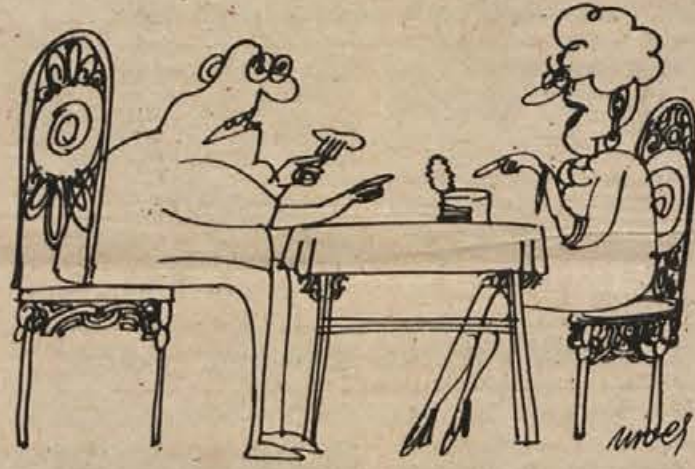
davka na zazidalno zemljišče, ki ga občina ali po njej pooblaščen organizacija prodaja občanu, ki bo tam zgradil hišo. So še tudi druge novosti – vse so sprejete z namenom, da pod davčni vijak ne bi prišli tisti, ki ne gradijo za preprodajo in zaslužek.

Ni povsem umestno negodovati, zakaj takšni predpisi niso bili sprejeti že 1972. leta, ko je bil sprejet zdaj spremenjeni zakon. Naša družba se je namreč na tem področju znašla v položaju, ki ga res ni bilo mogoče trpeti.

Ena od bistvenih vrednot samoupravljanja je v trdni želji ljudi, da bi bili med sabo enakopravni zato se ni smel obdržati položaj, v katerem je bilo od sreče ali od zvez odvisno, pod katerimi kreditnimi ali drugimi pogoji bo kdo prišel do hiše ali stanovanja. Ljudje upravičeno zahtevajo enako obravnavanje in zato ni mogoče trpeti razmer, v katerih se pogoji za gradnjo – od finančnih do vseh drugih – med posamezniki občutno in ostro razlikujejo. Javna skrivnost je, da je v takih razmerah marsikdo zase uspel napraviti prav dober posel.

Medtem ko so bili ti (čeprav skrajni) primeri večkrat v središču našega razburjanja, pa ni dovolj

Iz zadnjega PAVLIHE

- Ta konzerva je pa zanič!
- Saj je TV spored tudi zanič, pa ga gledamo.

MOSKVA, 11. – V nedeljo ob 14.30 po moskovskem času sta se sovjetska vesoljca Aleksej Gubarev in Georgij Vrečko po 30 dneh poleta v laboratoriju „Saljut 4“ srečno vrnila na Zemljo, potem ko sta uspešno izpolnila program, kot so uradno sporočili. Vesoljca sta skoraj 500-krat obkrožila planet. Vesoljca sta se spustila na tla sovjetskega Kazakstana, kakih 150 km severno od Celinograda. Spuščanje je potekalo v težkih vremenskih pogojih, v gosti megli in hudem vetru, vendar pa ni bilo nobenih zapletov. Padalo se je normalno odprlo kakih 7000 metrov nad zemljo, nato pa so se vključile avtomatske zaviralne naprave. Oba vesoljca se, kot poročajo, dobro počutita. V ZDA pa se mudi 8-članska ekipa sovjetskih vesoljcev, ki se pripravljajo na letošnji skupni polet Apola in Sojuza. Na sliki: sovjetski kozmonavti v ameriškem vesoljskem centru Cape Canaveralu – (Telefoto: UPI)

tedenski zunanjepolitični pregled

Neuvrščene in dežele v razvoju so od konca minulega leta bogatejše za izredno pomemben sklep: listino konkretnih ukrepov, ki je v vsakdanjem novinarskem besednjaku že dobila priročno ime „Dakarska resolucija“.

Pomen tega dokumenta nikakor ni v tem, da je potrdil že znana in sprejeta (recimo lani na izrednem zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku) izhodišča, marveč, da je ta izhodišča konkretiziral in kar se je dalo temeljito pripravil za neposredno ukrepanje.

Zelo na kratko rečeno so se v senegalski prestolnici domenili tole: da bodo enotno nastopali pri dogovarjanju z razvitimi za pravičnejše ekonomske mednarodne odnose.

Pri tem neuvrščene in države v razvoju nikakor nočejo konfrontacije, marveč sodelovanje, toda to sodelovanje z razvitimi ne more več temeljiti na sedanjem, še vedno popolnoma kričnem odnosu, marveč na novih, pravičnejših temeljih.

V Dakru zbrane dežele želijo sedaj začeti vrsto pogajanj z razvitimi, na katerih naj bi zaključili dolgoročne sporazume o medsebojnem sodelovanju. To sodelovanje bo temeljilo na pravični menjavi, pri čemer bodo neuvrščene in dežele v razvoju nudile surovine, razviti pa izdelke svoje industrije in tehnologijo. Toda ta menjava ne bo več potekala na sedaj nizkih (z izjemo nafte in nekaterih drugih) cen surovin, marveč na takih, ki bodo omogočile nerazvitim hitrejši razvoj.

Konference v Dakru je sprejela dve konkretni odločitvi glede tega.

Prva: ustanovitev sklada za financiranje zalag surovin. Druga: sklep, da se udeležijo tako imenovane tripartitne konference, vendar ne v takem smislu kot je t predlagala Francija.

Podrobnosti so naslednje: Sklad za financiranje zalag surovin so ustanovili zato, da bodo lahko uskladiščili tiste surovine, ki imajo zaradi ptiška razvitih (ali iz kakega drugega razloga) nižje cene in jih bodo lahko prodajali kdaj kasneje. Preprosteje rečeno: da bodo lahko uravnali ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem in se tako ognili nihanjem cen, zaradi katerih so imele dežele v razvoju pogosto izgube. V sklad bodo prispevale vse države – ustanoviteljice.

Kar zadeva tripartitno – trojno – konferenco (predlagala jo je pred časom Francija, da bi na njej razpravljali predstavniki velikih porabnikov nafte, proizva-

»Dakarska resolucija«

jašcev nafte in tako imenovani tretji) pa so sklenili, da jo je treba ba razširiti na vse surovine in ne omejit samo na nafto.

To sta najpomembnejša konkretna sklepa dakarskega stanika, na katerem so dosegle doslej še nikoli doseženo enotnost neuvrščenih in dežel v razvoju glede konkretnih ukrepov ekonomskih odnosov.

Prav zaradi tega, zaradi enotnosti glede konkretizacije že prej sprejetih načel, imajo opazovalci „Dakarsko resolucijo“ za zgodovinski dokument, enega najbolj pomembnih, kar so jih dežele v razvoju in neuvrščene kdajkoli sprejele. Pri tem je Jugoslavija sodelovala izredno plodno in zavzeto.

Z A VARNEJSO EVROPO Proti koncu minulega tedna se je končala še ena konferenca – namreč druga medparlamentarna konferenca o evropskem sodelovanju in varnosti v Evropi.

Udeleženci so po razburjanih razpravah sklenili, da je mir in varnost v Evropi in na svetu mogoče doseči le z nadaljnjim popuščanjem napetosti ter sodelovanjem, pri čemer so sklenili, da podprejo napore druge faze ženevske konference o varnosti in sodelovanju v Zenevi.

Ta naj bi končala delo še nekaj mesecev s sprejetjem ključnega dokumenta, na katerem naj bi v bodoče temeljili odnosi med evropskimi državami, ZDA in Kanado.

Načela, na katerih naj bi temeljili, so med drugim spoštovanje suverenosti, medsebojne nedotakljivosti in nedotakljivosti meja.

TELEGRAMI

MEXICO – Demokratiški senat Edward Kennedy je izjavil, da je pritisek, da bi izoliral Kubo, zmagovito in brezuspešen. Pozval je ZDA, da Latinsko Ameriko, naj uredi odnose z vlado premiera Fidela Castra.

ZENEVA – V nedeljo zvečer so bombni eksploziji razdejali prostor diplomatskega pošaništva ZRN pri evropskem sedeu Združenih narodov v Zenevi. Policija je sporočila, da je škoda sicer veliko, vendar pa ni bilo žrtve.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Pomembnemu vprašanju integracij – se pravi uresničevanju novih ustavnih določil glede združevanja dela in sredstev in spreminjanja položaja delavca v neposrednem odločanju – torej temu celovitemu vprašanju spreminjanja naših družbeno-ekonomskih odnosov so minuli teden posvetili precejšnjo pozornost na razširjenem posvetu CK ZKS; tega posveta so se razen predsednika CK ZKS Franceta Popita ter sekretarja izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franca Šentince udeležili še predstavniki republiških sindikatov in drugi.

V obravnavi so bila vprašanja, s katerimi se srečujemo pri (zasnovanih) integracijskih procesih in združevanju dela. Rečeno je bilo, da je v Sloveniji ta trenutek v 2.712 delovnih organizacijah organiziranih (po novih ustavnih določilih) že 1.830 temeljnih organizacij združenega dela – vendar da so le v 370 delovnih organizacijah organizirali po več lastnih TOZD.

Kljub očitnim prizadevanjem, da bi po ustavnih določilih spremenili odnose v združenem delu in da bi spremenili tudi položaj delavca, je torej očitno, da upravljalska razmerja pri nas še niso bistveno spremenjena povsod tam, kjer bi to moralo biti, in da delavec dejansko še ne upravlja v celoti s svojim delom in svojimi delovnimi rezultati – kar mu po ustavi pripada kot njegova neodtujljiva pravica. Hkrati pa to tudi izpričuje, da v dosedanjih integracijskih gibanjih v našem gospodarstvu še nismo dosegli osnovnega, kar nam narekuje ustava – to je, da bi z ustreznim združevanjem dela in povezovanjem dosegli, da bi naše delovne organizacije imele že tudi boljše delovne rezultate. To je namreč (in tega ne smemo pozabiti, ko toliko poudarjamo pomen zadnjih ustavnih sprememb) eden od ciljev v spremembah naših družbeno-ekonomskih odnosov, to je, če lahko tako rečemo, dejansko

utrjevanje materialne baze našega samoupravnega socialističnega družbenega sistema, ki ga gradimo in krepimo.

Na omerjenem razširjenem posvetu CK ZKS so poudarili, kako nujna je realizacija zasnovanih integracijskih gibanj ne samo v slovenskem, temveč sploh v jugoslovanskem prostoru. Seveda bi ob tem morale odigrati pomembnejšo vlogo (dosti pomembnejšo kot doslej) tudi razne strokovne službe, saj v teh prizadevanjih doslej mnogokje nismo napredovali dlje od politične akcije. Gre torej za zahtevo do strokovnih služb tako po posameznih TOZD oziroma OUZD kot tudi na ravni občin in tudi republike. In še: poudarjeno je bilo, da morajo pri tem aktivno so-

sveti, na katerih naj bi se (po občinah) dogovorili, kako in kaj bo z zbiranjem (oziroma določanjem) sredstev za omenjene oblike porabe – saj se moramo poslej, z novo obliko financiranja skupne porabe, samoupravno dogovoriti glede teh sredstev.

Potreben je dogovor – če spet povemo nekoliko enostavnje – koliko teh sredstev naj bi (po občinah) dajali „plačniki“ porabe, se pravi družno delo, ki je hkrati koristnik porabe, ob tem pa še, kakšne (dejanske) potrebe ima področje porabe, ki jih bo iz teh sredstev treba pokriti. Izkazalo pa se je, da sistem dogovarjanja pri nas še ni v celoti zaživel, kot bi si želeli (in kot bi pravzaprav že moral), zato je že gotovo, da bomo omenjeni družbeni dogovor za področje porabe morali skleniti v določeno zakasnitvijo. Sprva je bilo namreč določeno, da bi morali ta dogovor podpisati že do 15. februarja, česar pa nikakor še ni bilo mogoče uresničiti.

Na zvezni ravni so v minulih dneh vendarle dosegli medrepubliški dogovor o izvajanju politike cen za letošnje leto – kar so v ZIS ocenili kot enega od ugodnih znamenj, da bomo letos le doslegli zaželeno stabilizacijo trga in omilili preča inflacijska gibanja. Ta dogovor je zasnovan na letošnji resoluciji o ekonomski politiki – od obnašanja vseh družbenih dejavnikov pa je sedaj odvisno, koliko se bodo tega dogovora zares točno držali. Poudarjeno je, da po tem dogovoru dobiva združeno delo močnost, da bo samo kar največ odločalo o bodočem gibanju cen (kar naj bi dosegli s samoupravnim sporazumevanjem, ne pa več toliko kot doslej z administrativnimi posegi državne uprave).

Kot nalašč pa smo v teh dneh spet doživeli „paket“ podražitev, ki osnovnih življenjskih stroškov sicer res ne višajo, gotovo pa ne bodo ugodno vplivale na splošno življenjsko raven dobršne večine naših ljudi. ZIS je sprejel uredbo, s katero se zmanjša ali zveča oziroma sploh ukinja davek na promet določenih proizvodov (vmes so tudi avtomobili domače proizvodnje, ki so se tako nekoliko pocenili), ob tem pa so se spet kar občutno podražile cigarete in kava.

Samo še beseda ali dve o energetski tegobi, ki nam vsem visi nad glavo v letošnji čudno sušni zimi: elektroenergetiki z zaskrbljenostjo ugotavljajo, da se gladina akumulacij čedalje bolj niža in da nam preti bližnja stiska z elektriko. Potrebno bo torej skrajno varčevanje z elektriko, čeprav za sedaj še niso predpisane kakšne korenite redukcije.

Prepočasno združevanje dela

delovati vsi komunisti oziroma osnovne organizacije ZK v temeljnih organizacijah združenega dela. Le-ti morajo biti pobudniki za uresničevanje ciljev, ki so si jih zastavili v tem pomembnem družbenem procesu.

Posebno pozornost posvečamo v teh dneh pripravi pomembnega družbenega dokumenta – družbenemu dogovoru glede delitve dohodka (če povemo nekoliko poenostavljeno) in pa glede zbiranja sredstev za potrebe splošne in skupne porabe. Širom po Sloveniji so bili v minulih dneh regionalni po-

Ravnateljica osnovne šole Kočevje prof. Dana Jerše in učiteljica Dragica Gornik izročata Andreju Levstku, učencu 8. razreda, nagrado ob našem kulturnem prazniku. Skupno je prejelo Prešernove nagrade 32 mladih ustvarjalcev. (Foto: F. Brus)

27 mentorjev in 16 pionirskih odredov osnovnih šol v novomeški občini je minulo soboto dobilo priznanja in nagrade za plodno delo v svobodnih dejavnostih. Pristrčno slovesnost v Dolenjski galeriji je požlajnal tudi nastop Dolenjskega okteta. Več na novomeški strani.

Na mirenskem zboru občanov minuli petek je podpolkovnik Matevž Marinček, avtor treh filmov o krajevni skupnosti v splošnem ljudskem odporu, izročil predsedniku ZB Mirna L. Golobu kopije tretjega dela filma. Za vso državo je bilo narejenih že 900 kopij. (Foto: Železnik)

Predstavniki štirih posavskih kmetijskih organizacij so 5. februarja v Kostanjevici (poročilo je na 1. strani) podpisali samoupravni sporazum o sodelovanju. Istočasno so ustanovili koordinacijski odbor, ki mu bo prvi dve leti predsedoval Stane Nunčič. (Foto: J. Teppy)

OBISK PA TAKI!

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika je bila v sevniškem Partizanu proslava kulturnega praznika. Nastopili so oktet Boštanski fantje in pionirji osnovne šole Sava Kladiška. Žal je prišlo komaj nekaj nulega več gledalcev, kot je bilo nastopajočih, kar posebno mladim izvajalcem ne more vlivati posebne volje za amatersko kulturno delo.

Drugače je bilo seveda ob nedeljskem nastopu ansambla Lojzeta Slaka, ko bi dvoran skoraj raznesli. Iz okolice Telč je gledalce pripeljal celo poseben avtobus.

Sejmišča

BREŽICE: Na sobotni tendenski praščiji sejem so rejci pripeljali 495 živali. Do 3 mesece starih živali so prodali 329 po 22 - 24 dinarjev kilogram žive teže, nad 3 mesece starih praščic pa 20, po 15 - 17 dinarjev kilogram žive teže.

NOVO MESTO: Hud jutranji mraz je zadržal kupce iz drugih krajev, tako da so na ponedeljkov sejem prišli le iz bližnjih. Rejci so pripeljali 491 praščic, od teh so jih prodali 194. Cene praščic v starosti od 6 - 12 tednov so se gibale med 380 in 510 din, praščicem, stari od 3 do 6 mesecev pa med 520 in 680 din. Cene so bile nekoliko nižje kot pretekli ponedeljek.

Četrtri pa še vztrajno molči

Cromelj, Novo mesto in Trebnje so dogovor o novi organiziranosti medobčinskih inšpekcijskih služb sprejeli, Metlika še ne. Kot je slišati, jo moti prevelik znesek, ki naj bi ga plačala za delovanje tega skupnega regijskega organa. "Pri nas smo za to, da rešimo oboje - dogovor in plačilo," menijo Metličani. Nič pa jih ne moti, da opravljajo inšpektorji v metliški občini vse preglede nezakonitih, pregledi pa bodo nezakoniti vse dotlej, dokler dogovor ne bo sprejet tudi v delegatskih klopek metliške občinske skupščine.

Podpora

Tako vedenje Metlike gotovo ne deluje zdravnino v razvoju in utrditvi takega inšpekcijskega organa na Dolenjskem, kot je mišljen že v (menda še ne preveč pozabljenem?) pismu tovariša Tita in izvršnega biroja ZKJ: naj bodo inšpekcije organizirane tako, da bodo bolj učinkovite. Ob popolni zasedbi (28 delovnih mest) bi inšpektorji opravili letos 18.384 pregledov, ob trenutni (zasedenih 21 delovnih mest),

ki bo bržeas tudi ostala za krajši čas, pa 16.479 pregledov. Pri tem so mišljeni vsi pregledi v črnomajski, metliški, novomeški in trebanjski občini, za katere je medobčinski oddelek ustanovljen, ter pregledi elektroenergetskih inšpektorjev v Brežicah in Krškem, ki bodo opravljeni po posebnem sporazumu s tamkajšnjimi občinskimi skupščinami.

Ni možno trditi, da pomeni nova organiziranost inšpekcijskih služb na Dolenjskem hkrati že tudi njihovo učinkovitejšo, boljše delo, prav gotovo pa je res, da že sama zasedenost delovnih mest zagotavlja pogostejše obiske tudi tam, kjer so bili inšpektorji bolj redki gostje. Koliko delovnih mest bo zasedenih oziroma koliko inšpektorjev bo zaposlenih, pa je odvisno tudi od podpisa vseh dogovarjajočih se in kajpak tudi od denarja, ki ga bodo morali ti nujno zagotoviti za delovanje.

I. Z.

Odgovor je: NE!

Udarec je bil strahoten. Medtem ko smo prejšnja leta izvažali tretjino in več zvine, je znašal lani izvoz le še 11 odstotkov celotnega prirasta. Kriza v živinoreji lahko traja še dajl časa, zato se je treba prilagoditi, pripraviti, bolje organizirati, bolj smotrno gospodariti, investirati itd., je naglasil na izrednem občnem zboru Združenje zveze Slovenije inž. Rado Dvoršak, podpredsednik republiške Gospodarske zbornice.

Ali se je treba potemtakem tudi preusmeriti, zmanjšati živinorejo na račun trenutno bolj donosnega poljedelstva, zlasti gojenja žita? Odgovor je bil: ne. Treba je zdržati in pripravljeno - dočakati ponoven vzpon, ki bo prišel po krizi, je bilo rečeno v uvadnem poročilu.

Zdržati pa pomeni poiskati vse, da bi zmanjšali stroške reje. Lahko je biti uspešen živinorejec, če dobiš za kilogram prirasta goveda 10 kg koruze. Takšno razmerje je veljalo svoj čas, zdaj pa so cene tako čudno zaplesale, da dobi rejec le še 5,7 kg koruze. Še bolj se je poslabšalo razmerje pri ceni mleka. Za liter je prej

rejec dobil dva kilograma koruze, zdaj pa dobi le še enega.

Poziv živinorejcem: vztrajati v usmeritvi, zdržati udarce živinorejske krize. Prišel bo nov vzpon.

Rešitev se ponuja sama po sebi. Koruzo je treba pridelati doma, če se le da; usmeriti se je treba v doma pridelano krmo, ki je najcenejša. Bolje je treba pognojiti travnike in pašnike, da bo te krme čimveč in da bo kar najboljša.

M. L.

temu pravijo) republiškega Zavoda za rezerve in sekretariata za kmetijstvo.

Kmetijske organizacije so tedaj takoj začele pogovore z živinorejci, ki bi za vsako glavo vzrejene zvine dobili po 2.000 dinarjev premije, pogodbeno na pet let.

Stvar bi stekla, če se ne bi zataknilo pri denarju. Iz odgovora na delegatsko vprašanje Borisa Kozamernika je zdaj nenadoma jasno, da zvezni Zavod za rezerve za to akcijo ni namenil nobenega dinarja, dodatni pa je treba, da se slovenski izvršni svet še vedno prizadeva, da bi stvar vsaj do spomladanih speljali.

Skoraj odveč je povedati, da je medtem največje navdušenje pri živinorejcih minilo. V sevniški občini so se bili živinorejci pripravljali zavezati za vzrejo 1.000 glav zvine, to bi pomenilo, vsaj po načrtu, denarno spodbudo v višini dveh milijonov dinarjev!

Ne bi hoteli biti v vlogi živinorejskih pospeševalcev in vseh ostalih, ki so to akcijo sprejeli s srcem. Težko in bridko je namreč govoriti rejcem, da je akcija zastala, da se bo konec koncev vse dobro končalo, skratka: govoriti o nečem, česar ni.

A. Z.

Roko železnici

Železniško gospodarstvo Ljubljana se je znašlo ob koncu minulega leta v nenavadnem položaju. Čeprav je bilo minulo leto zanj rekordno tako po poslovanju kot po produktivnosti, gre za "izpad transportnih dohodkov" TOZD v železniškem gospodarstvu kar za 550 milijonov dinarjev. Delegati skupščine samoupravne interesne skupnosti za železniki in luški promet so se že na drugi seji lani znašli pred težkim vprašanjem, kako položaj rešiti.

Zato so izdelali samoupravni sporazum, ki naj bi ga podpisale vse OZD in TOZD. Le-te naj bi se v korist železnice odpovedale denarju, ki so ga zadnji dve leti združevali po republiškem zakonu za investicije v gospodarstvu, povračila dela obresti za naložbe in poravnavanje obveznosti za modernizacijo prog.

Možne posledice

Obljube v veter

Lani so pripravili na območju Posavja posebno posvetovanje predstavnikov kmetijskih organizacij, občinskih skupščin in družbenopolitičnih organizacij. Govor je bil o ustvarjanju zaloga mesa v živem (tako

Rok, dogovorjen za podpis teh sporazumov (15. februar), je pred duri. Pri gospodarski sekciji v Trbovljah, kamor spada tudi Posavje, v ponedeljek niso mogli povedati razveseljivih podatkov. Do tega dne je sporazume podpisalo le vseh 6 TOZD Lisce, ONPZ Bohor Sevniška, brestaniška elektrarna, senovski rudnik, krški SOP, IGM Sava in Kovanarska. Pri prometni sekciji v Novem mestu so povedali, da v večini kolektivov pristop k sporazumu odlagajo še na zboru delavcev in seje delavskih svetov. Do ponedeljka je na ožjem Dolenjskem, Kočevju in Ribnici pristopilo k sporazumu šele 11 podjetij.

Marsikje bodo verjetno pohiteli v zadnjem trenutku, nekaj je tudi takih, ki napovedujejo svoj pristonek za kasnejši datum. So pa tudi tak, ki nasprotujejo.

A. Z.

Kmetijski kotiček

Šansa: pivovarski ječmen

Stalno deževje je lansko jesen tako neutrudno nagajalo poljedelcem, da ni bilo mogoče spraviti vsega semena v zemljo. Zmanjšano jesensko setev zato velja nadomestiti s pomladansko, oziroma z jaranami. Posebno jari ječmen lahko dobrega nadomestila, zlasti odkar se večajo potrebe pivovarn, v katerih je ječmenov slad nenadomestljiva surovina pri varjenju piva.

Ze pred leti je bilo rečeno in zapisano, da bi pridelovanje pivovarskega ječmena lahko marsikateremu kmetu dajalo lep tretjino dražje, kot je cena pšenice na jugoslovanskem trgu, ocenjuje pa tudi njegovo kakovost, zakaj znano je, da pivovarna od ječmena veliko zahteva.

Pridelovanje pivovarskega ječmena je dokaj zahtevno. Predvsem ni vseeno, koliko beljakovin ima in koliko škroba. Čim bolj debelo je zrno, tem bolj je bogato s škrobom in tem ugodnejše je razmerje do beljakovin, ki jih naj ima pivovarski ječmen od 9 do 12 odstotkov. To navajamo zategadelj, da bi prav gnojili, da ne bi pretiravali s količinami dušičnih gnojil (v vsej rastni dobi zadošča 40 kg čistega dušika na hektar) in da bi trosili dovolj kalijevih gnojil, ki pospešujejo natekanje škroba v zrna. Vsebinsko beljakovin pa ni odvisna le od gnojenja, temveč tudi od sorte, kolobarja, podnebja in tal. Pri nas sejejo za pivovarne največ sorte union, strokovnjaki pa zelo priporočajo tudi sorte jari dvoredce. Glede plodoreda velja: pivovarski ječmen naj sledi okopavinam, nikoli pa deteljam, ki v zemlji povečujejo količine rastlinam dostopnega dušika. Če smo z vsem tem prav ustregli ječmenu in če smo imeli srečno roko pri izbiri njive, se lahko nadejamo obilnega pridelka in dobre kakovosti.

Pivovarski ječmen je bolj razvjen tudi pri spravilu pridelka. Počakati je treba, da zrno dobro dozori, žeti ob lepem vremenu, zrno predati pivovarni kar najbolj čisto, potem lahko pričakujemo tudi ustrezno plačilo.

Inž. M. L.

— Ujeli smo glasove inteligentnih bitij iz vesolja!
— In kaj pravijo?
— Da imajo tudi tam inflacijo...

(Karikatura: Marjan Bregar)

vredno je zapisati...

Z ustanovitvijo skupnosti občin in izvolitvijo njenih delovnih teles je naredila dolenjska regija v povezovanju skupnih želja in potreb pomemben korak naprej. Hkrati se strnjuje tudi medobčinsko organiziranje na politični ravni, saj sledi Zvezi komunistov, Socialistični zvezi in sindikatom pravkar še Zveza socialistične mladine, v zamisli pa je tudi skupen regijski organ za borčevske organizacije. Da gre politično povezovanje v korak z organiziranjem občin, je pomembno zategadelj, ker je od skupnega prizadevanja odvisno, ali bo skupnost občin kos nalogam in uspešnemu reševanju stičnih vprašanj, ki so značilna za vso regijo.

Krepitev regije

Dosedanji, večkrat nezdravi odnosi, včasih tudi odpori in razprtije bodo morali, kakor meni sekretar medobčinskega sveta ZK Lojze Šterk, čimprej v pozabo, z njimi pa je treba za vselej pokopati tudi miselnost, ki je čisto razdruževala skupna prizadevanja v regiji, namesto da bi jih krepila in bila neke vrste kašpot pri čvrstitvi in razvoju napredka v regiji in novih odnosov v njej. Pošteni odnosi v skupnosti bodo, kakor so poudarjali na ustanovni skupščini, temelj, na katerem bodo gradili vse drugo, predvsem napredek občin in seveda regije.

Ob dobri družbenopolitični organiziranosti regije bo možno še hitreje razvijati nove odnose tako na medobčinski kot na občinski ravni. Ob tem bo lažje uresničevati tudi številne pregreje, ki so se do zdaj pojavljale pri organiziranju združenega dela v duhu nove ustave. V mislih imamo najrazličnejše integracije dela, sredstev in sposobnosti. Trenutno poteka deset najrazličnejših povezovanih oblik, sicer pa jih je že utrjenih nad trideset. Kajpak, regija pri vsem tem tudi posledic ne bo zaprta, kar je še zlasti pomembno pri njenem nastopu navzven. S Posavjem so odnosi že dobri, ne sme pa ostati samo pri tem, kar je bilo pri povezovanju naredeno do zdaj.

I. ZORAN

Pobudi...

(nadaljevanje s 1. strani)

Financiranje krajevne skupnosti in če ta seznanja delovne organizacije s svojim programom. Poudaril je, da krajevna skupnost ni občina v malem, kot si to nekateri še predstavljajo.

Na poti s Senovega proti Krškemu je predsednik Popit obiskal še plinskoparno elektrarno v Brestanici, nato pa je imel razgovor s komunisti v jedrski elektrarni.

Popoldne se je sestel političnim aktivom posavskih občin v krški osnovni šoli. Razmere v Posavju mu je v uvodni besedi razložil sekretar medobčinskega sveta ZK Mirko Kambič. Opozoril je na uresničevanje enotnega razvojnega programa v regiji in na probleme nerazvitih območij na obrobju Kozjanskega. V razpravi so vzbudili največ zanimanja problemi splošne in skupne porabe.

JOŽICA TEPPEY

Dežurna posadka v toplarni, ki je prejšnji petek zjutraj slavila pomembno delovno zmago. (Foto: S. Mikulan)

Dragocenih Krkinih 10 milijonov kWh

Nova pomembna delovna zmaga novomeške KRKE: v enoletnem poskusnem obratovanju domače toplarne so 7. februarja zjutraj dosegli 10 milijonov kilovatnih ur električne energije

V petek, 7. februarja, zjutraj ob 3,45 se turbine v toplarni tovarne zdravil KRKA v Ločni niso zaustavile niti za hip (ves januar niso imeli niti ure zastoja!) — dežurni delavcem pa so lica vendarle zasijala v nevsakdanji sreči in zadovoljstvu: kazalci števec so tihi hip pokazali, da je KRKA v slabem letu dni proizvedla 10 milijonov kilovatnih ur električnega toka.

Poskusni pogon lastne toplarne, ta hip največje v ožji dolenski pokrajini, teče počasi h kraju: že v prvem letu obratovanja pa je Krkina toplarna za 10 odstotkov razbremenila RTP v Brslinu in pripomogla, da zadnje mesece nismo občutili redukcij toka tako, kot bi jih sicer. Še več pove o novi delovni zmagi KRKE podatek: v januarju letos je tovarna kupila za svoje potrebe sa-

mo 12 odst. toka iz omrežja, 88 odst. pa ga je proizvedla sama. Poleg oskrbe s paro, ki jo tako podjetje potrebuje ogromne količine, je 10 milijonov proizvedenih kilovatnih ur električne energije dragocen prispevek v času, ko nam je tako pomembna vsaka prihranjena oz. novo proizvedena količina pogonske energije. Izračun med drugim pove tudi, da pomeni Krkinih 10 milijonov kW ur toliko energije, kot bi je v letu dni potrošilo mesto brez industrije s približ. 11.000. prebivalci.

O vsem tem delavci toplarne, ki so se zbrali 7. februarja dopoldne v stikališču z glavno komandno ploščo, seveda niso govorili — spomnili pa so se težav, ki jih je bilo treba premagati, da so naprave kooperantov (Jugoturbine, Rade Končarja in

Djura Djakovića ter številnih manjših podjetij) stekle tako, kot je treba. Inž. Rado Cimerman, direktor TOZD „Tehnoservis“, je ob tej priložnosti spregovoril o prehojeni poti in težavah, da je KRKA pognala lastno toplarno tako, kot teče zdaj. Predvsem se je zahvalil delavcem, izmed katerih je vsak v odločilnem trenutku prispeval vse, da so bili kos zahtevnim in odgovornim nalogam. To je njihov prispevek v boju proti energetski krizi, hkrati pa tudi pomembna odločitev za zagotovitev neprekinjene proizvodnje, pri čemer sploh ni mogoče do kraja oceniti škode, ki nastaja, če zaradi morebitnega ukinjanja električnega toka tako podjetje mora zaustaviti proizvodnjo v fermentorjih in drugih napravah. Za dolensko regijo pomeni Krkin delež z 10 odstotki doma „ustvarjene“ energije ta hip pomemben prispevek, ki ga poleg NOVOLESA v Straži daje gospodarstvu in široki potrošnji.

Inž. Silvo Oblak, predsednik delavskega sveta podjetja, se je nato prav tako pristožno zahvalil delavcem

toplarne za njihov delež pri novi delovni zmagi. Dežurni posadki in kolektivu toplarne so nato nazdravili s požirkom šampanja — kazalci na števcih pa so se medtem že skoraj deset ur vrtili enajstmilijonu v tovarni proizvedenih kilovatnih ur naproti.

T. GOŠNIK

SZDL PO NOVEM

Pri občinski konferenci SZDL v Trebnjem imajo že pripravljen predlog za novo organiziranost občinske konference. Štela naj bi kar 41 delegatskih mest. Krajevne konference naj bi v njej imele 25 delegatov, družbenopolitične organizacije 6 in društva 10. Sindikalne organizacije naj bi delegirale po 10 delegatov iz delovnih organizacij.

Milijonske naložbe gozdarjev

Napredka bodo deležne letos vse TCZD novomeškega Gozdnega gospodarstva

Zbor delegatov delavcev in kmetov lastnikov gozdov pri novomeškem Gozdnem gospodarstvu je namenil za investicije 13.654.000 din. Investicijski program za leto 1975, sprejet 1. februarja, predvideva nabavo opreme, graditev cest in nekaterih objektov.

Nedvomno je pomembna odločitev o gradnji cest. Ceste naj bi gradili na območju TOZD Gozdarstvo Straža pri Drganjih selih in Sv. Petru, na območju črnomaljske TOZD pa cesto Bistrica (odd. 76) in cesto do bližnj. — tančegorski ovinek, ki bi skrajšala pot do Starega trga. To cesto bi gradili, če bi pri financiranju sodelovala črnomaljska občina. Dokončati nameravajo tudi Krautovo cesto, ki drži iz Poljan do

Komarne vasi. Za ceste so odmerili 3 milijone dinarjev.

Nadalje velja omeniti sklep o nakupu tovornjaka, treh traktorjev za spravilo lesa in avtobusa za prevoz delavcev na delo, zgraditvi objekta za obtesovalni stroj (za trame) pri ZOZD Straža, modernizaciji Zag v Pogancih in Veliki Loki. Za transportno opremo bodo odšteli 4.290.000 din.

Zbor delegatov je načelno odobril tudi zgraditev delavskega centra pri TOZD Črnomšnice in pripravo načrtov za podobna objekta v Podturnu in Straži, poleg tega pa ureditev nekaterih poslovnih prostorov pri skupnih službah in ureditev za skladišče lesa v Birični vasi. Za vse to so rezervirali 5.282.000 din. Za drugo opremo, ki je tu ne omenjamo, je predvidenih nekaj nad 570.000 din.

Poleg tega so na seji sprejeli sklep o odpisu 550.000 din, ki jih GG plačuje v obliki kreditnih družbenih skupnosti, namenjenega za kritje izgube v železniškem gospodarstvu. Sprejeli so tudi sporazum o povečanju amortizacijskih stopenj za okoli 82 odst. ter sporazum o povečani stopnji stanovanjskega prispevka od 6 na 9 odst.

V razpravi so se dalj časa zadržali pri akcijskem programu, ki govori o urejanju samoupravnih odnosov in stabilizaciji. Pri tem je zbor delegatov ugotovil, da bo potrebno še veliko delati, preden bodo nastopili odnosi, kakor jih nakazuje samoupravni sporazum o združitvi.

F. MARKOVIČ

SE ENKRAT MOŽNOST

Lani je 257 otrok iz kmečkih družin, ki se preživljajo samo s kmetijstvom, pridobilo pravico do otroškega dodatka, če nimajo starši več kot 600 din dohodka na člana družine. Letos bo črnomaljska skupnost otroškega varstva ponovno uvedla postopek za pridobitev teh pravic. Na ta način nameravajo zajeti vse otroke kmečkih zavarovancev s skromnimi dohodki, obenem pa tudi odpraviti napake, ki so se pokazale ob prvem popisu.

TEČAJ NA JASNICI

31. januarja se je na Jasnici pri Kočevju končal četrti dvomesečni politični tečaj, ki sta ga organizirali ZSMS in center za družbeno izobraževanje pri republiškem svetu Zveze sindikatov. Tečaj je obiskovalo 28 slušateljev. Ob zaključku tečaja so 30. januarja pripravili kulturni večer s koncertom, na katerem sta nastopila basist Ladko Korošec in tenorist, Rajko Koritnik ob spremljavi pianistke Milene Trostove. Zaključne prireditve so se udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Kočevje in številni kulturni delavci.

F. BRUS

ZDRAVNIKI IN DIREKTORJI

Davek od skupnega dohodka občanov je do 31. januarja letos prijavilo 4249 prebivalcev novomeške občine. Na upravi za dohodke pravijo, da je prijav nekaj več kot lani. Največji dohodek je prijavil neki zdravnik (160.000 dinarjev). Med občani, ki so na davčne obrazce zapisali številke od 100.000 do 130.000 dinarjev dohodka, prevladujejo zdravniki in direktorji.

N. R.

MARCA VSELITEV?

Dva stolpča s sedemindvajsetimi stanovanji v Brezicah bosta vseljiva čez dva meseca. Vsi, ki računajo na stanovanje, težko čakajo na vselitev, saj so pričakovali stanovanje že konec minulega leta.

METLIKA: KRVODAJALSKA AKCIJA BO 18. FEBRUARJA

Občinski odbor Rdečega križa Metlika obvešča vse krvodajalce, da bo naslednja krvodajalska akcija 18. februarja v Novem mestu. Odhod bo izpred hotela Bela krajina ob 6.30 uri. Občinski odbor RK prosi vse krvodajalce, da se akcije udeležijo v čim večjem številu.

Razvoj kot še nikoli!

Trebnje: sodelovanje kmetijstva in predelave

Minuli petek je obiskal trebanjsko občino inž. Milovan Zidar, republiški sekretar za kmetijstvo in predsednik komisije za pospeševanje razvoja manj

razvitih območij. Dopoldne si je ogledal gradbišča novih tovarn Trima, Donita v Veliki Loki, Ljubljanskih opekarn v Račem selu, potek naložb v Dani in mokronoški Iskri. Popoldne je bil v mirenski Kolinski — TOZD tovarna za predelavo krompirja razgovor s kmetijci in predelovalno industrijo.

Z velikim razmahom kooperacijskega sodelovanja z zasebnimi kmeti je seznanil sekretarja Zidarja direktor trebanjske kmetijske zadruge inž. Slavko Nemanič. Številke kažejo v primerjavi s tistimi izpred štirih let velikanski skok. Vsa proizvodnja je v glavnem naslonjena na predelovalno industrijo (Kolinska, Dana, Eta Kamnik, Ljubljanske mlekarne, Emona ipd.).

Te dosežke je tovarni Zidar ocenil kot izreden uspeh, ki je še toliko bolj razveseljiv, ker je nastal v procesu zmanjševanja kmečkega prebivalstva. Za sodelovanje je predlagal še vključevanje krajevnih skupnosti.

Predsednik izvršnega odbora kmetijske zemljiskosti inž. Ciril Lenardič je spregovoril o možnostih pridobivanja kmetijskih zemljišč z agromelioracijami in hidromelioracijami v Mirenski dolini. V občini je zato, žal, premalo denarja.

Razgovorov se je udeležil tudi pomočnik direktorja zveznih državnih rezerv inž. Gabrijelčič.

A. ZELEZNIK

Inž. Zidar (drugi z desne) si je ogledal tudi proizvodne prostore mirenske Kolinske, ki predeluje večino trebanjskega krompirja.

Iljevič:

Energija: ni vzrokov za paniko

Za uresničevanje gospodarskih nalog bo letos v glavnem dovolj vseh vrst energije. Glede na položaj v svetu na tem področju pri nas ni vzroka za paniko. Zaskrbljujoče je le dejstvo, da postajamo vse večji uvoznik energije. Leto 1960 smo uvozili 17 odst. energije, lani pa je znašal ta odstotek 38. (Italija uvaža 80 odst. energije, ZR Nemčija 60 odst.). racionalizirano porabo, povečanim delom v elektrarnah in ob določenih redukcijah bo električne energije dovolj. Varčevanje in prodaja električne energije v tujino, kadar imamo presežke, in izvoz goriva, da bi dobili električno energijo v obdobjih, ko nam je najpotrebnejša — vse to bi nam moralo omogočiti, da bomo letošnje leto prebrdili brez večjih pretresov.

Plačilno bilančni razlogi nas silijo k zadržanosti pri uvozu nafte. Domača proizvodnja nafte bo znašala 3,6 milijona ton, uvozili pa bomo 7,6 milijona ton nafte ter 1,2 milijona ton naftnih derivatov. Pripravljamo splošno družbeno akcijo varčevanja z nafto. Komite za energetiko in industrijo bo še naprej spodbujal razgovore in priprave za nadaljevanje raziskav surovin in goriv v naši državi, prav tako pa si bo prizadeval za sprejetje najširšega družbenega dogovora o sistemu cen v energetiki.

(Predsednik komiteja za energetiko in industrijo ZIS v intervjuju za „Politiko“)

Jože Globačnik:

Lahko bo poklicati na odgovor

Jugoslovanska in slovenska resolucija o družbenoekonomskem razvoju v letošnjem letu izražata prepričanje in trdnost volje vseh subjektov, da bi se vendarle spoprijeli z osnovnimi problemi našega nadaljnjega družbenega in ekonomskega razvoja. Taka opredelitev se, denimo, izraža v poudarjanju večje intenzivnosti na področju investicijske porabe, v usmeritvi večji izvoz, pa tudi v tem, da moramo na vseh področjih porabiti manj, da bi postopoma zagotovili stabilnejše pogoje gospodarjenja. V bistvu gre torej za to, da ne drobimo Bistvene pomena pa je po mojem mnenju tudi to, da sta oba dokumenta pravočasno sprejeta, kar se je zgodilo tako rekoč prvič v naših razmerah. Razen tega dokumenta ni več toliko ne poudarjata samo posameznih zadev, ciljev, načrtov in sploh hotenj, ki naj bi jih uresničili, ampak resnično opredeljujeta tudi nosilce nalog in odgovornost. Dokler tako pomembni dokumenti, o kakršnih teče beseda, niso izoblikovani na tak način, o odgovornosti lahko samo govorimo. Tokrat pa smo v položaju, da bomo ob izteku koledarskega leta, če bo seveda potrebno, neprimerno laže kot doslej postavili vprašanje, kdo so tisti subjekti, ki so odpovedali.

(Predsednik odbora za družbeni in ekonomski sistem v zvezi z zborom skupščine SFRJ v odgovorih „Delavski center“)

Todo Kurtović:

Izumetničen jezik našega tiska

Zelo resno vprašanje je: ali naši delovni ljudje in občani razumejo jezik naših informacijskih sredstev? Zdi se mi, da lahko s precejšnjo gotovostjo rečemo, da ga, vsaj v nekaterih člankih, ne razumejo. Časopisja pa ne bodo kupovali, če člani ne bodo razumeli. Postavlja se tudi vprašanje: ali je jezik našega tiska vedno razumljiv za vse člane Zveze komunistov? Mislim, da moramo tudi na to vprašanje odgovoriti negativno. Ne razumejo nekaterih naših referatov, člankov in govorov, in to predvsem dovoljo tega, ker je v njih velika nemega, nedorečenega, nedoločena, obenem pa povedano tako, da je našemu jeziku tuje. Jezik našega tiska je pogosto celo zelo pogosto nejasen in izumetničen. Zakaj se ne bi potrudili, da bi bil jezik v našem tisku vedno jasn, naraven in enostaven? To pa pomeni, da ne bomo nakopili gorov besed, da bi malo povedali. Potruditi pa bi se tudi morali, da bi bilo manj tiskarskih napak, kakor jih je v našem časopisju.

(Sekretar IK pri predsedstvu CK ZKJ ob 50-letnici „Kornista“, glasila ZKJ in ZKS)

Razpis Tomšičevih in Petkovih nagrad

Letos maja, na dan smrti narodnega heroja, politika, publicista in novinarja Toneta Tomšiča, bo Društvo novinarjev Slovenije podelilo Tomšičeve nagrade, nagrade sklada Toneta Tomšiča in Petkove nagrade, za tista dela svojih poklicno organiziranih članov, ki se posebej prispevajo na družbenem, gospodarskem, političnem in kulturnem področju k hitrejšemu razvoju naše socialistične skupnosti in našega samoupravnega sistema.

Za Tomšičeve nagrade lahko konkurirajo prispevki, ki pomenijo pomembne dosežke v slovenskem časnikarstvu in dosežki pri urejanju časnikov in radijskih ter televizijskih oddaj.

Za Petkove nagrade pridejo v poštev najboljši dosežki na področju publicistične fotografije.

Predloge za nagrade lahko pošljejo člani, aktivni in sekularni DNS, kakor tudi uredništva in družbenopolitične organizacije. Vsebovati pa morajo — če gre za utemeljitev, zakaj se to urejanje deljujejo Tomšičeve in Petkove nagrade, je čas med zadnjim in novim razpisom, to je od 1. februarja 1974 do 30. januarja 1975.

ROK ZA ODDAJO PREDLOGOV JE 1. MAREC 1975.

PO TEM DATUMU KOMISIJA NE BO SPREJEMALA NITI PREDLOGOV NA DOKAZNEGA GRAVIDA.

UPRAVNI ODBOR DRUŠTVA NOVINARJEV SLOVENIJE

Četrto stoletje DL

bo minilo v ponedeljek, 17. februarja 1975, kar je izšla prva številka DOLENJSKEGA LISTA, glasila takratnih okrajnih odborov Osvobodilne fronte Črnomelj, Novo mesto in Trebnje. V 25 letih, ko je medobčinsko glasilo OF in kasneje Socialistične zveze za desetkrat povečalo svojo začetno naklado ter preraslo v redno, najbolj razširjeno politično-informativno branje na območju 9 občin širše Dolenjske, Spodnjega Posavja, Bele krajine in Kočevsko-Ribniške doline, je DOLENJSKI LIST kot tribuna lokalne samouprave odigral pomembno vlogo pri izobraževanju, kulturnem prerajanju in vsestranskem obveščanju delovnih ljudi v pokrajini. Uredništvo in uprava domačega tednika se ob tem svojem delovnem jubileju iskreno zahvaljujeta vsem dolgoletnim naročnikom za zvestobo listu, vsem sodelavcem in dopisnikom za dragoceno pomoč pri urejanju časnika, kot tudi vsem delavcem v družbeno-političnih organizacijah 9 občin, vsem delovnim organizacijam, ustanovam, zavodom, društvom in občinskim skupščinam v pokrajini za vse, s čimer so podpirali razvoj domačega glasila SZDL in omogočili njegovo redno izhajanje v tako visoki nakladi!

V drugo četrtoletje svojega življenja gre DOLENJSKI LIST s preudarnimi načrti in z željo, da bi postal še koristnejši sestavni del dobrega obveščanja v socialistični samoupravljalski družbi, zlasti pa v pokrajini, v kateri je pred 25 leti začel izhajati, neločljiv člen vsakodnevnega angažiranja in s tem soustvarjalec politike na območju, kjer opravlja svoje življenjsko poslanstvo.

Kolektiv uredništva in uprave DOLENJSKEGA LISTA

Žužemberk: v spomin cveta mladih

30-letnica gnusnega belogardističnega zločina v Žužemberku

Delež mladih v NOB je bil neprecenljive vrednosti. Mladi so v svoji nepopustljivi upornosti bili v nenehnih spopadih z okupatorji in domačimi izdajalci in bili vsak čas pripravljeni žrtvovati za narodnostno in socialno svobodo naših narodov svoje življenje.

Borbena jedro mladih so bili člani SKOJ, ki jih niso mogli ugnati krvavi policijski bajoneti v stari Jugoslaviji niti puške in strojne okupatorje in domačih izdajalcev ter mučenja, ki so jih uprizorili okupatorji in domači izdajalci. Ta cvet naše ljudske revolucije je v nemirjal okupatorja in domače izdajalce ter jim poganjal strah v kosti. V besnem obupu so se okupatorji in domači izdajalci znašali nad SKOJCEVI, ki so jim po izdajstvu ali po nesreči padli v roke, z zverinskimi pokoli.

Enega takih zločinskih pokolov so tako rekoč na pragu svobode, v drugi polovici februarja 1945 uprizorili domobranci — belogardisti tudi v Žužemberku. Žrtve takratnega pokola so bile: 25-letna Ljuba Hotko, 19-letna Sonja Hotko, 17-letna Melita Hotko, 19-letna Vera Pirc, 16-letna Tilka Rojc, 15-letna Anica Zalašček, 16-letna Elka Jerič, 20-letna Marica Crnogoj in 26-letna Cilka Škufca. Še prej pa so v nemški ofenzivi oktobra 1943 Nemci ujeli sekretarja rajonskega komiteja SKOJ Žužemberk Ivana Fabijana in ga po strahotnem mučenju ubili v Trebnjem. V istem času je bil pri

Dobermiču v nemški ofenzivi ubit Dušan Hotko, 3. avgusta 1944 pa je bila na desnem bregu Žužemberka ubita 20-letna Marija Čampelj, sekretarka OKK SKOJ Žužemberk, ki je sem prišla z Malega Slatnika. 20. januarja 1945 so belogardisti v Budganji vasi ustrelili 20-letno Mimico Drenšek, članico akcija SKOJ Žužemberk.

V počastitev spomina na te žrtve je aktiv ZSMS Žužemberk s sodelovanjem družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti pripravil spominsko svečanost, ki bo v petek, 21. februarja, ob 13. uri 30 minut pri spominski plošči pred Iskrino stavbo na žužemberškem tgu. Na svečanosti bosta spregovorila Zdeno Mall, sekretar republiške konference ZSMS, in medvojni sekretar okroglega komiteja SKOJ Novo mesto inž. Jože Legan, kulturni program pa bodo izvajali: mladina iz Žužemberka, šolarji iz žužemberške osemletke in Dolenjski oktet.

Prireditelji vabijo na svečanost svoje preminulih skojevcev, preživle medvojne in povojne skojevce ter družbenopolitične organizacije in krajeane.

Pripravljalni odbor

ŠTIPENDIRANJE V KOČEVSKI OBČINI

V občini Kočevje se je razprava o štipendiranju zavlekla bolj kot v drugih občinah. Kaj je temu vzrok, niso ugotavljali niti na sestanku predstavnikov in delegatov iz organizacij združenega dela in samoupravnih delovnih skupnosti 7. februarja. Družbeno dogovarjanje o štipendiranju v kočevski občini se je začelo že 1969.

Samoupravni sporazum o štipendiranju je podpisalo 34 OZD, TOZD in samoupravnih delovnih skupnosti, to je več kot 73 odst. zaposlenih. Delegati so na zboru zahtevali, naj vse organizacije v občini podpisajo samoupravni sporazum, ki bo veljal od 1. 1. 1975. Kljub temu pa sredstva, ki naj bi jih tako dobili, ne bodo zadostovala za celotno štipendiranje v občini. Zbor se je tudi zavzel, naj bi vsa v ta namen zbrana sredstva porabili res le za štipendiranje.

PETER SUBIC

NASTOP MLADIH V DIJAŠKEM DOMU

V novomeškem dijaškem domu Majde Silc delujeta kulturna in recitacijsko-dramska skupina. Letošnji kulturni praznik ni šel mimo njiju. Na prošlavi 6. februarja se je občinstvu predstavilo pet mladih besednih ustvarjalcev s svojimi deli. Predtem je pisec teh vrstic obudil nekaj spominov na dogodke pred 30 leti, ko je sodeloval pri organizaciji prvega kulturnega praznika v partizanski tiskarni Triglav na Goteškimem Snehniku. Ob tem je omenil, da so bile takrat nastale pesmi vse drugačne od nekaterih, ki jih zdaj proizvajajo Jesi, Brvarji in njim podobni, ko pred njimi ni "varno" niti več ime tovariša Tita in ga vpletajo med straniščno navlako svojih umotvorov.

Navzoči so prisluhnili 15 pesmim, ki so jih napisali Slavica Mikulanc, Janko Sepetavc, Anica Murn, Darko Škufca in Martina Mafeslič, recitala pa domača skupina. S tem literarnim večerom so mladi lepo proslavili tudi 30-letnico slovenskega kulturnega praznika.

M. TRATAR-UČO

KOMBIJI BREZ KLJUČAVNIC?

Novomeška IMV ima vsekakor svoje mnenje o tem, ali kaže v kombibuse vgrajevati ključavnice za zaklepanje volana ali ne. Nova vozila s tovarniškega dvorišča so namreč brez ključavnic, pri tehničnih pregledih pa taka vozila ne dobijo kartona. Sevniški gasilci so imeli zaradi tega precej sitnosti.

Pripravljalni odbor

KJE SO SERVISI?

Nerazumljivo je, da v današnjih časih, ko gre po vsem svetu in seveda tudi pri nas avtomobili težko v prodajo, novomeška tovarna IMV ne poskrbi za dovolj servisnih delavcev za svoje izdelke; pa ne samo to: s svojim sklepom celo preprečuje ustanavljanje novih servisnih delavnic.

Druge avtomobilske tovarne si prizadevajo, da imajo čim širšo servisno službo in vključujejo vanjo celo zasebnike. Znano je, da je marsikateri servis v zasebni delavnici cenejši od družbenega, pa tudi osebje je večkrat prijaznejše.

Prepričan sem, da je najboljša reklama za tovarno dobra in široko razvejena servisna mreža. VOZNIK RENAULTA

S knjigami na pravo pot

Ob 10-letnici Valvasorjeve knjiznice v Krškem čutim dolžnost, da se kot bralec in ustvarjalec iskreno zahvalim tej ustanovi za vse, kar mi je dala na moji razvojni poti. Na slavnosti je razpoloženje doseglo vrhunec, ko so se besede Valvasorja in Prešerna izlele med poslušalce. To je bil najlepši dokaz, kako lepa je naša slovenska beseda, obenem pa smo vsi začutili, da jo moramo še bolj ceniti in še naprej oblikovati.

Desetletnico obstoja slavi naš "Iram kulture", kot je dejal v uvodni besedi na slavnosti Jaro Stoviček. Spominjam se prvega dne, ko sem stopil v novo knjižnico in nerodno mečal med policami. V teh desetih letih vsa skupaj veliko ustvarila, prehodila, spoznala.

Koliko življenja, ljubezni, ognja je na teh policah! Večkrat se sprašujem, kje se med temi stranimi skrivata tista sila, ki me je odtrgala od brzde in me je napotila na pot študija. Obenem pa so mi bile ravno knjige v najtežjih trenutkih v oporo in pomoč, da sem vztrajal na nelahki poti. Še vedno iščem v knjigi resnic, ljubezan, oporo. Knjige na polici čakajo in molčejo, v roki pa spregovorijo, učijo, premagajo, sanjajo, potostjo, podarjajo ljubezen, upanje, lepoto... In to je dovolj, da najde človek pot do sebe in do ljudi, pot, ki je edina prava.

V knjigah iščem, hkrati pa spoznavam, da so neke ljudi, ki želijo, da jim izpovem lepoto misli, ki se mi porajajo med branjem in med

ljudmi v mestih ter na poljih pri delu. Med te ljudi želim s pesmijo. V najtežjih trenutkih se knjige oprimem kot rešilne bilke, ki me reši in mi za trud, žrtve in ljubezen podari najdragocenejšo darilo. Potem, ko sprejem to darilo, ga delim z ljudmi, ki ljubijo slovensko besedo. Jutri ga poneseš v svet, ker se bom poslovil od dolenjskih gričev, ki so mi dajali kruh, niso pa me mogli nasititi in si bom moral srečo, dekle, družino iskati drugje. Gotovo pa je, da bom še naprej živel z junaki iz knjig, zase, za ljudi, za domovino, za pesem...

IVAN SKOFLJANEC
Leskovec pri Krškem

Sanje in resničnost

Se bodo sanje bolnega Roma kdaj uresničile?

„O, hvala ti, občina Kočevje, da si nam Romom zgradila tako lepo naselje. Odkar imamo to lepo naselje, prijete in čiste hišice ne poznamo več blata in mokre postelje pod šotori, ni več mučnih taborjenj od vasi Zeljne za rudniško sipino vse do železniške postaje. Hvala

občini in delavcem pri socialnem skrbstvu. Brez njihove požrtvovalnosti ne bi nikoli imeli takega naselja. Imamo celo šolo in dodatni pouk za izobraževanje odraslih deklet in žena. Učijo se kuhati, pomivati, snažno oblačiti, lepega obnašanja. Po nekaj letih prebivanja v novem naselju smo postali „enaki“ z drugimi državljani. Vsi smo zaposleni, smo pismeni in osebni standard se nam je dvignil. Ob prostih dnevih smo doma, ker ne čutimo več potrebe po klatenju okoli.“

Prebudil sem se, moker od vročine, ki me zdeluje pod šotorom, po katerem tolče dež svoj vlačni ritem. Sem na Trati, kjer stoji naše naselje brez pitne vode, stranišč, prepobno blata in luž, v katerih brazdajo naši otroci. To je resničnost, tisto pravi pa so bile le sanje, porojene v bolezenski vročici.

Precej Romov je zaposlenih in od zaslužka jim vsako leto odtrgujejo prispevke za stanovanjsko gradnjo, za naselje, ki ga nameravajo zgraditi v Zeljnah. Skromno, kot ga je videl Rom v svojih sanjah, bi lahko bilo kmalu dograjeno.

F. K.
KOČEVJE

Nihče me noče razumeti!

Sem redni naročnik Dolenjskega lista tudi v tujini in lahko rečem, da sem zato informiran o vsem, kar se dogaja doma in po širni Dolenjski. Zanima me vse, nečesa pa le ne morem razumeti. Poslušam radijska poročila in berem tudi časopise, ki posvečajo veliko pozornosti zdomec, zato se mi zdi prav žalostno tisto, kar se tiče carinskih predpisov. Domov lahko prineseš za 300 dinarjev blaga, pa ne vem, ali velja to za posamezen kos ali za celoto. V vsakem primeru je to premalo, saj 300 din znese že zobna pasta, nekaj zobnih ščetk in par navadnih nogavic.

Ze pred leti sem pisal v Dolenjskem listu, kako sem sam postal zdomec preko Zavoda za zaposlovanje v Kočevju. Pogodba se končuje z željo, da bi se z novimi izkušnjami srečno vrnil domov. Doma sem iz Mozja pri Kočevju. Imam ženo in doraščajoče otroke, ki me prav zdaj najbolj potrebujejo. Živijo v neprimerem stanovanju. Prihrankov imam toliko, da bi stanovanje lahko popravil in uredil za boljše bivanje. Poskušal sem že povsod, od vaškega odbora naprej, vendar sem vselej

naletel na gluha ušesa. Posmehujejo se mi in mečejo polena pod nose, samo zato, ker iščem začasno stanovanje! Ničesar nočem zastojni, vse sem pripravljen pošteno plačati.

To je moj primer. Za resničnost navedb sem se pripravljen zagovarjati kjerkoli.

FRANCE SENEKOVIČ
2. Oststeinbek
Moellnerlandstrasse 45

Kmet lahko čaka

Pripoved, ki bi bila lahko tudi resnična

Nekega dne je kmet, ker se je vreme grdo držalo in ni bilo pravega dela, krenil v mesto po opravkih. Najprej se je zglasil na finančnem oddelku, da bi povprašal, zakaj mora še vedno plačevati davek od zemlje, ki jo je že pred tremi leti prodal.

„Mi nimamo nič pri tem. Vprašajte na katastru!“ so mu odvrnili.

Kmet gre na kataster. Soba je bila polna obiskovalcev, vrste pa nobene. Več se nihče ne zmeni zanj. Končno mu le zabrusijo, naj počaka, da pride na vrsto.

Kmet zmaje z glavo in odide ven.

„Si bom dal vsaj zob izpuliti, da ne bo dan izgubljen, tako meni in zavije proti zdravstvenemu domu. V čakalnici polno ljudi, vrata ambulance pa se bolj redko odprejo. Ko se končno pri zdravstveno izkaznico in pove, da bi rad dal izpuliti zob. „Počakajte!“ mu pravi, v čakalnico je kmalu stopilo dekle v kratkem krilcu, z dolgimi nohti, debelo nazanimi ustnicami in črna okrog oč. Naravnost do vrat se je napotila, govoreč, da bo samo nekaj vprašala.

Čakajoča tovarišica pri vratih je odprla vrata, pogledala noter in pojasnila: „Je ure, nakar se vrata odpro in sestra pojasni čakajočim, da

bodo z delom nadaljevali po malici.

Kmetu se ni dalo več čakati. „Grem pa v trgovino,“ si pravi.

V trgovini moleduje, da bi mu prodajalka dala stvari, ki mu jih je žena napisala na listek, a dobi samo kratak odgovor: „Počakajte! Imam samo dve roki!“ Prodajalka pa ves ta čas pridno vrtil jezik in z znanko obira vse po vrsti.

„Poslušajte, meni se muči. Moram na avtobus!“ reče kmet, prodajalka pa mu zabrusi nazaj: „Tovarišici se tudi muči. Mora v službo in kuhati!“

„Grem pa v lekarno po obliži za kurja očesa,“ si misli kmet in odide iz trgovine proti lekarni. Toda tudi tam ga pričaka neprijazni „Počakajte!“ Že malce jezen pustil vse skupaj ter se odloči, da se z avtobusom vrne domov.

A glej ga, tudi na avtobusni postaji zašli! „Počakajte! Zamudili ste avtobus, drugi pelje pa šele čez pol-drugo uro.“

Kmet toliko da ni zaklel. Odpravil se je peš proti domu.

Zamudil je ves čas dopoldneva, ničesar ni opravil. Spoznal pa je, da ljudje mislijo, da ima kmet časa na pretek, ker ne dela osem ur na dan. Kmet lahko čaka!

Z. M.

Marko Belopavlovič

Od blizu in daleč se je v sredo popoldne, 5. februarja, zgrnila množica ljudi v prijazno belokranjsko vasico Hrast nad Suhorjem. Na zadnjem potje ob zvokih metliške godbe spremlja Marka Belopavloviča, zaslužnega in zavednega rojaka, ki je po 82 letih življenja omahnil strt v boleznih.

Govorniki, številni prijatelji, znanci in sosede so se spominjali pokojnega Marka kot moža kremitnega značaja, ki je bil vse življenje kljub težki mladosti in trpljenju vedno optimist in dobrodušen, izredno pošten in povsod priljubljen. Ze kot otrok je moral trdo delati; njegov oče je trikrat odšel v Ameriko, mali Marko pa je moral garati, da je družinica doma imela vsaj kruh na skopi kraški zemlji pod Gorjanci. Postal je gozdni delavec, bil pa je tudi med tistimi, ki so leta 1913 kopali semiški predor za železnico. Štiri leta je preživel na frontah prve svetovne vojne. Z ženo Marijo, s katero je živel celih 57 let v uglašnem zakoncu, sta imela 6 otrok, toda le dva, Niko in Danica, sta ostala živa. Bila so to leta, ko za bolnega otroka na Hrastu in drugod po Beli krajini ni bilo ne zdravnika ne delnarja zanj.

Gospodarska kriza med obema vojnoma je spet prizadela Markov dom; gospodar je prijel za vsako delo: žgal je oglje; gonil živino od

Karlovcva tja do Kranja in spet delal v hostah. Utrjen v življenjskih skušnjah, je leta 1941 zlahka našel pot do prvih gorjanskih partizanov. 22. julija 1942 je gorel Hrast; Belopavlovičevi so znova izgubili vse. Šestkrat se je Marko selil pod streho dobrih ljudi v Gor. Suhorju, na Dragah in Hrastu. Kot vaški zaščitnik je s puško v roki varoval domove pod Gorjanci. Sin Niko se je zgodaj usmeril v politično delo in odšel v boj, hčerko Danico pa je Marko prav tako vzgajal v ljubezni do domovine. Po osvoboditvi je Danica postala ena prvih žena — inženirka gozdarstva v Jugoslaviji.

POZIV BIVŠIM POLITIČNIM INTERNIRAN-KAM KONCENTRACIJSKEGA TABORIŠČA RAVENSBRUECK

Ob 30. obletnici naše osvoboditve pripravljamo poleg popisa še živčih internirank tudi popis tovarišic, umrlih v centralnem taborišču in njegovih podružnicah.

Prosimo vse tovarišice, da preverijo, če so na seznamu ravensbrških internirank na občinskih odborih ZZB NOV, in da nam javijo imena vseh tovarišic, za katere vedo, da so umrle v taborišču ali na poti domov. Seznam umrlih potrebujemo do konca meseca februarja, ker želimo, da bi bil spisek umrlih, ki bo vklešan v novo urejenem muzeju v Ravensbruecku, čim popolnejši. Odbor ravensbrških internirank RO ZZB NOV Slovenije Vrtca 11 Ljubljana

Biserna poroka

V soboto, 8. februarja, sta v Jankovičih pri Adlešičih v Beli krajini praznovala Ana in Ivan JANKOVIČ visok življenjski jubilej — 60-letnico poroke. Na slovesnosti, ki so jo priredili v domačem krogu, je bilo vseh njenih 7 otrok, 27 vnukov in 20 pravnukov. Kljub temu da sta na dolgi skupni poti premagovala mnoge težave, sta še vedno kreпка in zdrava. Ana je stara 76 let in je pretežno kmetovala, gospodinjila, vzgajala in skrbela za otroke, da so vsi dostojno preskrbljeni. Ivan, ki je star 81 let, pa je že v I. svetovni vojni odšel na soško fronto in bil nato še v ujetništvu v Italiji. Aktivno je sodeloval tudi v NOB in bil v povojnih letih dolgo časa ljudski odbornik. Za svoje delo je bil večkrat odlikovan. Najbolj pa je ponosen na odlikovanje predsednika republike. N. Č.

Ana in Ivan Jankovič

PROSTA DELOVNA MESTA

Transportno gradbeno podjetje

»TGP« METLIKA

objavlja
prosta delovna mesta:

1. REFERENT ZA INVESTICIJE
2. REFERENT ZA PLAN IN ANALIZE
3. REFERENT ZA PLACILNI PROMET
4. ADMINISTRATOR
5. AVTOKLEPAR

Pogoji:

1. Visoka ali višja šola ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj ali srednja ekonomska šola in 10 let delovnih izkušenj.
2. VIŠ ekonomska šola in 3 leta delovnih izkušenj ali srednja ekonomska šola in 5 let delovnih izkušenj.
3. Srednja ekonomska šola in 5 let delovnih izkušenj.
4. Končana dvoletna administrativna šola.
5. KV – praksa zaželjena.

Prijave pošljite na naslov podjetja, v roku 15 dni od objave.

PROSTO DELOVNO MESTO!

RIBIŠKA DRUŽINA NOVO MESTO
objavlja prosto delovno mesto

TEHNIČNEGA TAJNIKA

Pogoji: srednja šola, pasivno znanje nemščine, znanje stroje-pisja, organizacijske sposobnosti in izpit za voznika motor-nih vozil B kategorije.

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema pisarna RD v Novem mestu, Glavni trg 7 do 20. 2. 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA!

VIATOR
PROMETNO
HOTELSKO
TURISTIČNO
PODJETJE
LJUBLJANA

VA VIATOR

TOZD BELA KRAJINA
Črnomelj

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. AVTOMEHANIKA (dve delovni mesti)
2. AVTOELEKTRIKARJA
3. MOJSTRA – VODJO IZMENE
4. KV KUCHARICO ZA HOTEL V METLIKI

Pogoji za zasedbo teh delovnih mest so naslednji:

1. KV mehanik s prakso na težkih vozilih
2. KV avtoelektrikar – 3 leta prakse
3. KV avtomehaničnik, 8 let prakse, od tega najmanj 3 leta na podobnem delovnem mestu
4. KV kuharica

Ponudbe sprejema Komisija za medsebojna delovna razmerja pri „VIATOR“ TOZD BELA KRAJINA Črnomelj do 25. 2. 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA

Transportno gradbeno podjetje

»TGP« METLIKA

objavlja
prosto delovno mesto

1. VODJE VODOVODNEGA ČRPALIŠČA

Pogoji: VKV elektroinstalater ali VKV vodovodni instalater ali VKV strojni mehanik s 5-letno prakso.

2. NK DELAVEC ZA DELO NA VODOVODU.

Možna je takojšnja zasedba delovnih mest.

PROSTO DELOVNO MESTO

Odbor za medsebojna razmerja
ZAVAROVALNICE SAVA
– POSLOVNE ENOTE NOVO MESTO

razpisuje
prosto delovno mesto

SPECIALNEGA ŽIVLJENJSKEGA PRODU
CENTA za Novo mesto.

POGOJI:

- srednja ali osnovnošolska izobrazba ter sposobnost veselje za delo s strankami;
- obvezna dvomesečna poizkusna doba.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov Zavarovalnica SAVA – poslovna enota Novo mesto, Glavni trg št. 24, z oznako: „Odbor za medsebojna razmerja“.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

VIATOR, TOZD BELA KRAJINA
VAM PRIPOROČA:

BRUCOVANJE

BELOKRANJSKIH STUDENTOV

v soboto, 15. feb. v

PENSIONU SMUK V SEMIČU

Bogat srečolov. Vabljeni!

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

ELAGOVNICA V ČRNOMLJU

TRGOVSKO PODJETJE
NA VELIKO IN MALO

DOLENJKA NOVO MESTO

OBČANOM ČRNOMALJSKE OBCINE ČESTITAMO ZA PRAZNIKI!

KONFEKCIJA na Vinici

NOVOTEKS

tekstilna tovarna
NOVO MESTO

obrat KONFEKCIJE na VINICI

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBCINE ČRNO MELJI!

Šopek prireditve v Prešernovo čast

V Krškem Valvasorjeva knjižnica proslavila jubilej - 10-letnico ustanovitve, v Novem mestu recital ob otvoritvi likovne razstave

Po vsej Dolenjski so se v počastitev slovenskega kulturnega praznika zvrstile prireditve: recitali, likovne razstave, glasbeni nastopi, gledališke predstave. Šole so pripravile samostojne proslave. V zapisu se hočemo ustaviti pri dveh prireditvah, ki sta bili v Krškem in Novem mestu.

Valvasorjeva knjižnica in čitalnica v Krškem je ob kulturnem prazniku proslavila 10-letnico ustanovitve. Odprta 7. februarja 1965 je imela vpisanih 416 bralcev in skromno število knjig, zdaj pa ima že 2.217 bralcev in na knjižniških policah nad 7.500 knjig. Knjižnica je poskrbela, da so prišle knjige do bralcev tudi v oddaljenih krajih (Koprivnica, Raka, Veliki Trn), priredila pa je tudi več večerov besedne umetnosti. Knjižnici pridružena galerija pa je priredila do zdaj 51 umetniških razstav, ki si jih je ogledalo po 3.000 obiskovalcev.

Na proslavi je pisatelj Jaro Stoviček, slavnostni govornik že na otvoritvi knjižnice, poudaril pomen knjige in knjižnic. Odkar je pri nas knjiga podvržena tržnim zakonitostim, je pot v knjižnico mnogim hkrati tudi edina pot do dobre knjige. Stoviček je še posebej podčrtal, da je Valvasorjeva knjižnica po vseh močeh poskušala bralcu vselej ponuditi res dobro knjigo.

Za jubilej sta knjižnica in občinska skupščina kot njena ustanoviteljica prejeli veliki Valvasorjevi plaketi, ki ju je izdelal akademski kipar

Vladimir Stoviček, od ustanovitve knjižnice zvesti bralci pa Valvasorjeve značke, tudi delo istega kiparja.

V NOVEM MESTU: RAZSTAVA Z RECITALOM

Istega dne so v Dolenjski galeriji v Novem mestu odprli razstavo del akademskega slikarja Franca Curka in akademskega kiparja Moma Vučkovića.

Prireditelji so se pri otvoritvi te razstave še posebej potrudili in pripravili prijeten kulturni program, tako da je prireditev dobila res slavnostno obeležje. Uvodne besede je spregovoril ravnatelj Dolenjskega muzeja prof. Janko Jarc, nato je Dolenjski oktet zapel dve pesmi. Mladinski aktiv tekstilne tovarne Novoteks je izvedel recital štirih sodobnih slovenskih pesnikov, Prešernovih nagrajencev; Novoteksovi mladinci so ob klavirski spremljavi recitali pesmi Toneta Kuntnerja, Ivana Minattija, Petra Levca in Cirila Zlobca.

Razstavo del obeh umetnikov je otvoril prof. dr. Mirko Juteršek in predstavil oba ustvarjalca ter spregovoril o pomenu njunih del za sodobno slovensko likovno umetnost.

Med številnim občinstvom so bili na otvoritvi tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij novomeške občine ter mladinska delegacija iz zahodnonemškega mesta Ditzingen.

Mladi slikar Franc Curk predstavlja na tej razstavi 20 svojih novjših del, kipar Vuković pa 12 skulptur iz bron in varjenega železa. Dolenjski muzej je ob tej priložnosti izdal katalog s seznamom del obeh umetnikov in z esejema dr. Juterška. Razstava bo odprta do 21. februarja.

I. ZORAN
A. BARTELJ

Ne zidajo gradu na pesku

Novomeški likovniki se iz leta v leto bolj uveljavljajo - Organizacijsko bodo trdnješi

Novomeški likovni amaterji stopajo iz anonimnosti. Razstave, ki smo jih videli lani, kažejo, da skupina kvalitetno raste in se številčno krepi. Slikarji se prebijajo tudi kot posamezniki. Nekateri med njimi so postali že iskani udeleženci slikarskih kolonij. Nedvomno lahko zapisemo tudi to, da z njimi resno računata tako Novo mesto kot širša Dolenjska.

osnovnih šol, predvidena za 24. maja, bo v njihovi organizaciji. Organizirana likovna skupina bo poslej članom pri njihovem delu in uveljavljanju še bolj v oporo. Prenekatero likovno delo bi tudi prej dobilo novega lastnika, če prodaja ne bi bila zgolj naključna. Poslej naj bi za odkupe oziroma prodajo del amaterjev skrbel prav ta slikarska organizacija.

Na pobudo ZKPO, v okviru katere delujejo, se bodo organizacijsko še bolj povezali. Pripravljen je delovni načrt, ki naj bi ga 21. februarja ustanovni občni zbor skupine še potrdil. Načrt je spodbuden, obetaven in - naj poudarimo tudi to - uresničljiv. Poleg nadaljnje uveljavljanja na razstavah in sodelovanja z likovnimi amaterji iz drugih slovenskih krajev in drugih republik predvideva načrt najrazličnejše oblike izobraževanja in izpopolnjevanja likovnikov. Pri tem bodo posebno skrb posvečali likovni dejavnosti mladine. Razstava likovnih del učencev

Kajpak je vse to šele načrt, marsikaj stvar proučitev, samo nakazana možnost. Toda če se bo posrečilo dobiti prostor, kjer bi se likovniki sestajali, bi zamislili hitro postale resnica. I. Z.

JUTRI LITERARNI VEČER V DOLENJSKI GALERIJ

V Dolenjski galeriji bo jutri ob 19. uri prva od prireditvev, ki jih novomeška ZKPO načrtuje letos pod skupnim imenom „30 let svobode“. To bo literarni večer dolenjskih pesnikov in pisateljev, na katerem bodo sodelovali: Marica Založnik iz Krškega, Lado Smrekar iz Kostanjevice, Avgust Gregorčič z Mirne, Jože Dular iz Metlike ter Janez Kolenc, Ivan Zoran in Vladimir Bajc iz Novega mesta. Njihova dela bosta brala Rudi Kosmač, član Drame SNG iz Ljubljane, in Božena Žigante-Petrov, članica amaterskega gledališča iz Novega mesta. Glasbeni del recitala bosta izvajala Cvetka in Zdravko Hribar.

Senovski Deseti brat

Dobra predstavitev Jurčičevega dela

Čprav nimajo kaj prida možnosti za delo, amaterji s Senovega iz leta v leto presenčajo z zagnanostjo in marljivostjo. Prvo soboto v februarju so gledališčniki v režiji Borisa Pšeničnika uprizorili Govekarjevo priredbo „Desetega brata“ in s tem počastili tudi svoj jubilej.

Režiser je domiselno posegel v tekst in postavil predstavo, ki je vzbudila zanimanje. Z močno pomlajenim kolektivom je sicer nekajkrat zamihala, da je bil vrh že v drugem in tretjem dejanju (dogajanje v Obrščakovih gostilni). Precej razveličeno pa je bilo zadnje dejanje v kobilji umirajočega desetega brata. Brez škode bi z nadaljnjim črtanjem

S senovske uprizoritve „Desetega brata“: dogodek iz Obrščakovih gostilne. (Foto: V. Podgoršek)

Mali kulturni barometer

KRANJ: JESIH NAGRAJENEC - Slikar Boris Jesih, udeleženec IV. dolenjske slikarske kolonije, je bil nagrajen z „lokalno“ Prešernovo nagrado, ki jih na Gorenjskem ponašajo že od leta 1956 dalje. Enako nagrado so prejeli tudi gledališčnik Marjan Lombar, prof. Jože Rakovec in Pihalni orkester jeseniških železarjev.

Aleksander Leskovec: SANJE, lesorez, 1974. (Foto: Jerman)

KRMELJ: POČASTILI KULTURNI PRAZNIK - DPD Svoboda v Krmelju je pripravila 7. februarja lepo Prešernovo proslavo ob sodelovanju prosvetnih delavcev in mladine iz Lisce in Metalne, nastopili pa so tudi recitatorji in pevci. Prireditev je bila zadovoljivo obiskana.

MARIBOR: UMRLI PESNIK - V 82. letu starosti je umrl prejšnji teden starosta slovenskih besednih ustvarjalcev, pesnik Janko Glazer. Za svoj bogati prispevek v kulturno zakladnico slovenskega naroda je bil pred leti nagrajen s Prešernovo nagrado.

LJUBLJANA: KNJIŽNI SEJEM - V slovenski prestolnici so odprli te dni 2. slovenski knjižni sejem. Na njem so se s sto in sto leposlovnimi in drugimi deli predstavile vse slovenske založbe. Največ seveda velja propaganda za knjigo, ki se s to razstavo nedvomno povečala.

RIBNICA: LIKOVNA RAZSTAVA - Anton Cebin, mladi likovni umetnik, je v Petkovi galeriji v Ribnici razstavil olja in akvarele. Razstavo so odprli v počastitev slovenskega kulturnega praznika.

podčrtano

Izzvenelo je še eno slavje - slavje na čast slovenskega kulturnega praznika. Trenutek, ki smo ga porabili za podelitev priznanj najzaslužnejšim, trenutek, da smo s tribun še enkrat povedali, kaj nam pomeni kultura, kakšna naj bo, čemu naj služi in komu sveti v tem našem samoupravnem socializmu. Veliko poslanstvo kulture smo povečali z najbolj izbranimi besedami.

Nekaj pa vendarle je, kar tudi zmoti, namreč, ali „ni postal tudi ta praznik kot mnogo drugih le praznik besed, ne praznik Besede,“ kot je zapisal v Delu Matej Bor. Z drugimi besedami: tudi kulture, njene „slabokrvnosti in podhranjenosti“ (Ciril Kosmač), ki sta že dalj časa očitni, ne bomo rešili zgolj z božanjem lepih, visokoletečih besed in z obljubami, marveč z dejanji, z zdravljenjem, če je potrebno, s carskimi rezi.

Po prazniku

Dejstvo, da se v Sloveniji ne moremo dogovoriti o splošni skupni porabi v letu 1975, da se ne moremo zediniti za pravne stopnje, pri čemer se še posebej zaviralno vedemo, ko gre za sklepanje o tem, naj bi kultura dobila več, in tudi dejstvo, da se vse to (ne) dogaja okrog kulturnega praznika, potrjujeta, kako imata Bor in Kosmač (pa še kdo) v svojih trditvah prav.

Kako naj bi kultura postala Beseda, če pa ji tega ne dovolimo, če, preprosto povedano, nočemo kaj veliko slišati o tem, da bi se znebila slabokrvnosti in podhranjenosti, če ji ne damo niti tistega, kar potrebuje za normalno rast? Poglejmo izkazane potrebe in „sugerirane“ možnosti, pa si bomo na jasnem, kaj si kultura od leta 1975 lahko obeta.

J. JUST

ODPRAVITI NESKLADJE

Izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti je 31. januarja obravnaval med drugim tudi družbeni dogovor o dohodku in skupni porabi za leto 1975. Pri tem je ugotovil, da je predlagana 35-odstotna stopnja rasti dohodka na področju vzgoje in izobraževanja navidezna, saj gre v resnici za znatno manjšo rast, kot je prikazana v gradivih. Menili so, da bi morali letos odpraviti neskladje, ko se načrti in naloge oblikujejo po eni, denarne zadeve pa urejajo po drugi poti.

Jože Gorjup: TIHOŽITJE, olje na platnu, 1932. S stalne razstave v Galeriji Božidar Jakac v Kostanjevici.

Prešernovi nagrajenci 75

Nagrade so prejeli: Zoran Didek, dr. Bratko Kreft, Frane Milčinski-Ježek, Pavel Šivic in Dubravka Tomšič-Srebotnjakova

Prešernove nagrade za leto 1975 so razdeljene, nagrajenci znani. Prejeli so jih: slikar Zoran Didek, književnik in gledališki delavec dr. Bratko Kreft, humorist Frane Milčinski-Ježek, skladatelj in glasbeni pedagog Pavel Šivic in pianistka Dubravka Tomšič-Srebotnjakova.

Nagrajenci Prešernovega sklada so: Delavska godba iz Trbovelj, pesnik Bogomil Fatur, filmski snemalnik Mile de Gleria, dramska igralka Mina Jerajeva, oblikovalec Tomaž Kržišnik, pisatelj Florjan Lipuš, arhitekt Ciril Oblak in Fedja Klavov.

Zbor živi

Odkar ima moški pevski zbor Stara cerkev vaje v kočevski gimnaziji, se je povečal od 18 na 35 članov. Kot pravi Ivo Stanič, glasbeni učitelj in vodja zbora, skoraj ni vaje, da se ne bi pridružil kak novinec.

Od prenovitve je zbor večkrat nastopil: na proslavah, spominskih slovesnostih in drugih prireditvah. Za maj imajo v načrtu samostojen koncert v Kočevju. ZKPO in krajevni skupnosti Kočevje in Stara cerkev so se sklenile prispevati nekaj denarja za nakup koncertnih oblek, ki jih bo zbor dobil, ko se bo število pevcev ustalilo.

Pred kratkim so pevci izvolili vodstvo sedmih članov in za predsednika Franca Merharja iz Kočevja. Tudi organiziranost je jamstvo, da se bo zbor razvil. Pevci vaj ne zamujajo, kar vodjo Iveta Staniča še posebej veseli, saj je do zdaj v Kočevju že večkrat poskušal s komornimi vokalnimi zasedbami in zbori, pa se zavoljo nediscipliniranih članov niso obnesli.

VILKO ILC

ra, dramski igralec Stane Raztresen, slikar Ivan Seljak - Čopič in oblikovalec Matjaž Vipotnik.

Nagrade je v imenu Prešernovega sklada podelil in nagrajencem prvi čestital pisatelj Iván Potrč, predsednik upravnega odbora tega sklada. Slavnostni govornik Andrej Ujčič, predsednik republiškega komiteja za kulturo, je pred podelitvijo nagrad med drugim poudaril, da „letos že trideset let v vrsti proslavljamo Prešernov dan kot slovenski kulturni praznik, kar pomeni, da ima naša kulturna politika korenine že v NOB. Podčrtal je tudi, da smo zdaj v prelomnem obdobju samoupravne preobrazbe vsega našega življenja, to pa zavezuje tudi kulturne delavce in ustvarjalce ter vse družbene dejavnike v njihovem odnosu do kulture.

Na dan slovenskega kulturnega praznika so Prešernova priznanja

podelili tudi študentom na fakultetah ljubljanske univerze in na akademijah.

OPERNE ARIJE V KRŠKEM

V počastitev slovenskega kulturnega praznika in 10-letnice Valvasorjeve knjižnice in čitalnice je bil 7. februarja v Krškem koncert, na katerem so solisti in orkester Opere SNG iz Maribora izvajali operne arije. Na sporedu so bili odlomki iz Rossinjevih, Verdijevih, Bizetovih, Smetanovih in Foersterjevih del. Orkestru je dirigiral Boris Švara. Občinstvo je nastopajoče nagradilo z viharim aplavzom, kar je znak, da tovrstnih prireditvev v Posavju manjka.

JEZIKOVNI NASVETI

DOMA SEM (PRIHAJAM) Z DOLENJSKEGA ALI PA: IZ DOLENJSKE

Zadnjič smo navajali med drugimi take primere rabe predlogov: grem na Reko, na Bled, na Gorenjsko; prihajam z Reke, z Bleda, z Gorenjskega. Pa smo rekli: če rabim za eno smer predlog *na*, pišem za nasprotno smer *s* ozir. *z*, kar je odvisno pač od glasu, s katerim se začne beseda za predlogom.

Danes pa moramo opozoriti na to, da uporablja slovensčina zelo pogosto za imena dežel poleg samostalnih oblik (Nemčija, Francija, Anglija) tudi pridevniške oblike: Nemska - Nemska, Češka - Češko, Dolenjska - Dolenjsko, Gorenjska - Gorenjsko itd. V zvezi s predlogi nas tu zanima zlasti obe pridevniški obliki. Poglejmo si nekaj stavkov: Šel je na Gorenjsko. Jutri se bo vrnil z Gorenjskega (ali pa tudi: iz Gorenjske). Prešeren je bil doma z Gorenjskega (iz Gorenjske), Trubar pa z Dolenjskega (iz Dolenjske).

Na kratko povzeto: kadar imamo za ime pokrajine pridevniško obliko, smemo rabiti srednji ali pa ženski spol. Vendar moramo pri tem paziti na predlog: pri srednji obliki krajevne imena rabimo predlog *s* ali *z*, kadar hočemo povedati, da prihajamo iz te dežele (s Stajerskega, z Nemskega), pri ženski obliki pa predlog *iz* (iz Dolenjske, iz Nemske, iz Danske, ker je to okrajšano iz: Nemske, Danske, Dolenjske dežele).

SAJ IN ZATO - VZROK IN POSLEDICA

Pogosto beremo take napačno zvezane stavke: *Malči pa je najzvestejša krvodajalka, saj je letos dobila zlato kolajno*. Prvi stavek vsebuje vzrok, drugi pa njegovo posledico. Zato bi bilo treba reči takole: *Malči je požrtvovalna krvodajalka, zato je dobila zlato kolajno*. Možna bi bilo sicer uporabiti tudi veznik *saj*, kakor ga je naš pisec, vendar bi morali v tem primeru stavčni red obrniti: *Malči je dobila zlato kolajno, saj je res požrtvovalna krvodajalka*. (V tem primeru smo vzrok povedali z drugim stavkom.)

Nemška delegacija: radi sodelujemo

Mladi iz novomeške občine že peto leto sodelujejo z vrstniki iz Ditzingena - Skupina Novomeščanov gre v Nemčijo v juliju

V soboto, 8. februarja, je imelo v Dolenskih Toplicah predsedstvo občinske konference ZSMS Novo mesto 5. sejo. Na njej je sodelovala tudi mladinska tričlanska delegacija iz Ditzingena, iz nemške pokrajine Baden Wuerttemberg.

Najprej so Novomeščani nemškim vrstnikom predstavili novo organiziranost jugoslovanske socialistične mladine, nato pa so se predstavili še gostje. Povedali so, da se mladi iz njihovih mest z vrstniki iz vzhodnih dežel težko povezujejo. Če se povežejo na primer s francoskimi ali angleškimi vrstniki, dobijo precej več podpore, kot če se povežejo z mladimi iz vzhodnih držav. Poudarili so, da jim to ni preprečilo, da se ne bi „usmerili“ na vzhod.

Mladina obeh mest se je povezala že v 1971. letu. V prvem letu sodelovanja so podpisali dogovor o mladinskih izmenjavah med šolskimi počitnicami. V naslednjih treh letih so nem-

ški mladinci spoznavali našo, naši pa njihovo državo. Pri izmenjavah so skoraj vedno naleteli na težave. Ker vključujejo Nemci v svojo mladinsko organizacijo mlade do 15. leta starosti, naša mladinska organizacija pa nekako od tega leta dalje, je sodelovanje delno onemogočala starostna razlika. Zato so se dogovorili, da bo poslej v izme-

njava sodelovala tudi novomeška Zveza prijateljev mladine.

Obe delegaciji sta poudarili, da bi morali sodelovanje razširiti. Razen krvodajalcev in tabornikov naj bi se spoznali še gasilci, športniki, glasbeniki, mladi kmetje in študenti, delavci, literati in drugi. Nato so se dogovorili, da bodo Novomeščani odšli v okviru izmenjav v Ditzingen julija. Razen te skupine bo odšla v Nemčijo še mladinska študijska delegacija.

Uspeh je sad vseh

Šolsko športno društvo „Kovinar“ (Šolski center za kovinarsko stroko Novo mesto) je pred dobrim mesecem slavilo prvo letnico obstoja. Kljub temu da ima društvo zelo slabe možnosti za delo, je doseglo

nekaj lepših uspehov.

Tako so Kovinarjevi atleti na lanskem občinskem prvenstvu srednjih šol v atletiki brez težav osvojili prvo mesto, na področnem pa so bili drugi. Dokazali so, da so med novomeškimi srednješolci najboljši rokometasi. Njihovo vitrino krasi pokal za osvojeno prvo mesto v občini in za drugo mesto s področnega tekmovanja. Izkazali so se tudi dolgo-rogasi.

Za največji uspeh si člani športnega društva štejejo sodelovanje s pripadniki jugoslovanske ljudske armade. Dijaki in vojaki se srečujejo v rokometu, nogometu, košarki, odbojki, namiznem tenisu, šahu in streljanju. Dijaki so se izkazali prav v streljanju, ko so tesno, a zaslužen premagali bolj izkušene vojake.

Jože Pečnik, mentor ŠSD „Kovinar“, pravi o svojih varovancih naslednje: „Marsikdo nas sprašuje, kako zmremo vse brez lastne telovadnice in igrišča. Vsakemu odgovorim nekako tako: z dobro voljo in s trdim delom! Razen telovadnice nas pri delu ovira še dejstvo, da je okoli 80 odstotkov vozačev. Kljub temu smo si v letošnjem šolskem letu postavili obsežen načrt. Najprej pridejo na vrsto medrazredna tekmovanja, in sicer v desetih športnih disciplinah. Nato se bomo pomerili z drugimi srednješolci. Tako se bomo na občinska srednješolska tekmovanja dobro pripravili. Povedati moram, da so na naši šoli vsi člani ŠSD in vsak profesor pomaga pri delu društva po svojih močeh. Zato so številni pokali in diplome sad nas vseh.“

I. Z.

Mladi in delegatske klopi: prizadeveni prosvetni delavec prof. Joško Zupan iz Šenčrurpeta (drugi z desne) je na sejo občinske skupščine Trebnje minuli četrtek pripeljal tudi štiri člane novinarskega krožka. Mladi novinarji so imeli pred seboj razgovor s predsednikom skupščine, izvršnega sveta in družbenopolitičnih organizacij. Tudi to aktivnost so uvrstili med akcije v okviru tekmovanja jugoslovanskih pionirskih iger. (Foto: Železnik)

KAKO ŽIVIMO?

Predvsem človek

Ko so se v enoti Rade Petroviča odločili, da bodo pohvalili enega izmed najbolj prizadevnih starešin, niso imeli težke izbire: odločili so se za poročnika Radovana Tkalca. To je prizadeven družbenopolitični delavec in je ob vseh uspehih vedno ostal skromen.

Osnovno šolo je končal pred devetimi leti, nato pa še srednjo vojno šolo. Kljub delu se je še naprej posvetil knjigam in uspešno naredil težak izpit. Dobil je čin podporočnika. Zaradi svojega zagnanega dela in številnih uspehov je do sedaj vedno dobival enako oceno – „zelo prizadeven“. Prav zato je dobil pred kratkim čin poročnika. V zadnjih dveh letih je sodeloval v številnih akcijah. V novomeški občini je postavil vodovod. Z vojaki je v okolici Novega mesta zgradil okoli 24 kilometrov cest, dva armiranobetonska mostova v dolžini 16 metrov, tri lesene moste pri Otočcu v dolžini 60 metrov itd.

Za potrebe enote je pripravil 600 ton armiranega betona, izdelal več tisoč minskih polnjenj, s svojo enoto je močno skrbel za vozila, saj so prevozila več kot 600 tisoč kilometrov brez okvar. Izgradil je nekaj polygonov, z gradnjo pa je enoti, kateri poveljuje Rade Petrovič, pritežil več milijonov dinarjev.

Se marsikaj bi lahko naštel, dovolj pa bo, če omenimo, da je njegova enota vedno najboljša, verjetno zato, ker je Radovan pri delu z vojaki pozabil na kazni. Pri svojem delu je najprej človek, šele nato strogi učitelj, zato ga imajo njegovi vojaki radi.

L. DRAŽIČ

»Suha krajina 75«

Okoli 900 mladincev bo v Suhi krajini postavilo 20 kilometrov vodovodnih cevi

Prostovoljno mladinsko delo postaja v naši republici vse bolj zanimiva oblika družbenega angažiranja mladih. To nam potrjuje dejstvo, da mladi pripravljajo vse več delovnih akcij v občinah, krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah.

Za letošnje poletje pripravlja center za mladinske delovne akcije pri RK ZSMS kar štiri republiške in eno zvezno akcijo v Sloveniji. Če bodo zagotovljena sredstva, bo v teh akcijah sodelovalo več kot 5000 mladih ljudi. Na pobudo občinske konference ZSMS Novo mesto so na zadnji seji predsedstva republiške konference ZSMS razpravljali o mladinski delovni akciji v Suhi krajini in se zanjo odločili. Tako bo Suha krajina skoraj gotovo obiskalo in v njej ostalo več časa okoli 900 mladincev in mladink. Položili bodo okoli 20 kilometrov vodovoda.

O vodovodu v Suhi krajini se pogovarjali že 1952. leta. Zgradili so glavno zajetje in varjo in prečrpovalni bazen. Del vodovodnega omrežja, mladinska delovna akcija »Suha krajina 75« pa bo uredila drugi del načrta, po katerem bo dobila pitno vodo vsa Suha krajina.

MLADI OBRAVNAVALI STATUT SZDL

Na četrti seji predsedstva OK ZSMS Novo mesto je članom predaval Uroš Dular, predsednik OK SZDL Novo mesto. Mlade je seznanil z novim statutom SZDL in jim odgovarjal na vprašanja, ki so se nanašala na spremembe v statutu in na delo SZDL. V nadaljevanju se je za predstvedstvo pripravljalo na 2. sejo OK ZSMS. Posvečena bo delu mladih na kulturnem in telesno-kulturnem področju.

J. Z.

PRIDNI PIONIRJI

Člani lutkovnega gledališča Kočevje se skrbno pripravljajo za nastop z lutkovno igrico „Medvedek na obisku“. Vodja lutkarjev Matija Glad nam je povedal, da so pionirji, ki sodelujejo pri tej igrici, zelo prizadevni, medtem ko mladinci in tudi starejši člani tega gledališča največkrat ne najdejo prostega časa za sodelovanje.

V. I.

Za celo knjigo doživetij

Pred gasilskim domom v Brestanici stoji star, odslužen veteran na štirih kolesih. Zavore so mu odpovedale, zato ga ne registrirajo več. Burne čase ima za seboj. Voznik in dolgoletni gasilski poveljnik Mihael Žmavc do potankosti pozna njegovo zgodovino, zato mu ni vseeno, kakšna usoda ga čaka.

(Nadaljevanje in konec)

AVTO JE ŠEL V PARTIZANE

Rekli ste, da ste pred koncem vojne avto odpeljali v partizane. Kako se vam je to posrečilo?

Pravočasno sem izvedel, da nameravajo Nemci odpeljati naš in krški gasilski avto. Tako sem štiri dni pred osvoboditvijo dobil telefonsko obvestilo, naj takoj pripeljem gasilski avto v Brežice. Nalagal sem vanj obe motorni brizgalni in vse cevi in odpeljal v nasprotno smer, proti Blanci. Doma sem naročil, naj povedo, da sem krenil v Brežice. V Rožnem sem pod železniškim mostom zavlil proti Presladolu. Spotoma sem se ustavil pri našem zaupniku, zdaj že pokojnem Jožetu Kozoletu, in mu vse zaupal. Dogovorila sva se, da bova skrila avto v njegovem gozdu.

Težko delo sva imela z njim. Čez potoček je bil speljan trhel mostiček, ki ne bi zdržal težkega avtomobila. S Tončetom sva nanosila hlo-

dovine in jo položila čez vodo. Avto sva srečno spravila na drugo stran. Potem sem nadaljeval nevarno vožnjo po ozkem kolovozu. Na srečo se avto ni prevrnil. V gozdu sem ga prekril z drščjem, nato pa skrbno zabrisal vse sledi. Avta nisem zapustil štirinajst dni. Tudi spal sem v njem. Iz gozda sem ga spravil takoj po osvoboditvi. Bil sem nad vse vesel, da sem ga srečno pripeljal nazaj v gasilski dom.

NESREČEN FANT

Po tistem je naš gasilski avto prevzel vlogo rešilnega avtomobila. Z njim sem prevažal v bolnišnico ponesrečence in bolnike. Najteže je bilo za bencin. Kupoval sem ga za svoj denar, če sem ga le dobil.

Nikoli ne bom pozabil dogodka takoj po koncu vojne. Po noči me je zbudil domačin, ki je s konjsko vprego pripeljal ranjenega štirinajstletnega sina. Ročna bomba – našel jo je na pašji – se je sprožila in mu odtrgala roko v zaplestju. Ranjenega fanta sem položil na nosila in oddrvel z njim proti Brežicam. Za spremeljalca sem vzel gasilca Venclja Kavčiča.

V Stari vasi sem povozil zajca. „Nesreča bo,“ sem s hudo slutnjo pošepnil Kavčiču. Fant je stokal in prosil: „Vode, vode...“ Končno smo se ustavili pred bolnišnico v Brežicah. Ponesrečenca sva odnesla na hodnik in ga položila na nosila. Bolniška sestra – takrat so bile še

nune – je začela moliti in zapirati fantove oči. Umril je, ni mu bilo več pomoči. Mrtvega sva odpeljala nazaj v Brestanico in ga izročila nesrečnemu očetu, ki je čakal ob svojem vozu.

BIL JE STRAŠEN PRIZOR

Iz časov po osvoboditvi se živo spominjam tudi tragičnega dogodka s senovsko godbo. Fantje so igrali na pogrebu v Krmelju. Ko so se vračali proti domu, je brzi vlak na prehodu na Blanci trčil v njihov avto. Nesreča se je pripetila zaradi odprtih zapornic. Bilo je več huje ranjenih. Prišli so me klicati. Takoj sem se odpeljal na pomoč z našim avtom. Videl sem strašen prizor. Tri najhujše ranjene sem odpeljal v brežiško bolnišnico. Eden od njih (Seničar se je pisal) je umrl že na hodniku; odnesli smo ga v mrtvašnico. Tisto noč je bila izredno gosta megla, taka, kakršne v svojem življenju še nisem doživel. Moral sem voziti zelo počasi. To je bila ena mojih najtežjih voženj.

Dolgoletni poveljnik brestanskega gasilskega društva Mihael Žmavc iz Brestanice rad oživlja spomine na svoja najbolj delovna leta.

JOŽICA TEPPEY

Po delu še folklor

Po delu v tovarni uči še mladino ljudske plesni pesmi - Dekleta imajo raje folkloro

Obiskali smo Cveto Križo iz Kočevja, znanega večletnega nabiralca naročnikov za Dolenjski list, harmonikarja in vodjo folklorne skupine mladih deklet iz Klinje vasi pri Kočevju. Zastavili smo mu nekaj vprašanj o njegovem delu.

Na vprašanje, s čim se trenutno ubada, je odgovoril: „Isčem prostor, kjer bi naša folklorna skupina vsaj enkrat na teden lahko vadila.“
– So mladi, ki jih učite in vadite, dobri učenci?
– Vsi so zelo pridni in poslušni. Vendar me bodo nekateri zaradi šolanja vsaj za nekaj časa, žal, zapustili. Upam, da se bodo prijavili še novi mladinci. Najraje seveda vabim dekleta, ker se hitreje nauče ljudskih plesov in pesmi, pa tudi bolj redno prihajajo na vaje kot fantje.
– Kdaj boste spet nastopili na odru?
– Imam velike načrte. Sploh zadovoljen bom, če mi bodo delno uspeli. Upam, da naša občina Kočevja lahko spet prispeva in gledali na prireditvi ob prazniku žena, 8. marca.
– Kako to, da najdete čas za to delo, medtem ko mnogi, ki imajo bolj poklicni oziroma dolžni obveznosti, kaj takega, ne najdejo časa za to?
– Najpomembnejša je volja in želja in nagnjenost do tega dela. Je to, se najde tudi čas.
– Kaj želite doseči s svojimi nastopi, ki zajema petje, ples in harmoniko?
– Rad bi ohranil stare ljudske pesmi in ples, da se ne pozabijo. Razen tega želim pokazati mladim, kako lepo se lahko zabavajo domače, na stari slovenski način.
Cveto Križo želimo veliko čestitati za njih uspehov, mladinci iz Kočevja okolice, ki želi sodelovati v folklorne skupini, pa sponzorirani gov. naslov: Cveto Križ, Trate Kočevje.

Večina učencev, ki obiskujejo osnovno šolo v Brslinu, je v rojstni kraj predsednika Tita in jim s tem napravila veliko veselja.

Večina učencev, ki obiskujejo osnovno šolo v Brslinu, je v rojstni kraj predsednika Tita in jim s tem napravila veliko veselja. (Foto: Janez Pezelj)

Črnomelj v 1. slovenski ligi

Novomeščani v prvi ligi prvi, igralci Kočevja pa četrti - Ali bodo šli novomeški igralci na kvalifikacije za drugo zvezno ligo?

Prvaki v 1. šahovski ligi SRS zahodna skupina so Novomeščani. V zadnjem kolu lige so premagali Jesenice in tako osvojili prvo mesto s prednostjo 3,5 točke. Na drugo mesto so se uvrstili šahisti Iskre, na tretje Jesenic in na četrto igralci Kočevja.

V drugi šahovski ligi so odlično zaigrali Črnomeljci. V zadnjem kolu so v odločilnem srečanju igrali z neposrednimi konkurenti za drugo mesto, s šahisti Vrhnike, in jih v zanimivih bojih tesno, a zasluženo premagali. Z zmago in osvojenimi točkami so osvojili drugo mesto v ligi in se plasirali v prvo slovensko zahodno ligo.

JESENICE - NOVO MESTO
4,5:5,5

Novomeščani so v zadnjem kolu gostovali na Jesenicah. V izenačeni tekmi so premagali dobre šahiste Jesenic in tako potrdili, da so najboljši moštvo v prvi zahodni šahovski ligi.

Rezultati: Zorko - Osterman 1:0, Kajnik - Praznik 0:1, Pavlin - Sitar 0:1, Krničar - Petkovič remi, Korošec - Škerlj remi, Čižuha - Komelj remi, Pongrac - Praznik remi, Klinar - Peterle remi, Zeleznik - Poredoš 0:1 in Simončič - Pucej 0:1.

KOČEVJE - LESCE
7:3

Cimer - Roblek 1:0, Mestek - Kaše 1:0, Ivič - Mali 0:1, Podkoritnik - Strle 1:0, K. Mohar - Matjašič 1:0, Zupančič - Harinski 0:1, Kirišič - Goričnik 1:0, Metelko - Butorac 1:0 b.b., Ofak - Mencinger 1:0, B. Mohar - Hrovat 1:0.

Šahisti Kočevja so v zadnjem kolu zaigrali dobro. Če bi doživeli še eno zmago ali pa če bi Novomeščani močneje zmagali, bi se lahko uvrstili celo na tretje mesto.

Ostali rezultati v ligi: Koper - Borec 6,4:3,5, Iskra - Nanos 7:3, Borovnica - Stožice 4:6. Iz lige sta izpadli ekipi Borca in postojnskega Nanosa.

Končni vrstni red: 1. Novo mesto 63 točk; 2. Iskra 59,5; 3. Jesenice 47; 4. Kočevje 46; 5. - 6. Borovnica in Stožice po 43 točk; 7. Lesce 42; 8. Koper 39; 9. Nanos 34 in 10. Borec 31,5 točke.

ČRNOMELJ - VRHNIKA
5,5:4,5

V odločilni tekmi z Vrhniko so Črnomalci dobro igrali in doživeli tesno, a pomembno zmago. Z novimi osvojenimi točkami so osvojili drugo mesto in se tako uvrstili v najkvalitetnejšo slovensko šahovsko ligo. V srečanju z Vrhniko so zmagali Tone Zlogar, Egon Petric, Tine Papež, Cvetka Jagodič, remizirali pa so Marjan Balkovec, Vinko Kobe in Marija Duporjeva. Za Črnomelj so v ligi igrali Ajdričnik, Balkovec, Zlogar, Petric, Papež, Kobe, Bedič, Plut, Ivanovič, Popovič, Duporjeva, Jagodičeva in Popovičeva.

V. KOBE

RIBNICA - IDRİJA
6,5:3,5

V prvenstveni tekmi druge slovenske šahovske lige so v Ribnici gostovali šahisti Idrije. Domači igralci so

namizni tenis

Vodita Pokač in Okoren

V prostorih doma telesne kulture v Kočevju se te dni nadaljuje prvenstvo pionirjev v namiznem tenisu. Nastopa 22 igralcev.

Trenutno vodita Roman Pokač in Tomo Okoren z 38 točkami. Ker mora Okoren odigrati še štiri dvojboje, je skoraj zanesljivo, da bo ob koncu turnirja osvojil prvo mesto. Dobro uvrstitev so si zagotovili tudi Kirn, Mihelič in Lapajne. Ze sedaj so zbrali 34 točk.

Vsa srečanja do sedaj so bila zanimiva, manj znani pionirji pa so poskrbeli tudi za presenečenja. To velja zlasti za Marinča, ki je poskrbel za precej nepričakovanih zmag.

Tekmovanje vodi Marjan Oražem. Povedal je, da so se pionirji izkazali z dobrim namiznim teniškim, ki obeta, da bo v Kočevju čez nekaj let dobra ekipa. Oražem je pohvalil predvsem oba Pogorelca, Debevca, Vidmarja, Ofaka in Okorna. Podobno, kot tekmujejo pionirji, se bodo v kratkem pomerile tudi pionirke.

Z. FAJDIGA

KRMELJ - Prizadevno kegljaško društvo Sevnica, ki bo letos naznivalo desetletnico obstoja, je prizidelo občinsko prvenstvo za posameznike, na katerem je med 35 igralci zmagal Plazar s 780 podrtimi keglji.

Vrstni red drugih najboljših: 2. R. Kopina 764, 3. Pinoza 761, 4. Glavan 758, 5. Dernač 753, 6. Zeleznik 741, 7. F. Primožič 738, 8. M. Kuhar 737, 9. Cigler 735, 10. A. Božič 735 itd. Prvak je prejel pokal, drugi najboljši pa diplome. (D. B.)

odbojka

DOLENJSKO PRVENSTVO V ODBOJKI

Pod pokroviteljstvom Dolenjskega lista bo občinska zveza za telesno kulturo Novo mesto organizirala odprto dolenjsko prvenstvo v odbojki za moške in ženske. Za ženske bo prvenstvo v nedeljo, 23. februarja (pričetek ob 8. uri v telovadnici osnovne šole Grm), za moške pa naslednji nedeljo, 2. marca, (pričetek ob 8. uri v telovadnici osnovne šole Bršlin). Prijave je treba poslati Občinski zvezi za telesno kulturo, Novo mesto, Kidričev trg 2, do vključno 20. februarja. Vabljeni so naslednje ekipe: OK Novo mesto, TVD Partizan Žužemberk, OK Trimo Trebnje, SD - OK Mokronog, TVD Partizan, pri ženskah pa SD Krka, SSD Pionir, SSD Novoles in TVD Partizan Kočevje.

Vse ekipe bodo nastopile v dveh skupinah, prvaka skupin pa bosta igrala za prvo in drugo mesto.

Preporod v Cerkljah

Podobno, kot vse ostale ekipe v Cerkljah, so se začeli pripravljati na novo tekmovalno sezono tudi rokometarji. V jesenskem delu tekmovalja v dolenjski rokometni ligi so zasedli skromno 11. mesto. Na višjo uvrstitev niso niti računali, ker je ekipa tekmovala močno pomlajena.

Vsi se sedaj zavedajo, da jih čaka v spomladanskem delu tekmovalja težka naloga, ker morajo nadoknaditi število točk, ki so jih izgubili v jesenskem delu tekmovalja. Zato na treningih delajo s „polno paro“. Vrsto trenera nekdanji igralec Stanko Zloben, ki je zamenjal prejšnjega trenerja in igralca Jožeta Volka.

Razveseljuje je predvsem to, da so se v ekipo vrtnili nekateri strejši igralci, razen teh pa trenira tudi precej mladincev. Kljub temu se ekipa še ne bo povsem izkazala, kajti veliko igralcev je dijakov, nekaj pa jih bo odšlo k vojakom.

B. VEGELJ

košarka

BETI - INDUSTRIMONTAŽA
77:74

V okviru priprav na tekmovalje v prvi republiški košarkarski ligi so metliški košarkarji prejšnji teden v Oslju igrali z ekipo IndustriMontaže iz Delnic. Ta ekipa igra v prvi hrvaški košarkarski ligi. V prvem polčasu so bili gostje precej boljši. Na odmor so odšli z devetimi koši prednosti - 44:35.

V drugem delu so Metličani zaigrali nekoliko bolje in razliko sredi drugega dela igre močno zmanjšali. Ob koncu so igralce IndustriMontaže presenetili z ostrim presingom in tesno, a zasluženo zmagali.

Beti: T. Vergot 2, Kosovac 2, Vergot 6, Lalč 15, Svinger 6, Medek 30, Arbutina 2 in Klajič 15.

PRVI KK ŠTUDENT

Košarkarski delavci v Kočevju so prejšnji teden pripravili zanimiv manjši turnir, na katerem so nastopile ekipe študentov, gimnazijcev in prosvete. Tako so študenti in dijaki dokazali, da imajo dobre učitelje, tako dobre, da so jih kar preveč naučili, saj so ob koncu tekem prosvetarji pristali na tretjem, zadnjem mestu. Največ košev na turnirju je dosegel Arko (28), član „Prosvete“.

Z. F.

nogomet

RIBNICA - KOČEVJE
1:0

V prijateljski trening tekmi so nogometarji Kočevja gostovali pri enajsterici Ribnice. V lepi in izenačeni tekmi so zmagali domači nogometarji. Edini zadetek je dosegel Hoič.

Rezultat bi bil lahko neodločen, če bi gostje izkoristili enajstmetrovko. Tako pa bodo poskušali Kočevjarji zmagati v prihodnjem srečanju, ko se bosta obe ekipi pomerili v Kočevju.

LETALCI SO S TRETJIM MESTOM ZADOVOLJNI: (od leve) predsednik Aerokluba Novo mesto Marjan Moškon, diamantni Jaka Šmid, državna prvakinja Darinka Uhan, predsednik DLC Zdenko Hlavaty, rekorderka Cvetka Klančnik-Belin in najboljši modelar Janez Grošelj. (Foto: Ivica Petek)

Diamant, rekordi in drž. prvenstvo

Uhanova, Belinova, Grošelj in Šmid - najboljši dolenjski letalci

Dolenjski letalci so tudi letos na priscrčnem družabnem večeru v Smarjškem Toplicah preresetali svoje športne dosežke v minulih sezonah ter podelili najbolj uspešnim priznanja in skromna spominska darila.

Dolenjski letalski center združuje člansko aerokluba iz Novega mesta, modelarskega kluba iz Brezic, pripravnega odbora iz Brezic, pripravnega odbora iz belokranjskega aerokluba in letalce iz Trebnjega in Mirne, kjer hočejo oživiti nekdanje močno modelarsko in letalsko skupino. Včlanjeni so tudi posamezni letalci iz Krškega, Sevnice, Kočevja in Ljubljane.

Po športnih uspehih v preteklem letu se je Novo mesto uvrstilo med 11 slovenskih letalskih središč tako za Lescami in Ljubljano. Najboljši so bili modelarji, ki so po 25 letih končno le osvojili prvo mesto med 14 slovenskih modelarskih klubov. Med petimi najboljšimi slovenskimi modelarji je tudi Janez Grošelj, ki je bil lani na številnih modelarskih tekmovanjih najuspešnejši dolenjski predstavnik, za njim pa so se zvrstili Janez Penca, Adolf Šuštar, Dragan Stanković, Matej Jevšček, Bojan Grešak in drugi.

V padalstvu smo na šestem mestu in to samo po zaslugi Darinke Uhan, ki si je med moškimi priborila drugo mesto v Sloveniji in tretje mesto v državi. Osvojila je žensko državno prvenstvo (tri discipline) in se dobro uvrstila tudi na svetovnem prvenstvu v Szolnoku.

Jadralci so pristali na tretjem mestu, komaj nekaj deset točk za Ljubljano. Tudi tukaj predvsem po zaslugi Jakata Šmida, ki je lani izpolnil še zadnji pogoj (prelet 512 km) za jadralno zlato značko s tremi diamanti, in Cvetke Klančnik-Belin, ki je izboljšala kar 8 državnih rekordov. Šmidov „diamantni C“ je 15. po vrsti v Jugoslaviji in komaj 1544. na svetu. Če povemo, da imajo več kot 1000 takih značk samo tri države: Zah. Nemčija, Poljska in ZDA, z vsestransko ugodnimi pogoji za doseganje nalog, potem toliko lažje osvojujemo Šmidov uspeh. Nič manj zaslužna ni Belinova, saj so bili vsi dosedajni rekordi starejši od deset let, nekateri pa celo starejši od 20 let!

CERKNO - Ob 30-letnici prvih smučarskih tekmovalcev v Cerknem in edinih v okupirani Evropi in ob 30-letnici osvoboditve Jugoslavije je Smučarska zveza Slovenije v sodelovanju s prebivalci Cerknega pripravila v nedeljo 1. srečanje borcev in aktivistov - smučarjev. (D. P.)

Manj uspešni so bili motorni piloti predvsem zaradi težav z letališčem in primernimi letali. Ustavili so se na tolažilnem predzadnjem mestu. Prepričani smo, da bo letos bolje!

Družabnega večera so se udeležili tudi predstavniki zagrebške aerokluba in trenažne eskadrile iz Zagreba, letalci pa so še posebno prigrčno pozdravili v svoji sredi predsednika Zveze letalskih organizacij Slovenije, tovariša Venceslava Jerasa.

atletika

Vane Kržan - nov rekord!

Na preglednem mitingu za kandidate za državne reprezentance na Reki je nastopil tudi novomeški mladinec Vane Kržan. V teku na 400 metrov, v katerem je nastopil tudi naš najboljši atlet Sušanj, je dosegel odlično četrto mesto in nov novomeški rekord - 50,4 (prej 50,8, ki ga je postavil prav tako Kržan).

V teku na 60 metrov je Kržan zavzel tretje mesto in dosegel 7,1. Kot kaže, je Novomeščan na bližnja tekmovanja odlično pripravljen in skoraj gotovo je, da bo oblekel mladinski dres z državnim grbom. Prav tako lahko pričakujemo, da bo na republiškem prvenstvu v Celju dobro zastopal novomeške „barve“.

rokomet

Pionirji dolenjske četrti!

Na tekmah pionirskih medobčinskih ekip nastopilo 300 pionirjev

V počastitev 30-letnice osvoboditve je Rokometna zveza Slovenije organizirala v tivolski dvorani turnir pionirskih medobčinskih reprezentanc.

V 22 tekmah se je pomerilo več kot 300 najmlajših slovenskih rokometarjev in rokometaršic iz Savinjske doline, Podravske, Dolenjske, Gorenjske, Ljubljane, Koroške, Zasavja in Primorske. V Ljubljano so iz Dolenjske odpotovali samo pionirji, ki so se izkazali z dobrimi igrami. Škoda, ker naši rokometni delavci niso poskrbeli tudi za vrsto pionirk, saj je znano, da so prav naše najmlajše pionirke med najboljšimi igralkami v Sloveniji. Verjetno bi se na

turnirju pionirskih reprezentanc uspešno kosala vrsta stopiških pionirk, ki so že precej časa med najboljšimi v republiki.

VELENJE - LISCA
20:24

V prijateljski rokometni tekmi so igralke Lisce (Sevnica) doživele spodbudno zmago pri drugoligašu v Velenju. Deset minut pred koncem so domače rokometaršice še vodile s 17:16, nato pa so igralke Lisce dobro zaigrale in prepričljivo zmagale. Pri domači ekipi je bila najboljša Zavalovškova z devetimi zadetki, pri gostjah pa Mlinaričeva in Ruggljeva z 8 zadetki.

Zmaga je sad vestnih priprav, saj Sevnicanke že dalj časa redno trenirajo in se pripravljajo za nadaljevanje prvenstvenih tekem v prvi republiški ligi. Treninge vodi Franc Ernesti, ki pravi, da bodo njegove varovanke spomladi zaigrale še precej bolje kot v jesenskem delu prvenstva. K moštvo so prišle še nekatero nove igralke, tako da bo ekipa sedaj precej močnejša kot lani. Za Lisco bodo letos nastopile še Staričeva, Jerajeva, Popelarjeva, D. Popelarjeva, Derstvenškova in druge.

R. E.

SEVNICA - KRMELJ
27:17

Izredno ugodno vreme je vplivalo, da so sevniki rokometarji že začeli rokometno sezono. Pred kratkim so odigrali prijateljsko trening tekmo z rokometarji Krmelja. Medtem ko smo v prvem polčasu gledali slab rokomet, sta se obe ekipi v drugem delu igre močno popravili in pokazali lep rokomet. Krmeljanci so bili dolgo časa enakovereden nasprotnik boljšim Sevnicanom, tik pred koncem tekme pa so popustili in izgubili tekmo z 10 zadetki razlike.

Najboljši domačin je bil Sumej z 10 zadetki, pri gostih pa se je izkazal Klatnus s 6 zadetki.

R. E.

Šport na vasi

Lani je osnovna šola v Velikem Gabru le dobila športno igrišče, v katerega je vloženi tudi dosti prostovoljnih delovnih ur mladine in učiteljev. Pridobitev se najbolj pozna pri šolskem športnem društvu. Kot nam je dejal Jože Kocjan, ki skrbi za pouk telesne vzgoje na šoli, močno pogrešajo telovadnico.

„Pri šolarjih, ki jih vozimo v našo šolo iz hribovitih predelov, opažam slabšo telesno razvitost, vendar prave vadbe v zimskem času v prostoru, ki smo ga uporabili za prvo silo, ni mogoče izvajati. Za tako vadbo se zanima tudi ostala mladina. Zadnji referendum za šolstvo so občani podprli s takim razumevanjem predvsem zaradi predvidene telovadnice, ki naj bi jo zgradili s tem denarjem. Ko nismo imeli niti urejenega igrišča, za šport sploh ni bilo pravega zanimanja, sedaj je to že popolnoma drugače,“ ocenjuje razpoloženje v kraju Jože Kocjan.

Na šoli so zadovoljni z iznajdljivostjo učencev pri vodenju številnih sekcij športnega društva. Večjo množičnost v športnem društvu onemogoča pravzaprav samo veliko število vozačev. Zaradi težav pri financiranju

šolstva, ki obetajo celo to, da ne bo denarja niti za svoje bodne aktivnosti, le-teh, kot je zadržal tudi ravnatelj šole Peter Podobnik, ne bodo omejevali, čeprav bi za to usahnili denar, ker bi s tem razvrednotili trud, ki so ga vložili v to, da so aktivnosti poživili. Čez tri leta bodo slavili 100-letnico šole v tem kraju: če bi do takrat prišli do telovadnice, bi bil to najljepši prispevek k tej obletnici.

A. Z.

Star likalnik na oglje, ki smo ga doslej imeli med staro šaro na podstrešju, očistimo in uporabimo za cvetlično dekoracijo. Vanj namestimo nekaj vejic beračevega denarca ali podobnega in nekaj vejic praproti. Dekoracija bo lepo delovala v predsobi, na stopnišču ali drugje.

— Prosim, dajte mi 15 litrov bencina in pomijte posodo!

Dolenjski list pred 20 leti

V počastitev Prešerna

V POČASTITEV Prešernovega dneva je bila v Novem mestu na predvečer pesnikove smrti pomenljiva in uspela prireditve Ljudske univerze in KD Dušan Jereb. Prof. Karel Bačer je v svojem govoru poudaril veličino Prešernove umetnosti in njen pomen za naše narodno življenje, zlasti v času osvobodilne borbe, glavni del govora pa je bil posvečen Prešernovim stikom z Dolenjsko in njegovim poznavanjem takratnih razmer na Dolenjskem, kar je zlasti očitno v znanem dvostihu, ki ga je Prešeren napisal prijatelju Lašanu, ko je ta odhajal v Novo mesto. Bačer je s tehtnimi dokazi izluščil, kot kaže, dokončni pomen tega dvostiha in pokazal, kako je veliki pesnik poznal tudi našo družbeno problematiko.

STOPIČE — majhna in skromna vas v kotlini pod mogočnimi Gorjanci, majhna vendar kar prikupna ter prijetna. Malo od vasi stoji na hribčku krasno šolsko poslopje; koliko truda in naporov je bilo treba, da je zrastle tako, kot je. Ko zjutraj izza Gorjancev vstane sonce, zažari vsa šola in se ponosno ozira na hiše pod seboj, še zavite v rahlo jutranjo meglo.

NA TREBELNEM je bilo življenje precej časa bolj mrtvo. Živahno je postalo lani, zlasti z elektrifikacijo, ki je nekaj časa kar dobro napredovala. Potem pa se je vse skoraj ustavilo. Toda letos so spet pričeli delati. Transformator in drogovje za glavni vod Mokronog, Trebelno so že na mestu. Tudi napeljava v stranske vasi že trasirajo. Kmetje že kopljejo sami jame za drogovje in pripravljajo vse potrebno za hišne napeljave.

NA DOLENJSKEM so bili že trije študentski klubi, ki so samo lansko pomlad zbrali študente v Ljubljani iz najbolj zapostavljenih krajev med Ljubljano in Novim mestom. Jurčičev akademski klub je pravzaprav šele v povojih.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 11. februarja 1955)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Slavni večer prevare

(Večer prevare) kateri se nam je trikrat podal začetkom tega meseca, se je dobro obnesel v vsacem oziru. Gospod Brueckner je pokazal nenavadno spretnost kot glumač, nas pa istinito zabaval s svojim izvrstnim igranjem. Kar verjeti nismo mogli očem, ko nam je prosto na mizi spremenil čašo fižola v okusni čaj, ki je bil gospodom prav všeč, ali ko so otrobi dali izvrsten bonbon: kar strmeli smo videti, kako ameriška papirnica iz treh robcev napravi dvojni trojni papir, ki minute dolgo kot curk hiti iz nje. Pa ti ubogi cilindri, v kakšni nevarnosti si bil, ko je gospod mesil v tebi testo, pa pripravil na dan iz tvoje votline venec s prstanom, jestvine, celo skladanico skatelj in drugo.

(Z ozirom) na vse te z ustanovitvijo takošnih skladišč za živinsko sol združene udobnosti in olajšave glede dobave živinske soli po znižani ceni, se mora le željo izreči, da bi se poklicane samoupravne, posebno pa poljedelj-

sko gospodarske skupine v korist živino posedujočih kmetovalcev in v prospek domače živinoreje za njim vročeno vrnitavo c. kr. dopuščenih skladišč živinske soli v celi deželi na vso moč potrudile.

(Pretekla sta) že skoraj dva meseca, odkar mi je došel z Dolenjskega glas, da bi se pri bližnji državno zborni volitvi utegnili zediniti ob moji skromni osebi dolenjski spoštovani volilci. Do danes na strogo nepolitičnem stalu delujočega, me je nedavno osupel tak časten poziv sred izmej vas. Mnogo sem mislil, ali naj bi si upal na politično ozemlje ali ne. Slednjič sem si odločil, da sprejemem državno poslanstvo, ako me vi, častiti volilci, za to izberete.

(Hiter odgovor.) Major (vojaku): Znete li plavati? — Znam, gospod major! — Kje ste se naučili? — V vodi, gospod major.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. februarja 1895)

PO SVETU OKOLI

ZDRUZILI SO SE — V New Yorku so ustanovili „Društvo grdih“, v katerega se lahko vključi vsak, ki ima „nenavaden“ videz in vsaj dva dolarja. Društvo je protestiralo najprej zoper družbo „American Airlines“, ki zaposluje samo lepe stewardese. Torej se grdim zares godi krivica!

KDO JE SNOB? — Po dolgotrajnem preverjanju podatkov iz neke posebne ankete je končno postalo jasno, da je največji snob tisti bogati Indijec, ki ne mara kaviarja zato, ker mu je zdravnik prepovedal jesti jajca! Zdaj je na učenjakih, da ugotovijo, v čem so si podobna ribja in kokošja jajca.

BABICA, KI TO NI — Neki policaj iz Lime je moral lani kar šestkrat postati „babica“, ker je vozil nosečnice v bolnico s službenim avtomobilom. Če bo šlo tako naprej, je očitno najbolje, da spremeni poklic in postane — saj veste, kaj!

BRKI IN SEKS — Stari pregovor „V poljubu ni slasti, če ga brk ne omasti“ je dobil nenavadno potrditev. Ameriški psiholog Robert P. Caine je proučeval več kot deset tisoč „brkatih“ žensk in ugotovil, da je njihova spolna sla precej močnejša in da pogosteje doživijo spolni višek kot „golobradke“. Kako je s tovrstnimi stvarmi pri partnerjih „brkatih“ žensk, Caine še ni dognal, čeprav dela tudi na tem.

„TETKE“ — Fine Američanke zavrtijo samo telefonsko številko neke zaposlitvene posredovalnice in takoj pride k njim na dom t.i. „moja najljubša tetka“, starka šestdesetih ali več let, ki jim prišije gumbe, zakrpa nogavice, opravi nakupe, skuha kosilo in kaj koristnega svetuje — vse za borno plačilo, kajpak! Pomoč, ki bi prav prišla tudi vam, drage bralke, ali ne?

KAR TAKO — Belo barvo iz kuhinje že dalj časa izpodrivajo vedrejšje barve, kar je dokazal tudi sejem pohištva v Koelnu, kjer je za pravcato atrakcijo poskrbel modni kreator Cardin, ki se ukvarja tudi z designom za pohištvo. Njegova kuhinja je bila — črna!

ZGLED PA TAK! — Ameriško pravosodno ministrstvo je sklenilo nagraditi tiste nameščence, ki bodo v letu dni prihranili največ pisarniškega papirja. Vodjem posameznih oddelkov, ki morajo predlagati kandidate za nagrado, so pred kratkim poslali naslednjo okrožnico: „Prosimo, da spis o vsaki kandidaturi dostavite v 6 (šestih) in ne v 4 (štirih) primerkih, ki je zahtevala prejšnja okrožnica!“ Ni kaj dodati!

SLABO ZDRAVJE — Pred 37 leti je prišla odločba, da je Moemie Mignot iz Cherbourga preslabega zdrava, da bi se lahko opravljala svoj poklic. Predčasno so jo upokojili. Pred kratkim je ta ženska slabega zdravja res umrla, vendar v starosti 106 let.

Branje iz dlani

V dlani so zapisane bolezni - Diagnoze

Hiromantija je starodavna „veda“, saj segajo njeni začetki v dobo velikih starih civilizacij. Skozi tisočletja se je ta „umetnost“ branja preteklosti in bodočnosti iz dlani ohranila skoraj nespremenjena, morda le s to razliko, da je resen človek ne more več jemati za kaj drugega kot sleparstvo, kljub temu pa je veliko takih, ki v branje iz dlani še vedno verjamejo.

Vendar v hiromantiji ni vse samo sleparstvo. Nova veda, ki se imenuje dermatoglifija ima veliko skupnega s sleparsko vedo: iz dlani zdravniki — dermatoglifologi „berejo“ bolezni, ki jih je človek preстал ali pa mu še grozijo. V črtah dlani se namreč odraža več sprememb v organizmu, med drugim razne živčne bolezni in bolezni sten aorte. Dober zdravnik ima v človeški roki zanesljivo pomagalo pri diagnostiki bolezni. Tako meni sovjetski dermatoglifolog I. Raskin.

Človeško živčevje je povezano z razporeditvijo črt v dlani, tako da je dlan neke vrste šifrirana knjiga, ki jo strokovnjak lahko prebere, ako pozna ključne šifre. V tej knjigi — dlani so zapisane tudi živčne bolezni, ki so mučile prednike. To pa je tista stična točka, ki povezuje znanstveno utemeljeno dermatoglifijo s hiromantijo. Obe namreč iščeta sledove preteklosti; seveda pa je razlika kljub temu velika. Medtem ko ena brska za dogodki in je tako lahko samo čista sleparija, pa druga išče sledove genetskih sprememb.

Raskin pravi, da bo sčasoma vsak zdravnik moral poznati osnove branja iz dlani.

Čebela opravlja izredno važno nalogo.

Kaj bomo brez čebel?

Nevarno upadanje števila čebel v svetu

Neopazno, brez velikega hrupa in javnega zgražanja izgineva še ena živalska vrsta — čebela. Teh pridnih živalic je videti vse manj na poljih in v gozdovih, ki se prav tako počasi umikajo modernim betonskim mravljiščem — velikim mestom. Tehnološki napredek sili človeka v vse večje obvladovanje narave, toda napredek zmanjšuje število čebel. Zanje ni prostora tam, kjer človek premočno vdira v okolje. Toda kakor je izginjanje čebel tiho in neopazno, prinaša s seboj veliko nevarnost.

Na to dejstvo so opozorili čebelarji rimski kongres o prehrani. V zadnjih desetih letih se je število čebeljakov v svetu zmanjšalo za 11 odstotkov, kar pomeni, da je za 2 milijardi manj čebel. Temu ustrežno je tudi manj medu. Vendar čebelarji zatrjujejo, da to ni najhujša posledica izumiranja čebelarstva, mnogo večja je nevarnost, da se prekine naravno ravnanje. Čebele so namreč izredno važen delček v razmnoževanju rastlin. Jablane, hruške, breskve, češnje, paradiznik, detelja in sončnice so pri svojem oplodjevanju vezane na čebele, ki prinašajo cvetni prah z ene rastline na drugo. Strokovnjaki so postregli s podatkom, da se je v ZR Nemčiji v letu 1973 zmanjšal pridelek jabolk za 41 odstotkov v primeri z letom 1972, kar povezujejo z upadom števila čebeljakov.

Brez čebel perečega vprašanja svetovne prehrane ne bomo rešili! Tako menijo čebelarski strokovnjaki. Čebel pa je vseeno vse manj.

Kako je dvojček

Vsak 43. človek je ček - Slučajnost

Znane so priprave o vladnih dogodkih, ki so nastali dvojčkom, o čudnih danju dogodkov, ki ga snobnjaki ne znajo in se razloziti. Zapisani so primeri balerine, ki je pom dobila poročno čeprav ni bila noseča, tistem času njena sestra čica rodila sina; primerskih dvojčkov, ki se nala, a sta si izbrala se na isti dan poročiti psa iste pasme in mu ime; primere istocasnokrajevno oddaljenih

Naključje ali kaj? Dvojčka David in Eda istočasno zlomila roki sta se igrala na različne

Prvi, ki se je vprašal, kov lotil z vso potrebo previdnosti in znanstvenitalijanski profesor Gedda. 20 let je dvojčke v posebnem posvečenem izrednomenu. To je tudi edinstitut na svetu. V desetletjih je profesor Gekal 15 tisoč dvojčkov, ekipo je ugotovil znanstva: velika večina dvojčkov nima samo podobnih zunanjih enak imajo tudi krvnater celo enako tkivo, mnenju medicinskih strokov omogoča idealne tacije organov, ker pacnosti, da telo vsaj ne kot tujek. Podobno inteligentne zmogli, raziskovalna komisija vila nobenega primera like inteligentnih dvojčkov.

Dvojčki niso takoj pojav, kot bi morali. Vsak 43. človek je Dvojajčni dvojčki pogostejši kot enojčni prav posebna zanimivost je, da mati rodi dvojčka, ki imata vsa očeta.

Pustna metla

Pust, pust krivih ust! Ako jih imamo celo leto povešena s kislim obrazom vred, jih je sedaj treba potegniti tja do ušes. O pustu se mastimo. Mast se cedi od brade, akoravno je draga. Pust je le enkrat v letu, zato se takrat naužijemo na debelo, saj postili se bomo lahko celo leto.

Pravijo, da je pust dan norcev. Ne norcev, marveč veselih ljudi, ki vržejo z jezika večno jadikovanje o draginji, novcih in vremenu, ko nimamo celo leto česa bolj pravdanskega v ustih premlevati.

Pust mora biti bel, pa čeprav je snega zgolj za seme. To se pravi: ravno toliko, da ne pozabimo, kakšen je. Le pomislite, kaj bi bilo, ako bi pustne seme namesto krofov in jajc nabirale vijolice ali celo šmarnice. Vsi bi se smejali takim semam in jih imeli za še bolj neumne. Otročaji bi tekli za njimi in mislili, da častijo svetega Jurija.

Otrokom in drugim so se povabila usta. Snega je premalo. Eni se ne morejo sanjati in smučati, drugi pa ne vedo kam s smetmi. Računali so, da bo s snegom vsaj nekaj časa čisto okolje, pa so se uštel. Se naprej bo treba pospravljati smeti pred svojim pragom, okoli svojih in drugih hiš, po vaseh in mestih.

V belo Ljubljano pa ne grem več, ker mi hodijo kar naprej otipavati vreče in kobilico ter spraševati, če sem jim pritovoril snazilke. Nimajo jih, zato v šolah pometajo učiteljice s šolarji, v podjetjih imajo pa vajence za ta posel.

„Imeli smo eno, pa je kar naprej pila in v stranišču spala. Ko smo jo kregali, je pa še ta odšla,“ so se eni opravičevali.

„Ako ni druge pomoči,“ jim svetujem, „pa botro burjo pokličite. Naj ona odpre svoj meh za vse in s preprih pometa, da se reveži ne boste v svojih lastnih smeteh zadušili.“

MARTIN KRPAN

32. „Metlo!“ je kriv Paradižnik je bil vsa Klara jo je ujela.

Abra — kadabra, Klara se je zavila čega krvnika, visokih kot lastovka zletela Trden dokaz so toba

Za 19. februar - praznik črnomaljske občine

Napredek kujemo ljudje

Te dni mineva enaintrideset let, odkar je v Črnomlju zasedal prvi redni slovenski parlament - Slovenski narodno osvobodilni svet. Bela krajina ima v zgodovini narodnoosvobodilnega gibanja toliko dogodkov lokalnega in širšega pomena, da bi težko iz tega bogastva izbrali najpomembnejše. Menim, da je prvo zasedanje SNOS in vse, kar se je dogajalo neposredno po njem, tisto obdobje, ki najbolj nazorno in v vseh razsežnostih ponazarja udeležbo Bele krajine v NOB. In prav zaradi tega smo občani črnomaljske občine izbrali dan zasedanja SNOS za svoj praznik.

Zaupanje v boljši jutrišnji dan, ki je prevečalo naše borce, nam je danes za zgled. Delovni pogoji niso primerljivi, vizija bodočnosti pa je bliže in pot naprej jasneje začrtana.

V osnovnem izobraževanju ugotavljamo izjemne dosežke, saj se je učni uspeh dvignil na 95 odstotkov, osip pa je padel na 36 odstotkov. Vedeti moramo, da so ti rezultati plod izjemnih naporov prosvetnih delavcev, kajti delovni pogoji nikakor ne ustrezajo potrebam sodobne šole.

Zelo daleč smo od tega, da bi se lahko pohvalili z otroškim varstvom, vendar lahko ugotovimo, da gradimo v tem trenutku dva vrtca, v Semiču in Črnomlju, za skupno 220 otrok. Preporočljivo je tudi kulturna in telesnokulturna dejavnost občanov, združeni v samoupravni interesni skupnosti. Pereč problem pa predstavlja socialno skrbstvo, največ zaradi neresnega sistema financiranja in izjemnega števila ostarelih ljudi.

V letu 1974 so bila opravljena obsežna dela pri razširitvi vodovodnega omrežja (9,2 km), urejali smo kanalizacijo in modernizirali mestne ulice in regionalne ceste v skupni dolžini 10 km. Vse to je veljalo skoro 30 milijonov dinarjev. Stanovanjska gradnja je bila v družbenem sektorju preteklo leto šibka. V nova stanovanja se je vselilo 14 družin, vendar se gradi še 48 stanovanj. Napravljena pa je bilo veliko več, kot sem lahko navedel, kajti knji mogoče naštetih prav vsega, kar so žrtvovali delovni ljudje in občani, združeni v TOZD in krajevne skupnosti.

Prepričan sem, da bodo delavnost, samoiniciativnost, čvrsta volja in pripravljivost k medsebojnemu sodelovanju tudi v bodoče vrline vseh naših delovnih ljudi in občanov. To je tudi zanesljivo poročilo za naš boljši jutrišnji dan.

Inž. MARTIN JANŽEKOVIC
predsednik občinske skupščine

Prav je, da na današnji dan povemo, do kam smo prišli, kaj smo naredili v letu 1974 in kakšne načrte imamo za bodočnost:

V občini, ki šteje danes 16.933 ljudi, opravlja svojo dejavnost 23 organizacij združenega dela in 11 TOZD. Gospodarstvo občine je v letu 1974 ustvarilo nad 800 milijonov dinarjev celotnega dohodka, kar je za 43 odstotkov več kot leta 1973. Konec preteklega leta je bilo v občini zaposlenih 5.149 občanov ali 11 odstotkov več kot leta 1973. Omenim naj, da nam kljub razmeroma hitremu zaposlovanju ne uspe zaposliti vračajočih se zdolcev, saj še vedno časno dela v tujini preko 950 naših ljudi.

V letu 1974 je bilo v občini odprtih nekaj pomembnih industrijskih objektov. Omenim naj le Iskro v Črnomlju, delavnice Viator, razširitev TOZD Beti, te dni pa odpira nove proizvodne prostore tudi Obrtno komunalno podjetje Črnomelj. V letu 1974 pa smo tudi v obratu konfekcije Rog v Adlešičih zaposlili 22 ljudi.

V teku je obsežna razširitev in modernizacija proizvodnje in semiški Iskri in v črnomaljskem Belsadu. Letos bo razširila svoje poslovne prostore v Črnomlju Emona iz Ljubljane, ljubljanska Semenarna bo odprla sodobno trgovino, Dolenjka pa se pripravlja na gradnjo trgovine v Kanižarici. Razen vsega tega bo julija odprta sodobno industrijsko urejena pekarna Žita.

Na vseh šolah je tudi precej razvejena športna dejavnost, prav tako pa tekmovalna za Zupančičevo bralno značko, ki jo je lani prejelo 785 otrok. Zelo delavni so tudi mladi matematiki, saj se je tovrstnega občinskega tekmovanja udeležilo kar 125 šolarjev.

Šole so organizirale poleg vsega tega še 10 delovnih akcij za urejanje okolice šol, imeli so 11 zbiralnih akcij. Pri prostovoljnem delu je sodelovalo 2642 učencev. Šolarji so imeli 36 javnih nastopov, pripravili so 6 javnih razstav in 43 nastopov pevskih zborov. Dokaz, da je tudi kulturna dejavnost del vsakdanjega življenja. Vse to pa hkrati pričča, da šola uspešno opravlja ne samo vzgojno-izobraževalno, temveč tudi kulturno in političnovzgojno poslanstvo.

Opremljenosti šol zdaj ni mogoče primerjati z nekaj leti nazaj. Naj-sodobnejši učni pripomočki niso več redkost, ki bi jo hodili občudovat od blizu in daleč, temveč vsakdanja praksa. Grafoskopi, epidiaskop, diaprojektorji itd. so del sodobnega pouka, ki so ga na dobro organiziranih centralnih šolah deležni tudi učenci iz oddaljenih krajev, od koder se vozijo v šolo.

Bazena res nima nobene šole, žal pa tudi nikjer nimajo ustrezne telovadnice. To je ena izmed slabih točk črnomaljskega šolstva, druga pa je pomanjkanje strokovno usposobljenega kadra. V občini je zaposlenih 127 prosvetnih delavcev, od teh 65 na razredni stopnji in 62 na predmetni, toda dobrih 29 odstotkov vseh nima ustrezne izobrazbe. Ta slika se bo bistveno spremenila, ko bo 34 absolventov pedagoške akademije diplomiralo. Omeniti pa velja še, da TIS stipendira 51 študentov.

Želje po nadaljnjem napredku so v šolah velike, toda finančne in prostorske možnosti jih omejujejo. Vsem šolam manjka prostor. Enoizmenski pouk imajo za zdaj samo v Semiču, radi pa bi ga uvedli povsod. Radi bi vsem šolam dali telovadnice in povsod uvedli podaljšano oziroma celodnevno bivanje.

Sredstva, ki jih družba in delovni ljudje namenjujejo zadnja leta za potrebe vzgoje in izobraževanja, so se nekajkrat povečala. Letos je predvidenih za potrebe osnovnega šolstva, posebne šole in vrtcev 23.730 din. To je veliko denarja, vendar še premalo, da bi lahko krili potrebe in uresničili vse zastavljene načrte.

od asfaltne ceste. Trasa od Črnomlja do Tribuč je v dolžini nekaj nad 5 km že zgrajena, potrebno pa bo zgraditi še preostalih 6 km ceste do vasi. Dela bi morala biti končana že jeseni, a je dolgotrajno deževje to preprečilo. Novi rok za dograditev je poletje 1975.

In da imajo lepe možnosti za turizem, ljudje tudi vedo. Kristalno čista Kolpa pri gradu Pobrezje je bogastvo zase. Potrebno bi bilo urediti kamp in kmalu bi nastal rekreacijski center. Krajevna skupnost že odkupuje parcele in se ukvarja z

načrti za uresničitev te zamisli. Zavedajo pa se, da tudi tej nalogi sami ne bodo kos.

Če Adlešičani kje v Ljubljani pravijo, da vas nima niti kina, ljudje ne verjamejo, pa je resnica. Dvorane ni, pa bi bila nujno potrebna za kulturne prireditve in razvedrilo, pa za gasilce in vaške organizacije. Tudi ta gradnja je predvidena.

Tovariši Cvitkovič, Požek in Grabrijan z zaupanjem gledajo v prihodnost. Za 22. marec, ko bo imel kraj svoj praznik, pripravljajo bogat program in spet nekaj novosti.

Rudi Grabrijan, vodja obrata ROG v Adlešičih, v delovnih prostorih, ki so začasno urejeni v izpraznjenem šolskem razredu. Začetek je skromen, toda za ves kraj izredno pomemben.

RUDI GRABRIJAN, vodja obrata ROG v Adlešičih: „Delo smo začeli z eno izmeno in s priučevanjem. To dobo ravnokar končujemo in naše delavke bodo od februarja dalje že plačane po učinku; do zdaj so dobivale mesečno nagrado. Računamo tudi, da bomo na spomlad uvedli drugo izmeno in zaposlili še 20 žena. Za naš kraj je to velik napredek izboljšanja življenjske ravni prebivalstva. Prvi izračuni kažejo, da bodo naše delavke ob plačilu po normi zaslužile za začetek okrog 1.700 dinarjev.“

Če bo rasla tovarna, bodo mladi ostajali doma. Sčasoma bo kraj spet dobil osemletko, ki je bila pred leti ukinjena zaradi premajhnega števila otrok. Zdaj imajo samo nižjerazrednico. Če bo več zaposlenih in šola, bo to potegnilo za seboj še nov napredek: gradnjo hiš, trgovin itd.

Kako so občani zainteresirani za industrijsko dejavnost, so najlepše pokazali na lanskem referendumu. Vsako gospodarstvo se je zavezalo prispevati 1.000 dinarjev za gradnjo novega, sodobnega poslopja za industrijo. Ljudje bodo dali prispevek v denarju ali pa v delu. Pričakujejo, da bo ta želja, porojena iz lastnih žuljev, s širšo družbeno pomočjo tudi zagotovo uresničena.

Tudi to so povedali možaki, da si Adlešičani veliko obetajo

od asfaltne ceste. Trasa od Črnomlja do Tribuč je v dolžini nekaj nad 5 km že zgrajena, potrebno pa bo zgraditi še preostalih 6 km ceste do vasi. Dela bi morala biti končana že jeseni, a je dolgotrajno deževje to preprečilo. Novi rok za dograditev je poletje 1975.

In da imajo lepe možnosti za turizem, ljudje tudi vedo. Kristalno čista Kolpa pri gradu Pobrezje je bogastvo zase. Potrebno bi bilo urediti kamp in kmalu bi nastal rekreacijski center. Krajevna skupnost že odkupuje parcele in se ukvarja z

načrti za uresničitev te zamisli. Zavedajo pa se, da tudi tej nalogi sami ne bodo kos.

Če Adlešičani kje v Ljubljani pravijo, da vas nima niti kina, ljudje ne verjamejo, pa je resnica. Dvorane ni, pa bi bila nujno potrebna za kulturne prireditve in razvedrilo, pa za gasilce in vaške organizacije. Tudi ta gradnja je predvidena.

Tovariši Cvitkovič, Požek in Grabrijan z zaupanjem gledajo v prihodnost. Za 22. marec, ko bo imel kraj svoj praznik, pripravljajo bogat program in spet nekaj novosti.

Na vseh šolah je tudi precej razvejena športna dejavnost, prav tako pa tekmovalna za Zupančičevo bralno značko, ki jo je lani prejelo 785 otrok. Zelo delavni so tudi mladi matematiki, saj se je tovrstnega občinskega tekmovanja udeležilo kar 125 šolarjev.

Življenje se vrača

Adlešiška krajevna skupnost zajema 1180 prebivalcev iz 17 vasi. Število občanov se je zadnja leta precej zmanjšalo, ker so se ljudje močno odseljevali v naša mesta ali na tuje za službo, toda zadnji dve leti se odhajanje umirja. Kraj začnejo novo življenje in kakšno je to, so povedali trije možaki, pri katerih se stekajo niti vsega javnega in družbenopolitičnega življenja v tem delu črnomaljske občine.

LOJZE CVITKOVIČ, tajnik krajevne skupnosti: „Veseli smo, da se je odseljevanje ustavilo. Celo nasprotno se dogaja: 200 ljudi se iz naših vasi vsak dan vozi v službo. Trije avtobusi prihajajo po vaščane dvakrat na dan in jih spet pripeljejo domov. Avtobusne zveze imamo res ugodne, s tem pa so ljudje dobili tudi možnost zaposlitve. To je eden izmed razlogov, da se v Adlešiče vrača življenje.“

CIRIL POŽEK, predsednik krajevne skupnosti: „Več let smo jadikovali in opozarjali, lani pa uspeli: novomeško podjetje ROG je v opuščeni šolski prostorih odprlo obrat, v katerem je takoj dobilo delo 22 ljudi, predvsem žensk. To je za naš kraj zgodovinski dogodek, saj gre za zametek tovarne, ki je Adlešiči nikdar niso imeli.“

Vzgoji in izobraževanju, s katerima se največ ukvarja samoupravna temeljna izobraževalna skupnost v Črnomlju, ni mogoče zanikati velikega napredka, če le pogledamo nekaj podatkov iz prejšnjih let in jih primerjamo z današnjim stanjem.

Od leta 1972 do danes se je struktura osnovnih šol precej spremenila. Takrat je bilo na območju občine 12 podružničnih šol in 6 osemletk, v letošnjem šolskem letu imajo 8 podružnic in 5 centralnih šol, ki pa so dobro organizirane. Leta 1973 so imeli v vsej občini samo 3 oddelke podaljšanega bivanja, danes je 12 takih oddelkov, vanje pa je zajetih že 265 učencev. Leta 1972 je bilo vsega 600 vozačev šolarjev, zdaj jih je 992.

Otroke vozijo v šolo sodobni avtobusi, prevoz je brezplačen, toda družba bo odštela letos v ta namen 1.380.000 dinarjev. Na vseh šolah je organiziran dopolnilni pouk za učence, ki jim posamezni predmeti delajo težave, pomoči pri učenju pa so deležni tudi učenci vozači. Ne smemo pozabiti, da je posebna šola leta 1970 začela skromno delati z 20 učenci, letos imajo v tej šoli v 9 oddelkih in 8 razredih že 88 otrok.

Vse to je pripomoglo, da se je učni uspeh močno popravil, osip pa bistveno zmanjšal. V preteklem šolskem letu je bil na osnovnih šolah dosežen 95-odstoten učni uspeh.

Na vseh šolah imajo otroci tople malice, v Črnomlju, na Vinici in v Dragatušu pa tudi kosila. Da bi izboljšali šolsko prehrano, so kuharice iz vseh šol, iz dijaškega doma in vrtca poslali na tečaj, ki ga je vodil Centralni zavod za napredek gospodinjstva iz Ljubljane.

Velik napredek je tudi v organizaciji malih šol. S tem so zelo skromno začeli pred leti, ko so organizirali le tu in tam male šole s 75 urami pouka. Danes imajo celoletne male šole že na Vinici, v Dragatušu, Semiču in v črnomaljskem vrtcu. Kjer ni možnosti za celoletne male šole, imajo malčki 120 ur pouka.

Zunajšolska dejavnost ima na šolah v črnomaljski občini že tradicijo. Kolikor več imajo šole prostora in sredstev, toliko bolj se ta dejavnost širi. V preteklem šolskem letu je v raznih krožkih sodelovalo 1677 učencev, ki so zlasti na nekaterih šolah dosegli vidne uspehe. Znanja je bogata dejavnost Kluba OZN na Vinici, dejavnost Vesele šole v Črnomlju, dragatuška folklor

Ljubljanska banka

podružnica Črnomelj

Ljubljanska banka — podružnica Črnomelj je pomemben činitelj v gospodarstvu Bele krajine, saj zbira denarna sredstva gospodarstva in prebivalstva na območju, kjer deluje, in z njimi gospodari. Kreditira gospodarstvo za obratna in osnovna sredstva, opravlja stanovanjsko kreditiranje in odobrava kredite občanom. Na območju podružnice se je lani povečal obseg kreditov za 74 odst., sredstva

pa so se povečala za 56 odst.

Z izplačevanjem osebnih dohodkov na hranilne knjižice je črnomaljski podružnici Ljubljanske banke uspelo mobilizirati vsa tista sredstva, ki najbolj neposredno vplivajo na široko potrošnjo in hkrati tudi na stabilizacijo gospodarstva. Uspeh ni izostal, saj so se vloge občanov povečale za 26 odst., devizna sredstva pa za 38 odst.

Še naprej ostaja glavna skrb podružnice približeva-

nje občanu — varčevalcu. V letu 1975 želijo pritegniti še preostale delavce na svojem območju, da bi prejeli osebni dohodek preko hranilnih knjižic. Da bi tudi pri mladini vzbudili čut za varčevanje, pa nameravajo ustanoviti šolske hranilnice.

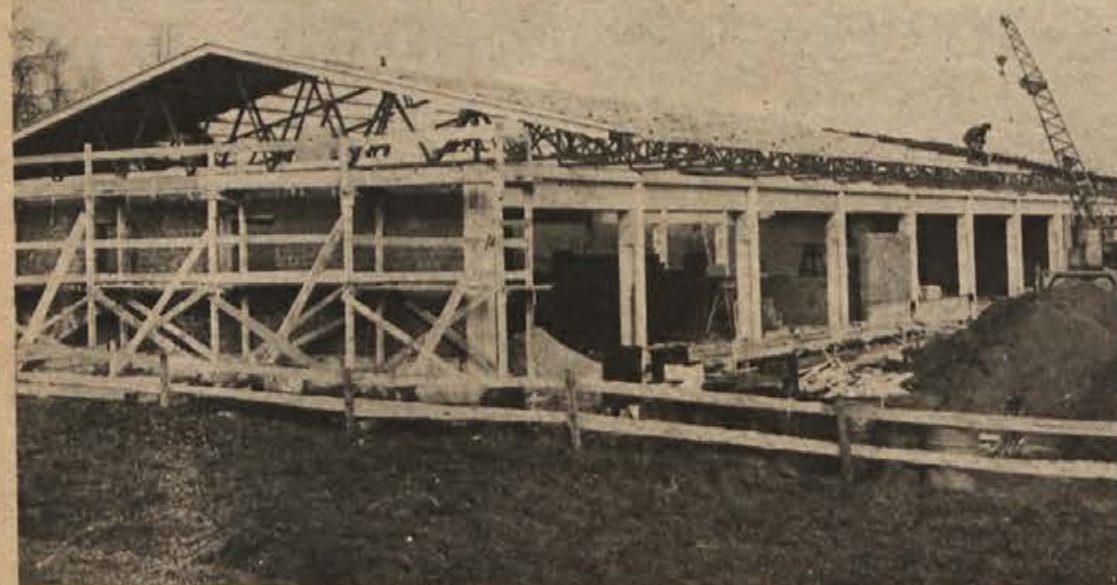
Kolektiv Ljubljanske banke — podružnice Črnomelj čestita občanom za praznik občine in jih vabi k sodelovanju.

Ljubljanska banka, podružnica Črnomelj, ima lepo urejene prostore za sprejem strank

Novi prostori OBRTNO KOMUNALNEGA PODJETJA ČRNOMELJ

Gradbišče pekarnice ZITO v Črnomlju

VIATOR opravlja v svoji delavnici popravila vseh vrst osebnih in tovornih vozil ter avtobusov.

PROMETNO
HOTELSKO
TURISTIČNO
PODJETJE
VIATOR
LJUBLJANA **VIATOR**
TOZD BELA KRAJINA

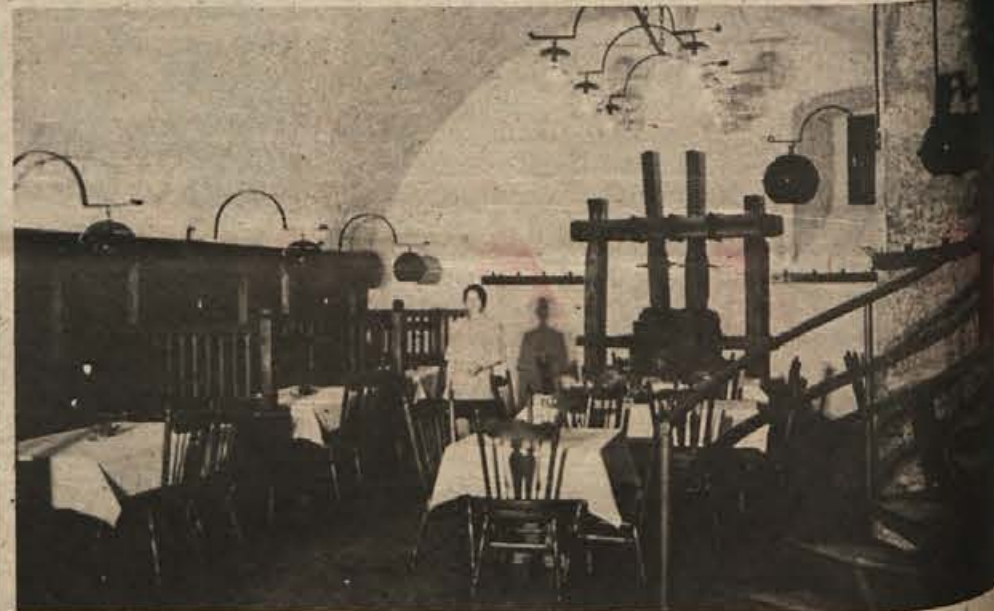
Kolektiv VIATOR, TOZD BELA KRAJINA, nenehno povečuje svojo dejavnost. Uspešno je opravil zastavljene načrte in ustvaril v minulem letu 24 milijonov celotnega dohodka. To je kar 60 odst. več kot leto prej. Z avtobusi so opravili 750.000 km in prepeljali več kot milijon potnikov, s tovornjaki pa so prevozili 1,7 milijona kilometrov in prepeljali 700.000 ton tovora. Na ta

način so v prometni dejavnosti v primerjavi z letom 1973 povečali obseg dela za 30 odst., realizacijo pa za 150 odst.

Tudi v gostinstvu so povečali promet za 22 odst. Nočitev je bilo več za 7 odst. Inozemski gostje so prenočevali za 16 odst. manj in le v kampu na Vinici, ki so ga lani dokončno uredili, je bilo inozemskih gostov več.

V letošnjem letu ne pričakujemo večjih investicij, vendar pri nabavi novih vozil, potniški in tovorni promet. Predvsem bodo posvečeno pozornost kakovosti vseh storitev, ki jih opravljajo. Več obseg dela v gostinski dejavnosti nameravajo doseči s načrtnimi turistično-prometnimi akcijami in na ta način privabiti v Belo krajino več domačih in tuje gostov. Kolektiv predvideva doseči 34 milijonov celotnega dohodka, kar je 10 odst. povečanje v primerjavi z lanskim letom. Število zaposlenih se bo povečalo od 132 na 167.

Kolektiv VIATOR, TOZD BELA KRAJINA, čestita občanom za praznik občine in priporoča svoje prevozne, gostinske storitve ter strojno mehanične delavnice.

Belokranjska klet v restavraciji GRAD v Črnomlju

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA IN INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA

kanižarica • ČRNOMELJ

PRIDOBIVANJE PREMOGA, POLIMARMOROKENSKE POLICE IN STOPNICE, OPEČNI IN CEMENTNINARSKI IZDELKI

Občanom čestitamo za praznik in hkrati priporočamo svoje izdelke!

**TAM Maribor
tozd BELT Črnomelj**

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM, DELOVNIM KOLEKTIVOM IN OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE ČRNOMELJ TER JIM ZELIMO PRIJETNO PRAZNOVANJE.

Kmet in zadruga - tovariša

Lani je Kmetijska zadruga v Črnomlju praznovala 30-letnico obstoja, kar kaže, da je ena najstarejših zadrug, ustanovljenih po novem sistemu že med vojno. V jubilejnim letu se lahko kolektiv zadruga pohvali z več uspehi;

— močno so razširili sodelovanje s kmeti za potrebe Belsada, ki je tudi prišel pod zadržno streho;

— zgradili in odprli so novo tržnico v mestu z nekaj sodobno urejenimi lokali, v katerih je zaposlenih 13 ljudi;

— pripravili so investicijski elaborat, najeli kredit in že začeli širiti tovarno Belsad;

— sklenjen je dogovor s pod-

jetjem BEGRAD za rekonstrukcijo in novo gradnjo poslovalnice na Vinici, pripravljajo pa tudi posodobitve lokala v Starem trgu. Naročeni so načrti za preureditev mehaničnih delavnic in skladišč v Črnomlju, kjer bodo imeli rezervne dele za kmetijske stroje;

— zadruga je lani odkupila od kmetov nad 2 milijona litrov mleka, v kooperaciji so spitali okrog 400 telet, odkupili so 164 ton rdeče pese in 22 ton kumaric;

— po doslej zbranih podatkih je zadruga do sedaj dala 256 gospodarjem za 5 milijonov di-

narjev posojil, ki so jih porabili za nabavo mehanizacije, za gradnjo hlevov, gospodarskih poslopij, za nabavo živine itd.

Velik uspeh zadruga, ki pa ga ni mogoče izmeriti, je tudi v tem, da kmetje čutijo v njej oporo za prizadevanja, ki vodijo k napredku. Zadruga daje zasebnim kmetovalcem kredite, načrtuje blagovno proizvodnjo in jih usmerja v donosne proizvodnje.

V letu 1975 bodo skušali še povečati kooperacijo vrtnin s kmetovalci. Rdeči pesi in kumaricam, ki jih ljudje že pridelujejo za Belsad, naj bi se pridružili še feferoni. Belsad jih je pripravil odkupiti 100 ton.

GOSTIŠČE
IN PRODAJALNA
KMETIJSKE
ZADRUGE
ČRNOMELJ

Kolektiv
KZ Črnomelj čestita
za praznik občine!

48-stanovanjski blok, ki ga gradi BEGRAD v naselju Čardak.

be grad črnomelj

BELOKRANJSKO GRADBENO PODJETJE ČRNOMELJ

Gradbinci Belokranjskega gradbenega podjetja so lani zgradili v Črnomlju novo tržnico, proizvodne prostore Beti, transformatorsko postajo in prenovili restavracijo Grad. Dokončali so tudi šolo v Oslju in opravili še več drugih gradbenih del. Nova gradbišča so Zdravstveni dom v Črnomlju, otroškova ustanova v Semicu in bencinska črpalka na Vinici.

Posebno pozornost posvečajo v Begradu gradnji stanovanj. Z drugimi dejavniki v občini se je kolektiv vključil v akcijo in prevzel večino nalog s tega pod-

ročja. Begrad ni samo izvajalec gradnje, ampak opravlja vrsto drugih del, ki jih narekuje stanovanjska problematika. Trenutno gradi 48-stanovanjski blok v novi stanovanjski soseski Čardak. Stanovanja so različnih velikosti in bodo nared do junija. Tudi v Semicu, na Vinici in v Starem trgu pripravljajo gradnjo družbenih stanovanj.

250-članski kolektiv nenehno skrbi za napredek podjetja. Pozornost posveča kadrom, saj ima 33 učencev v gospodarstvu, na srednjih, višjih in visokih šolah pa štipendira 19 bodočih strokovnjakov. Za moderniza-

cijo svojih obratov in nakup opreme je kolektiv lani namenil 4 milijone dinarjev, letos pa predvideva prav toliko.

Prizadevanja, da bi določila nove ustave zaživel na vseh področjih družbenega in gospodarskega delovanja kolektiva črnomaljskih gradbincev, že kažejo sadove v delegatskem sistemu, pri obveščanju, neposrednem odločanju o vseh stvareh in podobnem.

Kolektiv Belokranjskega gradbenega podjetja čestita investitorjem in vsem občanom za praznik občine.

Večina izdelkov v izvoz

BETI - TOZD Črnomelj se predstavlja z naslednjimi podatki.

- zaposlenih 230 ljudi,
- delajo večinoma za izvoz,
- na dan napravijo okrog 400 spalnih srajc ali 2000 kopalnik

BETI, ki se je povzpela v enega največjih in najbolj iskanih proizvajalcev trikotaže v državi, je zadnja leta izredno napredovala. Ne samo v matičnem podjetju, temveč tudi v zunanjih obratih, kamor štejejo tudi TOZD Črnomelj. Za lanski 29. november so tu

odprli nove proizvodne prostore, s čimer so se bistveno izboljšali delovne možnosti zaposlenih. Razen lepih in velikih delovnih prostorov imajo nova skladišča, sanitarije in garderobe ter lepo urejen obrat družbene prehrane. Prav v zadnjih tednih pa so ob tovarniški ograji

uredili še nekaj parkirnih prostorov.

V TOZD BETI Črnomelj delajo največ otroške trenirke za izvoz pa ženske spalne srajce in kopalke za moške, ženske in otroke. Tuti ti izdelki potujejo pretežno v tujino.

Da so zaposleni — velika večina je žena — urni in natančni pri delu, pove podatek, da so zmogni na dan dati iz rok okrog 400 spalnih srajc ne povsem enostavnega kroja ali pa 2.000 kopalnih oblek.

Stroje imajo še stare, vendar že mislijo na novo, bolj sodobno opremo. Ženske se v kolektivu dobro počutijo, posebno odkar se jim ni treba več voziti v Metliko. Veliko je v kolektivu takih, ki so imele prej delovno mesto v Metliki ob razširitvi obrata v Črnomlju pa so lahko ostale v domačem kraju.

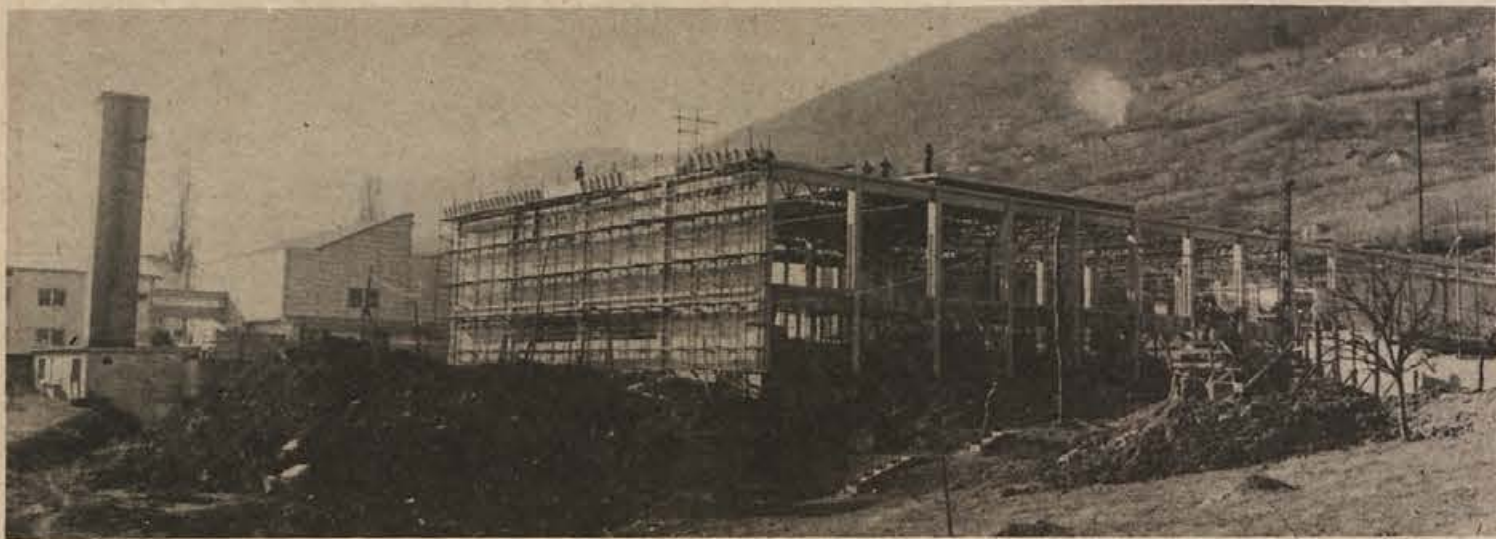
Veliko članic kolektiva si je že pridobilo kvalifikacijo. Pozna se, da deluje v okviru BETI poklicna šola. Osem mlajših žena in deklet iz Črnomlja se je odločilo tudi za šolanje na srednji stopnji, ki je prav tako omogočeno v Metliki.

Kakšne so želje kolektiva? V prvi vrsti novi stroji, da bi lahko tekoči trak bolje izkoristili in da bi tudi posameznik bolje zaslužil. Želijo tudi hitrejšo rast stanovanjske gradnje. V novem bloku, ki ga že gradijo, bosta dve stanovanji za potrebe kolektiva BETI, vendar je še veliko interesentov za boljše stanovanja. Tem bodo skušali v naslednjih letih ustreči.

Poznamo samo eno pot: napre

Mineva natanko leto dni, kar je semiška ISKRA odprla svoj obrat v Črnomlju, in spet je čas za inventuro enoletnega napredka. Trdoživi kolektiv izpod semiške gore uspeva tudi v časih, ki so za svetovno gospodarstvo težki. Malce zategnejo pas — tega so vajeni že od vsega začetka — počakajo, da gre oblak mimo, pa spet zadihajo s polnimi pljuči, že snujoč nove načrte za nadaljnjo rast.

V letu 1974 je bilo v tovarni kondenzatorjev zaposlenih 1060 ljudi, od tega okrog 200 v Črnomlju. Ustvarili so za 150 milijonov dinarjev celotnega dohodka; od tega je znašal izvoz okrog 26 odstotkov. Izvažajo v 20 držav; v najbolj razvite, v nerazvite in v socialistične države.

Kaj vse je bilo novega v Iskri zadnje leto?

— Lansko spomlad so začeli proizvajati aluminijasta ohišja za kondenzatorje in v ta namen obnovili bivši obrtni servis v Semiču.

— Kupili so stroj za 7,5 milijona dinarjev, ki z aluminijem napreva plastične folije. Za zdaj je edini v državi, pomeni pa velik prihranek v uvozu za kolektiv in druge izdelovalce, katerim bodo v bodoče delali usluge.

— Začeli so rekonstruirati tovarno. Nova tovarniška hala v velikosti 3500 m² je že pod streho. V njej bodo razširili proizvodnjo kondenzatorjev in povečali lastno orodjarno. Lani so v to investicijo vložili 23 milijonov dinarjev, letos bodo dodali še 18 milijonov v osnovna in obratna sredstva.

— Kupili so nov gasilski avto

s cisterno in 6,5-tonski tovornjak TAM.

— Zelo pomemben pa je tudi lastni sistem za hlajenje industrijske vode. Ker porabi tovarna v proizvodnem procesu veliko vode, ki je prej topla odteka v kanale, je okoliškim krajem vode zmanjkovalo. Z novo napravo, ki tudi ni bila poceni, so to vprašanje lepo rešili. Toplo vodo ponovno ohladijo in jo spet uporabljajo.

SUROVINE ŠE ENKRAT DRAŽJE

Nič čudnega, če se direktorju Jožetu Kočevarju postavljajo pokonci skodrani lasje, kadar nanese beseda na cene surovin. Pravi:

„Lani so nas podražitve hudo teple. Za 70 do 100 odstotkov smo morali draže plačevati surovine, kar pomeni, da so cene v enem letu toliko poskočile kot prej v 10 letih skupaj. Ob vsem tem smo lahko lastne izdelke podražili le za nekaj odstotkov. Da smo mogli rentabilno poslovati, gre zahvala kolektivu, ki je zmanjševal stroške proizvodnje, varčeval na vsakem koraku in trpel zamrznjene osebne dohodke. To breme je kolektiv vzel nase.“

Položaj pa tudi letos ne kaže bolje, ker je na svetovnem trgu prišlo do zastoja v široki potrošnji. Če prodajo manj televizorjev, raznih gospodinjstvih strojev itd., tudi kondenzatorji kot sestavni deli le-teh ne grede več tako v promet.

Kot pravi tovariš direktor, kolektiv varčuje na vseh ravneh, zato tudi ljudem ni vseeno, kam gre njihov denar. Obremenitve, kamor sodijo zakonske in pogodbene obveznosti, pa so lani narasle za okrog 22 odstotkov. To je bilo za nameček že tako slabemu letu. Vse to je vplivalo na ostanek dohodka, da ni tolikšen, kot so predvidevali.

LETOS ŽE 200 MILIJONOV

Ob takih napovedih bo verjetno težko doseči letošnji letni plan, ki predvideva za 200 milijonov dinarjev celotnega dohodka. Vendar v tovarni kondenzatorjev ne vržejo tako hitro puške v koruzo. Kolektiv je sprejel sklep, da bodo proizvodne stroške zmanjšali še za nadaljnjih 5 odstotkov. Predvsem bodo zmanjšali izmeček, računajo na modernizacijo tehnoloških postopkov in na izboljšano organizacijo dela.

Vsak si bo na svojem delovnem mestu prizadeval obljubo izpolniti, tako prihranjena sredstva pa bodo le navrgla nekaj milijonov.

ČEZ 70 DRUŽBENIH STANOVANJ

Osebni in družbeni standard zaposlenih se nenehno izboljšuje.

Proizvodnja kondenzatorjev je obsežna: gre za 12.000 izdelkov, ki so lahko manjši od mezinca ali pa veliki tudi tako, da tehtajo več ton.

jeta. Poprečni osebni dohodek semiškega ali črnomaljskega iskraša je znašal konec leta 1974 2100 din, zaposleni pa so dobili razen tega še 900 din regresa za letni dopust.

Tovarna ima svojo sodobno opremljeno ambulanto s stalnim zdravnikom specialistom za medicino dela in sestro. Ambulanta ima razne naprave, celo EKG aparat.

V Iskri že 18 let deluje obrat družbene prehrane, v katerem dobivajo zaposleni toplo malico in po želji še kosilo. Izdaten opoldanski obrok s pečenko velja samo 4 din.

Iskra ima svoj rekreacijski center na Primostku. Lepo kopalnico z lepo urejenim lokalom, ki ima tudi prenočišča. V tovarni je dokaj razgibano kulturno in športno življenje, zlasti zato, ker je kolektiv mlad. Večina zaposlenih predstavljajo mladi.

Izobraževanje v tem kolektivu ni občasna zadeva, temveč stalna skrb. Razen tega, da že vrsto let stipendirajo po 50 ljudi na srednjih, višjih in visokih šolah in si vzgajajo strokovni kader večinoma sami, prireja vsako leto v zimskem času razne tečaje. Trenutno imajo tečaj angleščine, lani je bil nemški tečaj itd.

Med kolektivi z največjim poslušom za stanovanja je spet semiška Iskra. Ima že več kot 70 družbenih stanovanj. Samo v preteklem letu so kupili 7 stanovanj v bloku in dali članom kolektiva 1 milijon dinarjev posojil za zasebno gradnjo. Ta denar so tako rekoč zbrali solidarnostno. Ves kolektiv je pol leta delal vse proste sobote.

Organiziran imajo prevoz na delo: vsak dan grede trije avtobusi izpred Iskrinega poslopja v razne smeri, tja do Hrvaškega.

TOVARNA V MALEZIJ

Da je ISKRA v Semiču trden kolektiv in eden glavnih stebrov občinskega gospodarstva, kaže nenehen napredek. Za letos

imajo v načrtu del proizvodnje iz črnomaljskega obrata prenesti v Malezijo. Tam bodo zgradili tovarno kondenzatorjev in bodo solastnik tovarne stiroplokskih kondenzatorjev, v kateri bodo izdelali na leto okrog 30 milijonov izdelkov. Pogodba o kompletnem inženiringu za ta posel je tik pred podpisom. Ni pa postavljanje tovarn na tujem za Iskro nova stvar. Leta 1964 so na primer zgradili in spravili v pogon tovarno kondenzatorjev v Indiji, niso pa več lastniki, ker so vse skupaj prodali.

Ob tem, ko si kolektiv tako vztrajno prizadeva prodreti na vse celine in na trg vseh držav, pa ne pozablja tudi na to, da je začel iz nič, v majhnem kraju. In ta kraj po zaslugi Iskrinega kolektiva močno spreminja podoba.

ISKRA JE ZDAJ TOZD

Reorganizacije v tem kolektivu niso nova stvar. Tisti, ki so vse od začetka v podjetju, imajo na primer na svojih dokumentih že po 7 različnih štampiljk in raznih imen podjetij.

Do lani je tovarna kondenzatorjev poslovala celih 12 let samostojna tovarna v obliki združene ISKRE. Po reorganizaciji le-te se je izpoprijela 21 Iskrinih organizacij, ki so nega dela formiralo le 6. Odvanje pa so se vključile vse delovne tovarne kot temeljne organizacije združenega dela. Tako tudi semiška tovarna pod TOZD Industrije elementarnih zabavno elektronskih posebnim položajem. Organizacija so žiro račun in vse prej pridobljene samoupravne vice in službe, kar ni primerno vseh TOZD pod obliko ISKRE.

Ob tolikšnem številu zaposlenih, ob nenehno naraščajočem obsegu pa kolektiv razmišlja ustanovitvi TOZD znotraj prve šnje semiške Iskre.

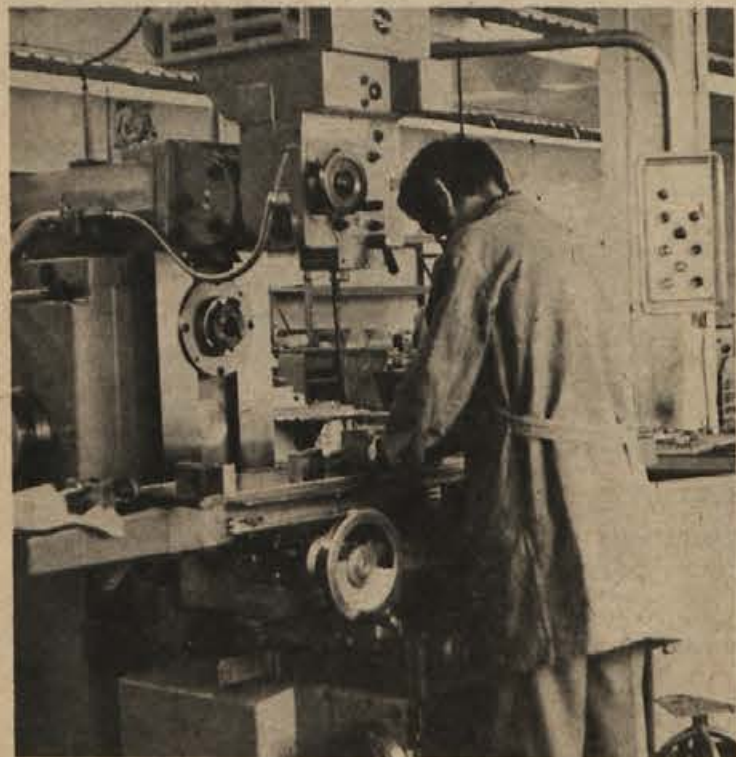
Samoupravljanje po določenem sistemu so v tem kolektivu lepo zastavili, pričakujejo velik napredek samoupravljanja vseh ravneh v podjetju. Zato, ker so začeli izdajati tovarniški list, ki bo zaposlenim obveščal o vsem, kar se samoupravljalec vedeti, lahko odločal.

Skica prikazuje, da iz majhnega belokranjskega Semiča izdelki potujejo v 20 držav na več kontinentov

Po letu dni v črnomaljskem obratu ISKRE je proizvodnja povsem utečena

Eden novih strojev v semiški ISKRI, s katerim režejo izredno tanke aluminijaste folije, potrebne v proizvodnji

Rešitev prejšnje križanke

1	D	R	A	V	L	J	I	C	A
2	V	O	K	A	B	U	L	A	R
3	A	P	A	S	H	E	R	A	
4	P	R	E	E	R	E	N		
5	F	L	I	R	T				
6	P	O	K	A	B	A	K	R	I
7	I	V	A	N	A	V	R	N	A
8	A	N	N	A	C	E	R	A	Z
9	M	A	C	E	R	A	Z	S	T
10	J	O	T	A					
11	D	R	A	T					
12	R	A							

(Ne)resnice z napako

Zaradi razžaljenja masti (časti se je že marsikdo znašel na zatožni klopi).
 V razpravi je poudarjal, da mu te zakonske norosti (novosti) ne gredo v glavo.
 Razstavil je svoje najnovejše oje (olje).
 Dobil je obvestilo, da ga na pošti čaka pamet (paket).
 Od časa do časa jo je pogledal (pogledal).

DL	ANTON BOLE	BICKLIST	TRAVNIK	D L	PLAČA UPKOLENCA	OSMIJ	SKOTSKO KRILLO	JUŽNI SAD	GLAD
	SPIS				SPORTNA TROFEJA				
	IGLAVEC				VELIKA DIS				
					AVSTR REKA				
	KACA MELIKANKA	INSTRUMENTALIST				LOSC			
		KRMA				SESTANEK			
DL	DUŠA	PODRUCJE	GARDNER IZBRANCI		OPERNI NAPEV	JEZERO V JAFRIKI			
TRIK						SMITH LAHKO HAPLJIVA TEKOČINA		TETA	AZ DEŽELA
KURIR			SARAJEVO	DL	EVR. VELETOK NAGON		ETUI STAKA PLOSKEY		
EG. BOGINJA NARAVNE SILE					IZDELOVALNICA SIT VRAZ STANKO				
KRAJ NA GORELSKEM (MARMOR)							DEL HISE		
NADAV							STRANKA ARABPREPORODA		

Mojstrom so odsekali roke

Vrt s fontanami, džamiji s štirimi minareti in grobnica iz belega marmorja: to in še kaj spomenik carici - Kohinor so ukradli

Za eno največjih čudes Indije velja grobnica ali „spomenik ljubezni“ Tadž Mahal, ki stoji v Agri. To nenavadno, imponantno zgradbo, za katero poprečni Indijci mislijo, da so jo zgradili „angeli“, je dal narediti car Jah Jahan za svojo ženo Mumtaz Mahal, ki je umrla v 37. letu ob rojstvu štirinajstega otroka.

Jah Jahan vsem slovitim mojstrom odsekati roke, da ne bi nikomur več naredili česa tako lepega in popolnega. Veliki vhod (zapirajo ga srebrna vrata) v Tadž Mahal je dvorana iz rdečega peščenjaka in marmorja, okrašena z rezbarijami in v marmor vklesanimi citati iz Korana. Pred Tadžem je ogromen vrt, posajen s cipresami in prepleten s štiriinosemdesetimi vodometi. Tadž obkrožajo dve džamiji in štiri minareti. Ena džamija je bila narejena iz verskih razlogov, druga pa samo zato, da bi ohranila dovršeno simetrijo celotnega „spomenika“.

Tadž, v katerem je grobnica pokojne carice, je ves iz marmorja. Glavna kupola s sedemnajst metrov visokim bakrenim stolpom je postavljena na izrezljano marmorno ploščad, vhod v Tadž pa je širikotno pročelje z obokom, na katerem variira ime Alaha. Prav Alahovo ime je največja mojstrovina Tadža, kajti vse vrste imena so videti enake, čeprav v resnici niso. Tiste višje, ki bi bile zaradi oddaljenosti videti manjše, so namenoma klesali postopoma vse večje. Zato je pročelje Tadža „odprta knjiga“ z Alahovim imenom, ker je zadnja vrsta „enako velika“ kot prva, čeprav je med njima večkratna razlika v velikosti. Notranjost Tadža sestavljajo nešteti izrezljani zidovi, vhodi, niše, prav na sredi pa so marmorni cvetovi, okrašeni s 34 vrstami dragih in poldragih kamnov. (Od tod so ukradli dragulj Kohinor, ki velja za najlepši dragulj na svetu.)

Tadž Mahal: grobnica, dve džamiji, štiri minareti, prekrasen vrt in drugo - to je eno največjih čudes Indije.

»Trava« ni nedolžna

Lažne trditve o neškodljivosti marihuane

„Marihuanu ni škodljiva“, „Legalizirajte travo!“, „Ljudi stori dobre volje, drugega pa nič!“ Take in podobne trditve so krožile po svetovnem časopisju, kadar je bilo govora o marihuani. To mnenje je nastalo prav gotovo pod vplivom pritiska širokih množic, ki so hotele izsiliti znanstveno neutemeljeno pocestno mišljenje, da so mamila, ki niso škodljiva. Posledice so bile prav kmalu vidne; številne ankete so pokazale, da postaja marihuana skoraj tako vsakdanje mamilo, kot je alkohol, seveda s poudarjeno „neškodljivostjo“. Botri zgrešenemu mišljenju so bili tudi nekateri medicinski strokovnjaki, ki so se vprašanja lotevali površno in tako niso v svojih poskusih niso mogli dognati škodljivosti marihuane.

Zdaj se je veter obrnil. Harvey Powelson, psihiatr in vodja psihiatričnega oddelka na Berkeleyvi univerzi v Kaliforniji, ter z njim še mnogi drugi so se resno lotili raziskav o posledicah, ki jih na človekovem zdravju pusti „trava“. Rezultati so prav presenetljivi: marihuana ne samo da ni neškodljiva, marveč je celo zelo škodljiva. Stalnim kadilcem marihuane se močno poslabša odpornost proti raznim boleznim. Uničuje deluje na bela krvna telesa ter njihovo število zmanjša tudi za 41 odstotkov. Močno kajenje poškoduje tudi kromosome, čeprav vse posledice v tej smeri še niso raziskane. Moški pa bi se morali sploh zamisliti, preden prižgo cigareto z marihuano. Kajenje namreč zmanjšuje moško potencia in kvaliteto sperme. Močan je sum, da je marihuana eden od povzročiteljev raka na pljučih. Brez dvoma pa povzroča bronhitis in druge poškodbe dihalnih organov. Hude so tudi posledice za duševno zdravje, na kar Powelson še posebno opozarja.

Dr. BOŽO OBLAK

Vpliv okolja na zdravje

Ker vemo, da je človekovo zdravje produkt dednih osnov in okolja, v katerem živi, da torej delovanje in okolje v enaki meri vplivata na zdravje in tudi na razvoj bolezni, je prav, da si vplive okolja malo bolje ogledamo. Ti vplivi so nam večinoma manj znani, vendar ne pomislimo vedno nanje, pač pa iščemo vzroke za bolezni vsepovsod drugod. Domnevni notranji ali podedovani vzroki pa se nam brž porušijo, ko spoznamo preprosto resnico, da zaradi gozda nismo spoznali posameznih dreves. Vsak gozd je sestavljen iz dreves, vendar deluje kot celota. Tako tudi okolje in dedne osnove v človeku delujejo kot celota vseh vtisov in vzrokov, človek pa reagira tako ali drugače. Bolezen ali poškodba je vedno rezultat skupnih vplivov med človekom in povzročiteljem bolezni ali poškodbe. Bolezen ni nikdar slučajen dogodek, nesreča ali napaka narave, pač pa je vedno zakonit pojav, ki izhaja iz naravnih in družbenih zakonov.

Vplive okolja ali zunanje vplive na človeka lahko razdelimo na nežive, žive in družbene vplive. Nekateri največjeje od vsake vrste bomo spoznali v naslednjem.

Vplivi nežive narave so fizikalni, fizikalno-kemični in kemični. Fizikalni pa se dele še na mehanične, toplotne in električne in na vplive sevanj. Zaradi poenostavljanja obravnavamo v tem sestavku v zvezi z ostalimi fizikalno-kemične vplive.

Mehanični vplivi imajo za posledico rane, zlome, izvine in podobne poškodbe. Glede na velikost in mesto poškodbe so vplivi na telo različni. Od neznatnih prask pa do šoka je velik razpon vplivov na telo. Zapleten sistem drobnih do velikih krvavitev, poškodovanja posameznih sestavov v telesu, vzdraženje samodejnega in drugega živčevja, sproženje različnih refleksov in fizikalno-kemičnih dogajanj v organizmu, vse to reagira bolj ali manj burno, kar se zrcali v prizadetosti poškodovanca. Nekateri mehanični vplivi na zunanje ne kažejo posebnega učinka, zato pa je v notranjosti njihovo delovanje lahko usodno. Sem spadajo predvsem posledice hitre ali počasne spremembe zračnega pritiska, od eksplozijskega vala pa do višinske in potapljaške bolezni. Pri eksploziji ohromi osrednje živčevje zaradi hitrega prenosa vala od trebušnih organov do možganskega debla. Pri višinski bolezni zmanjka zaradi prenizkega pritiska kisika v možganih, razvije se omotica, pred to pa nekritičnost.

(nadaljevanje prihodnjic)

Tovariška vpljdnost

Lepo obnašanje je na zunanje sestavljeno iz bolj ali manj pomembnih in tudi čisto drobnih dejanj. Za sleherno dejanje pa velja dvoje: ali je ali ni resničen izraz človekove notranjosti. Idealna je vsekakor tista vpljdnost, ki izvira iz naše notranjosti, iz naše prepričanosti, iz pristinih občutij, ki nam narekujejo spodobno vedenje.

Vpljdnost torej ni predvsem izraz naših razumskih sposobnosti, temveč izraz srčne kulture. Golo razumarstvo je hud nasprotnik človekovega čustvenega življenja in ne more kaj prida prispevati k srčni omiki. Tisti, ki v njem prevladuje razumarstvo, zgublja počasi smisel in potrebo za dobro knjigo, lepo pesem, za petje, gledališče, slikarske in kiparske umetnine, sploh za lepoto in umetnost. Človek, ki se samo razumsko izživlja, polagoma otopi za celo skalo moralnih vrednot - ali jih vsaj doživlja silno ozka in okostenelo. Kako naj tak človek polno doživi na primer vso vrednost dobrote, plemenitosti, sočutja, ljubezni in spoštovanja, če ga neprestano utesnjujejo oklepi razumskega dela in poklicnih navad?

Za množico povprečnih ljudi, ki jim življenje ne poteka v izrednih zamahih, temveč v vsakdanjih skrbih, pa popolnoma drži, da razumska enostranost uničuje vpliva na njihovo rast in bogastvo. Mar je potem čudno, če tako usmerjen človek ne čuti kaj dosti potrebe po resnični vpljdnosti in sprejema opozorila na lepo vedenje že skoraj kot nasilje nad osebno svobodo?

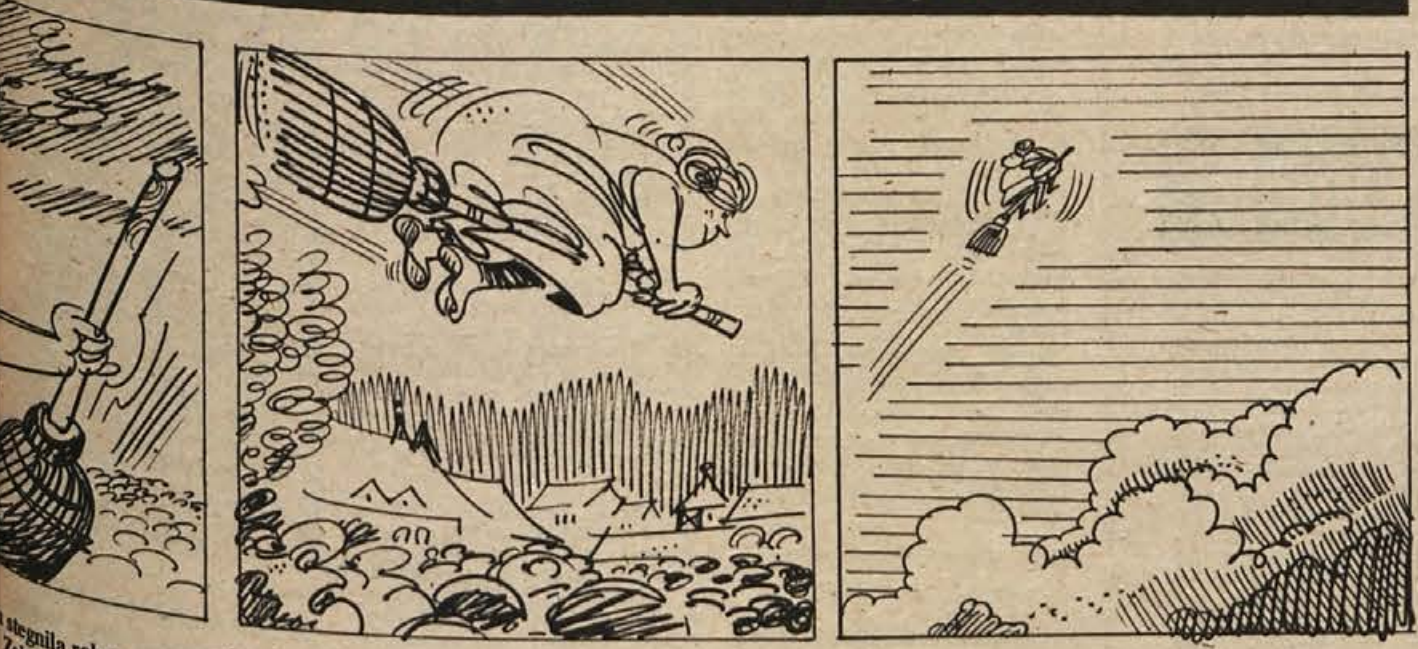
Če nazivamo pravo vpljdnost tovariško vpljdnost, se mi zdi to upravičeno samo zato, ker bi nam moralo tovarištvo pomeniti dejansko več, kot nam pomeni. Ker pa ni pravega tovarištva brez spoštovanja do sočloveka, bi morali več razmišljati o vrednosti, ki jo ima človek. Premalo mislimo na vlogo slehernega izmed nas v naši skupnosti, premalo na delo, ki ga vsakdo opravlja ali ga je ali pa ga bo opravljal, premalo se zavedamo, koliko je vreden človek, ki je po svojih najboljših močeh družbeno ustvarjal. Kako boš koga spoštoval, če ne veš zakaj!

Prava tovariška vpljdnost nastaja samo iz globoke človekoljubne zavesti, ki je spoznanje in čustvo; vse drugo je ali gola navada ali pa krinka. Bolje je seveda, da je vpljdnost samo navada, kot da je sploh ni. Brez vsake moralne vrednosti pa je hinavska vpljdnost, s katero kdo zakriva svoje prave namene.

Še beseda o neokretnosti. Morda kdo istoveti pravo vpljdnost s popolno ali perfektno uglajenostjo. Nikjer ni zapisano, da je vpljdnost samo tisti, kdor se zna sukati v družbi, ki ji je visoki bonton prirojen. Grobosti seveda nikoli ne bomo imenovali vpljdnost, nekoliko neokretno vedenje, ki izvira iz najboljega srca, pa je vredno marsikdaj več kot bleščeče navade ljudi, ki so se od mladih nog šolali v visokem bontonu. Zato tudi ne bo resnično omikan človek omalovaževal tistega, ki ima svoje srce tako rekoč na dlani, pa je njegov nastop morda raskav.

DR. LEON ŽLEBNIK

PARADIŽNIK V SREDNJEM VEKU

stegnala roko. Zabrisal je metlo in vija - vija...! pred očmi strme tisočglave množice. Činiki v rokah, da je Klara res čarovnica, in tisoč prič - a kaj je to pomagalo? Kdo zgrabi baburo tam pod oblaki?

Nó, z vrtoglavih višin se je letalka še enkrat spustila nizko nad Glavni trg! Svistnila je nizko nad glavami, in ko se je zopet vzpenjala, je sedel poleg nje na ročaju tudi njen možiček, naš ljubi Paradižnik.

Dvignimo se v kristalne višave še mi, dragi bralci! Kot dva metuljčka se razposajeno vrtita tu naša ju-

naka. Že zdavnaj sta pozabila na črne dni tam spodaj. V vesolje zdaj vrtata, v tisti skrivnostni magnetni pas bi rada prišla, kjer se čas obrača s teboj!

„Tk, tk, tk!“ je škrtnilo v metlinim ročaju.

„Števec se odvijaj!“ je zavriskala Klara. „Tri stoletja so ze mmo!“

„Tk, tk, tk in trrrrk, trrrrk...“ so veselo hitela dalje stoletja, desetletja in leta.

Dežurni poročajo

TUJEC V KURNIKU - V noči na 6. februar je bilo vlomljeno v kurnik Jožeta Suštaršiča v Gor. Vrheh pri Trebnjem. Vlomilec je takoj vrtil odrgal obehanko in odnesel iz kurnika 10 kokoši in petelina.

VINJENI RAZGRAJAC - Novomeški mličiški so 6. februarja zvečer pridržali do iztreznitve 46-letnega Hermana Horvata iz Pugaljeve ulice v Novem mestu, ker je opit razgrajal in se nedostojno obnašal. Prijavljen je sodniku za prekrške.

OVCE SO NAREDILE ŠKODO - 6. februarja so se tudi na novomeškem območju pojavili nomadski pastirji ovac. V okolici Škočjana se je paslo kar 110 živali, ki so jih vodili 4 pastirji. Inšpektor je takoj odredil, da morajo zapustiti naše območje, ker so ovce na mladi ozimni naredile že veliko škodo.

SE NI VSEGA ZAPRAVIL - 7. februarja dopoldne je bilo Anici Trlep iz Gor. Straže ukraden iz stanovanja 1.000 din. Storilec je v stanovanju odprl omaro in iz kuverte, kjer je bilo nekaj več denarja, vzel dva bankovca po 500 din, ostali denar pa je velikodušno pustil. Dejanja je osumljen B. T., pri katerem so našli še 200 din, ostalo pa je že zaprtilo.

MED ODSOTNOSTJO OKRADENA - 7. februarja se je vrnila domov 82-letna Jožeta Janževca iz Sentjerne in ugotovila, da je bil med njeno odsotnostjo v stanovanju vlomilec. Razbil je okno in zlezal v hišo. Vse je razmetal, odnesel pa je le stensko uro, vredno 500 din.

OB POŽARU VELIKA ŠKODA

V noči na 9. februar je nastal požar na gospodarskem posloju Ivana Klemenčiča v Selih pri Jugorju. Skedenj je zgorel do tal, z njim vred pa tudi fičko, kosilnica, okrog 12 ton sena, nekaj detelje in lesa. Vzrok požara še raziskujejo, nastala pa je velika škoda. Po prvi oceni je lastnik oškodovan za 226.000 dinarjev.

V tem pogovoru se skriva pravilo dednega prava, ki pove, kdaj razdeli običajno zapustnik premoženje med dediče. Kako pa mora zapustnik izraziti svojo poslednjo voljo, da bo ta pravno veljavna, določa zakon o dedovanju. Najbrž ne bo odveč, če se tu seznanimo z nekaterimi zakonskimi določili o oporoki. Pri tem je poudariti, da lahko veljavno oporoko napravi samo tisti, kdor je dopolnil 16 let starosti in je sposoben za razsodanje. Oporoka je enostranska izjava volje in mora biti izražena pro-

»Ti meni luč - jaz tebi ključ!«

stovoljno, t.j. brez grožnje, sile, zvižace ali zmotne. Zato lahko oporočitelj vselej prekliče oporoko, v celoti ali deloma, in to v posebni izjavi ali z novo oporoko ali pa uniči listino. Naprava oporoke je strogo osebno opravilo in jo zato mora napraviti zapustnik sam, torej ne po zastopniku ali po pooblaščenju. Je pa tudi strogo formalen pravni posel, ker mora biti dana izjava v tisti obliki, ki jo predpisuje zakon o dedovanju. Če ni, sodišče ne sme upoštevati take oporoke in nastopi dedovanje po zakonu. Najobičajnejše oblike oporoke so:

a) lastnoročna oporoka - oporočitelj jo lastnoročno napiše in podpiše. Taka oporoka, katere vsebina je napisana s pisanim strojem in jo oporočitelj samo podpiše, ni pravno veljavna. Najbolje je, da je napisana in

ti. Tako oporoko namreč sestavi kdo drug, pač pa mora oporočitelj izjaviti v navzočnosti dveh polnoletnih in opravično sposobnih priči, da je to njegova oporoka in jo tudi takoj podpisati. Priči morata biti istočasno navzoči in se podpisati pod vsebino zapisa, najbolje z imenom in priimkom ter s pristavkom, da sta priči, ker se s tem prepričajo sta stvarni spori.

c) ustna oporoka - ta oblika oporoke je veljavna, kadar oporočitelj izjavi svojo poslednjo voljo ustno pred vsaj dvema pričama, ker ne more napraviti pisмене oporoke zaradi izrednih razmer, v katerih se je znašel (težka bolezen, potres, karambol vlakov). Ni nujno, da pozna oporočitelj priče, morajo pa te biti odlašanja zapisati oporočiteljevo izjavo in jo čimprej izročiti sodišču ali pa izjavo ponovi-

Zakon o dedovanju tudi določa, kdo je lahko oporočna priča. To so lahko samo polnoletne osebe, ki jim ni odvzeta opravična sposobnost in ki niso zapustnikov potomci ali posvojenci ter njihovi otroci, prav tako pa tudi ne njegovi predniki in posvojitelji, njegovi sorodniki v stranski črti do četrtega kolena, zakonce teh oseb in zakonec oporočitelja. Neveljavna pa so tudi tista določila oporoke, s katerimi se kaj zapiše pričam pri oporoki ali njihovim prednikom, potomcem, bratov in sester ter zakoncem teh oseb. To velja tudi za sodnika, ki je oporoko sestavil. Če bodo oporočitelji v praksi upoštevali ta zakonska določila, bo odpadla vrsta sporov med dediči, dosegli pa bodo tudi, da se bo izpolnila njihova poslednja volja.

STEFAN SIMONČIČ

Lepo sončno vreme, prehitra vožnja, malce nepredvidnosti, in že je nesreča tu! Na sliki vidimo močni Peugeot 404. Pri trčenju z bregom je voznika vrglo skozi sprednjo šipo, na kateri se je hudo porezal. Če bi bil voznik privezan z varnostnim pasom, se v tem primeru ne bi popolnoma nič poškodoval. (Foto: J. Pezelj)

Še ena skupina gre pod ključ

Vlomilci, specialisti za vikende v okolici Brežic, so pred sodiščem dobili plačilo - Dva sta se lotila celo ropa in nasilja

Veliko vlomov, pa razmeroma malo koristi - to je značilno za skupino petih fantov iz Posavja, ki so nedavno tega odgovarjali pred novomeškim okrožnim sodiščem. Dva med njimi: Siniša Dikič, pobudnik raznih akcij, in kolega Vinko Slopšek, znanca iz zaporov, pa sta zagrešila še hud primer poskusa rona.

Siniša Dikič, star 22 let, doma iz Brežic, brez poklica in brez dela, je prvoobtoženi iz skupine, z njim pa so sedli na zatožno klop še: 22-letni Ivan Novak, 22-letni Stanko Radanovič in 22-letni Silvo Vimpolšek, vsi trije vajenci, doma iz Gor. Lenarta pri Brežicah, ter 25-letni Vinko Slopšek, zdomec, izučen za avtoličarja, vendar brez dela in začasno bivajoč v Dečnih selih.

Dikič je živel v zelo slabih razmerah. Bil je brez dela, denarja in stanovanja. Bival je nekje na podstrešju. V hotelu je naletel na Novaka, Radanoviča in Vimpolška ter se z njimi dogovoril za pohod na Čatež, kjer so videli vrsto počitniških hiš. Tako so 22. marca lani vlomili v štiri počitniške hiše Zagrebčanov, 2. aprila sta Dikič in Radanovič obiskala sama 2 vikenda na Čatežu, 10. aprila lani sta šla Dikič in Radanovič znova v akcijo. Razen vroma v dve letni hišici Zagrebčanov sta zagrešila še vrom v klet stanovanjske hiše Rezike Suša iz Brežic. Na teh nočnih obiskih so jemali, kar jim je prišlo pod roko, predvsem pa hrano in pijačo za Dikiča.

Dikič sam si je že prej z balkonov dveh stanovanj v Brežicah nakradel posteljno perilo, kar je potreboval za svoje bivanje na podstrešju. Radanovič je v učilnici šolskega centra odnesel 4 magnetofonske trakove, Novak sam pa si je zaželel vozila in je najprej ukradel en pony potem pa tri mopede. Odvil je neoštevilčene dele vozil in jih sestavil v lasten moped, ogrode drugih pa odvrzel v ribnik.

Na Slopška je Dikič naletel v novomeškem zaporu, kjer sta

oba prestajala kazen. Maja lani je Dikiču uspelo pobegniti. Zatekel se je v Zagreb k Slopškovi sestri in tam počakal kolega, da je prišel na prostost. Brž sta naredila načrt, kako priti do denarja. Zmenila sta se za obisk v Gor. Skopicah, kjer živi sam v hiši Rudolf Teršelič. Za pot do tja sta potrebovala avtomobil; tega sta ukradla v Zagrebu. Dikič in Slopšek sta tako 27. junija lani v družbi z neznančnem izvedla načrt. Ponoči so trkali na Teršeličeva vrata, in ko je gospodar odprl, ga je Slopšek z močnimi udarci po glavi zbil na tla, Dikič pa bi moral po dogovoru prebrskati stanovanje in najti denar. Ker pa je Teršelič glasno vpil na pomoč, sta roparja zbežala. Z avtom sta se odpeljala na Čatež, spet nasilno odprla enega praznih vikendov, tam prespala in se najedla, naslednji dan pa sta na Čatežu vlomila še v tri počitniške hišice in v več letnih hišic Zagrebčanov in Vel. Malencah. Takrat, 28. junija, so Slopška prijeli, Dikič pa je padel v zanko mesec dni kasneje.

Ko je sodišče delalo inventuro grehov teh fantov, je ugotovilo, da je Siniša Dikič kriv 13 vlomov, 5 poskusov vlomov, 1 navadne tatvine, 4 malih tatvin, odvzema motornega vozila in hudega primera poskusa ropa. Slopšek ima na vesti 5 vlomov, 5 poskusov vroma, 1 odvzem motornega vozila in prav tako hud primer poskusa ropa. Novak je bil zraven pri 4 vlomih in 5 tatvinah, Radanovič je kriv 6 vlomov, 1 tatvine in 2 malih tatvin, Vimpolšek pa 2 vlomov in 1 tatvine. Dolg spisek kaznivih dejanj, vendar fantje niso imeli posebnih premoženjskih koristi.

Pred senatom, ki mu je predsedoval Janez Kramarič, so prestopniki vse priznali in obžalovali. Razen tega so jim sodniki kot olajševalno okolnost šteli to, da so bili v času storitve kaznivih dejanj komaj polnoletni in da so bili Novak, Radanovič in Vimpolšek prvič na zatožni klopi. Temu primerno so izrekli kazni: Dikiču 6 let strogega zaporu; Vinko Slopšek bo 4 leta in 7 mesecev prebil v strogem zaporu; Novak bo 1 leto in 6 mesecev zaprt, Radanovič bo za rešetkami 1 leto, Vimpolšku pa so prisodili 7 mesecev zaporu, pogojno za dobo dveh let. Sodba še ni pravomočna.

NENADNA SMRT

9. februarja proti večeru je umrl v Krškem na začasnem stanovanju sezonski delavec Martin Simonič, star 32 let, zaposlen pri Dalekovodu iz Zagreba. Ta dan je prišel domov vinjen, se ulegel na kavč, kjer pa mu je postalo slabo in je bruhal. Pri tem se je zadušil. Tako je ugotovila komisija, ki je prišla na kraj dogodka. Kakršnokoli nasilje je izključeno.

Občutek je dober

Okrog 400 avtobusov odpelje vsak dan z novo-meške avtobusne postaje v vse smeri in nekaj tisoč potnikov gre z njimi. V tem gostem prometu je razmeroma res malo avtobusnih nesreč, pa vendar je slišati, da ob kontrolah prometa na cestah to ali ono vozilo ni tehnično brezhibno. S kakšnimi občutki gredo potniki na vožnjo, so povedali:

MAJDA JAKŠE, delavka iz Jurke vasi: „Vsak dan se vozim v službo, večkrat med tednom pa tudi v mesto po opravkih. Do zdaj še nisem bila priča nobeni prometni nesreči z avtobusom in moram reči, da imam med vožnjo dober občutek. Ne mislim na to, kaj bi se lahko zgodilo. Soferji so do mene vedno prijazni. Nima nobenih pritožb.“

JOŽE MATKOVIČ iz Dobravice pri Metliki: „Dostikrat se vozim z avtobusom čez Gorjanice. Ugotavljam, da soferji previdno vozijo, in nima nobenega strahu. Edino pozimi, kadar je cesta zasnežena ali spolzka, grem raje na vlak. Varnost je po mojem tudi zato zadnja leta boljša, ker soferji ne pijejo več med vožnjo. Spominjam se pred leti, ko je pred gostilnami avtobus čakal, da so si vozniki „privežali“ dušo. Tega ni več.“

JOŽEFA CIMPRIC, gospodinja iz Jurne vasi: „Kadar grem po opravkih v mesto in se vozim z avtobusom, se počutim povsem varna. Nikdar ne mislim na slabe strani vožnje in nevarnosti. Nesreče še nisem doživela. Potniki iz naše vasi pa se včasih jezijo, če sofer noče ustaviti. Zgodilo se je že, da so koga odpeljali vse do Metlike. Prijazni pa so, tudi do nas, starejših, samo če ni avtobus nabit.“

ZVONE ROŽMAN, dijak srednje kmetijske šole, doma iz Globokega: „Vsak dan se vozim z avtobusom na proggi Novo mesto-Brežice. Lani sem bil zraven, ko se je neki Rom z vozom zaletel v avtobus, sicer pa še nikdar nisem doživel nesreče na cesti. Meni se zdi vožnja varna. Zapam soferjem in podjetjem, da dajejo na pot dobre avtobuse.“

R. B.

KRONIKA NESREČ

STRANSKA VAS: TOVORNJAK NA STREHI - 3. februarja zvečer je Jože Aleš iz Kranja vozil tovornjak proti Semicu, v Stranski vasi pa je v ovinku zapeljal na levo čez rob ceste in se po nasipu prevrnil na streho. Škodo cenijo na 6.000 din.

IRČA VAS: BOČNO TRČENJE - 6. februarja popoldne je Dušan Faleskine iz Gor. Straže vozil avto iz mesta proti domu, v Irči vasi pa je s stranske ceste zapeljal na prednostno avtomobilist Marjan Černe. Trčil je v Faleskinjevo avto in povzročil za 6.000 din škodo.

JEDINSČICA: SPET TA OVI-NEK! - Ljubljčan Stanko Pucelj je 6. februarja popoldne pripeljal z avtom v oster ovinek in zavil v levo. Ko je nato precej hitro zavil na svojo stran ceste, je vozilo zaneslo s cestnice in avto je trčil v vsek. Pucelj se je pri trčenju poškodoval, nakar so ga odpeljali v bolnišnico, gmotno škodo pa cenijo na 10.000 din.

KAŠČA: PRI UMIKANJU TRČIL - 7. februarja popoldne je Martin Plut iz Stranske vasi vozil avto-bus podjetja VIATOR iz Semicu proti Vrtaču. V Kašči mu je pripeljal naproti z osebnim avtom Nada Lavrin iz Vavpce vasi. Voznik avtobusa je zavil in zapeljal na rob ceste, pri tem pa so prednja kolesa zdrsnila čez rob, nakar je s prednjim delom avtobus trčil v drevo. V avtobusu ni bilo potnikov, gmotna škoda pa znaša 4.000 din.

BRŠLIN: DEKLE V KOLESAR- JA - 8. februarja zvečer se je Jože Redek iz Potočne vasi peljal na kolesu s pomožnim motorjem proti Novemu mestu, v Bršlinu pa je nenadoma pritekla na cesto 16-letna Tatjana Škedelj. Kolesar in deklet sta trčila, oba sta padla, pri tem pa se je Škedeljeva poškodovala, da so ji morali pomoč nuditi v bolnišnici.

ČURILE: ŽENSKA NA TLEH, AVTO V JARKU - 8. februarja zvečer je Marjan Brinc iz Rosalnice vozil z avtom od doma proti Metliki, v ovinku pri Čurilah pa je nenadoma opazil pred seboj 22-letno Tončko Štefanič iz Krivoglavice, ki je šla po cesti peš. Voznik je sicer zavril, kljub temu pa je Štefaničevo zbil na tla, avto pa je obstal v jarku. Poškodovano Štefaničevo so odpeljali v bolnišnico, na avtu pa je za 800 din škoda.

KARTELJEVO: ZANAŠALO GA JE - Jože Bevc iz Mihovca je 9.

februarja popoldne vozil z avtom Ljubljane proti Novemu mestu, pa je pri Karteljevem zavilu na ključek, je vozilo začelo zdrsniti v smeri preko roba ceste, trčil v smreko. Škoda znaša 8.000 din.

8. februar črn dan

8. februarja sta na dobo-škem območju kar dva črna dneva umrla v prometnih nesrečah. Prva se je zgodila zjutraj pri Ponikvah. Ivan Novinc, 42 let, začasno na delu v Nemčiji, je vozil iz Ljubljane proti Zavrču, pri Ponikvah pa je na robu deneli čisti avto začelo zdrsniti. Ko je zapeljal na višavski trčil v železno ograjo, pri tem pa je padel iz avta. Zavrčljano Željko Novinc in obležal na avto, poškodovan. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer pa je kmalu umrl. Hkrati se je težko poškodovala tudi 2-letna Amalija, hči vovinc, voznikova hčerka.

Isti dan proti večeru je v drugi huda nesreča pri Karteljevem. Domačin 22-letni Marjan Redek se je v osebnem avtomobilu odpeljal od Trebnjega proti Metliki, v ovinku pa se je naproti pripeljal s kolesom s pomožnim motorjem 37-letni Anton Strniša iz Gor. Medvedjeja sela. Z avtom sta čelno trčila, pri tem pa je Strniša padel na pokrov avtomobila, nato pa zdrknil na tla. Obznanjal je na mestu mrtev. Redek je nesreča povzročila za 7.000 din gmotne škode.

KO JE NI BILO DOMA

Dragica Pec iz Loke pri Stran- bila ponoči 7. februarja odšla iz ključ stanovanja, z njim v avto in si izbral, kar mu je bilo všeč. Nesele je 2 gramofona, ojačevalnik, zvočnik in nekaj oblačil skupaj vredno okrog 3.000 din.

Abeceda samouprave

Brez pomoči staršev in družbe ne bi bilo bogatih sadov pionirskih svobodnih dejavnosti

Ob slovenskem kulturnem prazniku je temeljna izobraževalna skupnost Novo mesto podelila priznanja 27 mentorjem pionirske organizacije in vodjem raznih interesnih krožkov na osnovnih šolah. Ena od nagrajenk je tudi Majda Jereb, mentorica na osnovni šoli Grm, ki je začela orati ledino tako imenovanih svobodnih dejavnosti že takoj po vojni v Brežicah.

„Takrat nekateri otroci še slovensko niso znali,“ pripoveduje Majda Jereb, „zato so bile te dejavnosti, seveda še zelo skromne, zelo pomembne za čim hitrejšo in čim

Majda Jereb: „Svobodne dejavnosti so mala šola samoupravljanja.“

manj boleče vključevanje otrok v redni pouk. Dandanes so svobodne dejavnosti sestavni del šolanja, sam pouk ne da nikoli tistega, kar daje pionirjevo delo v teh dejavnostih. Koristi svobodnih dejavnosti so spoznali tudi starši. Včasih so otroka, ki se je slabo učil, vzeli iz krožka, zdaj pa ga vpisejo; spoznali so, da je delo v krožkih najboljšo zdravilo zoper najrazličnejše muhe njihovih nadobudnežev.

Na osnovni šoli Grm, ki se lahko meri s šolami v najbolj

razvitih slovenskih občinah, imamo kar 42 krožkov. Način dela je zelo vabljiv, pionir ali pionirka si ne širita obzorja in znanja samo o stvarih, ki ju neposredno zanimajo (na primer novinarstvo, modelarstvo, šport itd.), svobodne dejavnosti so tudi nekakšna mala šola samoupravljanja. Pionir se nauči nastopati, kritično ocenjuje, uči se solidarnosti, sodeluje v odborih, presoja svoje ter delo drugih.

Šola brez svobodnih dejavnosti ne bi bila prava šola. Pionirski ter mladinski mentor imata seveda pri vsem tem pomembno in odgovorno nalogo. Povedati moram, da so za uspeh naše šole, ki je z bršlinsko na tem področju najboljša v občini, zaslužni prav vsi mentorji, brez njihovega predanega sodelovanja in pomoči naš pionirski odred ne bi dobil visokega priznanja za uspešno delo v dveletni jugoslovanski pionirski akciji „Lepota v ustvarjanju, radost v odkrivanju.“

Delo mentorjev zelo olajšuje pomoč in podpora vodstev družbenopolitičnih organizacij, podjetij – pokroviteljev in seveda staršev. Naš pokrovitelj – Industrija motornih vozil nam ni še nikoli zavrnil nobene prošnje.

Največje in najlepše mentorjevo plačilo so od sreče žareče otroške oči. Takrat smo poplačani za ves trud. Svobodne dejavnosti bodo dobile še večji pomen in veljavo v celodnevni šolah. Če kdaj pa kdaj pomislim, kako in s čim smo začeli takoj po vojni in kaj vse smo v tridesetih letih dosegli na področju svobodnih dejavnosti, sem vedno malce ponosna.“ M. BAUER

PLOČEVINASTA RAZPRODAJA – Novomeška Novotehna je letos že tretjič priredila razprodajo kuhinjske posode tretje vrste iz celjske Emo. Kilogram pločevine je bil po 32 dinarjev. Gospodinje trdijo, da se je zlasti pri manjši posodi nakup zelo izplačal. (Foto: M. Bauer)

Šolski vozil se razrešuje

Še letos bodo zastavili lopate na gradbiščih posebne osnovne šole v Šmihelu ter osnovne šole v Brusnicah - Milijon neizpolnjenih obveznosti

Posebno osnovno šolo v Šmihelu pri Novem mestu bodo začeli graditi še letos, nam je minuli ponedeljek zatrdil Marjan Simič, načelnik oddelka za gospodarstvo in finance občinske skupščine Novo mesto. Šola bo stala nasproti sedanje šmihelske osnovne šole (čez progo), investicijsko-tehnična dokumentacija mora biti pripravljena najprej v treh mesecih. Inž. Milivoj Lapuh z republiške izobraževalne skupnosti je že pripravil projektni načrt.

Vest, ki smo jo uporabili za uvod tega pisanja, najbrž ne bi doživela objave na vrhu strani, če ne bi vsi (od tistih, ki plačujejo samoprisepek, do tistih, ki odločajo o zidavi) vedeli, da graditev kasni, da torej ne teče po sprejetem dogovoru.

Novica je torej lastovica spodbude za vse, krivde za zastoj namreč ne moremo enostavno zvaliti na „občinske

može“, ko vendar med drugim vemo, da so znašale neizpolnjene obveznosti novomeških organizacij združenega dela in drugih organizacij ter skupnosti do sklada za graditev šol leta 1973 (celokupnih podatkov za lani še ni) več kot en milijon dinarjev.

Če vemo, da bo samo graditev posebne osnovne šole v Šmihelu veljala za intermatom vred okoli 20 milijonov dinarjev, dozidava osnovne šole v Brusnicah, ki je druga na prednostni listi, pa okoli 6 milijonov dinarjev, je popolnoma jasno, da si neizpolnjenih obveznosti ne smemo privoščiti. Ne finančnih in ne moralnih.

M. B.

KONCEM MESECA POLITIČNA ŠOLA

Občinski svet Zveze sindikatov, komite občinske konference ZKS in občinska konferenca ZSM Novo mesto prirejata skupaj z Zavodom za izobraževanje kadrov in produktivnost dela Novo mesto politično šolo, ki se bo začela koncem februarja. Trajala bo 48 šolskih ur, predavanja bodo trikrat tedensko od 16. do 20. ure. Šola je namenjena članom vodstev družbenopolitičnih organizacij.

Koliko smo zbrali

V decembru so krajevne skupnosti nakazale v sklad za graditev šol v občini Novo mesto več kot 555.800 dinarjev, delovne in druge organizacije pa več kot 586.700. Od krajevnega samoprisepeka se je v omenjenem mesecu v KS Novo mesto nabralo 314.745 dinarjev, v KS Šentjernej 72.686, v KS Prečna 3.714, v KS Brusnice 1.341, v KS Žužemberk 25.293, v KS Stopiče 12.835, v KS Orehovica 2.191, v KS Straža 46.596, v KS Birčna vas 5.800, v KS Bučna vas 7.602, v KS Gabrje 2.614, v KS Dolenjske Toplice 39.331, v KS Otočec pa so zbrali za šole 11.031 dinarjev. Skupaj torej več kot 1.142.000 dinarjev. N. R.

ZAVETIŠČE ZA ŠOLARJE

Zužemberški šolarji – vozači bodo v kratkem dobili zavetišče, ki jim ga šola pripravlja poleg mladinskega kluba v domu Ljudske tehnike. Tako ne bo treba več čakati avtobusa pred šolo.

Priznanja najboljšim

V Dolenjski galeriji v Novem mestu so ob slovenskem kulturnem prazniku slovesno podelili pionirskim odredom osnovnih šol novomeške občine ter njihovim mentorjem priznanja in nagrade, ki so si jih zaslužili pri delu v tako imenovanih svobodnih šolskih dejavnostih. Priznanja so dobili pionirski odredi osnovnih šol Brusnice, Dolenjske Toplice, Mirna peč, Bršljin, Grm, Katja Rupena, Milke Šober-Nataše, posebne šole v Šmihelu, Otočec, Prevole, Stopiče, Šentjernej, Skopec, Šmarjeta, Vavta vas in Zužemberk.

Zahvalne diplome in nagrade so dobili mentorji: Kristina Engel, Tončka Cirnski, Janja Sitar, Ljudmila Obrekar, Ljubo Zagar, Marija Kranjc, Milka Štarič, Majda Jereb, Ivanka Mestnik, Francka Dular, Niko Golob, Jožica Kristan, Jelena Pelko, Vida Ščap, Vida Udovč, Jože Hribar, Janez Pavlin, Zdenka Godec, Marija Novak, Janez Kuhelj, Jožica Celesnik, Tone Dragan, Cirila Novinec, Marija Kosmina, Srečko Kodre, Jelka Mrvar in Marija Jaklič. N. R.

BOLJ UREJENE POTI?

Zužemberška krajevna skupnost je končno le dobila dolgo pričakovani tovornjak dvodiferencialac, ki ga nujno potrebuje za vzdrževanje komunalnih cest in krajevnih poti. Dosedanji tovornjak bo razbremenjen in ga bodo lažje kot doslej namenili za prevoz vode.

MINI ANKETA:

Kje so že časi, ko smo z odprtimi usti strmeli za „samohodnimi kočijami“ in zavidali lastnikom, ki se lahko peljejo, kamor hočejo. Dandanes je avtomobil tako vsakdanja stvar kot zrak ali voda. Ali ljudje zares potrebujejo avto tako kot zrak ali vodo, ali je avto potreba ali neke vrste luksus? O tem smo tokrat spraševali občane, in kolikor lahko sklenemo njihova mnenja, potlej moramo zapisati, da je avto bolj kot ne – vsakdanja potreba:

Potreba ali razkošje?

Jože PAVLIN, avtomehaničar: „Veliko je poklicev, v katerih sploh ni mogoče delati brez avtomobila, zato je avto precejšnja potreba. Je pa tudi luksus, ki si ga privoščijo občasni izletniki. Zdi se mi, da gre pri ljudeh; ki imajo dober in lep avto samo za na vikend, za višek izživljanja.“

Ivo GORŠIN, prodajalec pri Avtodelih: „Avtomobil je vsakomur potreba, mnogo se jih vozi z njim v službo. Tudi ni nič slabega, da ima avto tisti, kdor ga uporablja samo ob sobotah in nedeljah, saj je vsak potreben razvedrila, tega pa si najlažje privoščijo izven mesta.“

Mihail OBRANOVIC, upokojenec: „Sam avto veliko rabim, v službo vozim ženo. Tudi sicer mislim, da veliko ljudi nujno potrebuje avto. Ne bi rekel, da je luksus imeti avto, če se z njim voziš samo na izlete.“

Alojz POLJANEC, miner: „Kakor se vzame: za ene je avtomobil potreba, za druge pa luksus! Sam ga nujno rabim tako rekoč vsak dan, zato v letu prevozim tudi po 53.000 kilometrov. Luksus je za tiste, ki ga uporabljajo nekaj ur v tednu ali pa se vozijo z avtomobilom v službo, čeprav stanujejo v mestu; njihov avto pa je zato parkiran na Glavnem trgu, kjer je velika stiska za prostor.“

Peter LEVICAR, kontrolor pri IMV: „Avto je razvada. Cisto dobro se da shajati tudi brez nje. Veliko avtomobilov je neizkoriščenih, ker se vozniki ne vozijo vsak dan ali pa imajo avto kar tako, samo da ga imajo. To, kar je nekaterim lepa obleka, to je takim avto. Torej luksus.“ D. R.

ROMANTIKA ČAKA DINAR – Novomeški Breg, poleg Kapitlja in Krke gotovo največkrat slikana novomeška znamenitost, na večjo razdaljo še sije s svojim romantičnim bliščem, pobliznen pogled pa odkriva nezadržno propadanje, ki bi ga lahko zaustavili le veliki denarji.

Novomeška kronika

HITROPOTEZNE KLETVICE – Novomeški šahisti nočejo živeti v anonimnosti, zato se radi zbirajo v kavarni na Glavnem trgu. Tam se lahko marsikdo hitro nauči hitropoteznega šaha in hitropoteznih šahovskih kletvice. Nekateri pravijo, da se zbirajo v kavarni zato, ker nimajo denarja, da bi si zakurili v šahovski sobici.

250,00 DIN ZA RK – Namesto venca za grob pokojne Dragice Korent je Stefan Simončič iz Ragske ulice daroval občinskemu odboru Rdečega križa v Novem mestu 250,00 dinarjev. Občinski odbor se tovarišu Simončiču za darilo zahvaljuje.

TOLOVAJI IN VOZNIKI – V Novem mestu imamo nekaj izredno močnih ljudi. Zal se spopadajo predvsem s prometnimi znaki. Tako je precej znakov po mestu in na vpadnih cestah uničenih. Zato morajo vozniki motornih vozil voziti po lastni presoji. Zal spravljajo s takimi vozniki v nevarnost sebe in pešce.

S TRANSFUZIJSKE POSTAJE – Prejšnji teden je darovalo kri samo 44 krvodajalcev. Tokrat jih je največ prišlo iz Novoteksa, kjer imajo najboljše organizirano krvodajalsko službo.

ROJSTVA – Rodile so: Marija Filipčič, Nad mlina 31 – Roberta,

Polona More iz Muzejske 4 – deklico in Jožica Tramte iz Ragske 16 – deklico.

TRŽNICA – Branjevke so imele tudi ta petek na stojnicah predvsem spomladansko cvetje. Toplo in sončno vreme je privabilo na trg več prodajal, cene pa so kljub temu ostale nespremenjene. Cene: solata po 13 do 15 din, merica rdečega radiča po 3 din, cvetača po 22 din, jabolka po 5 do 8 din, banane po 9 din, grozdje po 10 do 12 din, hruške po 10 do 12 din; jajčka po 1,60 do 1,70 din, suhe slive po 20 din kilogram, skodelica smetane po 5 din in skuta po 16 dinarjev.

Ena gospa je rekla drugi gospe, da bodo pri njih kupili nov avto ter tako prihranili razliko za dražjo kavo in cigarete.

Bo Krka presahnila zaradi rib?

Novomeški ribiči se ne strinjajo z graditvijo nove ribogojnice Ribarstva-export v Kotih - Niso jili seznanili z občutnim posegom v naravo

Ribarstvo-export iz Ljubljane, ki upravlja ribogojnico na Dvoru pri Žužemberku, je začelo razmišljati o razširitvi gojenja postrvi za široko potrošnjo, ne da bi prej vsaj vprašalo za mnenje ribiče novomeške družine. Ribogojnico naj bi zgradili v Kotih, za normalno obratovanje bi potrebovala 5 kubičnih metrov vode na sekundo, ve pa se, da steče po Krkini strugi (pristej je Trpinčev studenec) v najbolj sušnem obdobju največ 3 kubične vode na sekundo.

To pomeni dejansko, da bi šla ob suši vsa voda skozi novo ribogojnico, stara Krkina struga v Kotih bi

bila torej večkrat popolnoma suha. Podjetju Ribarstvo-export novomeški ribiči ne očitajo slabega go-

spodarjenja (na leto vzrede v ribogojnici od 50 do 60 ton prvovrstnih postrvi), zamerijo pa mu, da jih ni vprašalo za mnenje o načrtovanem objektu. Ribiči so namreč dolžni skrbeti tudi za varstvo narave, novi objekt pa bi uničil naravne slapove Krke v Kotih, da niti ne govorimo o škodi, ki bi jo utrpeli lipani – tam je sloveč lovni predel za to plemenito ribo.

Zvedeli smo, da se novomeška ribiška družina z graditvijo ribogojnice v Kotih ne strinja, kakšna bo Krka v Kotih, pa najbrž ni vseeno tudi občanom, ki niso ribiči. Krke, ki bi včasih presahnila zaradi rib za prodajo (čeprav le na delu struge), najbrž ni vesel noben ljubitelj narave.

iz ribiških vrst se je zvedelo, da je bil lokacijski ogled za novo ribogojnico že opravljen, projekt je izdelan, lokacija je določena. Novomeške ribiške družine z vsem tem niso seznanili, da niti ne govorimo o širši javnosti!

Niso tako daleč časi, ko smo v časopisju brali, kako ostro so občani obsodili nameravano graditev hidroelektrarne na Soči, ki bi sicer dajala nekaj milijonov kilovatih ur, obenem pa bi uničila naravo. Ob primeru Krke v Kotih ne gre za milijone kilovatih ur, gre le za nekaj ton manj ali več umetno vzgojenih postrvi, predvsem pa za odločanje mimo nas občanov. M. B.

OBVESTILO

Po odloku zveznega izvršnega sveta morajo imeti vsi občani najpotrebnejša zaščitna sredstva za radiološko, kemično in biološko zaščito. Ta sredstva bi morali imeti posamezniki že v letu 1973, zato ponovno opozarjamo vse občane, naj si ta sredstva čimprej nabavijo. Zakon o ljudskih obrambi zaščitnih sredstev nima. Za tak prekršek je v členu 163 predvidena zelo stroga kazen.

Da bi omogočili občanom čim lažje nabaviti si zaščitne komplete, smo organizirali posebne pooblaščenke skupine, ki bodo to nalogo izpeljale. Ekipe bodo pri občanih pobirale denar in poskrbele, da bodo plačani zaščitni kompleti občanom čimprej dostavljeni. Komplet za eno osebo stane 65 dinarjev.

Odločite se čimprej za nabavo! Ekipe vas bodo kmalu obiskale in popisale, tudi vse tiste, ki zaščitnih sredstev ne bodo imeli.

ŠTAB ZA CIVILNO ZAŠČITO PRI KS NOVO MESTO

NOVOMEŠKA TRIBUNA

Mirenska KS in tovarne eno

Letošnji program del v znesku 3,05 milijona dinarjev je minuli četrti podprli zbor občanov na Mirni - Sprejeli so tudi pravila SZDL

Kdor bi želel videti krajevno skupnost, povezano z gospodarstvom po določilih iz nove ustave, bi moral vsekakor na Mirno, kjer kolektivni že vrsto let z gledno pomagajo reševati prenekatere vprašanje hitro razvijajočega se kraja in ostalih vasi.

Preden so povedali načrte za leto, se nekdanji predsednik sveta KS Ivan Janežič (to odgovorno delo je uspešno opravljal kar 8 let) omenil najpomembnejše akcije v minulim mandatnem obdobju. Samo v zadnjih dveh letih je bilo na območju KS zgrajenih 12 km vodovodov. Kar dve tretjini občanov je dobilo zdravno pitno vodo.

Predračunska vrednost teh del je znašala 1,68 milijona dinarjev. Samo v teh dveh letih so občani opravili 16.465 prostovoljnih delovnih ur, če pa pristejejo še vrednost prevozov z živino in traktorji po nekdanjih cenah, ki jih je pred leti določil občinski komunalni sklad, znaša to kar 432.730 dinarjev. 500 tisočakov, kolikor so jih vložili v rekreacijski center pod gradom, je prineslo kraju objekt, vreden kar 5 milijonov dinarjev. Spisek akcij bi bil seveda še dolg.

Po besedah Ivana Janežiča je bila za te številne akcije družbena pomoč le bolj simbolična. Že leta 1968 so se z gospodarskimi organizacijami v kraju dogovorili za prispevek 0,40 odst. od bruto dohodka za potrebe KS. Ta znesek so zadnja leta le še povečevali, ob tem pa so tovarne sodelovale še pri nakupu zobne vrtnalke za zdravstveno postajo, gradnji igrišč pri šoli, urejanju prosvetnega doma itd.

Tudi program za leto, ki ga je podal novi predsednik sveta KS inž. Avgust Gregorčič je pogumno zastavljen. Letos nameravajo posodobiti cesto do pokopališča in še nekatere ulice (1,5 milijona dinarjev), razširiti pokopališče in zgraditi mrliško vežico (300.000 dinarjev), nadaljevati urejanje rekreacijskega centra in črpalnice za vodo (350.000 dinarjev), urediti javno razsvetlavo na Mirni (100.000 dinarjev), vzdrževati ulice in zelenice (50.000 dinarjev), preurediti TVD Partizan (150.000 dinarjev), urediti gradnjo gasilskega doma v Sevnici (tudi 150.000 dinarjev). Konec nameravajo pomagati s 100.000 dinarji; toliko bo veljalo tudi za nje vaških poti, enako vsoto pa namenili še za urejanje vasi Zablav in Ševnica. Brez pomoči KS bodo ostala društva in društveni literarne organizacije. Po besedah Gregorčiča je denar za vse te akcije v glavnem zagotovljen. Ugotovljeno je, da občinski sklad za poželj besede o občinski skupnosti ni udeležbi pri modernizaciji celotne A. ZELENIK

Dvorana mirenske Svobode je s težavo sprejela vse, ki so se li zadnjega zbora občanov, kar obeta živahno dejavnost krajevne skupnosti tudi vnaprej. Na sliki: Ivan Janežič, ki je do nedavnosti dil krajevno skupnost 8 let, med podajanjem poročila.

Združujejo za druge

Neurejen položaj TOZD

Malokateri sestanev v občini mine zadnje čase, ne da bi kdo postavil vprašanje, zakaj v trebanjski občini gradnja družbenih stanovanj stoji!

Na zadnji seji občinske konference ZK v Trebnjem je predsednik samoupravne stanovanjske skupnosti Janez Mihevc povedal, da je bilo iz združenih sredstev gospodarskih organizacij v občini v treh letih zbranih le okrog 5 milijonov dinarjev. Tako je tudi zaradi tega, ker večina temeljnih organizacij združenega dela, ki imajo sedeže skupnih služb zunaj občine, denarja ne združuje v občini. Častna izjema je le Mercator, TOZD Gradišče v Trebnjem.

Na konferenci so zaradi tega sklenili, da se imena preostalih TOZD, ki ne zbirajo denarja iz naslova združenih sredstev v občini, objavi. To so med drugim kolektivni z velikim številom delavcev, npr. IMV, TOZD Tovarna opreme na Mirni, Iskra - TOZD Elektrolihi Mokronog, Tip-Top Trebnje, mirenska Kolinska, TOZD novomeškega in brežiškega gozdnega gospodarstva, Kremen in še nekateri, ki nimajo urejenega svojega samoupravnega položaja.

Delavci v teh kolektivih bi morali zastaviti torej besedo za svoje pravice.

A. Ž.

IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST: IZGUBA

Medtem ko se marsikje dosti govori o presežkih raznih interesnih skupnosti, ugotavljajo pri trebanjski izobraževalni skupnosti, da je v minulem letu nastala izguba v višini 170.000 dinarjev.

IMAJO SE KAJ V DOBREM?

Kmetje dan za dnem ugotavljajo, da se vse draži, le njihovi pridelki so vedno na istem. Ob obraziloživni odloki o spremembah pristojbin za veterinarske sanitarne preglede se je Pavel Jevnikar na seji zbora krajevnih skupnosti in združenega dela Obs v Trebnjem zamislil nad podatkom, da bi se naj odkupne cene živine v zadnjih treh letih povečale kar za 60 odst. „Odkod taka podražitev?“ je vprašal delegate. Veterinarski inspektor Bunc mu je lahko odgovoril le, da je te podatke dobil v komercialni kmetijski zadrugi.

Krepijo vzajemnost

Šentjanž: kmečko društvo zavarovalo večino živine

Te dni je trojica, Matija Blas, Ignac Flajs in Stanko Repše, obhodila večino živinorejcev na območju šentjanškega krajevnega urada. Obnavljali so namreč zavarovanje živine pri svojem društvu za vzajemno pomoč, ki stopa že v četrto leto.

Potov od enega gospodarja do drugega se nabere, čeprav so si območje razdelili. Kot nam je o tem dejal tajnik društva Stanko Repše, mu za te korake ni žal, ker se društvo le dobro razvija. „Ljudi poznam, uspeh pa podžiga voljo“, pravi o tem Stanko. Nasploh minulo leto za društvo ni bilo lahko. Imeli so troje poginov, štiri zasilne zakole, tri težke operacije, to pa je načelo društveno blagajno, da so morali seči v solidarnostni sklad republiške zveze.

„Naša želja je, da bi sami postali toliko močni, da bi društvo lahko oskrbovalo člane z umetnimi gnojili in močnimi krmili neposredno od proizvajalcev, zato si prizadevamo, da bi kar največ prihranili pri stroških zdravljenja. Seveda pa ljudje čutijo, da v stiski niso sami. Zadolžni smo z novim veterinarjem Tomislavom Maretičem, želimo le, da bi dobil v Krmelju stanovanje,“ je rekel Stanko Repše, saj jim ni vseeno, če morajo pomoč klicati od daleč ali pa jo imajo v bližini.

A. Ž.

Stanko Repše: „Člani tudi letos pridno pristopajo. Na našem območju je lepo število živine.“

Letošnja zima brez snega je najbolj mačehovska z najmlajšimi, železnih iger in športa na snegu. Najbolj vneti zato vztrajno iščejo sneg tam, kjer ga je vsaj nekaj. Tako se je v nedeljo zvečer vrnilo s smučanja na Veliki Kopi pri Slovenj Gradcu 78 članov Planinskega društva Lisca iz Sevnice kar z dvema avtobusoma. (Foto: Železnik)

Sevniškemu vodovodu so šteta leta

Za obnovo izrabljenega omrežja bi bilo treba letos 1,60 milijona dinarjev

Dober gospodar ne išče rešitve šele takrat, ko nastopi že prava sila, zato pri sevniškem Komunalno stanovanjskem podjetju opozarjajo na težave, ki lahko nastanejo pri preskrbi Sevnice z vodo iz vodovoda.

Porabniki sedaj seveda še nimajo suhih cev. Zasluge za to je treba pripisati predvsem uspešnemu obnavljanju dotrajane omrežja v nekaterih delih mesta. Ko so namreč leta 1972 postavili števec tudi v črpalnici, so ugotovili, da dajo črpalke kar 1.287 kubikov vode, medtem ko so je prodali le 450 kubikov. Razlika je torej šla v zemljo. Ker merijo pretok tudi na preostalih odsekih, ki jih še niso mogli obnoviti (npr. od Lisce do križišča v

Smarju, nadalje preko železnice na Savsko cesto in delu našelja na Dobravi), bi z obnovo cevodvodov lahko še nekaj pridobili. Dela na teh odsekih bi veljala 1,60 milijona dinarjev, vendar računajo, da bi ob doseganju stopnji večje porabe vode le-ta postala ovira za razvoj mesta že čez dve leti.

Pri stanovanjskem podjetju si seveda prizadevajo, da si mesto ne bi samo zadržilo vratu. Od raznih rešitev, od kod naj bi se mesto v bodočnosti oskrbovalo z vodo, prihaja v poštev le zajemanje vode izpod Lisce. Za to inačico ima podjetje načrte že od leta 1973, ko je znašala predračunska vrednost 4,98 milijona dinarjev. Kar dvakrat so se udeležili natečajev za posojila pri ljubljanski banki, a niso uspeli. Voda izpod Lisce bi pritekala celo do višine sedanjih zbiralnikov s prostim padcem tako, da bi za odplačila posojila pod ugodnimi pogoji morali odšteti le toliko, kolikor znaša sedaj račun za elektriko, ki jo porabljajo črpalnice. Naložba bi bila torej izredno ugodna, vendar so posojila dobili drugi kraji.

Pri stanovanjskem podjetju tudi opozarjajo, da utegnejo izgube vode v doslej neobnovljenem omrežju

NOV ČLANI

V minulem letu je organizacija Rdečega križa v Šentjanžu lepo razširila svoje vrste. Število članov so od 120 povečali na 178. Ob lanskem 8. marcu so obdarili 24 najstarejših žena na območju krajevnih skupnosti, 20 so jih obiskali tudi za novo leto. Ob koncu meseca bo imela organizacija občini zbor. Posebno prizadeven je tajnik Nace Strnad.

VREME NA ROKE

Samo v januarju so v krmeljski Metalni dobavili kupcem 560 ton konstrukcij. Zaradi velikega naročila za novo jeseniško hladno valjarno delajo delavci tudi vse sobote in nedelje. Letošnja zima brez snega je za krmeljske kovinarje kot naročena, saj delajo večinoma na prostem.

SEVNIŠKI PABERKI

PREVOZI TUDI V KRMELJSKI DOLINI - Od prvega februarja vozi iz Šentjanža proti Sevnici nov avtobus novomeških „Gorjancev“. Iz Šentjanža odpelje ob 6.35 in je v Sevnici ob 7.15, kar je zelo ugodno za ljudi, ki imajo opravke na občini. Avtobus ujame tudi zvezo za Celje. Pred to progo je bilo, kot so v šali večkrat ugotavljali domačini, z avtobusom lažje priti v Ljubljano kot v občinsko središče. V tem mesecu so v krmeljske kolektive pričeli voziti delavski avtobusi, ki vozijo tudi popoldanske izmene na delo in domov. Marsikdo verjetno bolj iz navade, še vedno raje sede v svojega železnega konjička, račun za gorivo in drugo pa sloj ko prej napotil na avtobuse vse več delavcev.

SKUPNA PREHRANA - Minuli teden so pričele dobivati tople obroke iz krmeljske Metalne tudi delavke Lisce v kraju. Ker ni javnega gostin-

skega lokala, ki bi nudil kaj toplega, je sodelovanje med obema tovarnoma pot za reševanje vprašanja družbene prehrane v kraju.

ŽIVAHNO ZA PUSTA - Lepaki gostinskega podjetja so že lep čas pred tem veseljaškim dnevom vabili na ples našimljenih, ravno tako je bila v sevniškem Partizanu že običajno dobro obiskana maškarada najmlajših. Čeprav je ostalo to, kar se je na sam pustni terek pojavilo na sevniških ulicah, skrivnostno do zadnjega dne, je le spodbudno, da so se usklajevanja priprav lotili nekateri mlajši zasebni in tudi družbeni gostinski delavci.

ZLATA POROKA - Pred nedavnim sta slavila 50-letnico zakonskega življenja Matija in Marija Blas iz Velikega Vrha pri Šentjanžu. Življenjski jubilej so počastili v krogu družine.

SEVNIŠKI VEŠTNIK

TREBANJSKE NOVICE

Knjižnica se vam predstavlja

Na policah že 15.100 knjig - Prihodnje leto 30-letnica obstoja

Preurejena občinska matična knjižnica v Brežicah je svobodnejše zadala. Na predvečer slovenskega kulturnega praznika je odprla nov oddelek za otroke. V njem je tudi čitalnica. Za mlade obiskovalce je to velika pridobitev. Odpira jim vrata med pravljicne ure in druge oblike dela z mladino, ki jih namerava vpeljati knjižnica.

Brežiška matična knjižnica pošlje kot enota Zavoda za kulturo. Njeno knjižno bogastvo obsega 15100 knjig. Vsako leto jih dokupi po 1100 do 1200. Lani je povečala število knjig na svojih policah za 1345. Med njimi je bilo precej otroških del, da je z njimi izpopolnila pionirski oddelek. Ta še vedno ni zaokrožen. Pokazalo se je, da mu manjka veliko del, ki jih morajo prebrati tekmovalci za Kajuhovo bralno značko. Toda te knjige so pošle tudi v knjigarnah, zato otrokom ne morejo ustreči le z nekaj izvodi.

Lani je občinska matična knjižnica izposodila 22800 knjig nekaj manj kot enajstim tisočim obiskovalcem. Vanjo je trenutno vpisanih 1522 članov. Učenci osnovnih šol plačajo po 10 dinarjev letne članarine, dijaki, študenti in vojniki po 15 dinarjev in odrasli po 25 dinarjev. Za te zneske si lahko izpo-

sodijo neomejeno število knjig, kolikor jih pač želijo prebrati. Kljub temu da ima knjižnica več prostora in vsaj pet let ne bo v stiski, pa že zdaj pogreša ločeno čitalnico. Stalni obiskovalci motijo tiste, ki želijo v miru brati. Čitalnica ima dvajset sedežev. To je obenem prostor za ure pravljic, za pogovore s pisatelji in drugimi kulturnimi delavci, ki jih bo knjižnica v prihodnje vabila na srečanja z bralci.

Preureditev knjižnice je veljala doslej okoli sto tisoč dinarjev, za nakup knjig pa so lani dali 65 tisočakov.

JOŽICA TEPPEY

SODIŠČE ZDRUŽENEGA DELA V BREŽICAH

Posavske občine bodo imele pri sodišču združenega dela v Brežicah po šest oziroma sedem sodnikov iz vrst delovnih ljudi in drugih občanov. Vseh skupaj bo 21, s predsednikom sodišča pa 22. Edino predsednik bo opravljal to dolžnost poklicno. Sodnike združenega dela bodo volile občinske skupščine.

PRELOŽENE INVESTICIJE

V brežiški občini so se nekatere investicije zavlekle iz lanskega v letošnje leto. Med njimi je gradnja tovarne silikatne opeke, modernizacija Dekorlesa, graditev novih prostorov za jutranjko in skladišča za plinarno. Tudi trgovsko podjetje Posavje je preložilo začetek nekaterih gradenj v leto 1975.

POVEČAN IZVOZ A NE DOVOLJ

Podatki za 1974. leto kažejo, da se je izvoz delovnih organizacij iz brežiške občine povečal za 20 odstotkov, čeravno je bilo pričakovati večji odstotek. Tovarna pohištva je zaradi izgube opustila prodajo na vzhodno tržišče, IMV pa je v primerjavi z letom 1973 izvoz podvojila.

DELO NAPREDUJE

Na gradbišču jedsrke elektrarne v Krškem se vse odvija po načrtu. Ta čas je pred izvajalci zahtevna naloga, ki jo bodo morali opraviti v napetem roku. Na vrsti je izkop in do prvega marca bodo morali izkopati 165 tisoč kubikov materiala. Od Hidroelektrare so zaradi tega zahtevali pojačano mehanizacijo, da bodo lahko potem pravočasno začeli zidati temelje.

Predsednik CK ZKS France Popit (drugi z leve) med pogovorom s komunisti jedsrke elektrarne v Krškem. (Foto: Jožica Teppey)

Mladim se najbolj mudi

Mnogi vozniki niso zreli za lepe ceste - Brezobzirno skozi strnjena naselja

Cesta Krško-Brežice na levem bregu Save je skrajšala razdaljo med obema mestoma, odkar so jo razširili, asfaltirali in izravnavali nekatere hude ovinkne. Promet na njej se je povečal, toda veliko voznikov ne upošteva pravil za vožnjo skozi strnjena naselja. Nekateri spametuje šele kazni.

Bahal se je, da ima dovolj denarja in da bo plačal trikratno znesek, samo da bo zaposlil administracijo.

J. TEPPEY

Postaja milice Krško na svojem območju vedno znova ugotavlja nediscipliniranost voznikov. V akciji, ki jo je te dni napravila na odseku ceste med Starim gradom in Dolenjo vasjo, so miličniki od 9. ure dopoldne do 2. ure popoldne zabeležili 45 prekrškov zaradi prehitre vožnje skozi obe naselja. Ivan Gerjevič in Franc Es sta povedala, da se najbolj mudi mladim voznikom do 25. leta starosti. Tudi ženske so med njimi.

So vozniki tovarnjakov bolj disciplinirani od voznikov osebnih avtomobilov?

Nikakor ne. Ugotavljamo, da zlasti zasebni avtoprevozniki vozijo prehitro. Prekrškov je nasploh manj, odkar velja novi prometni zakon. Kljub temu smo na odseku med Krškim in Brestanico z radarsko kontrolo ugotovili, da je med vozniki več kot 60 odstotkov kršiteljev. Tam je vožnja ponekod omejena na 40 km, pa ne spoštujejo omejitve, čeprav je cesta zelo ozka in nevarna.

Je tudi na tej cesti kak nevaren odsek?

Seveda je, na Libni ob škarpi. Tam sta se pripetili dve smrtni nesreči: ena na začetku, druga na koncu škarpe.

Kolikšno kazen naložite kršilec za prehitro vožnjo?

Po sto dinarjev, nekatere pa tudi samo opozorimo.

So voljni plačati?

Večina je. So pa tudi taki, ki prekršek tajijo ali pa nas žalijo. Ravno danes si nas je privoščil neki Zagrebčan. Skozi vas je vozil s hitrostjo 80 km. Kazni ni hotel plačati.

Ivan Gerjevič in Franc Es med akcijo na cesti. (Foto: J. Teppey)

KRŠKE NOVICE

OCENA: USPEŠNO! - Dejavnost krškega filatelističnega društva sega izven zaprtega kroga zbirateljev znamk, saj jo predstavljajo vsako leto s številnimi razstavami in izdajo spominskih ovitkov s priložnostnimi žigi. Zato je minula letna skupščina samo potrdila doslej začrtano delovno usmeritev in naročila vodstvu, naj tako plodno deluje tudi v prihodnje.

SE EN AKTIV - Na območju krajevne skupnosti Gora živi več kot 60 deklet in fantov, ki so se pred dnevi povezali v osnovno organizacijo ZSMS. Za osnovno nalogo v tem obdobju so si začrtali delovno pomoč pri gradnji gasilskega doma, v katerem bo tudi družbeni prostor oziroma manjša dvorana, v kateri naj bi postopno obudili za ta kraj nekaj zračno amatersko kulturno dejavnost.

PRVI POHOD - Po poteh „XIV. divizije“ so minulo soboto krenili s

Senovega na Bohor mladi iz krške občine ter njihovi vrstniki iz hrvaške občine Podused. To je bil letošnji prvi pohod, v počastitev 30-letnice osoboditve pa jih bo občinska konferenca ZSMS oziroma njena komisija za SLO pripravila še več.

NAPOVEDANA ŠRITEV - Krška TOZD servisi ljubljanskega „Slovenije-avta“ obeta uporabnikom svojih storitev pomembno novost. Do konca prve polovice tega leta bo namreč pod streho poslopje s površino 200 m², namenjeno izključno tehničnim pregledom motornih vozil.

OB JUBILEJU - Valvasorjeva knjižnica in čitalnica, ki je 7. februarja slavila 10-letnico delovanja, ima ob jubileju na policah že 7200 knjig. V teh letih se je število bralcev povečalo na 2217, izposojenih knjig pa je bilo lani več kot 10.000.

Odgovornost na tehtnici

Premalo čuta za solidarnost

Ko je komite občinske konference ZK v Brežicah ocenjeval izid referendumov za ceste, je zahteval od osnovnih organizacij, naj ugotovijo, kako so se komunisti vključevali v priprave, ter ukrepajo proti tistim članom, ki niso spoštovali sklepov komiteja.

Program modernizacije ceste je bil sprejet po samoupravni poti, zato je bila odgovornost komunistov pred glasovanjem za samoprisevek se toliko večja. To velja za vse družbenopolitične organizacije in njihova vodstva, za vodilne delavce v krajevnih in delovnih skupnostih. Enake analize morajo na zahtevo komiteja pripraviti v delovnih kolektivih. Kjer nimajo osnovnih organizacij ZK, morajo to delo opraviti sindikati.

Komunisti so dolžni ukrepati proti vsem, ki so poskušali razvrednotiti izid glasovanja, češ da glasovi niso bili pravilno preštet.

Akcija za ceste z referendumom se ni končala. Nadaljuje se s podpisovanjem družbenega dogovora o sofinanciranju programa za modernizacijo občinskih cest povsod tam, kjer dogovora še niso podpisali. V tistih delovnih organizacijah, v katerih so se delavci izrekli proti podpisu, morajo samoupravni organi in družbenopolitične organizacije podjetja ugotoviti vzroke neuspelega glasovanja (na primer v Obrtnem kovinskem podjetju in TOZD Beti v Dobovi). To pomeni tehtanje odgovornosti ne le v besedah, ampak tudi v dejanjih. Enak korak bo morala napraviti krajevna skupnost Dobova, ki med osemnajstimi krajevnimi skupnostmi v občini edina ni podpisala dogovora o sofinanciranju cestnega programa. Njen odnos do modernizacije je prav gotovo vplival na odločanje volivcev, saj se jih je komaj 20,4 odst. izreklo za solidarnostno akcijo.

J. T.

V POSAVJU 1699 KOMUNISTOV

Število članov Zveze komunistov v posavskih občinah se je lani povečalo za dvajset odstotkov. Vseh skupaj je zdaj 1699, od tega 626 iz brežiške, 663 iz krške in 410 iz severne občine. Med novospregletimi je nad 60 odstotkov mladih ljudi, več kot polovico pa jih je iz neposredne proizvodnje.

STOLPIČ Z 48 STANOVANJI

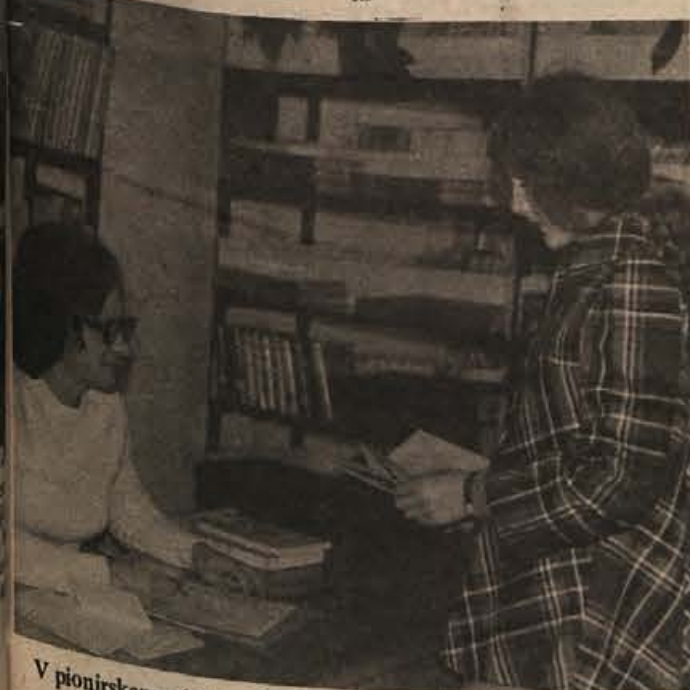
Novo ustanovljena samoupravna stanovanjska interesna skupnost bo letos skušala uresničiti načrt za 48 stanovanj v bodočem stolpiču, ki naj bi ga začeli graditi to pomlad. Skupnost si bo prizadevala, da bo čimprej izposlovala dovolj novih lokacij za družbena stanovanja. Posiljeval je vedno več zlasti zato, ker se je tako zavlekla gradnja solidarnostnih stanovanj. Ljudje bi morali biti že vseljeni, pa še zdaj ne vedo, kdo bo dobil streho in kdo bo moral počakati.

DELA NI ZA VSE

Na Zavodu za zaposlovanje imajo iz brežiške občine prijavljenih za zaposlitev nekaj nad 200 občanov. Na večje število prostih delovnih mest lahko računamo šele v drugi polovici leta. Letos se bo število zaposlenih povečalo predvsem zaradi novih investicijskih naložb in pričakovati je, da se bo zaposlenost povečala za 6,9 odstotka. Med zainteresenti za zaposlitev so tudi domci, ki so že za novo leto obetali, da se bodo konec 1975 vrnili domov.

LETOS DVAJSET KILOMETROV

Za modernizacijo občinskih cest v Brežicah bo letos na voljo okoli deset milijonov dinarjev. Za ta denar bodo modernizirali 20 kilometrov cest.

V pionirskem oddelku brežiške knjižnice. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH

POGOVOR ŽIGRALCI - Obletnica Prekmurje smrti in slovenski kulturni praznik so v Brežicah počasi predvajanje domačega filma. Cvetje v jeseni. Dvorano prosvetnega doma so napolnili šolarji, člani delovnih kolektivov in drugi občingralci. Iva Zupančičeva in druga občin-ter pisec scenarija in Dare Ula Lavčarjevo povest priredil za filmsko dogajanje. Šolarji so pripravili postelje ljubezljivo odgovarjali. Srečanje z ustvarjalci filma je minilo v prijetnem vzdušju.

HITREJE, DA NE BO ZASTOJEVILI - Glavno kanalizacijsko graditve za mesto Brežice so začeli lani v Brežini. Delo bodo modernizacijo zavrila graditev drugih planiranih objektov, med katerimi so tudi stanovanjski bloki.

NA VARSTVO ČAKAJO - V večjih krajevnih središčih vedno bolj pogrešajo vzgojinarstvene ustanove.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Stražnji vrh - naselje vikendov

Turizem in vinogradništvo oživljata sončno pobočje nad mestom, kjer je po približni oceni zadnja leta zrastle že okrog 100 vikendov

Partizanski Stražnji vrh z okoliškimi vasi, ki je nekaj let po zadnji vojni životaril, zadnje čase močno spreminja podoba. Od vsepovsod prihajajo bivši domačini, nekdanji partizani in občani domače občine, ki si tu postavljajo zidanice ali letne hišice za oddih. Vse več je tudi takih, ki v tem kraju za stalno živijo. Med njimi so kar štiri generali.

Na pobočju Stražnjega vrha, Dobličke gore, Maverlena in Rožič vrha so ob lanskem popisu našli okrog 200 naseljenih hiš, od tega je približno polovica vikendov.

Krajevna skupnost in družbenopolitične organizacije so aktivne, zato je na vseh področjih življenja viden napredek. Lani so ljudje tega predela s samopriskom urejali klanec pri Bezgovcu in tako začeli modernizacijo ceste, ki bo po občinskem programu javnih del do konca 1976 dobila asfalt. S tem bo Stražnji vrh zaledjem dobil možnost za še veliko večji turistični razmah.

Vinogradi so že marsikje obnovljeni in plantažno urejeni, gospodarji starega trtja pa tudi že mislijo na obnovo. Pred kratkim so se občani lotili nove akcije. V tednu dni so s stroji razrili cesto do Stražnjega vrha do Rožič vrha. Ljudje so za akcijo sami zbrali denar, poma-

gali pa so tudi z delom. V teku je še vodovodna akcija. Gre za napeljavo vodovoda od odcepa glavnega voda pri Dobličah na Tušov dol.

Vse to vodi k turističnemu razcvetu. V sodelovanju z drugo nameravajo razviti kmečki, pa tudi lovni turizem. Možnosti za obe veji sta zelo ugodni. Za domačine pomeni velik napredek tudi uvedba neodnih avtobusnih zvez, s

čimer so dobili možnost zaposlitve. In da je sredi tega razcveta tudi politično življenje dokaj razgibano, je povedal Lojze Gabrovec, sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov in predsednik Krajevne organizacije ZZB:

„Pri nas je skoro toliko članov ZZB, kolikor jih je v članjenih v Socialistično zvezo. Organizacije sodelujejo med seboj, pri zadnjih volitvah pa smo bili po hitro opravljenem delu celo drugi v Sloveniji. Stražnji vrh se vsestransko prebuja in mislimo, da se bodo začeli vračati tudi ljudje, ki so se nekdanj odselili.“

R. BAČER

„Vaški štab“ iz Adlešč, kakor ljudje v šali imenujejo krajevne funkcionarje Alojza Cvitkoviča, Cirila Požega (prva dva z desne), v pogovoru z občani. Ljudje kar naprej razglabljajo, kako bi kraj hitreje povedli iz zaostalosti. (Foto: R. Bačer)

Precej je zamudnikov

Na črnomaljski davčni upravi so pričakovali okrog 650 davčnih prijav zavezanec, ki so v preteklem letu zasluzili čez 40.000 dinarjev. Do roka (31. januarja) je vložilo napovedi le 457 občanov, kakih 30 pa jih je prišlo z zamudo do 5. februarja.

Med zasebnimi obrtniki jih je 97 ob pravem času oddalo napoved, čakajo jih še 21. Prav tako popoldanski obrtniki še niso vsi prijavi zaslužka. Razumljivo: za zamudnike bo davka več!

Med prijavitelji zaslužka so najslabše zastopali občani, ki imajo dohodke od podnajemnikov - z oddajanjem sob. Računajo, da je takih okrog 300, doslej pa je tak dohodek prijavilo le 40 oseb.

Kot kažejo prvi podatki, bo sicer precej prijav osebnega dohodka, vendar bo za obdavčenje prišlo v poštev le kakih 150 davkoplačevalcev. Vsi drugi imajo namreč po zakonu dovoljene olajšave.

NAJPREJ NA TALČJEM VRHU

8. februarja bo na Talčjem vrhu občni zbor krajevne organizacije Rdečega križa, na katerem bodo po običajnem dnevnem redu podelili tudi značke zaslužnim krvodajalcem. Na podoben način se bodo s toplo besedo in iskreno zahvalo oddolžili tudi drugim krvodajalcem v vseh osnovnih organizacijah RK na območju črnomaljske občine.

INVENTURA SPOMENIKOV

Borci bodo letos v sodelovanju s kulturno skupnostjo popisali vse spomenike in spominska obeležja na območju domače črnomaljske občine. Ob 30-letnici osvoboditve smatrajo za potrebno narediti točno evidenco s podatki, kdaj je bil spomenik odkrit, kaj na njem piše, kdo in kdaj ga je odkril itd.

NE VEČ NA PLOČNIK - Pred črnomaljsko tovarno BETI ni več dovoljeno parkirati na pločniku. To tudi ni več potrebno, ker so uredili na tovarniškem dvorišču dovolj velik parkirni prostor.

KAJ DELAJO ŠPORTNIKI - Izvršni odbor temeljne telesnokulturne skupnosti Črnomelj izdaja „Informacije“, s katerimi seznanja vse delovne ljudi, občane in športnike s svojim delom in dosežki na tem področju. V zadnji številki objavljajo Informacije sestav skupščine TTKS, katere predsednik je Mirko Čadonič, podpredsednik pa Marjan Svajger.

IZVOLJENI ZA 4. OBČINE: V skupščino skupnosti občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje so bili izvoljeni: Jože Kočevar - direktor ISKRE Semič; veterinar Danilo Rus - direktor KZ Črnomelj; Janko Stariha - direktor podružnice Ljubljanske banke v Črnomlju; Janez Dragoš - direktor Centra srednjih šol in Janez Zunič iz Črnomlja.

Marindol hira

Rade Stipanovič, znan pod imenom Brko, doma iz Marindola 12, je eden izmed gospodarjev v osemindvajsetih še naseljenih hišah v Marindolu. V tej vasi, kjer je 8 hiš opuščeni in od koder se je zadnja leta izselilo vse mlajše prebivalstvo, so ostali le starejši ljudje. Kako živijo, je povedal Brko Stipanovič:

„Veliko nas je že čez 70 let starih. Otroci so šli po svetu, mi, stari, zemlje ne moremo več obdelovati. Tudi ko smo bili mlajši, je bilo težko, ker je svet kamnit. V naši vasi je bilo pred leti po 300 do 400 ovc, veliko koz, zdaj vidiš le tu in tam kak primerek teh živali. Nima kdo skrbeti zanje. Starci si pomagamo s priznavalnimi in pokojninami, nekaj živeča vendar pridemo, pa živimo.“

Iz naše vasi se jih nekaj vozi v službo v Belt, v gradbeno podjetje, veliko pa jih je v tujini. Ti se redno vračajo in doslej se nihče ni „zares“ ostal na tujem.

V naši vasi je žalostno, ker ni slišati otroškega vriska. Včasih je bilo v vsaki hiši po pet otrok, danes jih je toliko v vsej vasi. Mojih pet je šlo v svet. Dva sta v Črnomlju, ena v Mariboru, ena v Banatu, ena pa v Nemčiji. Ze dolgo ni bila vsa družina skupaj. To bi še rad dočakal.“

Ceravno tovariš Stipanovič ni vedel povedati kaj spodbudnega in veselega o svoji vasi, pa vseeno njegove besede niso izzevale kot tarnanje. Le to je, da so na trdi zemlji tudi ljudje postali trdi.

R. B.

Kdo financira krajevne skupnosti?

Tajnik KS Gradac Rudi Dim: »Javna razsvetljava ne sveti dva meseca«

„Pri uresničevanju nove ustave so krajevne skupnosti dosegle že vidne uspehe. Osnovni problem, ki je še vedno močno pereč in ga bo treba zato čimprej rešiti, je financiranje krajevnih skupnosti...“

Tako je začel svojo pripoved o težavah v krajevni skupnosti Gradac njen tajnik Rudi Dim starejši. Nadaljeval je: „Za zadovoljevanje določenih skupnih potreb in uresničevanje interesov v KS so po novem dolžne prispevati del sredstev TOZD z območja KS in tiste TOZD, katerih delavci živijo na območju te krajevne skupnosti. Naša KS je do nedavnega od občine dobivala od 1 do 1,5 milijona. S tem denarjem se na žalost ne da veliko narediti. Tako vse, kar pri nas v letu dni naredimo, naredimo s prostovoljnimi delom. Če se bo začela ustava uresničevati, bi lahko poslej dobili precej več denarja kot do sedaj. Iz naše KS je zaposlenih 200 ljudi, in sicer v Semiču, Metliki, Črnomlju, pa tudi v Novem mestu. Izračunali smo, da bi nam morale TOZD obogatiti blagajno za okoli 4 milijone dinarjev. S tem denarjem bi se dalo delati. Sedaj se delovne programe bojimo sestavljati. In zakaj bi jih, ko pa brez denarja ne bodo uresničeni?“

Ukvarjamo se tudi z javno razsvetljavo. Že dva meseca namreč sploh ne sveti, denarja za popravilo pa ni. Nimamo ga niti za delegate, ki se še kar na svoje stroške vozijo na občinske seje. No, kljub temu smo v preteklem letu dosegli nekaj lepих uspehov: dobro smo popravili ceste in poti, uredili smo pokopališče, precej dela pa nas čaka

150 zamudnikov

Metliško društvo upokojencev obvešča svoje člane, da v njihovi pisarni pobira blagajnik članarino že od novega leta. Zato prosi vse člane, ki do sedaj še niso poravnali svoje obveznosti, da se čimprej zgledajo v pisarni. Le tako bo društvo lahko še naprej nemoteno delalo in uresničevalo delovni program. Denar morajo zbrati do marca, ko bo društvo pripravilo nekaj krajših in daljših izletov in začelo skrbeti za kurjavo. Od 450 članov je članarino do sedaj poravnalo 300 upokojencev.

Na zborih veliko novega

Občni zbori OO Zveze sindikatov močno uspeši

Na letošnje občne zборе po vseh osnovnih organizacijah Zveze sindikatov, ki so prvi množični sestanki po VIII. kongresu ZS Slovenije in VII. kongresu ZS Jugoslavije, so se v Metliki dobro pripravili, ker so želeli, da bi letos v celoti uresničili sklepe sindikalnih in partijskih kongresov.

Prav gotovo se jim je to posrečilo. Občani so na vseh dose- danjih zborih dokazali, da se zavedajo svojih pravic in dolžnosti. Se pred leti je občane zanimal le osebni dohodek. Danes je drugače, ljudje se zanimajo tudi za bolj široke probleme, jih primerjajo, poskušajo najti rešitve in primerjajo poti vseh možnih rešitev.

Na zborih so se občani pogovarjali tudi o medsebojnih odnosih. Ni jih zanimal le odnos delavca do delavca, temveč tudi drugi, še bolj važni. Na tem področju so predlagali marsikaj zanimivega, prav tako na področju ustvarjanja in razporejanja dohodkov. Pogovorili so se tudi o delegatskih odnosih in ugotovili, da še vedno šepajo. Zato bodo morali poslej bolj poskrbeti za usposabljanje delegatov. Občane je zanimal tudi družbeni standard, predvsem stanovanjski problemi in gospodarjenje s stanovanjskimi sredstvi, dalje delovanje interesnih skupnosti itd. Člani sindikatov so zahtevali boljše sodelovanje med delegacijami in volilci in poudarili, da so do sedaj informacije slabo potekale.

In kako je z delovnimi programi? Izdelani so na znanih stališčih in niso prezahtevni.

pri ureditvi mrtvašnice. Podrli smo dve hiši in pri podiranju porabili 10 tisoč udarniških ur. Republiški Rdeči križ nam je ob tem obljubil, da bo popravil dvoranico, v kateri so ustanovili 16. junija 1944 slovensko organizacijo Rdečega križa. Žal, ostalo je samo pri obljubi.

Rudi Dim, tajnik krajevne skupnosti Gradac: „Gradac je drugi največji kraj v metliški občini, pa se še vedno ukvarja s številnimi težavami. Zanima nas, kako in kdaj bodo začeli financirati delo v KS.“

Še vedno nas zanima, kako bo s financiranjem. Pri nas nekateri pravijo, da se je vse

POŠILJKA ČEVLJEV

Februar je za trgovce mrtev mesec. V prodajalni metliške „Kras“ pravijo, da prodajo te dni največ copatov. Sicer pa prodajo narekuje vreme: če je deževno, gredo v promet gumijasti izdelki, če je lepo, pa nizka obutev. Na zalogi imajo že pomladansko obutev, v kratkem pa bodo dobili tudi novo pošiljko moških mokasinov in lahkih ženskih čevljev.

O PRIPRAVAH NA KONFERENCO

V torek, 11. februarja, so imeli člani komiteja OK ZKS Metlika sejo, na kateri so se pogovorili o pripravi na prihodnjo občinsko konferenco in o izhodiščih za skupno in splošno porabo v letošnjem letu. Ob koncu so pregledali, kako se pri njih uresničuje ustava.

zataknilo pri 73. členu ustave. V njem je navedena vsebina dela krajevnih skupnosti. Ta se velikokrat podvaja z vsebino dela samoupravnih interesnih skupnosti. Tako bo sedaj potrebno bolj natančno opredeliti naloge KS in SIS. Zato pravimo, da je potrebno v oblikovanju načel za financiranje KS izhajati iz vsebine dela krajev- nih skupnosti, in to čimprej. Le tako bomo po KS odslej delali laže in bolj uspešno.

J. PEZELJ

Za napredek

„Klik-klak, klik-klak...“ In z drugega brega se je kot odmev zopet slišalo: „Klik-klak, klik-klak...“

Smjo že v februarju, svečanu. Dan se daljša in po belokranjskih vinogradih je vedno bolj živahno. Vinogradniki se čudijo vremenu, obrezujejo svoje trtje previdno in s strahom in zmajujejo z glavami: „Le kaj bo, le kaj bo? Če bo vse zmrazilo, bomo jeseni pilili le vodo...“

Eden takih prizadevnih vinogradnikov je tudi Matjašičev ata, 61-letni Marko. Njegov vinograd je skromen, toda obdeluje ga prizadevna in izkušena roka. Trtja stari Marko ne prejema, boža ga in obrežeje, obenem pa si v brk poje staro belokranjsko pesmico.

„Da, vse se spreminja. Mladi prej odrasčajo, hočejo več, kot zmorejo, zapuščajo kmetije... Ne, to ni dobro. Poglejte, 20 arov imam in sem zadovoljen. Sedaj, ko je tako lepo toplo, večkrat zaidem v svoj vinograd in obrežujem. Doma imam ženo. Bolna je in skrbeti moram zanjo. Oj, ko bi bila zdrava! Skupaj bi delala tu gori, se sončila in zapela. Tako pa nas daje starost. Kljubujem ji z delom in mislim, da mi dobro uspeva...“

Marko je doma v Čirilah pri Radovici. Ko sem ga vprašal, kaj meni o vinogradniških skupnostih, ki se pri njih vse bolj uveljavljajo, je rekel: „Vedno sem za napredek. Prav je, da tudi vinogradnik zaživi bolje, če lahko. Koliko dela bodo sedaj opravili stroji! Vam, mladim, je sedaj bolje, kot je bilo nam...“

J. PEZELJ

SPREHOD PO METLIKI

KULTURNI PRAZNIK - Učenci poklicne šole Beti so pripravili za slovenski kulturni praznik razredne proslave. Sodelovali so domala vsi učenci in si tako obogatili znanje o slovenski besedi in kulturi. Lepo proslavo so priredili tudi na osnovni šoli.

ZDRAVSTVENA PREDAVANJA - Mestni odbor Rdečega križa je pripravil vrsto zdravstvenih predavanj. 3. februarja je v sejni sobi skupščine občine predaval dr. Tomislav Goranič o raku. Mestnemu odboru Rdečega križa gre za organizacijo predavanj pohvala.

KJE JE DELAVSKA UNIVERZA? - O delu delavske univerze ni slišati že nekaj časa niti besede. Da bi delo ponovno zaživelo, se zavzemajo družbeno politične organizacije, težko pa je dobiti primernega človeka.

OBISKI VAŠKIH AKTIVOV - Predstavniki občinske konference ZSMS obiskujejo vaške aktivne, ki so bili v preteklosti precej zapostavljeni. S članstvom se pogovarjajo o bodočem delu, pa tudi o pomoči občinske konference ZSMS vaškim aktivom.

ODLOŽENA NAROČENA KOMEDIJA - Zaradi bolezni v ansamblu Mestnega gledališča ljubljanskega je odpadla za 7. februar napovedana predstava. Odlično komedijo si bodo ljubitelji gledališča ogledali konec aprila.

OBVEZNO IZPOPOLNJEVANJE - Člani osnovne organizacije ZK TOZD izobraževalni center Beti bodo imeli ob sobotah obvezno izpopolnjevanje v idejnosti pouka in programskih načelih ZKJ. Primer, vreden posnemanja.

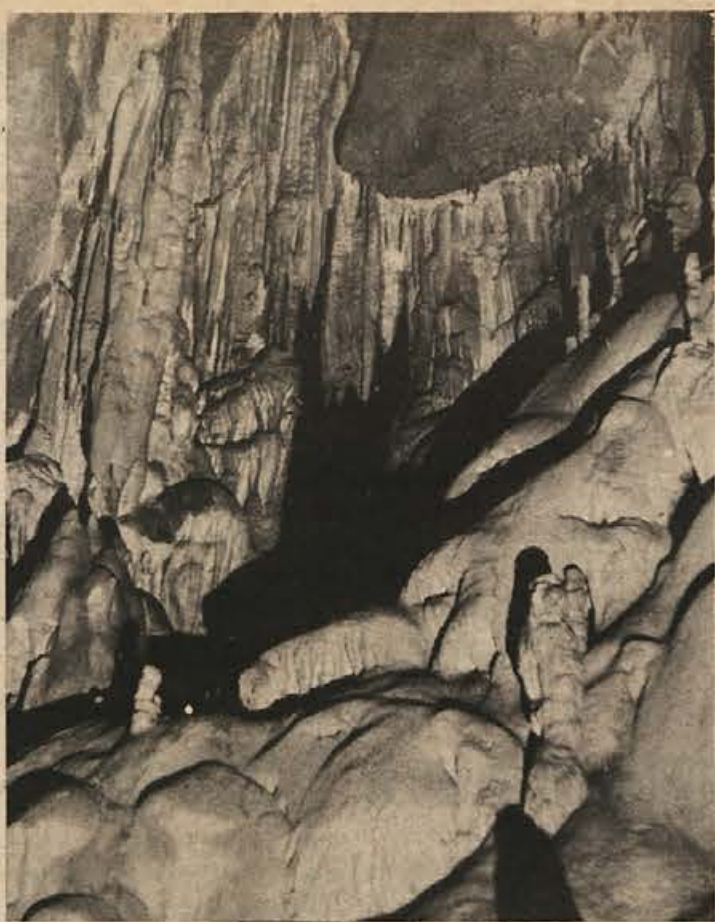
„GRADASKI SVETILNIK“

Dvomesečni gradaški mrk (v Gradcu je namreč javna razsvetljava mrknila že pred dvema mesecema) bo verjetno rešil njihov velikanski pustni maček. S svojimi očmi - žarometi bo opravljal dvojno nalogo: ponoči bo razsvetljeval Gradac, obenem pa bo svetilnik za vse tiste pijančke, ki so se v temi izgubljali v - jarkih!

metliški tednik

Jamo bodo odprli

Motiv iz Vančeve jame. Posneto pred nekaj leti, ko so jamarji prvič pokazali jamo nekaterim predstavnikom Turističnega društva in drugih organizacij.

Načelni sklep o taki ureditvi Vančeve jame pri Koblarjih, da bo sposobna za ogled turistov, je bil sprejet na zadnji seji KS Kočevje. V roku enega meseca bodo jamarji izdelali še načrt ureditve jame in predračun stroškov, nakar bo o vsem tem ponovno razpravljal svet KS Kočevje in se predvidoma tudi dokončno odločil o ureditvi jame.

Ze zdaj kaže, da bo urejanje jame potekalo v etapah glede na denarne in druge možnosti. Dela bodo predvidoma financirali razen jamarjev še KS Kočevje (iz sredstev za turistično dejavnost oziroma še nekaterih drugih virov), KS Stara cerkev, na katere območju je Vančeva jama, in Turistično društvo Kočevje oziroma Interesna skupnost za turizem, če bo ustanovljena.

Jamarji so predvideli za ureditev tri jame, in sicer razen Vančeve še Remergrund I pri Rinskem in Veliki Škorten. Za Vančevo so se odločili, ker je najlepša, razmeroma lahko dostopna in blizu Kočevja. Zal pa je tudi najkrajša, saj meri le 153 m. Jamarji iščejo nadaljevanje, a ga doslej še niso našli. Zanj trdijo celo, da je med najlepšimi v Sloveniji, in jo uvrščajo po lepoti celo na 4. mesto.

J. P.

Lani več gostov in manj nočitev

Poleti že zdaj primanjkuje ležišč za turiste - Ko bo posodobljena cesta do Delnic, po potreben nov hotel - Menjanih manj deviz

Leta 1973 je v hotelu Pugled v Kočevju 5.669 gostov prenočevalo skupno 10.917-krat; lani pa je 5.803 gostov prenočilo skupno v hotelu le 10.492-krat. To pomeni, da je lani prenočevalo v hotelu sicer 134 gostov več, vendar so prenočili skupno 425-krat manj, se pravi, da so se lani zadržali v Kočevju povprečno manj časa kot predlanskim.

Število domačih gostov in nočitev sta lani porasla, število tujih pa padlo. Tako je 4.787 domačih gostov prenočilo predlanskim 8.895-krat, lani pa 5.142 domačih gostov 9.163-krat, kar pomeni, da je število domačih nočitev poraslo za 268.

Nasprotno pa je zelo upadlo število tujih nočitev, in sicer od 2.022 v letu 1973 na 1.329 lani ali kar za 693. Lani so prenočevali izmed tujih gostov v hotelu Pugled najpogosteje Zahodni Nemci (474-krat), za njimi Avstrijci (318-krat), Američani (162-krat), Italijani (138-krat) in Poljaki, ki so delali v kočevskih podjetjih (110-krat).

Gostinci menijo, da je bilo lani tujih nočitev manj predvsem zato, ker je bila skoraj vse leto zaprta cesta Kočevje-Brod, ki je v gradnji, oziroma jo posodablja. Ta cesta pa je razen ceste skozi Postojna glavna zveza med Ljubljano in južnim Jadratom.

Tudi zmogljivosti hotela so predvsem v poletnih mesecih premajhne. V glavni sezoni, ko potuje skozi Kočevje tudi največ tujcev, namreč ne more sprejeti vseh gostov. Med tujimi gosti se je lani najbolj zmanjšalo število nočitev Italijanov in Avstrijcev, čeprav so hkrati prav turisti teh držav med tistimi, ki še vedno najpogosteje prenočujejo v Kočevju.

Zmanjšanje števila nočitev tujih gostov pa ima še drugo neljubo posledico: menjalnica v hotelu Pugled je leta 1973 zamenjala za 668.173 din deviz, lani pa le še za 463.828 din ali skoraj tretjino manj.

In pogled naprej? Gostinstvo lahko tudi letos računa na približno enak obisk gostov kot lani. Cesta Kočevje-Brod bo letos sicer posodobljena, vendar (po pogodbi) šele do 29. novembra. Takrat pa je že zdavnaj konec turistične sezone. Občutno večji promet skozi Kočevje pa bo šele, ko bo posodobljenih tudi preostalih 12 km (po posodobitvi pa menda le 8 km) ceste od Broda na Kolpi do Delnic. Takrat bodo gotovo zasledena bolj vsa prenočišča hotela v Ribnici, motela Jasnica in hotela v Kočevju. Nekje na tem koncu bo takrat potreben tudi nov hotel, katerega gradnja je treba čimprej pripraviti.

J. P.

Prešernov dan v Kočevju

Slovenski kulturni praznik 8. februar smo v Kočevju lepo in svečano proslavili. Na predvečer Prešernov dan v Kočevju

KOMAJ SE PREHODNO

Pot med Kidričevo in Tomšičevo ulico v Kočevju je komaj še prehodna, zato je krajevna skupnost sklenila, da jo bodo letos dokončno uredili, za kar bodo najeli 150.000 din posojila za dobo 5 let, preostali manjkajoči denar pa bodo prispevali OZD Avto, Melamin in Komunalna, ki so glavni uporabniki tega celotnega odseka.

DROBNE IZ KOČEVJA

NEKAJ SREČE - Nagradne igre so prinesle nekaj uspeha. V 5. kolu športne napovedi je nekdo iz Kočevja zadel enajstiko, kar mu je prineslo 3.236 din. Dva sta zadela z nagradno križanko Antene v super zvežanju Antenino kosilo 74.

DENAR NA NEPRAVI NASLOV - Pravi naslov je za raznašanje pošte elo pomemben, posebno za denarje pošiljke. Najbolj je to opazno pri raznašanju pokojnin. Skoraj vse pokojnine so naslovljene po starih uličnih imenih in številkah, ki so veljale še pred zadnjo preureditvijo. To zelo moti nove pismošoške, ki ne vedo imen starih ulic. Po 209. členu statuta Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji mora upokojenec sporočiti vsako spremembo. Tudi preimenovanje ulic je taka sprememba, pa jo je redko kateri kočevski upokojenec sporočil. Na pošti dobite upokojenec obrazce za prijavo spremembe naslova.

UJETE LE ZA RAZSTAVO - Na zadnji razstavi ptic so razstavljali tudi gozdne ptice, ki ostanejo preko zime v naših krajih. Nalovili so jih tik pred otvoritvijo razstave, da so predvsem otroci videli in spoznali te ptice, ki poživljajo naše okolje spomladi. Otroci, pa tudi veliko starejših jih skoraj polovico niso poznali. Po končani razstavi so ptice "obročkali" in jih spustili.

NIC ODMORA ZA BODOČE ŠOFERJE - Zima, kakršne ne pomnijo niti stari ljudje, omogoča še vedno voziške izpite za motorna vozila. Vse zime so morali tečaj za nekaj mesecev prekiniti, letos pa ne. Kandidatov je izredno veliko. Nič se tudi ne kaže, da jih bo kmalu zmanjkalo.

— So res naredili na občini stko? — Samo na podstrešju, pa so tam našli med odpadnim materialom tri umetniške slike: dve vrednosti, za katere so čitno nekateri menili, da so restare in torej amortizirane.

novoga dne so dijaki gimnazije, učenci glasbene šole in vokalna skupina DOREMI organizirali prireditev z deklamacijami, recitacijami, glasbo in petjem in Seškovem domu. Učenci osnovne šole so imeli svoje proslave istega dne v šoli.

Zvečer ob 20. uri sta Dušan Oražem, predsednik skupščine kulturne skupnosti Kočevje, in Miloš Humeč, predsednik izvršnega odbora TKS, priredila v hotelu „Pugled“ sprejem vseh vidnih kulturnih delavcev in ustvarjalcev z območja občine, združen s krajšo kulturo prireditelj in skromno pogostitvijo vseh navzočih.

Kulturni klub pri Zvezi kulturno-prosvetnih organizacij Kočevja pa je v počastitev praznika izdal prvo številko revije Kočevski razgledi. Namen te revije je spodbuditi vse ustvarjalce in občane, ki se kakorkoli udeležujejo v družbenih in kulturnih dejavnostih na Kočevskem. Hkrati želijo obveščati delavce in občane o vseh pomembnih dogodkih iz vsakdanjega življenja, vzbujati zanimanje za dogodeke iz preteklosti ter poživiti kulturno dejavnost v kočevski občini.

VILKO ILC

POVSOD NEVARNO

Nekateri občani Kočevja, predvsem upokojenici, ki se večkrat odpravijo na sprehode oziroma na svež zrak, se pritožujejo nad vse večjim nemirrom zaradi prometa. Skoraj ni več poti, po kateri bi se lahko mirno in varno sprehodili, kajti povsod brnijo in kvirajo zrak mopedi in avtomobili. Urbanisti bi morali zagotoviti občanom, da bi prišli lahko iz enega na drugi konec mesta, ne da bi hodili po cestah, kjer je velik promet motornih vozil.

POPUST BREZ SNEGA

Od 3. do 8. februarja je bil v veleblagovnici NAMA v Kočevju gospodinjstveni teden in so blago prodajali z 10-odstotnim popustom, smučarsko opremo pa prodajajo celo z 20-odstotnim popustom. Če ni snega, imamo torej popust vsaj pri zimski opremi. Kupci se tolažijo, da bo prihodnje leto gotovo dovolj snega za smuko, ko imamo zdaj že dve leti zapored namesto zime pomlad.

V. I.

Premalo delavcev in strokovnjakov

Zaradi nagrajevanja po učinku večji osebni dohodki in tudi bolj stalni delavci - Zaposlili bi takoj 3 strokovnjake in 20 nekvalificiranih delavcev, ki bi jih priučili - Kar 9 odstotkov za stanovanje

Aprila in maja lani je precej nihalo število zaposlenih v Donitu v Sodražici. Zdaj nihanja ni več, ker so se izboljšali osebni dohodki. Zdaj je povsod, kjer se da meriti delo oziroma učinek, osebni dohodek odvisen od učinka. Vsa delovna mesta, razen režijskih, so normirana. Uspeh je že viden, saj je najmanjši osebni dohodek v Donitu 2.000 din, povprečni osebni dohodek pa so lani v vsem Donitu znašali 3.160 din, medtem ko so v sodraškem TOZD le nekaj nižji, saj znašajo po nepopolnih, a v glavnem zanesljivih podatkih nekje med 3.100 in 3.150 din, medtem ko so

Manjka pa jim tudi strokovnjakov. Najbolj potrebujejo inženirja strojništva, inženirja tekstilne tehnologije in ekonomista. Da bi hitreje zagotovili stanovanja sedanjim in bodočim članom kolektiva, so v Donitu letos povišali stanovanjski prispevek od 6 na 9 odstotkov. Del tako zbranih sredstev (20 do 30 odstotkov) bodo namenili tudi za zasebno gradnjo

VEČ KOMUNISTOV

V Donitu Sodražica so lani ustanovili osnovno organizacijo ZK, ki je štela najprej 5 članov, zdaj jih šteje 7, pripravljajo pa sprejem petih novih članov. Sekretar organizacije je Janko Divjak, ki je hkrati tudi sekretar sveta ZK Donit Medvode. Janko Divjak je lani končal enoletno srednjo politično šolo pri CK ZKS.

Obsežen program sindikata

Zagotovili so si materialno osnovo za delo

Na občnem zboru sindikata Donit v Sodražici, ki je bil 26. januarja, so organizirali sindikalno organizacijo po novem. Glede na vrsto dela (oddelke) in delovne izmene so razdelili 162-člansko organizacijo na 9 skupin in za vsako izvolili poverjenika, ki je hkrati član izvršnega odbora sindikalne organizacije TOZD Donit.

Novi poverjeniki so Franc Novak, Ivan Benčina, Andrej Mihelič, Vili Marolt, Matja Oražem, Janko Divjak, Alojz Zabukovec, Danilo Silc in Zdenka Ozimek. Novega predsednika organizacije bodo izvolili na prvi seji.

Na zboru so v glavnem osvojili delovni program, ki ga je predlagalo občinsko vodstvo, razen tega so sprejeli še svojega, za uresničitev katerega bodo porabili okoli 170.000 din. Največ tega denarja, in sicer skupaj nad 100.000 din, bo šlo za športno dejavnost in izlete, za obdaritve okoli 20.000 din, okoli 10.000 din za kulturno delo, solidarnostne pomoči, proslave in delovanje aktivna mladih delavcev.

Za šport bodo letos porabili več denarja tudi zato, ker bodo športne igre delavcev Donita letos v Sodražici in bo sodraška TOZD njihov organizator. Obdaritve so predvidene za dan žena in novoletno jelko. Proslave pa bodo razen za dan žena še za 1. maj in 29. november.

J. P.

Slabo pripravljen zbor

Novo predsednica Vida Grilj

Nedavni občni zbor osnovne organizacije sindikata občinske skupščine Ribnica ni bil kaj posebno pripravljen zaradi prekratkega roka. Občinski sindikalni svet tudi ni pripravil za predsednike izvršnih in upravnih odborov osnovnih sindikalnih organizacij ter delegatov posvetovanja o pripravah na občne zборе.

slaj bolj učinkovito. Novi upravni odbor se je že sestel, a še ni sprejel delovnega načrta.

Ta organizacija zajema delavce v upravi občinske skupščine, občinskega komiteja ZKS, občinske konference SZDL in postaje milice Ribnica. Na zboru so člani sindikata razpravili dosedanje delo ter se dogovorili o delovnem programu in pripravili finančnega načrta. Izvolili so nov upravni in izvršni odbor sindikata, ki je sestavljen po novem delegatskem sistemu.

Za predsednico upravnega odbora je bila izvoljena Vida Grilj, za tajnika Andrej Abrahamščič, za blaginika Albina Mihelič in za podpredsednico Pavla Arko, v izvršni odbor pa Ančka Andoljšek, Lojzka Zakrajšek in Nataša Žibert. Ostali člani upravnega odbora so še: Draga Tanko, Melanija Andoljšek in Miro Ferlin.

Na občnem zboru ni bil sprejet pravnih in izvršnih sindikata. Novi upravni odbor mora osnovno organizacijo organizirati v skladu s statutarnim dogovorom, sprejetim na 8. kongresu zveze sindikatov Slovenije, in sicer tako, da bo delo od-

SEMINAR ZA VODSTVA ZK

31. januarja in 1. februarja je bil na Ugarju pri Ribnici dvodnevni seminar za vodstva organizacij Zveze komunistov. Obravnavali so najbolj aktualne naloge s področja delovanja članov in organizacij Zveze komunistov v občini Ribnica.

Tone Arko

Tone Arko, še ne 30-letni predmetni učitelj, doma iz Gore, zaposlen na osnovni šoli dr. Antona Debeljaka v Loškem potoku, je imel trpko mladost. V rani mladosti mu je umrl oče, pred nekaj leti pa še mama. Kot proletarski otrok je imel toliko sile, da se je skozi študij prebil do poklica učitelja, kar mu je bila življenjska želja. Usoda mu je dodelila prvo službeno mesto na osnovni šoli v Loškem potoku. Z vsjo mladostno lihto in zagnanostjo se je vrغل na delo. Prav v tej šoli pa se mu je pripetila nesreča, ki se je končala s smrtnim izidom.

Pokojni Tone je bil med drugim posebno aktiven v sindikalni organizaciji na osnovni šoli, kjer je bil predsednik, bil pa je tudi član občinskega sveta Zveze sindikatov in občinskega odbora sindikatov delavcev vzgoje in izobraževanja. Tudi v sindikalnem delu bo ostala za njim praznina, saj je bil zelo prizadeven sindikalni delavec.

Kako je bil Tone priljubljen, je pokazal pogreb, ki se ga udeležilo veliko ljudi, med njimi tudi precej iz Loškega potoka. Od pokojnika sta se s toplimi besedami poslovila ravnatelj osnovne šole Loški potok Darko Krašovec ter učenka iz Toneovega razreda, ženski pevski zbor z Gore pa mu je zapel v zadnje slovo.

K. ORAŽEM

Preveč in premalo surovin

Vsepovsod je toliko odpadnega papirja, da ljudje ne vedo, kam z njim. Občani bi ga radi podarili za kakšno koristno stvar ali pa se ga vsaj znebili. Vendar se DFNOS ne spomni, da bi ga zbiral po vaseh.

Neodpušljiva je lenoba tistih, ki so dolžni zbirati odpadni material. Meji že na sabotažo, saj po emi plati odpadni papir mečemo v smeti, ga kurimo ali z njim onesnažujemo okolje, po drugi pa moramo sekati več lesa za proizvodnjo papirja, celo uvažati odpadni papir kot surovino za tovarne papirje. Hkrati s tem vedno znova in znova podražujemo papir.

V Kočevje ga prav res ne moremo voziti iz Ortneka, v Ribnici pa ni podružnice DFNOSA. Tako ne pride v prave roke. Po dolgem čakanju in zbiranju zapeljejo ljudje papir v Malo goro. Tam ta dragoceni material zakurijo.

Občani lahko le ugotovimo, da je nekaj gnilega pri organizaciji odkupa odpadnega papirja in drugega odpadnega materiala, ki ga naše tovarne potrebujejo kot surovino, na primer stekla, železa. Prav bi bilo, da bi politične organizacije posegle vmes in poklicale na odgovor tiste, ki morajo pametno organizirati odkup. Naj ga organizirajo bolje ali pa naj zapuste delovno mesto, za katero niso sposobni.

V. P. in J. P.

ČREPINJE IZ LONČARIJE

PRILJUBLJENA MADŽARKA - Med ribniškimi gostišči, ki jih je precej, imata samo dva glasbeno skrinjo. V bifeju pri Samopostrežbi imajo v glasbeni skrinji pestro izbiro plošč zabavne, narodne in pop glasbe. Trudijo se, da imajo vedno nove plošče. Zanimivo je, da si gostje največkrat izberejo za poslušanje srbsko narodno pesem z nekoliko nenavadnim naslovom „Madžarka“.

ki, ki drve v službo. Poleti se njihova dirka da prenašati, težje pa je, kadar je na cesti mokro in blatna voda brizga po pešcih.

KINO SPET DRAŽJI - Kino se je v Ribnici spet podražil: vstopnice so že po 8 in 10 din. Opravičilo za podražitev je podražitev filmov. Za tako ceno pričakujejo gledalci večje udobje v dvorani, kot ga dobijo.

M. G.

LESARJEV POIZKUV KRAJE - Ribniški vlomilec Ludvik Lesar je poizkušal ukrasti avto (kombi) IMV) tudi rokometišu INLESA Janecu Kersnič. Kombi je bil na parkirnem prostoru nasproti Samopostrežbe. Medtem ko se je Janec pogovarjal z znanci, je Lesar pridno „opravljal svoje izposojevalno delo“. Ko so ga opazili, je že snel električno napeljavno, odprl pokrov motorja in „iskal okvaro na motorju“. Potne dokumente, last Kersniča, je imel seveda že v žepu. Poizkušal je pobegniti, a so ga kmalu ujeli.

— Kakšna je značilnost letošnjih sindikalnih občnih zborov? — Da sprejemajo več sklepov, člani sindikata pa ne dobe več niti klubov.

REŠETO

KOČEVJSKE NOVICE

Uršula Briški

31. januarja je umrla Uršula Briški, po domače Papeževa mama, iz Banje Loke pri Kočevju. Rojena je bila 12. februarja 1880 v Čurlovi družini v Drežniku, kjer se je tudi poročila z Matijem Briškim in se pozneje preselila v Banjo Loko.

Rodilo se jima je sedem otrok. Kmetija je bila premajhna, da bi z njo shajala tako velika družina. Zato se je mož Matija odpravil v svet, da bi kaj zaslužil in prigrispostal. Ko je krošnjarijal po Avstriji, ga je doletela smrt. Potem je bilo še huje.

Začela se je osvobodilna vojna. Njeni otroci so bili lepo vzgojeni ter narodno in domovinsko zavedni. Zato so spomladi 1942 odšli v partizane kar trije: Jože, Matija in Karel. Karel, znan s partizanskim imenom Zmaj, je bil en izmed štirih slovenskih partizanov, ki so na predvečer prvega maja 1942 osvobodili Brod na Kolpi. Padel je kot sekretar okrajnega komiteja SKOJ 21. februarja 1945. Tri njene hčerkice so bile aktivistke Osvobodilne fronte. Uršula je bila ne le skrbna mati svojih otrok, marveč mati vseh partizanov in aktivistov. Pri njej so vsi vedno našli toplo besedo, pomoč in razumevanje.

V nedeljo, 2. februarja, se je od nje poslovila velika množica ljudi. V imenu vseh pa sta se od nje poslovila še govornika domačin Alojz Jurjevič in sekretar občinske konference SZDL Nace Kramčič iz Kočevja.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V mesecu januarju sta bili na območju matičnega urada rojeni dve deklici. Poročili so se štirje pari. Umrlj so: Stanko Sotlar, socialni podpiranec iz Kočevja, trg zboru odposlanec 16, star 53 let; Matija Briški, upokojenec iz Kočevja, trg zboru odposlanec 68, star 71 let; Matija Žagar, kmet iz Gornje Brige 2, star 71 let; Albina Lavrič, upokojenka iz Kočevja, Kajuhovo naselje 2, stara 66 let; Zlatka Peček, delavka iz Klinje vasi 3, stara 25 let, in Ivana Tušek, upokojenka iz Stare cerkve 36/a, stara 75 let.

DAN ALI DVA NA IZLET?

Učenci osmih razredov osnovne šole Kočevje že sedaj razmišljajo o zaključnem izletu ob koncu šolskega leta. Preko svojih predstavnikov razrednih skupnosti, ki so sodelovali na polletni redovalni konferenci, se izrazili željo, naj bi jim učitelji dovolili in omogočili, da bi bil ta izlet dvodnevni.

V. I.

Med dvodnevним izletom smo videli marsikaj lepega in zanimivega, med drugim tudi izvire nekaterih pritočkov Rinže. (Foto: J. Podržaj)

V križišču Reške in Podgorske ulice v Kočevju je vidno označen prehod za pešce, vendar ga ne upoštevajo in prečkajo cesto kakih 5 metrov proč kar čez sredino križišča. Tako izzivajo nesrečo in ovirajo promet. Prav bi bilo, da bi miličniki delavce iz Trikona in ITASA, ki so med najpogostejšimi kršitelji, opozorili na pravilno in varno prečkanje ceste. (Foto: F. Brus)

Složno do nove zdravstvene postaje

Za njeno gradnjo so že doslej prispevali prebivalci slovenske in hrvaške strani Kolpe precej denarja in brezplačno zemljo, na kateri bo stala - Prostovoljno bodo tudi delali - Računajo še na pomoč podjetij in skupnosti zdravstvenega varstva

Sredi julija lani so na skupni seji sveta krajevne skupnosti Osilnica v kočevski občini in družbenopolitičnih organizacij tega kraja imenovali med drugim tudi odbor za gradnjo nove zdravstvene postaje v Osilnici, za predsednika odbora pa so izvolili dr. Stanka Nikolića, ki smo ga pred kratkim zaprosili za razgovor o tej akciji občanov.

DL: - Za začetek bi naši bralci radi zvedeli, kakšna je utemeljitev za gradnjo zdravstvene postaje v Osilnici, saj nekateri trdijo, da je še bolj nujna nova zdravstvena postaja v Strugah.

ODG: - V zdravstveni postaji v Osilnici je ordinacija trikrat na teden po pol delovnega časa. Njeni prostori so v drugem nadstropju. Vhod je isti kot za osnovno šolo. Parket v njej je izrabljen, strop se ruši, tekoče vode ni. Na kratko bi dejal, da so prostori zdravstvene postaje skrajno neprimerni, medtem ko je oprema (zdravstveni aparati) dobra.

DL: - Kje naj bi nova zdravstvena postaja stala in kako je z načrti za njeno gradnjo?

ODG: - Njena dokončna lokacija je že določena. Stala bo med Seli in Osilnico. Zemljo zanjo so brezplačno odstopili Drago Stimec, Stefka Žagar in Jože Kvaternik, vsi iz Osilnice, dalje Anton Kovač iz Pleše ter Anton Kovač in Boža Klepac iz Sel. Hkrati bodo gotovo zemljo brezplačno odstopili poleg teh glavnih lastnikov zemljišč tudi vsi ostali lastniki.

Vsa tehnična dokumentacija za gradnjo je v glavnem zbrana. V teh dneh bomo dobili tudi glavni načrt. Dobili smo tudi že vsa potrebna soglasja.

DL: - Zdaj pa najvažnejše: koliko bo ta gradnja veljala in kdo jo bo plačal, oziroma kje boste dobili denar zanjo?

ODG: - Sedanjí izračuni kažejo, da bo gradnja montažne zdravstvene postaje veljala okoli 450.000 do 500.000 din. Ta denar, računamo, bi zagotovili tako: 200.000 din prispevek delovnih organizacij iz kočevske občine, 250.000 din posojilo Skupnosti zdravstvenega zavarovanja in varstva Ljubljana, in sicer iz sklada za regionalne investicije v zdravstvu, 60.000 din pa bi znašali denarni prispevki občanov...

VELIK DELEŽ OBČANOV

DL: - Pravite: prispevki občanov v denarju. So ti prispevki že zbrani? Kakšni pa bodo ostali, se pravi nedenarni prispevki občanov?

ODG: - Doslej sem že zbral okoli 30.000 din prispevkov v denarju, ki so jih dali prebivalci 213 hiš, se pravi v območja krajevne skupnosti Osilnica in še prebivalci okoli 20 vasi in zaselkov s hrvaške strani Kolpe, ki se zdravijo v zdravstveni postaji Osilnica. Vsi občani so že sklenili, da bodo darovali približno enake zneske še enkrat. Prispevki posameznih gospodinjstev so odvisni od gospodarske moči občanov in znašajo v povprečju od 50 do 200 din, nekaj pa je tudi manjših in večjih.

Omenili smo že, da so občani brezplačno darovali zemljo za zdravstveno postajo. Sklenili pa so tudi že, da bodo s prostovoljnim delom zgradili podkletni del stavbe s prvo ploščo, razen tega pa bodo pomagali pri montažnih delih. Nekateri so obljubili tudi material. To pomeni, da bo dejanski prispevek občanov precejšen.

DL: - Kakšni prostori bodo v novi zdravstveni postaji?

ODG: - Omenim naj le najpomembnejše: ambulante s splošno in zobno ordinacijo z vsemi potrebnimi pomožnimi prostori in garsonje-

ro za patronažno sestro ter garaža. Pomembna novost je, da bomo imeli tudi zobno ambulanto, ki je zdaj daleč naokoli ni, je pa nujno potrebna.

DL: - Omenili ste prispevke delovnih organizacij. Je katera že nakazala oziroma obljubila prispevek?

ODG: - Krajevna skupnost Osilnica je naslovljena prošnjo za denarno pomoč na vse kočevske delovne organizacije in tudi na nekatere iz Hrvaške. Odgovore pričakujemo v drugi polovici februarja in v marcu, ko bodo narejeni zaključni računi delovnih organizacij. Pri Elektru so že obljubili, da bodo pomagali pri električnih delih oziroma priključku na elektriko.

Dr. Stanko Nikolić, predsednik odbora za gradnjo nove zdravstvene postaje v Osilnici, je tudi zdravnik za območje od Banje Loke preko Vasi-Fare do Osilnice.

DL: - Kdaj računate, da bo nova zdravstvena postaja stala?

ODG: - Vse je odvisno od denarja. Zelja občanov pa je, da bi bila zgrajena že letos. Tudi „Marles“ nam bo pri tem pomagal. Vse je torej v rokah delovnih organizacij, ki smo jih prosili za pomoč in Skupno-

TRAVIATA ZA ŠOLARJE

Jutri, 14. februarja, si bo 320 učencev višjih razredov osnovne šole Kočevje ogledalo v Ljubljani opero Traviata. Ogled opere je kot dopolnilno glasbeni vzgoji organizirala Anita Županova, učiteljica glasbe na šoli.

segalo do Broda na Kolpi in Starega trga.

Partizani so prevzeli vso vojaško in politično oblast v kraju. Odstavili so dotedanjega župana in občinskega tajnika. V občinskem uradu so delovali aktivisti OF: Karel Lavrič, po domače Bobnarjev, Ivan Lavrič, po domače Kapčev, učitelj Lado Vrtačnik in drugi, ki so bili desna roka komisarja Matevža Haceta iz Podcerkve na Notranjskem. Vsi so mu zaupali, zakaj Matevž je bil tudi sam delavec in kmet.

BELA GARDA

Potem je kmet Gregorič obujal spomine na župnika Josipa Pravharja in kaplana Leopolda Puharja. Oba sta bila od začetka velika nasprotnika Osvobodilne fronte. V ta namen sta izkoristila verska čustva svojih faranov v Marijini družbi, Kato- liški akciji, Apostolstvu moč in

Načrt za mesto in okolico

Katere ceste, ulice in pločniki bodo zgrajeni roma asfaltirani letos

Načrt komunalnega urejanja na območju krajevne skupnosti Kočevje, Rudnik-Salka vas, Stara cerkev in Dolga vas za letošnje izdelan.

Po tem načrtu bodo na območju KS Kočevje urejene in asfaltirane naslednje ceste oziroma cestni odseki: Trata II in XI ter del Trate XIII, cesta do zgornjega Mahovnika, nadgradnja Cankarjeve ulice, cesta proti TVD Partizan in bodočemu bazenu, Ulica Veronike Deseniške, Streliška ulica, vezna cesta od Tekstilane do

Trate, popravilo ceste na Tratu, tunela od prvega levega odcepa Podgorske proti Marofu, Čučmajška-Mestni log in asfaltiranje na območju Nabrežja.

Na območju KS Stara cerkev urejenih približno 2 km cest, na območju KS Rudnik-Salka vas 1 km; na območju Dolge vasi 1,5 km; odsek že dogovorili, niso pa dogovorili denarja za delo.

Razen naštetega bodo v povsem na novo urejene ceste: sta Kidričeva-Tomišičeva in Ljubljanske v Kajuhovo naselje. Predvidene dotacije Skupnosti za ste SRS pa bo opravljena leta gradnja II in III. faze republiške ste na odseku Trikon-novi Trikon Hotel Pugled-križišče pri splošni ku.

Zgrajeni bodo pločniki Trate Strelišče (200 m), Kolpe (1.500 m) (občina) ob Ljubljanski cesti v hovo naselje, levi pločniki ob Ljubljanski od gostilne Kmet do v Mahovnik in od Elektra do na Trato (600 m). Razen tega urejen plato pred samskim blo-

Predvideni stroški za vse to bodo znašali 6.534.660 din. Na območju bodo zbrana lastna sredstva 2.745.360 din, prispevki občanov 2.015.150 din, predvidena posojila TOZD pa 1.773.500 din. Če bo predvideni tok manjši, bodo krajevne skupnosti iskale nove vire financiranja. To bo treba program prilagoditi, bo treba program prilagoditi, bo treba program prilagoditi, bo v tem primeru narejenega

ŠE OKREPČEVANJE

Stalni potniki ali po „avtobusarji“ so zelo navdušeni nove stredo za avtobuse v na novi postaji v Kočevju. Pravi, da bi bilo potrebno čakalnice zgraditi še mlajša čevalnico.

KDAJ BAZA AMZ

Sele po letošnjem letu, sodobljena cesta Kočevje- nekeje ob cesti Skofljica-Brod na Kolpi postavljen Avto-moto zveze Slovenske, točno določeno, katero leto gradnja začela, gotovo pa visno - kakor tudi kje skupnih vlaganj AMZ in javnikov. V tej bazi bi opravljalov testiranje avtomobilov, dvomno vplivalo na porast v AMD oziroma AMZ.

Krajevna skupnost slavi

Letos ob 30-letnici osvoboditve Kočevja praznik - Imenovan odbor za proslavo

Svet krajevne skupnosti Kočevje je imenoval na zadnji seji 27-članski odbor za organizacijo proslav krajevnega praznika. Za predsednika odbora je bil izvoljen Dušan Oražem.

Odbor mora pripraviti program prireditve in predvideti stroške proslav. KS Kočevje bo letos prvič praznovala svoj praznik 4. maja, in sicer v spomin na osvoboditve Kočevja pred 30 leti. Razen tega je prav meseca maja 1471, se pravi nekaj več kot pred 500 leti, Kočevje dobilo mestne pravice. V počastitev tega praznika se bo predvidoma od 15. aprila do 15. maja izvrstilo več prireditvev. Odbor mora kar krepko

poprijeti, če hoče pripraviti en program, saj je časa razmeroma malo.

Svet KS je tudi že imenoval 13-člansko žirijo za priznanaj najzaslužnejšim ali k napredku KS. Predsednik je Bruno Ciglič. V žiriji so člani: Stanislav SZDL, ZB, ZSM, KS, delegacije republiške in drugih, ki bodo skupno in z ostalimi delovnimi in organizacijami, SIS itd., pripravili predloge za priznanje, določili, kdo jih bo dobil, „bronasta jelka“, zlate, bronaste plakete bodo letos prvič, in to prav za proslavo

Pripoved kmeta Gregoriča

Zadnji spomin 95-letnega Janeza Gregoriča

Se po italijanski zasedbi je bilo v Loškem potoku 525 gospodarstev s 420 kmetijami in 2.200 prebivalci. Redili so 1.100 govedih, od tega 550 krav, 300 telic, 250 volov, 1950 ovac in 200 konj, zakaj Potočani so bili tudi znani furmani. Takih gozdnih delavcev, tesačev in dogarjev nisi zlepa dobil daleč naokoli. Vojna pa je hudo prizadejala, izčrpala in uničila vse, sprla ljudi in spremenila človeške duše, da niso šli v boj proti narodnim in razrednim sovražnikom dovolj enotni.

razočaral svojih ljudi in domovine.

PARTIZANSKI NAPAD

Italijanov kmet Gregorič ni nikdar maral. Vedel je, da prinašajo samo zlo. Zato nad njimi ni bil razočaran. Kar je slutil, se je zgodilo z italijanskim prihodom.

Tedaj se je začelo tudi v Loškem potoku tajno delovanje organizacije OF in priprave na vstajo. Ko se je po napadu na Lož poročnik Ljubo Šercer s svojim partizanskim polbataljonom in ujetimi Italijani pomikal čez Loški potok in 21. oktobra 1941 utaboril v Beli vodi, je tudi stari Gregorič začutil, da Italijani ne bodo dolgo gazili naše

zemlje. Bolj ko o tem mi je razlagal, kako je bilo 9. maja 1942, ko so partizani napadli Loški potok. Bilo jih je menda trinajst, Italijanov pa trideset.

Dolfetova Malka je napadenim Italijanom posredovala partizanski ultimati, naj se vdajo, odložijo orožje in zapuste Loški potok; pustiti morajo tudi živež. Toda sovražniki so s pogajanjmi zavlačevali. Morali so imeti radijsko postajo in so pričakovali hitro pomoč. In res! Tudi kmet Gregorič je na nebu zagledal sovražno letalo, ki je spremljalo pomoč s severne strani. Tedaj je radovedni italijanski kuhar pomolil glavo skoz okno in pri pričel skupil partizansko krogljo. Vnel se je hud boj. Toda partizani so morali popustiti, zakaj sovražna pomoč je bila že tu. Naslednji dan so Italijani pobrali šila in kopita ter odšli. S tem je tudi občina Loški potok postala sestavni del prvega osvobodjenega ozemlja, ki je na jugu

PROSTO DELOVNO MESTO!

ZAVOD ZA POŽARNO VARNOST, NOVO MESTO

objavlja prosto delovno mesto

RAČUNOVODJE

Pogoj: višja izobrazba ekonomske smeri ali srednja izobrazba ekonomske smeri in najmanj 2 leti prakse.

Objava velja do zasedbe delovnega mesta.

PROSTO DELOVNO MESTO

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA DELOVNA RAZMERJA „EUROTRANS“ Ribnica

OBJAVLJA

dve prosti delovni mesti

ČUVAJA NA OBRATU GORIČA VAS.

Pogoji:

1. delo je dnevno ter nočno
2. da kandidat ni bil kaznovan,
3. da ni v postopku.

OD po pravilniku podjetja.

Razpis velja do zasedbe.

Kandidati naj vložijo prošnjo na naslov: „EUROTRANS“, RIBNICA, obrat Goriča vas.

VEJICE!

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO, DESTILARNA V PODTURNU (Obrh),

odkupi JELOVE, SMREKOVE IN BOROVE VEJICE. Cena za 1 kg jelovih vejic 0,32 din, za 1 kg smrekovih vejic 0,19 din, za 1 kg borovih vejic 0,32 din. Vsakega, ki bo pripeljal več kot 25.000 kg jelovih vejic, čaka nagrada 100.000.—S din.

PROSTA DELOVNA MESTA!

iskra industrija elementov za elektroniko,

tozd ELEKTROLITI MOKRONOG

Takoj sprejmemo VEČ NEKVALIFICIRANIH ŽENSK IN MOŠKIH ZA PRIUČITEV NA DELOVNIH MESTIH V MONTAŽI.

Pogoj za sprejem:

1. uspešno opravljen spretnostni test
2. uspešno opravljena poskusna doba.

Prošnje pošljite na gornji naslov v 14 dneh.

ISKRA, TOZD ELEKTROLITI MOKRONOG

Razpisuje prosto delovno mesto

KVALIFICIRANE KUCHARICE v obratni kuhinji. Ponudbe s potrebnimi dokumenti pošljite na naslov:

ISKRA IEZE — TOZD ELEKTROLITI MOKRONOG — splošna služba. Razpis velja 14 dni po objavi.

DELO ZA PRODAJALCE!

JUGOTEHNIKA trgovsko podjetje s tehničnim materialom LJUBLJANA, POD TRANČO 2

objavlja

prosto delovno mesto PRODAJALCA za trgovino v ČRNOMLJU, Cesta Staneta Rozmana 30

Želimo KV prodajalca tehnične stroke z odsluženim vojaškim rokom in stanovanjem v Črnomlju ali bližnji okolici. Zaželen je šoferjski izpit B kategorije. Poseben pogoj za sprejem je uspešno 2-mesečno poskusno delo. Nastop zaželen s 1. 3. 1975.

S prijavljenimi kandidati se bomo pogovarjali v Črnomlju. Prošnje z opisom dosedanjih zaposlitev in dokazili o izobrazbi pošljite na naslov: JUGOTEHNIKA, kadrovska služba, 61000 LJUBLJANA, Pod trančo 2, v 15 dneh po objavi.

JUGOTEHNIKA trgovsko podjetje s tehničnim materialom LJUBLJANA, Pod trančo 2

PROSTA DELOVNA MESTA

POČITNIŠKI DOMOVI DELAVCEV RSNZ-SRS LJUBLJANA, Kotnikova 8/a

RAZPISUJEJO

naslednja prosta delovna mesta v počitniških domovih DEBELI RTIČ, SAVUDRIJA, UMAG in BOHINJ za določen čas:

1. UPRAVNIKI
2. VODJE KUHINJE
3. EKONOMI — ŠOFERJI
4. SAMOSTOJNE KUCHARICE
5. TOČAJKE
6. KUHINJSKE POMOČNICE
7. SERVIRKE
8. SNAŽILKE
9. PERICE
10. FINANČNI MANIPULANTI

Za ta delovna mesta so zaželeni tudi upokojenci

Pismene ponudbe z osnovnimi podatki in navedbo o dosednji praksi sprejema Uprava počitniških domov v Ljubljani, Kotnikova 8/a, do 20. 2. 1975.

PROSTO DELOVNO MESTO!

PLANINSKO DRUŠTVO „OBRŤNIK“, LJUBLJANA, CELOVŠKA 43, ODDA V OSKRBOVANJE PLANINSKI DOM NA GOVEJKU PRI MEDVODAH S PRVIM APRILOM 1975.

POGOJI ZA PREVZEM OSKRBOVANJA SO INTERESANTOM OSEBNO NA RAZPOLAGO V DRUŠTVENI PISARNI VSAK PONEDELJEK MED 16. in 20. URO. PREDNOST IMAJO FIZIČNO SPOSOBNI ZAKONSKI PARI, KI JIH TAKO DELO VESELI.

PROSTA DELOVNA MESTA!

KONFEKCIJA ROG, NOVO MESTO

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. SKLADIŠČNIKA IZDELKOV
2. MEHANIKA ŠIVALNIH STROJEV. Pogoji: pod 1: končana trgovska šola s prakso; pod 2: KV mehanik s prakso na tem delovnem mestu.

Nastop dela za obe delovni mesti je možen takoj.

Interesenti naj dostavijo pismene ponudbe ali naj se osebno zglase na upravi konfekcije, Novo mesto, Dalmatinova 1, do vključno 20. februarja 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA

GRADBENO KOMUNALNO PODJETJE KOČEVJE, Tesarska 10,

razpisuje prosta delovna mesta:

1. DIREKTORJA
2. VODJE TEHNIČNEGA SEKTORJA
3. RAČUNOVODJE
4. MEHANIKA.

Pogoji:

- pod 1: srednja strokovna izobrazba gradbene smeri, 6 let prakse na vodil. delovnem mestu in moralno-politične kvalifikacije;
- pod 2: srednja strokovna izobrazba s strokovnim izpitom (gradbene smeri), 5 let prakse;
- pod 3: srednja strokovna šola ali priznana srednja šola, 5 let prakse;
- pod 4: VKV mehanik, 2 leti prakse.

Prijave je treba oddati na upravi podjetja najkasneje 8 dni po objavi v listu.

GRADITELJI

POPUST PODALJŠAN DO 28. II. 1975

inles

* nudi *

za vse vrste oken in balkonskih vrat

7-10%

v vseh trgovinah z gradbenim materialom in v naših prodajnih skladiščih v RIBNICI, BEOGRADU, ČUPRIJI, JURDANIH, NIŠU, SLAVONSKEM BRODU, IN VINKOVCIH

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 19.30 in ob 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

CETRTEK, 13. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Tone Vidrih: Kje dobimo narčne in opremo za napravo črtnik. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 15.30 „Vrtljak“. 19.40 Minute za ansambel Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 23.30 Melodija za lahko noč.

PETEK, 14. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 10.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti dr. Franc Crne: Najugodnejši čas za pripuščanje vni. 12.40 Popevke brez besed. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 16.50 Človek in zdravje. 19.30 Obvestila in zabavna glasba. 19.40 Minute za ansambel Mihe Dovžana. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop pops 20. 21.15 Oddaja o moju in pomorščakah. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih.

SOBOTA, 15. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Harmonijski tehnik. 11.00 Poročila - turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti ing. Jelka Hočevar: Novejša sredstva za zatiranje plevela v poljščinah. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Spoznavajmo svet in domovino. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Festival zabavnih melodij - Opatija. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 16. FEBRUARJA: 8.07 Radijska igra za otroke. 9.05 Pomnite tovariši... 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 11.15 do 14.00 Nodrag Djurdjevič: Načrtovano življenje. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturno.

PONEDELJEK, 17. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in godb. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Lucijan Krivic: Baterijska zreja

pujskov. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 19.40 Minute za ansambel Ottavia Brajka. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 Popevke za jugoslovanskih studijev. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 18. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jože Pačnik: Kritične zaloge nekaterih vrst semen. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 „Vrtljak“. 19.40 Minute za ansambel Jožeta Kampiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja in pesmi in besedi. 23.05 Literarni nokturno.

SREDA, 19. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Nenavadni pogovori. 11.30 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Alojz Zega: Ukrepi za varstvo gozdov pred požari na Krasu. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto-vrtljak“. 19.40 Minute za ansambel Weekend. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 S festivalov jazza. 23.05 Literarni nokturno.

CETRTEK, 20. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila -

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 16. FEBRUARJA: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 po sledih Prešernovega vsakdanjika - 11.25 deset minut s slovenskimi popevkami - 11.35 naš razgovor - 11.55 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SREDA, 19. FEBRUARJA: - 16.00 poročila - 16.10 reklame, oglasi in obvestila - 16.30 po domače - 16.45 tehnika in mi - 16.55 disco klub brez imena - 17.30 nekaj nasvetov za gospodinjice - 17.40 oddaja za najmlajše - 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 22. FEBRUARJA: - 16.00 SOBOTNI VRTILJAK - 16.15 pet minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo

Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Milena Jazbec: Vzroki izmenične rodnosti v sadovnjakih. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 „Vrtljak“. 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.40 Minute za ansambel Slavka Znidaršiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.40 Lepe melodije.

RADIO BREŽICE

CETRTEK - 13. februar: 16.00-16.30 - Napoved programa, poročila, nove plošče RTB. 16.30-17.00 - Aktualnost tedna, obvestila in reklame. 17.00-18.00 - Glasbena oddaja IZBRALI STE SAMI.

SOBOTA - 15. februar: 16.00-16.30 - Oddaja iz JLA. 16.30-17.00 - Sobotno kramljanje, Jugoton vam predstavlja. 17.00-17.30 - KRONIKA, Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam. Za naše najmlajše. Iz naše glasbene šole. 17.30-18.00 - Domače zabavne na valu 192 m.

NEDELJA - 16. februar: 10.30-12.00 - Domače zanimivosti. Pregled gospodarske situacije v Posavju. - Za naše kmetovalce: ing. Mamilovič - Kako uničujemo plevel v vinogradih. - Magnetofonski zapis. - Obvestila, reklame in spored kinematografov. 12.00-16.00 - Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK - 18. februar: 16.00-16.30 - Napoved programa, srečanje za ansambel NEW SWING QUARTET, poročila, Novo v knjižnici, Kaj prinaša nova številka Dolenskega lista. 16.30-17.00 - Tedenski športni komentar, obvestila, reklame in filmski pregled. 17.00-18.00 - MLADI ZA MLADE.

TELEVIZIJSKI SPORED

CETRTEK, 13. FEBRUAR: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 TV v šoli (do 10.35) (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.35) (Zg). 15.35 Francosčina (Bgd). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.10 Verne-Kohout: V 80 dneh okoli sveta - II. del (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Mozaik (Lj). 18.20 Molieri za smeh in jok - barvna TV nadaljevanka (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cickak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 Avanture mladega človeka - barvni film (Lj). 22.25 TV kažipot (Lj). 22.45 TV dnevnik (Lj).

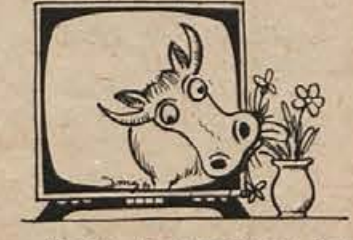
PETEK, 14. FEBRUAR: 8.10 TV v šoli (do 10.50) (Zg). 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.45) (Zg). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.25 Morda vas zanima - mladinska oddaja (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 19.15 Slovenski rock 75 - Jutro (Lj). 18.45 Mozaik (Lj). 18.50 Doktor, pomagajte mi: Starost in staranje (Lj). 19.15 Barvna risanka

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Ilaš iz Dol - Branka, Martina Žužek iz Svinskega - Antona, Ana Hočevar iz Mačkova - Martina, Anica Badovinac iz Stopič - Mojco, Zdenka Pavlič iz Gotne vasi - Bojano, Ana, Dragan iz Vratna - Jožeta, Majda Abram iz Senovega - Jasno, Olga Gnidovec iz Velike Loke - Jožico, Marjana Lavrič iz Sadije vasi - Matejko, Zlata Radman iz Zaluke - Nikolo, Darinka Zupančič iz Dolenskih Toplic - Mojco, Stanislava Hlebec iz Gomile - Francija, Miroslava Garantini iz Obrha - Darjo, Jožica Kocuvan s Trške gore - Jurja, Danijela Rauzmič iz Bratovanjcev - Jožico, Ana Pečavar s Hrasta - deklico, Marija Kurent iz Škrbljeva - deklico, Marija Mesarič iz Šlapna - deklico, Jožeta Jerele iz Karleč - dečka, Marija Turk iz Polhovice - dečka, Zdenka Bahor iz Kočevja - dečka, Olga Omerzel iz Vojska - dečka, Jožica Pavlin iz Velikega Slatnika - dečka, Milena Ovičnik iz Smolenje vasi - dečka, Fanika Udovc iz Gotne vasi - dečka, Marija Mohar iz Potovrha - deklico in Amalija Pašič iz Brdavec - dečka.

barvni film (Lj). ... TV dnevnik (Lj).

TOREK, 18. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 TV v šoli (Bgd). 11.05 TV v šoli (do 11.35) (Sa). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.35 TV v šoli - ponovitev (do 16.05) (Bgd). 16.05 TV v šoli - ponovitev (Sa). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.30 Smučate s Karlom Schranzem - barvna oddaja (Lj). 17.45 O. Preusler: Mala čarovnica - barvna oddaja (Lj). 18.05 Obzornik (Lj). 18.20 Nikogar ni doma - otroški film (Lj). 18.30 Avtomobil skozi kamero - serijski film (Lj). 18.45 Mozaik (Lj). 18.50 Ne prezrite (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cickak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 Mi med seboj: Občani Ljubljane v Socialistični zvezi (Lj). 21.05 Propagandna oddaja (Lj). 21.10 D. Mikszath: Črno mesto - barvna TV nadaljevanka (Lj). 22.10 TV dnevnik (Lj).

NEDELJA, 16. FEBRUARJA: 9.25 Poročila (Lj). 9.30 Svet v vojni - serijski dok. film (Lj). 10.20 Otroška matineja: Viking Viki, Nikogar ni doma, Avtomobil skozi kamero (Lj). 11.10 Mozaik (Lj). 11.15 Kmetijska oddaja (Zg). 12.00 Poročila (Lj). Nedeljsko popoldne: Prvi aplavz, Moda za vas, Morda vas zanima (Lj). 16.35 Poročila (Lj). 16.40 Košarka Olimpija: Crvena zvezda: prenos JRT, v odmoru Propagandna oddaja (Lj). 18.15 Poročila (Lj). 18.20 Propagandna oddaja (Lj). 19.25 Vesolje 1999 - serijski barvni film (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cickak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 Film tedna: Povabilo - barvni film (Lj). Miniature: Pivsko posodje skozi stoletja, barvna oddaja (Lj). ... TV dnevnik (Lj).

CETRTEK, 20. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 TV v šoli (Bgd). 10.00 Francoščina (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.35 Francoščina (do 16.05) (Bgd). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.30 Verne-Kohout: V 80 dneh okrog sveta (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Mozaik (Lj). 18.20 Molieri za smeh in jok - barvna TV nadaljevanka (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cickak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 17 trenutkov pomladi - TV nadaljevanka (Lj). 21.00 Kam in kako na oddih (Lj). 21.10 Četrtekovi razgledi: Mala šola trden most (Lj). 21.40 Simfonični orkester RTV vam predstavlja: H. Tomasi: Koncert za trobento in orkester (Lj). 21.55 TV dnevnik (Lj).

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

vo pivkovič: Osvoobodni republiko pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetju 30

Postavili so tri močne razposlane ogledne patrulje in zopet podirili ugaše kotle. Vendar tudi tu ni bilo miru. Patrulje, ki so se oglašile ustaški topovi. prinesle nobenih zaskrbljujočih novic. Obveščevalci severnih pobočjih Gorjancev. Pregnal ga je s gorjskih krajev ogenj topniških granat, ki so po popoldnevi je krenil Ivan Divjak z belokranjskim vodnikom obveščevalcem Ladom Mišico, imenovanim Miha, zopet čez Gorjance. Pri studencu belogardistov pod Miklavžem sta naletela na trume v varstvu topniškega ognja prodirala na osvobodeno ozemlje. Oglednika sta se umaknila, ne da bi pri Miklavžu pa je kmalu potrdilo, da so beli vdrli zopet v staro gorsko cervico. Patrulja orožnika radijske Skupeka iz Brusnice pa je javila, da je opazila Italijane na Trdinovem vrhu in da prodirajo proti Malčevemu krcu.

V Keserske blate so prispeli trije Željčevi oddelki s predlogom, naj se Slovenci pridružijo iz okolitve. Urbanovo spremstvo ni bilo za tak načrt, hotelo je prodrati proti roškim gozdovom. Hrvatski bataljoni so imeli iz bojev ta dan osem ranjenecov. Spravili so jih v samotni Gaj, komaj pa so jih razmetili po bornih kočah, že so jih morali zopet dvigniti na nosila. Skrili so jih v grapi Zeleznice v vir pri Rakoviču, kamor se je zateklo tudi mnogo beguncev. Najbrž so prinesli tja tudi ra-

Pa je bil že pred nočjo zopet nazaj. Nič ni opravil. V Bojčih pri Sošicah je pokalo in ni mogel do mlina.

Veliko taborišče, ki je podiralo svoje šotore, je prvi zapustil komandant Urban in že zgodaj popoldne krenil s svojimi ljudmi in vodnikom Žanom Mikcem čez Gorjance. Ni še zašlo sonce, ko sta se dvignila na pohod tudi Gorjanski bataljon in Belokranjska četa. Na čelu je bila Suhijeva četa z bataljonskim štabom in vodnikom Bakšetom s Kire. V predhodnico so poslali sedem strelcev. Za njimi so v dolgi, nepretrgani koloni zapuščali Keserske blate gonjaji čredice goveje zivine in štirih konj, otovorjenih s kuharskimi kotli, vrečami hrane, šotori, odevjami, oblačili, težko strojnico in municijo. Sledili sta Kostanjeviška četa brez Jurjevega voda, ki je odšel s Hrvati, in Brusniška četa brez komandirja Bombe, ki je že prejšnji dan z okrepljenim vodom in posebnimi nalogami ostal na kranjski strani.

Kolona je obšla Miklavžev vrh, ki ga je držal sovražnik. Gorske doline je zagrnjal prvi mrak, ko je po strmih robovih nad Pendirjevko in Kranjsko drago prispela na ozko pot po ostrem grebenu Velike Kobile. Na obeh straneh so zijali prepadi. Z Miklavža je prihajal zamolkel hrup belogardistov in Italijanov. Cervico je krvavordeče osvetljeval požar zažganega Hudoklinovega planinskega doma. V zrak so letele signalne rakete.

S cervkenega stolpa je zadržala strojnica in besno klestila po stoletnih bukovih gozdovih. Konji v partizanski koloni so se splašili in z ozke poti z vsem tovorom zgrmeli v prepadne Brloge v Kobilski dolini. Za njimi je strmoglavila tudi čredica krav. Da bi kdo kaj reševal, ni bilo misliti. Komandir Suhi, imenovan Liko, zatrjuje, da sta se dva borca spustila v temni prepad, da sta rešila strelivo s konja, ki je oblezel s polomljenimi nogami.

Na zgodovinsko znameniti Dobrinčevi košeni nad Mihovim, od koder so pred poltretjim tisočletjem ilirske straže oprezovale za sovražniki v dolini, se je partizanska vojska ustavila. Nihče ni vedel, kaj je v Podgorju. „Daj mi tri dobre strelce“, pravi Bakše komandantu Dušanu, „grem pogledat va Kiro.“

S tremi Piroščani je pri svoji bajti našel Urbanove ljudi. Utrujeni bi se radi okrepčali. „Imamo denar, vi Kirovci pa vino,“ pravi Mara piparju.

„Škoda denarja,“ meni Bakše, „ga boste še potrebovali. V Šimčevem hramu imamo sto petdeset litrov bataljonskega vina.“ Ni vedel, da so ga Gorjanci popili že pred pohodom na Žumberk. No, skrbni intendant Jaka je imel več skritih rezerv, kot so drugi slutili.

Močan oddelk Belokranjcev in Gorjancanov ni prispel na Kiro. Z gora je nadaljeval pot skozi Mihovo na Krko, v upanju, da jo bo lahko prebradel. Z njimi so bili pogumni bratje Čukajni iz Mihovega, Jaklič iz Brusnice, gabski Mrak, suhadolski Luzar in triindvajsetletna proletarska skojevka Francka Bratkovičeva, po domače Novogorčanova iz Vrhpolja, ki ni prežvela ofenzive: belogardisti so jo ujeli in za tisoč lir prodali italijanskim strelcem.

Na Kiri so se komandanti in četni komandirji v štabnem hramu sestali k posvetovanju. Sklenili so, da bodo nekje v brusniških krajih izsilili preboj iz obkolitve.

Vojska se je okrepcala, si napolnila čutarice v zinom in krenila čez Tolsti vrh. Izvidniki, ki so se vrnili od Brusnic, so javili, da so zadeli na italijanske zasede. Italijani so se v velikih premoči utrili na trojni črti. Partizani so se obrnili in bili po isti poti po polnoči že zopet nazaj na Kiri. V bližnjem gozdiču se v negotovosti do dneva čakali štabne odločitve.

Med partizani se je oglašala nejevolja; ali se je bilo res treba vrniti? Komandir Liko, ki je bil sam takoj za izvidniki, je pozneje zatrjeval, da predhodnica v resnici ni nikjer naletela na sovražnika. Drugi so menili le, da so obveščevalci v Brusnicah izvedeli, da so italijanske zasede pri Ratežu.

Pred jutrom so bili nazaj na Kiri tudi tisti Belokranjci in Gorjanci, ki so zvečer krenili na Krko. Njene bregove so našli močno zasedene. Na prehod ni bilo mogoče misliti.

Ni se pa vrnil na Kiro komandant Cankarjeve brigade dr. Marjan Dermastja - Urban, ki je s svojim spremstvom in močnim oddelkom gorjanskih partizanov ponoči prvi zapustil vojsko v kirovski rebrji. Z njim so odšli medicinec Dolfi Medvešek-Sumski z bolničarko Gizelo, ljubljanski študent Malnerič-Križevski, italijanski prostovoljec Antonio Dettore, Nemeč Zorž ter gorjanski obveščevalec Holender, rudar iz Holandije, ki se je s svojih ogledniških patrulj vračal vedno s sumljivo junaškimi zgodbami.

Naš dopisnik Učo

Mnogo vesti, poročil, člankov, potopisov, zgodovinskih zapisov in drugih zanimivosti „od tu in tam“, ki polnijo strani Dolenjskega lista že petindvajset let, ima istega očeta. Včasih je podpisal M. T., včasih Marjan Tratar, včasih Marjan Tratar-Učo. Več stvari izpod njegovega peresa (bolje: iz pisalne stroje) je izšlo brez podpisa: ali sam ni želel, da bi bilo njegovo avtorstvo posebej poudarjeno, ali pa je to po svoji uvidnosti storil urednik, ko se je odločal za objavo.

Brez Tratarjevega sodelovanja bi bil Dolenjski list siromašnejši, prikrajšan za številne zanimivosti, ki jih je ta dopisnik ali osebno prinašal v uredništvo ali pa pošiljal po pošti. Od vsepovsod, kamor ga je pot pripeljala, se je oglašal: s tega ali onega sestanka, srečanja, prireditve, ekskurzije, s popotovanja po ožji ali širši domovini, iz tujine.

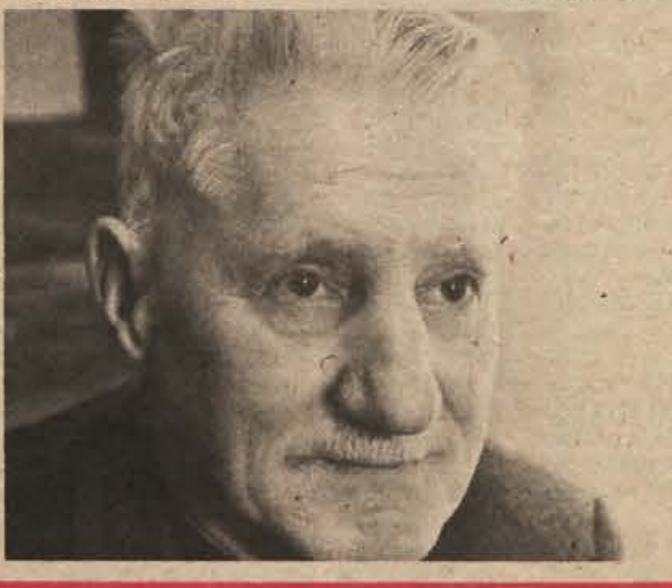
V dopisniško kožo je Marjan Tratar, na Koroškem rojeni „Mokronožan“, skočil davno prej, preden ga je med sotrudnike Dolenjskega lista zvalil prvi urednik Jože Zamljen-Drejče. „Bil sem še na ljubljanskem učiteljsku“, se spominja, „ko sem napisal prvi dopis za časopis. To je bil spis o fantih, ki so telovadili pri Sokolu. Ko je za to zvedel profesor slovenskega jezika, se je začel zame bolj zanimati in me na vse načine spodbujati, naj z dopisovanjem nadaljujem. Njegov nasvet sem seveda upošteval, ko sem šel za učitelja na Stajersko, in ker so bila uredništva za to, sem jim pošiljal, za kar smo se dogovorili. Seveda sem se zgodaj zavedel tudi odgovornosti, ki sem si jo s tem naložil. Ščasoma mi je prešlo to dopisovanje v meso in kri ter je ostalo neizogiben sopotnik vsega mojega življenja do danes.“

In še pravi: „Ves čas sem

dopisoval le v napredni tisk. Menil sem, da lahko sodelujem le s tistim, ki ima enako prepričanje in mišljenje kot jaz sam. Morda sem bil pred vojno že zavoljo tega premeščen na Kočevsko. Kajpak tudi tam nisem odnehal, niti kot učitelj niti kot dopisnik. Našel sem pot v liste, ki so bili pripravljene objavljati zapise o slovenstvu na nemškotarskih tleh. To je bil nelahak boj.“ (Kajti potrebno je vedeti, da je Kočevska kot otok nemštva že precej pred vojno postala mala rajhovska trdnjava.) „Začetek vojne me kot dopisnika ni nasel nepripravljenega. Že takoj po kapitulaciji Italije sem dobil stik s partizansko tiskarno Triglav na Gotenškem Snežniku, nedaleč od vasi, kjer sem živel. Tedaj sem si moral tudi nadeti ime Učo (to je učitelj), pod katerim sem potem deloval in pisal do konca vojne, uporabljam pa ga še zdaj. V tiskarni Triglav sem bil korektor za Slovenskega poročevalca. S tiskarno sem šel sredi aprila 1945 v Zadar, kamor se je umaknila pred Nemci in četniki. Korektor in dopisnik za Poročevalca in Ljudsko pravico sem bil tudi po prihodu v Ljubljano. Do konca junija 1945 pa sem nekaj časa korektorsko službo opravljal tudi v Trstu pri Primorskem dnevniku.“

Te dni, se spominja, je tudi 30 let, ko je šel skozi njegove korektorske roke v Slovenskem poročevalcu prvič objavljen odlok o dnevu Presernove smrti kot slovenskem kulturnem prazniku. In še veliko spominov ima na tiste čase in kasnejša leta. Marsikaj je že obelodanil, marsikaj še bo. „Zelo rad bi, če mi bode poslušne sposobnosti, kaj več napisal o svojih letih na Kočevskem, o predvojnem času in med vojno. Potem bom morda imel občutek, da je moje dopisniško delovanje strinjeno.“

IVAN ZORAN

Tak je bil konec inflaciji, vendar samo na mokronožnem karnevalu! Čeprav si je lahko vsak ogledal razpadajočo mokronožsko solo v naravi, so larfarji, ker je karneval pač na nedeljo, pokazali, kako je s poukom v taki zgradbi odznotraj: v soli, kjer je treba zaradi varnosti solarjem nadeti čelade, zatem tudi palica ne pride butici do živga! (Foto: Železnik)

Gradaski mački so se tudi letos izkazali. S posrečenim programom so bili zadovoljni številni gosti. Avtomobilske oznake so karnevalisti prinesli celo iz Kranja, Ljubljane, Zagreba in Karlovca. Vsi so pa so želeli, da bi na mostu zagorela nova razsvetljava, ki so jo lastič za pusta postavili spretni Gradčani.

(Foto: Janez P.)

Mokronožani so obesili inflacijo

Jubilejni 10. karneval priklical od blizu in daleč nad 6.000 firbcev

Edini karneval brez dotacije (v nasprotju z litijskim in celo ptujskim etnografskim) je prestopil desetletje. Vseeno nič ne kaže, da bi Mokronožani obupali in sledili drugim dolenjskim krajem. Čeprav le za eno priložnost jim ni žal graditi velike stavbe. Tokrat se je vrstilo kar 42 skupin s 500 nastopajočimi.

Letošnji karneval je bil v znaku varstva okolja, človeka in vesolja. Larfarji so se resnično trudili varovati vse, kar si je le mogoče misliti. Primerjava med padalskim dinarjem, kot so imenovali tistega iz leta 1965, ki sta ga morala zaradi teže in velikosti nositi dva možaka, je do letos uplahnil, da mu je bil ciciban

kos. Boksarskemu spopadu med dinarjem in inflacijo je sodila marka, dinarju pa je uspelo zbiti inflacijo na tla šele pri drugem obhodu skozi larfarsko vele mesto. Kako je v življenju, smo lahko videli v sprevodu. Našo industrijo najbolje varujemo z uvozom vsega pebodigatreba, četudi iz Kitajske ali celo kapitalističnih dežel.

Larfarji seveda niso pozabili varovati povsem zemeljskih stvari: od žena (ki se varstva branijo!) do oktanske vrednosti cvička, ki je menda dostikrat že podoben mikro, ali kot pravijo, možki vodi. Gospodinje, ki se marsikje pogrešajo na policah trgovin pralne praške, so na karnevalu lahko videli stroj, ki je delal konkurenco Zlatorogu. Larfarji niso več kar tako: tokrat so razvili pravi prapor, ki bo tudi za pogrebe; da pa si, čeprav le na karnevalu, ne bi mazali svojih znanih mokrih nog, so, preden je karneval sploh krenil, počistili pot pred njim. Posebne vrste dim iz tega stroja je ob največji gruči radovednežev pozelenel, kar je dokaz, da ga je marsikdo na ta prelepi sončni dan tudi krepko srknil. A. Z.

Streljal

4. februarja so sredi dopoldneva odjeknili strelji v Pesjem pri Krškem. Mirko Korbej, star 51 let, je ob 10.30 s pištolo v svojem stanovanju dvakrat ustrelil proti svoji ženi Mariji, stari 45 let. Napadena je v strahu pobegnila na balkon, od tam pa skočila dva metra globoko, da je razjarjenemu možu ušla.

Na balkon je zatem prišel tudi Korbej s pištolo in se od tam izstrelil dva naboja, tokrat proti nič hudega slutecemu sosedu Mirku Rožmanu, ki je bil na vrtu pred svojo hišo. Na srečo strelji tudi njega niso zadeli.

Milničniki so kmalu prišli v Korbejevo stanovanje, kjer so zasegli pištolo, ki jo je Mirko Korbej imel brez dovoljenja. Njega so po nalogu preiskovalnega sodnika odpeljali v pripor, hkrati pa so ga prijavi javnemu tožilcu. Prvi podatki kažejo, da je prišlo do prepira in streljanja zaradi družinskih zadev. Korbejeva sta namreč v ločitvenem postopku.

Prijateljstvo na Bližnjem vzhodu? Ne, ta obrnjena podoba resničnega življenja je nastala v času pustnih norčij, ko so v Dolenjskih Toplicah izbirali najboljše maske. Podobnih „zgodovinskih trenutkov“ je bilo na pretek tudi v ostalih krajih veslega pustovanja. (Foto: S. M.)

Ga že imajo

6. februarja ponoči je nekdo skušal vlomiti v restavracijo „Pri vodnjaku“ v Novem mestu. Najprej je skušal priti v lokal skozi vhod na vrata iz Germove ulice, ker pa mu tu ni uspelo, je razbil stekla na oknih z dvoriščne strani. Ropot je zbudil stanovalce nad restavracijo in eden je skozi okno zakričal: „Kdo pa je tam?“ Tega se je vlomilec ustrašil in je pobegnil. Vlom se ni posrečil, vseeno pa je za 5.000 din škoda.

Ze zjutraj so storilca dobili. Pri Karteljevem so namreč prijeli 20-letnega Danijela Planinca iz Zagorja ob Savi, za katerim je bila razpisana tiralica. Ko so ga privedli v zapor, so ugotovili, da ima na vesti tudi nočni obisk „Pri vodnjaku“.

PRVIČ MEDVEDEK

Kočevski mladi lutkarji so našudirali igrice Leopolda Suhadolčana „Medvedek na obisku“. Z njo bodo prvič nastopili 17. februarja popoldne v Šeškovem delu, in sicer za šole. V naslednjih dneh se bo vrstilo nekaj predstav za šolsko in predšolsko mladino.

Mali Jožetov živalski vrtnič

Šestipetdesetletni strojni ključavničar Jože Marinšek iz Gorenjega pri Kočevju je pravi ljubitelj živali. Na dvorišču pozdravijo obiskovalca z močnim lajanjem trije ovrarski psi, ki jim je bila namenjena kroglja, pa jih je vzel v rečo Jože. V kleti ima razvrščene lične kletke, v katerih goji preko 60 papig najrazličnejših vrst in barv. V kotu nad prostorom za hrano prepeva okrog 20 kanarčkov, poleg njih pa v posebni kletki uganja vragolije na pol udomačena veverica, ki večkrat smukne v kletko k družini zlatih fazanov in tam povzroči splošen preplah. Največjo pozornost v tem malem živalskem vrtnu zasluži javanski opiček makaki, ki ga je Jože zamenjal za kanarčke v ljubljanskem živalskem vrtnu in mu dal ime Combe. Combe je star štiri leta in se je pri Jožetu v dobrih dveh mesecih lepo udomačil. Najraje je banane, rdeči korenček in pije planinski čaj. Zanimivo je, da Combe rad seže tudi po dobrih piškotih, medtem ko slabe zavrne. Ne mara tudi nobenih bonbonov in čokolade. Pri hranjenju je

Combe zelo natančen pri razdelitvi rednih obrokov ob določeni uri. Jože Marinšek s svojim ljubimcem, javanskim Combejem. (Foto: F. ...)

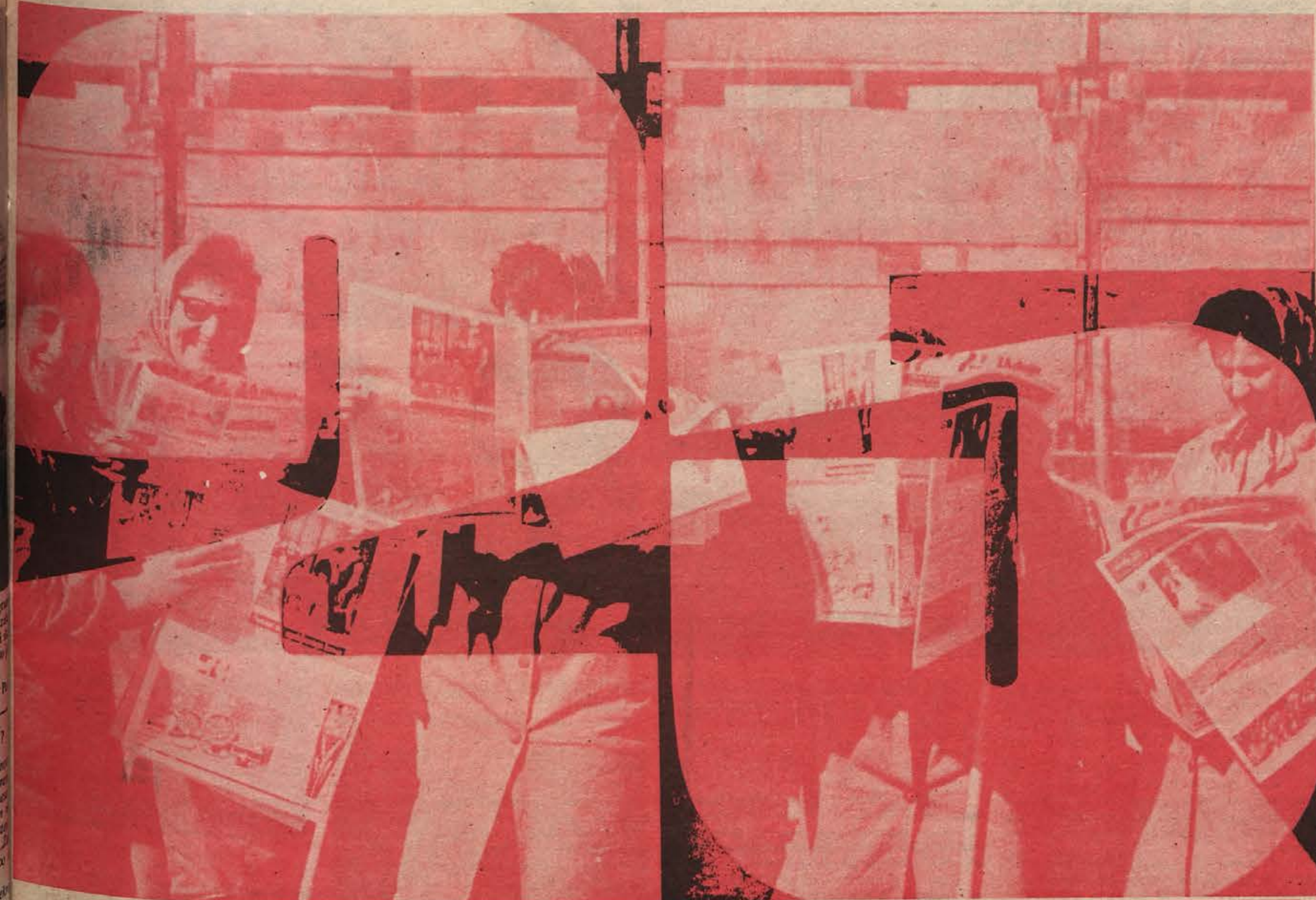
KAZALEC, KAZALCA, KAZALCU...

Ko je v Hitrotkalu nekaj skrtnilo, je direktor dvignil desno roko, stegnil kazalec in ga uperil v komercialnega direktorja. Ta je za hipec prebledel kot hostija, dvignil desno roko, stegnil kazalec in ga nameril na tehničnega direktorja, ki je mirno srkal kavo. Tehnični direktor je skomignil s širokimi ramami, dvignil desno roko, stegnil kazalec in ga uperil v vodjo oddelka za pripravo dela. Vodja oddelka za pripravo dela je odkorakal iz njegove pisarne, poiskal v kotu vodjo temeljne organizacije združenega dela, dvignil desno roko, stegnil kazalec

in ga uperil vanj. Vodja temeljne organizacije združenega dela je brez besedi odkorakal do preddelavca, ki je pravkar malical, mu zaželel dober tek, dvignil desno roko, stegnil kazalec in ga nameril vanj. Preddelavcu je zastal v ustih kos kruha, namazana s pasteto, a je kljub temu hladno vstal in se odpravil do Jožiča Repiča, ki je stal za strojem in pazil, da se ne preturga nitka. Preddelavec je dvignil desno roko, stegnil kazalec ter ga uperil v delavca Jožiča, „da mu je zastala sapa v pljučih...“ Na seji delavskega sveta

podjetja so pod tretjo točko dnevnega reda razpravljali o reklamacijskih zahtevkih, kajti v Hitrotkal je prispela pošiljka steznikov brez zadnjega dela. To pošiljko je zavrnil nemški partner z obrazložitvijo, da se takšni stezniki praktično ne dajo uporabljati in da bi bilo edino pošteno, če mu firma Hitrotkal prizna reklamacijski zahtevek v višini nekaj tisoč nemških mark. Spet so se dvigale roke, spet so se stegovali kazalci: direktorjev je kazal na komercialnega, kazalec komercialnega je bil uperjen v tehničnega direktorja, le-ta

je žugal s kazalcem vodji oddelka za pripravo dela, njegov kazalec je meril na vodjo temeljne organizacije združenega dela, kazalec v posesti vodje je kazal na preddelavca, ki je stegnil desno roko in hkrati z njo kazalec, ki je bil uperjen v Jožiča Repiča. Delavec Jožič Repič je zardeval, in ko so glasovali, da je edinole pravilno, če priznajo reklamacijski zahtevek nemškemu fabrikanu, je dvignil desno roko visoko v zrak in le najbolj pozorni so opazili, da je stegnil kazalec, ki je kazal proti vrhu. TONI GAŠPERIČ

IZ VSEBINE:

V današnji slavnostni prilogi ob 25. obletnici Dolenjskega lista lahko preberete: **KAKO BI PISALE DOLENJSKE NOVICE** – na straneh 34 in 35, **OBJAVITE, STRAHOPETNI PODLEŽI!** o anonimnih dopisih, ki jih dobivamo v uredništvo – na strani 36, o zgodovini in poslovanju Dolenjskega lista pišemo – na 38. strani, **ČASOPISA**, na 40. strani pa objavljamo izide našega natečaja za najboljša „Gosja peresa“ in hkrati tudi najboljše prispevke sodelujočih.

NOVINAR SE PRED POLITIKO NE MORE UMAKNITI V AZIL

Na 26. strani objavljamo intervju sodelavcev Dolenjskega lista s Francem Šetincem, sekretarjem izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS. Tovariš Šetinc, ki je bil več let tudi na odgovornih položajih v novinarstvu, odgovarja na vprašanja o novinarstvu, o senzacionalizmu v njem, o vlogi pokrajinskega časopisa v delegatskem sistemu, pa tudi o svojem sedanjem delu. Intervju nosi naslov **NOVINAR SE PRED POLITIKO NE MORE UMAKNITI V AZIL**.

ČAS JE NAJBOLJ PRAVIČEN SODNIK

Pod naslovom **ČAS JE NAJBOLJ PRAVIČEN SODNIK** lahko na 28. strani preberete intervju z znanim slovenskim slikarjem Jožetom Horvatom – Jakijem. Ta svojski ustvarjalec novega sveta, za katerega strokovnjaki trdijo, da slovi po ekspresivno preoblikovani resničnosti v svojih podobah, iskreno in neposredno govori o razumevanju slikarstva, o svojem načinu dela, o pojmovanju slikarstva in slikarjev – in tudi brez dlake na jeziku pove, kaj je po njegovem prav in kaj ne.

SAMO ŠE TISKARSKO SREDIŠČE

V članku, ki nosi naslov **SAMO ŠE TISKARSKO SREDIŠČE**, razmišlja upravnik Študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu Bogo Komelj o dolenskem tiskarstvu, zraven pa objavlja tudi pregled dolenskih periodik. Še posebej se ustavlja ob naraščanju tovarniških listov, ob Dolenjskem listu in njegovih Dolenjskih razgledih ter Prilogi in ob Krkinem latrosu. Komeljev zapis objavljamo na 29. strani.

DOLENJSKI LIST: DOBER

Na straneh 30 in 31 objavljamo reportaži, ki nosita naslov **DOLENJSKI LIST: DOBER**, **BRALCE ZANIMAJO ZANIMIVI POUČNI PRISPEVKI**, **NAJRAJE BEREJO DOMAČE ZANIMIVOSTI** in pa **BREZ DOLENJCA – KOT BREZ ŽLICE V HIŠI**.

V prvi boste izvedeli za izide ankete „Vsi ljudje vse vedo“; sporočili vam bomo, kateri prispevki bralce najbolj zanimajo, kaj jim je zadnje čase najbolj ostalo v spominu, kakšnih stvari si še želijo in podobno. Druga reportaža pa govori o izjavah naših bralcev o Dolenjskem listu.

PRAVEGA SOCIALIZMA NI BREZ KULTURE

Predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar je znan po svojih načelnih in trdnih stališčih. Prav tak se je izkazal tudi v intervjuju sodelavcem Dolenjskega lista, ki nosi naslov **PRAVEGA SOCIALIZMA NI BREZ KULTURE**. Josip Vidmar je v intervjuju razložil svoja temeljna stališča in poglede na kulturno politiko, označil sedanje stanje v kulturi ter opozoril na njen pomen v graditvi socialistične zavesti. Intervju je objavljen na 27. strani.

V SLAVNOSTNI PRILOGI OB 25. OBLETNICI DOLENJSKEGA LISTA SODELUJEJO S SVOJIMI PRISPEVKI: KAREL BAČER, RIA BAČER, ANDREJ BARTELJ, MARJAN BAUER, NAC BIZILJ, MARJAN CIGLIČ, TONE GOŠNIK, BOGO KOMELJ, MARJAN LEGAN, MILAN MARKELJ, MARJAN MOŠKON, BORUT PEČAR, JANEZ PEZELJ, JOŽE PRIMC, JOŽE SPLICAL, JOŽICA TEPPEY, IVAN ZORAN IN ALFRED ŽELEZNIK – PRILOGO JE OBLIKOVAL PETER SIMIČ, UREDIL JO JE JOŽE SPLICAL.

NOVINAR SE PRED POLITIKO NE MORE UMAKNITI VAZIL

Ko je bil še zvezni poslanec, je Franc Šetinc ob neki priložnosti dejal, da bi bil brez Dolenjskega lista kot brez ušes in oči. Poudaril je, da mu je časopis zanesljiva opora v poslanskem delovanju, ki je ne bi moglo nadomestiti sto in sto sestankov.

45-letni Franc Šetinc, doma iz Mihalovcev v brežiški občini, ki se je kot novinar — dopisnik, urednik ter glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Komunista vrsto let poklicno ukvarjal z novinarstvom, ob tem pa se je ves čas udeleževal tudi kot politični delavec, je zdaj sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK Zveze komunistov Slovenije.

Ob jubileju Dolenjskega lista smo tovariša Šetince zaprosili za intervju; naši prošnjaki se je prijazno odzval. V njegovi pisarni v poslojpu CK ZKS so se z njim pogovarjali Marjan Legan, Jože Splichal in Ivan Zoran. Pogovor objavljamo po magnetofonskem zapisu.

— Tovariš Šetinc, kako danes ocenjujete Dolenjski list kot človeka, ki se je dolga leta poklicno ukvarjal z novinarstvom? Prosimo za iskreno, kritično mnenje. Kaj mu šteje v dobro, kaj v slabo?

„Brez laskanja moram reči, da je Dolenjski list zelo dober časopis. Rekli smo mu fenomen v Jugoslaviji; ker je popularen, ker je priljubljen med ljudmi, kar se redko zgodi. Ne razumite tega kot laskanje, ker hodim na Dolenjsko in poznam razmere.

To ne pomeni, da nimam pripomb, ampak kot celota je časopis zelo dober. Ne strinjam se z nekaterimi, ki pravijo, da je v njem preveč drobnih novic. To mu daje pestrost in to je dobro. Smer, ki jo zasledujete, je razvidna iz celote in v glavnem iz vseh posameznih prispevkov. Seveda se zgodi, da pride do spodrsrljaja, da kakšna stvar odleti od glavne smeri. Opazno je, da si kolektiv prizadeva, da bi bilo spodrsrljaje čim manj. Mogoče je bilo nekaj časa prisotno, da je hotel Dolenjski list imeti vedno zadnjo besedo; tega, mislim, da je manj. Če drugim ne prizanašate s kritiko, kar je prav, potem morate dopustiti, da tudi vas kritizirajo.“

— Komunist je pred kratkim v uvodniku napisal, da tisku nihče ne more niti ne sme zapreti ust. Če dela napake in kadar jih dela, ima družba na voljo dovolj regulativnih instrumentov in načinov, s katerimi se v takšnih primerih zavrže, vendar to ne more biti izgovor za dušenje tiska v njegovem prizadevanju, da izpolnjuje svojo vlogo javne besede v samoupravni socialistični družbi. Poskusov zapiranja ust je v lokalnih razmerah, ko pišemo konkretno, še vedno zelo veliko. Kako vi gledate na to?

„Tu lahko pride tudi do nesporazumov. Vi lahko smatrate, da vam hočejo zapreti usta takrat, kadar je, denimo, kritika upravičena. Tako kritiko bi morali sprejeti, čeprav ima videz pritiska. Tak primer je po moje sevniki (mejaški spor Auer — Požun), kjer ste po mojem nebitveno napihnjili v bistveno. Tako pisanje bi sprejel, če bi imeli ambicijo, da bi posplošili to kot nezdrav pojav.“

— Naš namen ni bil izživljanje v pisanju, pač pa pomagati, da bi rešili problem, da bi pobili govornice z resničnimi dejstvi...

„Saj je naredil napako tudi sekretar, res pa je, da se tudi sosed nemogoče izživlja. Pisanje bi bilo upravičeno, če je takih primerov več in če bi iz konkretnega posplošili stvar.“

NOVINARJU NE ZAPIRATI VRAT

— Vrnimo se k izhodiščnemu vprašanju glede svobode pisanja. Pogosto se dogaja, da o majhnih zadevah lahko hitro dobimo tudi kritične podatke, o velikih pa so nam zaprta vrata. Zlasti večja industrijska podjetja zapirajo vrata do kritičnih podatkov. Zgodilo se je, da so nam bili celo politični forumi nenaklonjeni, ko smo sami hoteli priti do podatkov, češ da grajati močne lahko škodi občinskim ali regijskim interesom.

„Pojav, ko lahko samo nekdo daje podatke za javnost, je tehnokratizem, birokratizem. To je treba razbiti. Novinarji ne smejo ovirati delovnega procesa, ampak da bi se osredotočile vse informacije pri enem samem človeku — to predstavlja monopol. To je lahko misterij birokracije. S tem se moramo spopadati in mi in vi, kajti to je nevzdržno. Če neposredni proizvajalci novinarjem ne smejo ali ne morejo dati informacij, celo tistih najbolj splošnih o samoupravnem življenju v podjetju, to ni samo problem novinarjev, ampak kolektiva samega!“

— Kdo naj se v kolektivu bori proti temu?

„Mislim, da je to tudi stvar delavske kontrole. Morate pa se boriti tudi vi novinarji. Ta poklic je tak, da mu ni mogoče z dekretom preskrbeti lagodnega življenja. To je poklic, v katerem je človek razpet med skrajnosti, in stalno se je treba bojevati. Tak je naš poklic!“

— Kako zagotoviti družbeni vpliv na podružljanje tiska? Pri nas je problem, ker ne moremo ustanoviti izdajateljskega sveta po delegatskem načelu. Naša želja je, da bi svet čimprej zaživel, da bi nam pomagal pri vsebinskem delu.

„Tisti, ki se ne potrudijo, da bi delovali ta svet, kot bi moral, ki si ne vzamejo časa za razpravo o programski in vsebinski usmeritvi, ti tudi nimajo pravice do kritike. Najprej morajo storiti vse, da organizirajo družbeni vpliv na časnik, da se ustvarjalno vključijo v oblikovanje koncepta in vsebine — šele znotraj tega imajo pravico do kritike!“

V BOJ MNENJ LE Z ARGUMENTI

— Časopis je tribuna bralcev, pravimo, zato naj bi v njem sodelovali s prispevki, tudi s kritičnimi zapisi. Ko pa smo, recimo, dobili kritično pismo iz Novolesa, so se stvari zapletle: delavcema, ki sta zapisala svoje kritično mnenje o samoupravljanju v podjetju, ni nihče odgovoril, češ da nimata prav, ampak so začeli postopek za njun odpoklic s funkcij.

„Napačno je mnenje, da se lahko odraža razpoloženje, javno mnenje samo prek pisem bralcev, ker s tem razvrednotimo vlogo političnih organizacij. Res pa je, da bi morali odpreti vrata posameznikom, jim dati možnost, da izražajo svoja mnenja ne le v svojem okolju, ampak tudi na straneh časopisa, na radiu in televiziji. V delovni organizaciji, kjer se je pojavil človek, ki je poslal pismo ven, bi se najprej morali vprašati, kaj to pomeni. Ne v tem smislu, da bi ga prijeli ali pa nagajali Dolenjskemu listu, temveč: kaj je narobe pri nas doma, da človek, ki ima toliko možnosti na sestankih, napiše pismo? To je daleč pomembnejše od prestižnega vprašanja, nad tem bi se morali zamisliti. Če je pismo poslal, bi mu morali odgovoriti z argumenti. V tem primeru po mojem delovna organizacija ni ravnala prav.“

— Kako bi na splošno zagotovili, da bi taki primeri šli pravo pot?

„Veliko je odvisno od vloge, ki jo igra partijska organizacija v podjetju. Vsak človek, ki naleti na zid ignorance, bi se moral opreti na partijsko organizacijo; tam bi moral dobiti oporo. Partijska organizacija bi se morala dvigniti nad podjetniške interese, nikoli ne bi smela biti advokatura vrhov v podjetju, seveda pa tudi ne po vsej sili opozicija! Žal ni vedno tako.“

NOVINAR NE MORE ZBEŽATI V AZIL

— O senzacionalizmu ste že večkrat govorili. Kako bi vi za časopis, kakršen je na primer Dolenjski list, postavili mejo med informativno-političnim in zabavnim?

„Človek potrebuje zabavo, svet bi bil brez razvedrila monoton. Ko govorim o senzacionalizmu, nikoli ne mislim na tako zabavo, ki oblikuje okus. Če ste tu našli pravo mero, potem sploh ne gre za razmerje, ampak za enovit koncept. Ne gre za to: malo tega, malo onega. Tudi zabava je sestavni del časnika; človek to potrebuje. Drugo je senzacionalizem. Ni opravičilo, da nekdo izdaja nekulturo, zato da bi dobil denar za kulturo. Dober časopis si lahko v naši

družbi zagotovi obstoj, ne da bi mu bilo potrebno to početi.

Vedeti moramo, da se naša politika ne omejuje na politiko v klasičnem pomenu te besede: čedalje bolj je razsežnost, ki vključuje kulturo, znanost, rekreacijo — vse s težnjo, razvijati zavest na teh področjih. Tudi kulturni boj je vpel v politični boj in narobe. Ne more biti pisanja, kamor bi zbežal novinar v azil, češ da se ne mara ukvarjati s politikom. Izbral si je le navidezen azil, kajti tudi tam se ustvarja politika: vse zabavno mora biti vpeto v pravo politiko, v tisto politiko, ki spreminja stvari, ki se ne zadovolji z obstojem.“

DOLENJSKI LIST V DELEGATSKEM SISTEMU

— Tovariš sekretar, kako si predstavljate vlogo pokrajinskega časopisa v delegatskem sistemu? Bojimo se namreč, da bi nas zasipali z uradnimi objavami in drugimi gradivi, zaradi česar bi po našem trpel kvaliteta novinarskega poročanja, ki ima svoje zakonitosti. Kako to uresničiti, da bi Dolenjski list ostal časnik, ne pa zgolj skupščinski poročevalec?

„Tisti, ki objavljajo tako gradivo v Dolenjskem listu, morajo paziti, da objavijo tisto, kar je bistveno, kar bo človeka vpletlo v delegatski odnos. To, kar zdaj nekateri delajo, ko objavljajo gore materiala, je način — ne rečem, da zavesten — da onesposobi človeka, da bi sploh o čem odločal, ker se zgubi v množici tega gradiva. V enoten sistem informiranja bi se morali vključiti vsi dejavniki, ki so odgovorni za to. Tu naj Dolenjski list najde svoje mesto.“

— Pred časom je Socialistična zveza naslovila na slovensko javnost poziv o skrbi za lepoto in čistost slovenskega jezika. Najrazličnejši dokumenti so še vedno polni tujk, zapletenih in učenih formulacij. Če vas vprašamo kot bralca: kako ta poziv uresničuje Dolenjski list?

„Odlika Dolenjskega lista je, da piše ljudsko; jasno in razumljivo. Nasploh pa bo potrebno jezik izboljšati, za kar se bomo morali potruditi vsi. Vendar pa moram poudariti, da idejno neosveščeni nikoli ne bodo razumeli še tako razumljivo pisanih dokumentov. Vzporedno z akcijo za čist jezik moramo voditi akcijo za osveščanje ljudi. To pa ne opravičuje tistih, ki še vedno pišejo v nerazumljivem, baročno zavozlanem jeziku.“

— Pri nas je še vedno kriza časnikarstva. Pogosto jo doživljamo zaradi premajhne idejno-politične in marksistične usposobljenosti, in ne toliko zaradi premajhnega števila novinarjev. Kaj vi menite o tem?

„Upam, da bo v prihodnje boljše. Novinarji morajo razumeti marksizem dialektično, ne pa

kot katekizem; znati morajo razlikovati bistvo od nebitvenega, objektivno od subjektivnega. Novinar ne sme biti zgolj registrator življenja, ampak raziskovalec, boriti se mora za politično spreminjanje odnose. Kljub preobremenjenosti morajo novinarji najti čas za marksistično izobraževanje, ker se to pozna tudi časopisu, ne samo škodovali barvi ali zanimivosti časopisa. Na primer: škoduje lahko le tisti, kdor se površno s marksizma in zanimivo nadomesti s frazami.“

REŠITEV NI V ROHNENJU

— Večkrat ste govorili o nujnem samoupravnem redu v družbi, o zavestni disciplini. Novoletnih praznikih se je zgodilo, da v podjetjih ni spoštovala odredbe, ki je zahtevala naj se v ponedeljek in torek pred novim letom dela. Kaj ni to izraz popuščanja reda na področju delovne discipline?

„Moj odgovor je: človeka razburi občutek teh in brezbriznost onih, ki bi morali reševati. Rešitev ni v tem, da bi zarohnel CK, ker spreminja stvari. Tej malomarnosti, brezbriznosti temu „javašluku“, kot pravijo Srbi, je treba postaviti neizprosno boj! To, da si vsak pripravi delovni čas po svoje, da so mu interesi deveta briga, je nevzdržno. Neusmiljeno je po tem udariti, glavni borci v tem boju morajo biti člani ZK, pa tudi vi imate pri tem pomembno nalogo, da dvignete zavest ljudi in napadete razvade. Mi hočemo samoupravni red, ne tehnokratskega, birokratskega reda! Kajpa ne gre posploševati, je tudi veliko kolektivno samoupravni red spoštujejo. Treba je zavest, da se bodo delavci zavedali, da z neupoštevanjem v bistvu škodujejo sami sebi!“

— Ko spremljamo partijsko življenje na Dolenjskem, naletimo na množico sklepov, katerih uresničevanje smo dolžni spremljati. Teh sklepov je toliko, da jih ne moremo sproti ustrezno obravnavati. Kako izbrati bistveno?

„V našem delu je napak to, da spremljamo preveč novih sklepov, namesto da bi aktualnejše sprejeli in samo preverjali, kako se ti uresničijo. Seveda je treba reči, da je marsikaj od prejjetih sklepov že uresničeno, da so se v akciji javili novi procesi in nove naloge; potrebno je tudi ugotoviti, kaj ni uresničeno, in krivice opozoriti na odgovor. Življenje postavlja pred nas nove naloge, a te se da vedno tako upoštevati, če je vsebina prežeta s tem duhom.“

— Tovariš Šetinc, zanima nas še to: kaj je o slovenskem novinarstvu danes?

„Prepričan sem, da neprestano napreduje. Napredek je opazen v vsebinskem in grafičnem pogledu.“

PRAVEGA SOCIALIZMA NI BREZ KULTURE

Razen informativnopolitičnega poslanstva namenja Dolenjski list svoje strani tudi kulturnemu življenju v pokrajini. Ob 25. obletnici izhajanja je uredništvo zaprosilo za izčrpniji pogovor Josipa Vidmarja. Vidmar je že desetletja osrednja osebnost v slovenskem kulturnem življenju in je s svojimi znanimi trdnimi nazori deloval kot kritik, dramaturg, esejist, prevajalec in politik. Od 1952 je predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti; bil je med ustanovitelji Osvobodilne fronte v Sloveniji, član AVNOJ na drugem zasedanju — med drugim je prav Josip Vidmar v imenu slovenske delegacije predlagal, naj bi tovariša Tita imenovali za maršala — od 1944 predsednik SNOS, član sveta federacije. Po vojni je opravljal več pomembnih političnih funkcij, potem pa se je spet povsem posvetil kulturi, ob tem pa je še član predsedstva SRS. Njegov duh je tudi pri 80. letu pronicljiv, živ in še vedno daje obležje sedanjemu kulturnemu trenutku.

Josip Vidmar se je ljubezljivo odzval naši prošnji; v imenu uredništva so se z njim pogovarjali Marjan Legan, Milan Markelj in Jože Splichal.

dolenjski list

nisem zoper zabavo; naj se ljudje zabavajo, toda ne cinično in brutalno, kakor se zdaj zabava svet. Zabavajmo se, toda z okusom!"

sem za usmerjeno kulturno politiko

— Uredniški odbor Dolenjskega lista si prizadeva, da bi v okviru svojih možnosti sledil kulturnim dogajanjem v pokrajini. Pri tem opazimo, da je Dolenjska v povojnih letih izredno hitro gospodarsko napredovala, v kulturnem pogledu pa je zastala, če ni celo nazadovala. To še posebej velja, če današnji čas primerjamo s preteklostjo, v kateri je imela Dolenjska izredno velik kulturni delež. Tovariša Vidmar, kaj vi mislite o tem razkoraku?

„Dolenjski list večkrat vzamem v roke, ker me zanima, kaj prinaša svojim bralcem. Moram reči, da je prav zanimiv, poročanje je dostojno, živo, globoko. Tendenca vsega življenja je, da bi bilo registrirano in to vi delate. To je potrjevanje življenja, ki ga vaši ljudje žive.“

— Kulturi namenjate eno stran. Dosti več je težko pričakovati, čeprav mislim, da je pri nas nasploh premalo informacij o duhovnem dogajanju v svetu. Smo med Vzhodom in Zahodom; na obeh straneh potekajo sorazmerno zanimivi kulturni procesi, o katerih pa vemo premalo.

— Kar pravite o zaostajanju kulture na Dolenjskem, velja za vso Slovenijo. Kultura je siromašna. Veliko je tiskanega, le malo je vrednega. Složno se moramo boriti, da bodo umetnosti resnično nekaj, kar ima človeško vsebino, ne pa igračkane in namerne prisrodarije, kar nekateri očitno delajo in govorijo.“

— V tej borbi, ki jo omenjate, mora sodelovati tudi tisk. Kakšna je po vašem mnenju vloga časnopisa, kakršen je Dolenjski list?

„Postaviti si je treba osnovni kriterij: kar kakorkoli zares lahko služi človeku, njegovi osmislitvi in napredku; to moramo poudarjati in propagirati, vse drugo pa zametavati!“

— Kakšna naj bo uredniška politika v kulturi?

„Predlagal sem, da se v Jugoslaviji odločimo za tako ali tako kulturno politiko. Zavzemam se za pospeševanje vsega, kar služi človeku, mu odpira oči za samega sebe in za druge. Vse drugo je nesmiselno. Ne rečem, da me mora na primer avtorja, če tisti človek kaj pomeni. Če pa je vsa njegova literatura le „oh! in ah!“ ali celo posmeđevanje, smo dolžni to zavračati. Pri nas pa zdaj dajemo veliko denarja za te bedarije.“

— Svoj čas ste izrazili zaskrbljenost, da Zveza komunistov kot politična sila pusti kulturo, da se vanjo ne vmešava...

„Ne, nisem za poseganje oblasti v kulturo. Toda Zveza komunistov mora sama skrbeti, da bodo v uredniških sedli pravi ljudje.“

— Ali menite, da je zaradi tega toliko neokuznega, skomercializiranega tiska?

„Seveda, v denar gredo stvari, ki so na meji pornografije, zabavne, lahkomišelnosti in površne. Sami smo krivi, saj nismo ničesar storili, da bi ljudi preusmerili k drugačnemu branju. Osebnost

— Ob ustanavljanju kulturnih skupnosti ste dejali, da se bojite, ali jim gre zaupati vodenje kulturne politike. Temeljne kulturne skupnosti so zelo samostojne, v njih so različni ljudje. Ali ni resne nevarnosti, da bi te skupnosti namesto kulture uresničevale tako imenovano subkulturo, nekakšno lažno kulturo?

„Tega se bojim, ker so popolnoma avtonomne. Kolikor je v moji moči, pritiskam, da bi taka ali drugačna republiška skupnost imela vpliv na posamezne občinske skupnosti in celo pravico do kontrole, vsaj kar se glavne usmeritve tiče. To ne bi bil nadzor, ampak neke vrste pomoč.“

— Kako si predstavljate to skupnost?

„Kako si jo predstavljam? To naj bi bili izbrani, ne izvoljeni ljudje. Tudi nisem za to, da bi bili v njej delegati. Sem za to, da jih — ne vem kdo — v republiki imenuje. To naj bi bilo trajno svojstvo uglednega kulturnega delavca. Če bi na primer Župančič še živel, bi nedvomno sodil v ta svet.“

— Recimo, da je v Sloveniji zdaj deset takih ljudi. Tem desetim pa bi priključili še izvoljene ljudi, ki pa ne bi smeli imeti večine. Postavljeni ljudje naj bi vodili voljene, naj bi jim odpirali oči za smisel kulture.“

— Gotovo bi tu, pri tem odpiranju oči, lahko odigral svojo vlogo tudi lokalni list.“

kako je na dolenjskem?

— V organizacijskem pogledu ima Dolenjska kar pomembno vlogo...

„Kjer se pojavi zavzet človek, lahko dela čudeže. Vzemite na primer Kostanjevico.“

— ... kaj pa živa kulturna tvornost?

„Kulturne institucije imajo nalogo ljudi vleči za seboj, če se lahko tako izrazim, celo z moralnim nasiljem, če hočete.“

Gledališče se mora ravnati po publiku, vendar mora hkrati gledati, da publiko vodi in vzgaja. Ta dialektična igra je povesod, tako tudi pri vas. To, kar se dogaja, je kot da bi bilo nasilno nasajeno na to življenje pri vas. Jasno je, da ustvarjalci, kot Jakac, ne nastanejo iz tistega življenja, so pa vendar produkt tudi tistega življenja. Naj se okolje zave, čeprav o tem ne ve dosti, naj postane to njegova last in zavest. Mislim, da je dobro, da je tako.“

— Drug tak primer je Trebnje, kjer je manj domačih ustvarjalcev, je pa odzivnost velika. Vprašanje je, kakšno je razumevanje.

„Razumevanje pride sčasoma. Smisel za upodabljalno umetnost je treba gojiti. Tega v naših šolah ne gojijo. In vendar bi bilo prav, če bi v srednjih šolah spoznali tudi vrhove upodabljalno umetnosti in muzike. Večkrat sem že predlagal, naj bi kulturna središča imela svoje domove, kjer bi morali imeti vsaj magnetofon ali klavir. Absolventi glasbene akademije morajo pripraviti svoj program, ki pa ga sliši zelo ozek krog ljudi. Ali ne bi s tem programom nastopili v vseh središčih? Namesto enega bi imeli po dvajset nastopov, kar je za naše razmere nezaslišano veliko... Tako dogajanje bi spodbudilo domačo tvornost, okus občinstva bi postal bolj zahteven, kritičen. Tako bi se dvignila tudi splošna kultura, ki je danes na psu. Kar poglejte kulturnost vednja.“

— Politikom govorim: pravega socializma ni brez kulture. Tudi pravega samoupravljanja ni brez kulture. Včasih se hvalimo, da smo visoko kulturni narod. Bojim se, da danes nismo več. Če nima delavec v sebi žive zavesti, kaj je njegova dolžnost, mu ne more samoupravljanje nič koristiti in tudi družbi ne. Za to gre in to je smisel kulture.“

— Vrnimo se na naivno umetnost. Kako vi osebno gledate na to?

„Naiva je poskus, tega vnaprej ne bi zavračal. Če vzbuja zanimanje; je to že nekaj. Ljudem pa je ob tem treba pokazati še kaj drugega. Nekateri navici so zelo interesantni, zlasti v začetku so bili tudi globlje zanimivi. Danes je to postala komercialna stvar; jasno je definirana, gre svojo pot po lastnih zakonitostih.“

— Nekaj umetnosti pa je v naivi?

„Ah, seveda! Ob tem sem se spomnil pisma van Gogha svojemu bratu, ko mu je opisoval portret, ki ga je naredil neki francoski slikar. Pravi, da je imeniten — ampak kot slika, ne kot umetnina.“

— Gotovo je, da je naiva prišla iz ljudstva, je torej ljudska in ima zato ustrezno odmevnost.“

dovolj bi bila ena!

— Na Dolenjskem opazimo precej žive amaterske produkcije. V Sloveniji je nedvomno tega ustrezno več. Bržkone naj bi ta dela zagledala luč sveta. Kaj mislite vi o tem?

„Kar se tega tiče — spet bom rekel nekaj brezbožnega — je moje mnenje: vse slovenske revije, ki zdaj izhajajo, so zanič. Če bi jaz imel besedo v teh rečeh, bi rekel: ena revija, in še ta samo občasno. Ko pa se nabere dosti vrednega materiala, takrat naj številka brezpogojno izide! Danes je pa tako, da imata bedarija ali odlična stvar enak honorar.“

— Toda da bi tudi začetniki v ustvarjanju čutili bolj živo povezanost s kulturnim dogajanjem, bi se morali neke uveljaviti z objavo. To v taki reviji, v kateri bi bilo edino merilo visoka kvaliteta, ne bi bilo mogoče. Kaj potem?

„Sem za mladinsko revijo, vendar naj je ne vodijo mladi sami. Naj bo pod vodstvom zrelih ljudi, mentorjev. Nekje morajo imeti tudi začetniki priložnost zagledati svoja dela tiskana. Marsikomu se šele takrat odpro oči.“

— Dolenjskim ustvarjalcem smo pri nas skušali dati priložnost z Dolenjskimi razgledi, ki zaradi nerazumevanja in neenotnosti kulturnih skupnosti v pokrajini izhajajo neredno.“

„Razglede sem videl. Pobuda je dobra, urejanje bi morala voditi stroga misel na kvaliteto, kajpak v prizanesljivi meri. Vsekakor pa je treba kulturne skupnosti mobilizirati v tej smeri, saj je denar, ki ga imajo, namenjen tudi temu. Morajo pa imeti močno mentorsko vlogo.“

kritik in občinstvo

— Torej ima mentor podobno vlogo kot kritik, ki kaže na dobro in svari pred slabim. Opazimo, da brez njegove sodbe občinstvo ostaja neopredeljeno, tako do dobrih kot do slabih stvari.

„Težko pričakujemo od ljudi, da bodo sami uvideli, kaj je dobro in kaj slabo. V naši zgodovini je pesnika, kot sta Gregorčič in Jenko, postavil na noge šele Stritar; prej zanju niso dosti vedeli, potem so ju znali na pamet. Večina ljudi v tem pogledu ni dovolj pismena, potrebuje kritika.“

— Kaj pa, če kritik občinstvo z napačno oceno zavede?

„To nevarnost doživljamo. Imamo kritike, ki priporočajo vsakršne bedarije. Toda zanimivo je, da publika ne gre za njimi, razen 'inteligence', ki je v teh stvareh najbolj nerazsodna. Preprost človek to zavrne, inteligenca pa mozga, premišlja in skuša razumeti te špekulacije.“

— Toda preprost človek zavrne tudi dobre stvari!

„Žal je res tako. Nima vzgojenega okusa in nasploh je celotna kulturna raven nizka, ker ni prave vzgoje. Zoper to se moramo boriti z vsemi sredstvi kulturnega vpliva.“

Tudi vaš list ima mesto v tem boju. Paziti morate na lastni ton lista; naj bo ljudski — vendar ne vulgaren. Pred očmi imejte dejstvo, da mora list vleči bralce za seboj in jih voditi k tistemu, k čemur stremi vse človeštvo — k notranje bogatejšemu življenju.“

ČAS JE NAJBOLJ PRAVIČEN SODNIK

V leksikonu Cankarjeve založbe je zapisano na vrhu 385. strani: „Jaki, pravo ime Jože Horvat, roj. 1930, slovenski slikar in grafik samouk; podobe imaginarnih oblik in ekspresivno preoblikovane resničnosti.“

Prof. Zoran Kržišnik je zapisal o njem: „Jaki je svojski ustvarjalec novega sveta. Iz čudovito nedotaknjene, silnega in kaotičnega jedra bivanja bruha na dan barve, oblike, čustva, pomene... Čutni in čustveni svet je za Jakija mogočen tok življenja, ki ga mora umetnik loviti, ga sproti prestrezati v vsej njegovi raznolikosti, v vsem, kar je in bi lahko bil, kar v njem vidi in sluti.“

Rodil se je 4. marca 1930 v Murski Soboti, živi v Nazarjah pri Celju. Žena Tončka, doma iz okolice Velikih Lašč, je zobozdravnica, 20-letni sin Goran študira na strojni fakulteti, 18-letna hči Karmen je študentka angleščine in italijanščine, 7-letni Aleš pa hodi v prvi razred osnovne šole.

Sodelovanje na razstavah: Pariz, Celje, Maribor, Koper, Slovenj Gradec, Kranj, Novi Sad, Reka, Benetke, Los Angeles, Trst, Zuerich, Chicago, London, Palm Beach, Murska Sobota, Varaždin, Zagreb, Zadar, Ljubljana, Karlsruhe, Benetke, Koeln, Kostanjevica, Dunaj, Ljubljana, Celje, Murska Sobota, Bonn, Mannheim, Koblenz, Duesseldorf, Frankfurt, Beograd, Stuttgart, Zalec, Feldkirch, Offenbach, Nairoby, Trst, Milano, Trebnje, Wolfsburg, Bielfeld, Liesborn, Wuppertal, Elberfeld, Dorsten, Bad Godesberg, Koeln, razni kraji v ZDA, Tokio, Beograd. Upam, da sem naštel vse samostojne razstave do lanskega leta; ob tem je sodeloval še na številnih skupinskih razstavah, med drugim večkrat tudi v Trebnjem.

Jaki je nedvomno najpomembnejši predstavnik slovenske naive, čeprav se njegova dela močno ločijo od običajnega slovenskega naivnega slikarstva.

Nekaj ur sva se pogovarjala v njegovi galeriji v Nazarjah; razen njegovih slik je v prostoru polno rož, na mizi so v vazi brstele mačice, v kotu je limonovec zorel svoje rumenkaste plodove. Iz drugega prostora je tiho polnila galerijo glasba; Jaki je zavrtel veliko ploščo Jesus Kristus Superstar in zraven dejal: „Uživam v muziki, vseč mi je vsaka glasba, ki mi godi. Jesus Kristus je fantastična glasba, užival sem tudi v filmu, ki ga vrtijo v Milanu.“

Naj kar takoj zapišem, da se je užitek pogovarjati z njim. Jaki ne skopari z ostrimi besedami, naravnost in odkrito pove tisto, kar misli. Dvaindvajset let se intenzivno ukvarja s slikarstvom, to je njegov poklic. 17 let je že v Nazarjah, prej je delal v Varaždinu, kjer je bila žena zaposlena.

— Čeprav že toliko let slikate, niste bili še nikoli na trebanjskem taboru. Kako to?

„Sem proti skupinskemu delu. To je sindikalizem, tam se ne da ustvarjati. Slikarstvo, kot si ga jaz predstavljam, je individualno delo. Ustvarjam iz sebe, za svoje delo potrebujem specifičen ambiant, svoj atelje, kamor nikogar ne pustim. Mene sploh moti civilizacija. Pravo delo je intimna zadeva; tudi ne vidim pravega razloga, zakaj nekateri iščejo pomp.“

— Na tabor torej ne greste, na razstavah v likovnem salonu v Trebnjem pa sodelujete.

„To pa, to je pa nekaj drugega. To je prikaz dela, ki sem ga naredil v idealnih razmerah. Potem mi je vseeno, ali obesijo moje delo zraven Picassoa ali Peternejla ali kogar koli drugega...“

— Ste grafik, keramik, slikar, tapiserist in še kaj. Katera tehnika vas najbolj privlači?

„Tehniki ne pripisujem posebnega pomena. Material se mi podredi. Glavna je fabula: izpoved je tisto, kar te dvigne ali ne. Izpoved je v človekovi notranjosti. Takole postavljam stvar: če je v tej izpovedi kaj povedanega, je dobro. Če je povrh tega gledalcu všeč ta izpoved, je dvakrat dobro — zanj in zame. Še enkrat pa ponavljam, da tehnika nima bistvenega pomena, lahko slikam tudi zunaj na asfalt, če hočete!“

diploma ni vse

— Pri nas v Sloveniji velikokrat ločujejo slikarstvo na akademsko in naivno...

„Bežite, bežite — to je rekvizit šibkih, važen je produkt, ni važen papir, ki ga nekdo ima. Diploma sama še ne naredi slikarstva niti slikarja!“

— Vendar pa morate priznati, da šola da osnove!

„Sam nisem bil na akademiji, ker mislim, da je nisem potreboval. Tisti, ki ima dovolj talenta, ne potrebuje šole. Tisti, ki ga nima, mora študirati v šolah. Ampak nekdo lahko študira 500 let, pa še vseeno ne bo nič znal. Tako jaz gledam na to stvar.“

— Ogromno delate. Kaj delate, kadar ne slikate?

„Delam veliko, saj sem doslej naredil 10.000 slik in sem imel recimo 50 samostojnih razstav po vseh kontinentih, razen v Avstraliji (tam imam pa dva brata...). Če ne slikam, potem potujem po svetu. Moram vjediti, kaj se dogaja. Če bi bil seznanjen samo z ljubljansko produkcijo, bi me to peljalo naravnost v grob. Kar v Ljubljani bobnajo kot najnoveše, je zunaj že starina!“

— Koliko pa delate, kadar ste doma?

„Takole, v povprečju, slikam 14 ur na dan. Spim štiri ali pet ur. Z drugimi stvarmi se ne ukvarjam, razen kolikor me motijo zunanji vplivi.“

— Pa zmorete tak tempo?

„Fizično ne trpim, psihično mi je delo užitek.“

Uživam zato, ker delam iz sebe in zase; nikoli nisem delal po komandi, nikoli! Preziram pa spanje, meni je pet ur spanja dovolj. Človek prekratko živi, da bi smel zapravljati dragoceni čas s tako nepomembnim in neustvarjalnim početjem, kakršno je spanje!“

— To si lahko privoščite, ker imate zagotovljeno eksistenco.

„Moj obstoj je zagotovljen v Evropi, ne pri nas. Meni dajejo kruh evropske države. Priznati moram, da mi je bila naklonjena ta sreča, da se je ljudem zdelo moje delo dobro.“

tudi v likovni umetnosti literarni jesih

— Vi pripisujete izpovedi velik pomen. Kako pa drugi vaši kolegi gledajo nanjo?

„Tudi v likovni umetnosti so taki ljudje, kot je Jesih v literaturi, ampak dlje časa bo trajalo, da bo razkrinkana njihova kvazi umetnost. Meni taka duhovna revščina ne leži: po mojem mora vsako delo imeti povedek. Poglejte taka dela, kot so literarna Jesihova skrupucala: kaj imajo še skupnega s humano družbo, kaj ti mazači nudijo občinstvu?“

— Če se obrneva k vam: vi torej zase trdite, da dajete izpoved?

„Nedvomno. Ampak je v tem garanje, čeprav mi je slikanje ne samo služba, pač pa tudi sprostitiv. Dopustov in lenarjenja ne trpim in ne priznavam. Kap bi me zadela, če bi moral ležati kje na morskem obali in se pol ure nepremično sončiti. To se mi zdi greh, saj pre malo živimo in prekratko, da bi dokončali svoje načrte!“

— Bržkone veste, kako sodi Slovenija o vas: eni govorijo, da znate, drugi — da ste blefer.

„Kaj govorijo, to je meni vseeno. Jaki zna, Jaki ne zna? Jaz pravim: Jaki je profesor! Zavistneži trdijo, da ne znam. Ampak moja dela kupujejo. Recimo bobu bob: jaz sem sam sebe dokazal. Mene je mogoče brati kot knjigo...“

— Rekli ste: Jaki je profesor. V kakšnem smislu?

„Ko sem izustil besedo profesor, sem imel pred očmi profesorstvo v smislu do konca formiranega dela, dela brez sentimentalnosti in pozerstva.“

— Ogromno delate, ogromno prodate, čeprav skoraj nič ali celo sploh nič v Sloveniji. Vaše slike kupujejo, zato ni čudno, da se o vas razširila še druga krilatica: Jaki je komercialist.

„To trdijo špekulanti, zlagani tipi. Povem vam: vsi so trgovci, kšeftarji jim pravim, celo boljši trgovci so od mene. Ampak ti trgovci, ki tako kričijo, nimajo kaj prodajati, še več: nimajo kaj ponuditi. Kako bi bil jaz komercialist: saj nisem dobil v Jugoslaviji nobenega priznanja, nič niso odkupili mojega! Kar pogledjmo, kdo je dobil nagrade in kdo odkupe. Take trditve o meni so geslo šibkih!“

— Zdaj ste že drugič uporabili za nekatere trditve, da je to geslo šibkih. Ste torej vi močni?

„Da, jaz se smatram močnega. Mogoče to zveni važno, ampak je tako, da se smatram močnega v fizičnem pogledu, v elanu za delo in močnega tudi v doslej opravljenem delu.“

— Vi ste pred leti pripravili razstavo Peternejljev, Jožeta in Konrada. V nekem smislu je mogoče celo reči, da ste ta dva žirovska slikarja prav vi afirmirali. Zakaj?

„Že takrat, ko je bila razstava odprta, sem povedal vzrok za svojo odločitev: zaradi malomarnosti institucij. Cesar niso storile one, sem

opravičal, ker se mi je zdelo slikarstvo Peternejljev v poplavi naivcev od vsepovsod edinstveno. Mislim pa, da je tragedija, da sem njuno delo moral jaz obelodaniti namesto institucij!“

institucije ne delajo dobro

— Ali ste še danes tega mnenja, da institucije ne delajo dobro?

„Da, še vedno. Moderna in Mestna galerija v Ljubljani, na primer, delata slabo. To je politika, ki ni pravilna. To je kuhinja. Ta kuhinja se sicer razlikuje od tiste v Prešernovih časih, ji je pa podobna...“

— Dobro, torej ste mnenja, da je napačna politika teh institucij. Obrniva drugače: če bi bili vi direktor, kako bi vodili politiko, da bi bila pravilna?

„To je malo težje. Nisem se v to poglajbal in zato nimam čiste slike, kako naj bi bilo. To ni enostavno; ampak v principu bi morali poudarjati iskreno, nacionalno pobudo, našo umetnost. To je edini porok, da bo naše delo zunaj uspelo. Tako so stvari: Amerikanec bo kupil le izrazito slovensko, slovenskega Amerikanstva ne bo kupil. Zato, mislim, ima tako ceno naivno slikarstvo, ker je pristno, in zato neka kvazi moderna umetnost nima cene!“

— To naj bi torej poudarjali. Pa je v Sloveniji kaj take iskrene, pristne nacionalne tvornosti?

„Seveda, kako da ne! Imamo velika imena, pa niso znana, ker niso pri koritu. Ni važno, ali so naučivi ali akademski — to zame sploh ni važno, kot sem že povedal...“

— Če imamo take ljudi; lahko torej poveste nekaj imen?

„Recimo... Plemelj pa Konrad Peternejl pa Planinc, ki ga osebno na primer sploh ne poznam, pa Slana — da omenim samo nekatere.“

— Prej enkrat ste omenili, da ljubite mir in čim manj stikov z okolico.

„Da, mir je nujen za moje delo!“

— Očitno nimate dovolj miru, vsaj zadnje čase,

kakor je opaziti iz sporov, o katerih pišejo tudi časopisi.

„Tak človek sem, da imam rad mir, vendar reagiram, če me zbodejo. Tako je tudi s tem sporom: ko sem pred osmimi leti naredil hišo, bilo v načrtih jasno določeno, da bo šola, ki je neposredni bližini, delala svoje igrišče na drugi strani. Zdaj so ga pa nenadoma po vsej sili postavili zraven moje hiše. S tem podrejo na mir — potem nimam tu več kaj iskati. Če bi bil takrat tako narisano v načrtih, potem hiše gotovo ne bi zidal tu! Sicer pa gre v tem primeru o podtalne sile, ki so vzele socializem na vas. Znakup! Prepričan sem, da jih bo veter odprl. Inšpektor je že prepovedal nadaljnjo gradnjo ustavit. Če ne bo tako, kot je v načrtih, bo hišo prodal in se odselil. Brez miru ne more delati...“

nisem še na vrhuncu

— Če boste imeli mir, mar mislite, da bo lahko še dolgo časa delali v tem tempu?

„Dokler bom fizično in psihično zdrav, bom delal tako. Sam sodim, da še nisem na vrhuncu svojih moči. Sicer pa ne vem, kje je moj dol — vprašanje je, ali sploh grem gor in bom še dolgo — sklepam pa, da gre zdaj moje delo še naprej.“

— Venomer govorite o delu. Besede umetnost za svoje delo ne uporabljate?

„Zame je to delo kot vsako drugo. Zato uporabljam druge izraze? Tako, kot rudar, ki uporablja kam bi svet prišel s samimi rudarji ali slikarji? Zato venomer govorim o slikarstvu, delu. To je delo, ker moram pošteno delati. vem, zakaj naj bi častili neki kult umetnosti, ali je vseeno?“

— V sebi pa ste najbrž razčistili, ali je vseeno umetnost ali ni?

„O teh stvareh ne razmišljam. Vesel sem lahko delam. Mislim, da je prezgodaj za določiti različnih prilastkov. Naj bo tako, da je to naredim, slikarski produkt. Kaj je v resnici presodil čas. Čas je zmeraj najbolj objektiven sodnik!“

Pregovor pravi, da vsi ljudje vse vedo. V uredništvu si vsak teden belimo glave, ko razmišljamo o tem, kaj pisati, da bo časopis boljši in za bralce še bolj zanimiv.

Zato smo se pred novim letom odločili, da si pomagamo z anketo, v kateri smo želeli izvedeti, kaj bralce zanima, česa si želijo več. Kaj smo izvedeli?

Rezultati so pred vami!

več kot polovico: 'dober'

Do roka smo dobili 415 odgovorov: samo 10 bralcev je odgovorilo, da Dolenjskega lista ne berejo redno. Kar 97 odstotkov in še čez pa je v rubriko zapisalo, da ga berejo redno.

V anketi so sodelovali ljudje najrazličnejših starosti: najmlajši, ki so odgovarjali, so imeli komaj nekaj več kot 10 let, najstarejši med njimi so imeli več kot 80 let. V anketi so odgovarjali ljudje najrazličnejših poklicev: kmetje in delavci, obrtniki, dijaki in študentje, upokojeanci, inženirji.

V anketi smo želeli izvedeti, kakšen se zdi našim bralcem Dolenjski list. V pomoč smo jim navedli pet kategorij: dober, povprečen, slab, odličen, zanič.

Velika večina bralcev, kar 217 ali 52 odstotkov, meni, da je Dolenjski list dober. Da je povprečen, meni 105 ljudi ali četrtina, da je odličen pa 89 anketiranih ali 21 odstotkov. Samo dva bralca sta mnenja, da je Dolenjski list slab, 1 pa je odgovoril, da je zanič. Tako kategoriji „slab“ in „zanič“ ne tvorita v skupnem seštevku vseh anketiranih niti enega odstotka.

Zanimalo nas je tudi, kateri prispevki v listu bralcem bolj ugajajo: ali zanimivi poučni ali informativno-politični. Nekateri se niso mogli opredeliti za eno samo možnost, pač pa so odgovorili, da jih zanimajo tako informativno-politični kot zanimivi poučni prispevki.

V veliki večini pa so vendar odgovorili tistih, ki jih zanimajo zanimivi poučni prispevki. Teh je 321 ali 77 odstotkov, medtem ko je 139 odgovorov ali ena tretjina takih, ki jih bolj zanimajo informativno-politični prispevki.

Nedvomno je za oceno želja in okusa bralcev izredno pomembna tista kategorija v naši anketi, v kateri smo se zanimali za področja, ki naše bralce v listu najbolj zanimajo. Kot je znano, smo navedli 11 možnosti: politika, gospodarstvo, odmevi bralcev, kultura, šport in mladina, splošne zanimivo-

sti, komunske strani, domače zanimivosti, kriminal, zabava in Priloga.

Odgovori po svoje značilno ilustrirajo zanimanje bralcev za posamezna področja, kot tudi priljubljenost Dolenjskega lista, ki je po nakladi največji pokrajinski časnik v Jugoslaviji.

Na prvem mestu po priljubljenosti posameznih področij so domače zanimivosti. Kar 272 bralcev je v odgovorih zapisalo, da jih zanimajo domače zanimivosti: to pomeni, da se je zanje odločilo skoraj dve tretjini anketiranih. Kajpak so nekateri navedli več področij, ki jih zanimajo, 43 bralcev pa je navedlo vseh 11 področij, ki smo jih navedli v anketi – vendar so jih ti bralci zvrstili po priljubljenosti posameznih področij. Teh 43 odgovorov smo še posebej obdelali, in sicer tako, da smo področju, ki so ga postavili na prvo mesto, zapisali 11 točk, tistemu na drugem mestu 10 in tako naprej do zadnjega, enajstega področja, ki smo mu zapisali 1 točko. Lestvica področij, ki teh 43 bralcev v listu zanimajo, je potem dobila takole podobo: splošne zanimivosti 326 točk, šport in mladina 299 točk, odmevi bralcev 286 točk, domače zanimivosti 284 točk, gospodarstvo 271 točk, kultura 264 točk, komunske strani 258 točk, Priloga 255 točk, politika 242 točk, kriminal 229 točk in zabava 195 točk. Zanimivo je, da je prav Priloga imela največ nasprotujočih si mnenj med temi 43 bralci: kar 10-krat je bila postavljena na prvo mesto, hkrati pa celo 11-krat na zadnje. Sicer pa sta bili na prvih mestih po 6-krat postavljene politika in komunske strani, po 4-krat gospodarstvo, šport in mladina, splošne in domače zanimivosti, po dvakrat kultura in kriminal, enkrat odmevi bralcev, medtem ko ni bila zabava nobenkrat na prvem mestu.

Taka je bila vrednostna lestvica teh 43 anketiranih, ki so odgovorili o priljubljenosti posameznih področij tako, da so navedli vsa področja, vendar po vrstnem redu zanimanja.

Kot smo že omenili, je med vsemi 415 anketiranimi največ glasov prišlo za domače zanimivosti. Njim pa slede po vrstnem redu: odmevi bralcev – 248 glasov (59 odst.) kriminal – 237 glasov (56 odst.) spl. zanimivosti – 234 glasov (56 odst.) gospodarstvo – 233 glasov (56 odst.) Priloga – 227 glasov (54 odst.) šport in mladina – 201 glas (48 odst.) kultura – 190 glasov (45 odst.) zabava – 186 glasov (44 odst.) politika – 170 glasov (40 odst.) komunske strani – 157 glasov (37 odst.).

Na vprašanje, kateri prispevki so bralcem v zadnjih tednih najbolj ostali v spominu, smo dobili več kot 50 različnih naslovov. Temu so bili všeči taki, onemu drugačni članki in zapisi. Velikokrat so bila omenjena pisma bralcev in različne splošne in domače zanimivosti.

Med posameznimi naslovi pa so se največkrat pojavili tisti, ki so govorili o sojenju novomeški skupini mladih vlomilcev (Grenak konec sladkega življenja in drugi zapisi): 40 bralcev ali slabih 10 odstotkov ima v spominu te članke. Po številu glasov slede: podlistek Iva Pirkoviča „O svobodni republiki pod Gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju Bakšetu“ z 39 glasovi, Priloga in kriminal s po 27 glasovi, „Gradovi in usode“ z 21 glasovi, šport z 20 glasovi, politični in gospodarski članki s po 12 glasovi. Vsaj 4 glasove bralcev (ali 1 odstotek anketirancev) so dobili še naslednji članki: o NLP v Prilogi, obisk tovariša Tita v Krškem in gradnja atomske centrale, naša akcija, novoletna ropotija, Revščina z dvema obrazoma, pisanje o JLA, Po svetu okoli, Hudo se pozabi, dobro ostane, pedagoški in zdravnikov

lenjski regiji izpolniti tudi svoje kulturno poslanstvo. Del tega poslanstva naj bi bili Dolenjski razgledi, katerih izdajanje pa bi morale podpreti tudi kulturne skupnosti dolenjskih občin. Dolenjski razgledi naj bi bili središčna točka kulturnega dogajanja na Dolenjskem; njen prikaz in odraz, obenem pa naj bi bili tudi prostor, kjer bi se uveljavljala živa ustvarjalnost.

Prav zaradi tega smo v anketi našim bralcem zastavili vprašanje, ali naj bi izdajali Dolenjske razgledne. 174 odgovorov ali 41 odstotkov anketiranih je mnenja, da bi Dolenjski razgledi morali izhajati, 134 vprašanih sodi, da bi jih lahko izdajali – teh je torej slaba tretjina, medtem ko 20 bralcev ali manj kot 5 odstotkov meni, da Dolenjski razgledi niso potrebni. Ostali – teh je 21 odstotkov – v anketi na to vprašanje niso odgovorili ali pa so napisali „ne vem“ ali „odloči naj večina“ ali „kakor se vam zdi“.

Očitno je, da je velika večina bralcev za Dolenjske razgledne, saj sodimo, da je anketa vendar dovolj dober vzorec za splošitve. Odločilno besedo bodo zdaj morale izreči kulturne skupnosti.

kateri prispevki v spominu?

Na vprašanje, kateri prispevki so bralcem v zadnjih tednih najbolj ostali v spominu, smo dobili več kot 50 različnih naslovov. Temu so bili všeči taki, onemu drugačni članki in zapisi. Velikokrat so bila omenjena pisma bralcev in različne splošne in domače zanimivosti.

Med posameznimi naslovi pa so se največkrat pojavili tisti, ki so govorili o sojenju novomeški skupini mladih vlomilcev (Grenak konec sladkega življenja in drugi zapisi): 40 bralcev ali slabih 10 odstotkov ima v spominu te članke. Po številu glasov slede: podlistek Iva Pirkoviča „O svobodni republiki pod Gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju Bakšetu“ z 39 glasovi, Priloga in kriminal s po 27 glasovi, „Gradovi in usode“ z 21 glasovi, šport z 20 glasovi, politični in gospodarski članki s po 12 glasovi. Vsaj 4 glasove bralcev (ali 1 odstotek anketirancev) so dobili še naslednji članki: o NLP v Prilogi, obisk tovariša Tita v Krškem in gradnja atomske centrale, naša akcija, novoletna ropotija, Revščina z dvema obrazoma, pisanje o JLA, Po svetu okoli, Hudo se pozabi, dobro ostane, pedagoški in zdravnikov

kotiček, Hiša za Cunkove, pisanje o izginulem Boštjančku in Dolenjski razgledi.

kaj naj bi še bilo v DL?

Tudi pri odgovorih na to vprašanje so bile zapisane različne misli. Devet kategorij prispevkov, ki naj bi bili pogostejši ali v večjem obsegu v Dolenjskem listu, smo zasledili pri številnih anketiranih.

Najpogostejši – kar 62-krat – je bilo pod rubriko, kaj bi še moralo biti v listu, zapisano: „Roman ali povest v nadaljevanjih!“ 51 bralcev se zavzema za večje križanke, za več križank, za nagradne križanke in za več humorja; 31 bralcev je mnenja, da bi morali imeti več gospodinjskih nasvetov in receptov; 28 jih meni, da bi morali pogostejše pisati o kmetijskih nasvetih in o kmetijstvu sploh; 25 jih sodi, da predalagal največ dva bralca, navedena in druga, kar naj bi opustili. Vse drugo, kar naj bi opustili, pa en sam.

In za konec: uredništvo bo skrbelo za zanimive in uresničljive predloge, ki jih bodo poslali po pošti naslednjim izžrebanim delavcem v naši anketi: Matiji Krkoviču, Morava 18, Kočevska Reka; Cvetki Novak, Srednje Grčevje 10, Otočec; Lojzki Blatnik, Dedna gora 1, Studenec; Branetu Pencu, Mokro polje 1, Šentjernejski; Jožici Grabrijanu, Heroja Starihe 1/a, Črnomelj; Erni Sinkoviči, Sotelsko 32, Krško; Darini Strojini, Vinkov vrh 12, Dvor; Francu Mejaku, Vrh pri Trebelnem 9; Bopu Abrahamsbergu, Ljubljanska 13, Ribnica; Angeli Kozovinc, Zagrad 41a.

kaj bi lahko brez škode opustili?

Velika večina tistih, ki so odgovorili na vprašanja v naši anketi, meni, da ne kaže ničesar opustiti, da je najbolje „naj ostane naš časopis kar tak, kot je – ni kaj izpuščati!“ Nekateri pa so v rubriko, kaj opustiti, napisali svoja priporočila. Na prvem mestu je šport, kar naj bi opustilo 31 bralcev (7 odstotkov tistih, ki so sodelovali v anketi). Šlo je za oglasne in reklamne prispevke, ki so sodelovali v anketi. Šlo je za oglasne in reklamne sestavni del našega dohodka, ki nam sploh omogočajo izdajanje Dolenjskega lista!; slika in Paradižniku bi opustilo 16 bralcev; Kaj so pisale Dolenjske novice, 80 in kaj Dolenjski list pred 20 leti, Prilogo bi opustilo 10 bralcev, političnih člankov 7, kriminalnih Krpanov kotiček 5 in koserije 4 bralci. Vse drugo, kar naj bi opustili, pa en sam.

In za konec: uredništvo bo skrbelo za zanimive in uresničljive predloge, ki jih bodo poslali po pošti naslednjim izžrebanim delavcem v naši anketi: Matiji Krkoviču, Morava 18, Kočevska Reka; Cvetki Novak, Srednje Grčevje 10, Otočec; Lojzki Blatnik, Dedna gora 1, Studenec; Branetu Pencu, Mokro polje 1, Šentjernejski; Jožici Grabrijanu, Heroja Starihe 1/a, Črnomelj; Erni Sinkoviči, Sotelsko 32, Krško; Darini Strojini, Vinkov vrh 12, Dvor; Francu Mejaku, Vrh pri Trebelnem 9; Bopu Abrahamsbergu, Ljubljanska 13, Ribnica; Angeli Kozovinc, Zagrad 41a.

NAGRAJENCI

Do 15. januarja, ko se je končal razpisni rok za odgovore v naši anketi, v kateri smo želeli zvedeti za mnenje bralcev o časopisu, smo dobili 415 odgovorov ali blizu 1,5 odstotka od skupnega števila izvodov, ki jih tiskarino vsak teden.

- Žreb je nagrade razdelil takole:
1. nagrado – 1.000 dinarjev bo dobila Alojzija Novina, Kristanova 3, Novo mesto;
 2. nagrado – 500 dinarjev dobi Jože Borko, Reštanj 3, Senovo;
 3. nagrado – 250 dinarjev bo dobil Franc Ferbežar, Partizanska 25, Struga (SR Makedonija);
 4. nagrado – 200 dinarjev pa bo dobila Cirila Bence, Dol. Boštanj 20, 10 knjižnih nagrad bomo poslali po pošti naslednjim izžrebanim delavcem v naši anketi: Matiji Krkoviču, Morava 18, Kočevska Reka; Cvetki Novak, Srednje Grčevje 10, Otočec; Lojzki Blatnik, Dedna gora 1, Studenec; Branetu Pencu, Mokro polje 1, Šentjernejski; Jožici Grabrijanu, Heroja Starihe 1/a, Črnomelj; Erni Sinkoviči, Sotelsko 32, Krško; Darini Strojini, Vinkov vrh 12, Dvor; Francu Mejaku, Vrh pri Trebelnem 9; Bopu Abrahamsbergu, Ljubljanska 13, Ribnica; Angeli Kozovinc, Zagrad 41a.

dolenjski razgledi: da!

Uredništvo Dolenjskega lista se zaveda, da mora kot glasilo SZDL v do-

BREZ DOLENJCA KOT BREZ ZLICE

BREZ DOLENJCA KOT BREZ ZLICE

BREZ DOLENJCA KOT BREZ ZLICE

veste ljudje vas imajo radi

samo hvaliti, večkrat se je že zgodilo, da nismo dobili Priloge. Ne razumem, kako se more izgubiti. Včasih, ko doma ne utegnem brati, vzamem Dolenjski list kar s seboj v službo. Preberem ga med malico. Prav vse me zanima: novomeške novice, nesreče, najraje pa preberem kakšno dobro povest v nadaljevanjih.

Nerada berem spomine na NOB, vendar ne zato, ker ne bi spoštovala in cenila našega osvobodilnega boja in revolucije. Vzrok je popolnoma drug: spomini mi preveč živo prikličejo pred oči tiste hude čase, postanem preveč žalostna. Sicer pa še naprej ostanite takšni, kot ste bili doslej, veste, ljudje vas imajo radi. Dolenjec je res naš list."

N. R.

Ne, tega ni zapisal nihče izmed tistih, ki so odgovarjali o tem, kaj jim je všeč in kaj ne v Dolenjskem listu. Ta stavek je že dlje časa naše reklamno geslo: v resnici ga je prvi izgovoril eden izmed bralcev Dolenjskega lista. In kaj pravijo o Dolenjskem listu bralci danes?

Anton Bračun, 80-letni kmet iz Golobinje pri Podčetrtku: „Iz srca vam želim, da bi se naklada še enkrat povečala!“

Marija Vatovec, 55-letna gospodinja iz Dolič pri Črnomlju: „Že vrsto let smo naročniki vašega časopisa in ne moremo ostati brez njega!“

Angela Rozman, 70-letna kmetica s Cirknika pri Mirni: „Posebno v zimskem času rada prebiram podlistke!“

Marija Rogina iz Zapudja: „Hotela sem vam povedati, da smo ljudje, ki smo z vami zelo zadovoljni. Posebno so mi všeč prispevki iz kmečkega življenja; včasih bi se človek zjokal ob člankih o revščini in težavah... Ker zdaj ni toliko kmečkega dela, si želim več romanov naših pisateljev.“

Stanko Busar, 63-letni vrtnar iz Krškega: „Naj ostane še in še naš Dolenjski list tak, kot je, in naj se še zredi.“

Rozalija Zorko, 42-letna gospodinja z Gore pri Krškem: „Naj bi bile na komunskih straneh tržne cene kmetijskih pridelkov iz različnih krajev.“

Kristina Cesar, 50-letna gospodinja iz Biške vasi pri Mirni peči: „Izhaja lahko še v večjem obsegu, saj se mi zdi, da ga prehitro preberem...“

Fanika Ivanič, 53-letna gospodinja iz Črešnjevca pri Dragatušu: „Dolenjski list mi zelo ugaja in bi mi bilo dolgčas brez njega.“

Franc Glavan, 64-letni upokojenec iz Dol. Straže: „Rad bi videl, da bi se ljudje poboljšali, da bi lahko pisali več dobrih novic!“

Anton Krošelj, 80-letni kmet iz Kappel: „Z Dolenjskim listom sem zelo zadovoljen.“

Bertka Velše, 41-letna delavka iz Semiča: „Sem zelo zaposlena, vendar vseeno komaj čakam, da dobim Dolenjski list v roke...“

Boris Debelak, 57-letni upokojenec iz Krmelja: „Vsebinska izboljšava lista, razširjena mreža dopisnikov in objektivno poročanje naj bo vaš moto!“

Jurij Fras, 63-letni delavec iz Brežic: „Vsaj enkrat na mesec bi morali izdajati Dolenjske razglede ali kakšno drugo kulturno revijo, v kateri bi lahko sodelovali mladi ustvarjalci iz vseh dolenjskih občin, ki jih ni malo. Revija naj bi se razširila tudi na druge dele Slovenije, kar bi pritegnilo nove bralce in naročnike.“

Pavel Janežič, 36-letni delavec iz Brestanice: „Nisem Dolenjec, ampak Gorenjec, vendar mi je Dolenjski list najbolj ljub med vsemi časopisi, ki izhajajo v Sloveniji.“

Marija Kostevc, 49-letna gospodinja iz Pišec: „Tu pri nas ima skoraj vsaka hiša Dolenjca in nič pripomb. Le tako naprej, po svoje!“

Slavica Šraj, 24-letna prodajalka iz Laškega: „List mi je zelo všeč in želim, da bi še naprej uspešno izhajal!“

Robert Kastelic, 76-letni upokojenec iz Litije: „Obdržite list na sedanjih ravni.“

Julka Gabrijel, 60-letna gospodinja iz Rodin pri Trebnjem: „Prečitam ga od prve do zadnje strani; komaj čakam, da ga dobim.“

Franc Podnar, 27-letni absolvent iz Škofje Loke: „Ostanite še naprej najboljše pokrajinski list v Sloveniji!“

Tanja Hočevar, 26-letna trgovka iz Škocjana: „Naj ostane še naprej glasilo Dolenjske — brez pačenja in olepšav.“

Jože Perše, 33-letni predmetni učitelj iz Škocjana: „Novinar naj bo pri svojem delu svoboden in objektivni!“

Helena Pompe, 19-letna ekonomska tehničarka s Trške gore, Krško: „Zelo mi ugaja Priloga in želim, da bi izhajala vsak teden.“

Darja Smrke, 28-letna študentka iz Ljubljane: „V Prilogi je prva stran brez pomena, preveč praznega prostora, prevelike slike. Ni škoda papirja?“

Alojz Povhe, 25-letni papirničar iz Smednika pri Raki: „Mislim, da je Dolenjski list v tej obliki kar v redu, želel pa bi, da bi bila Priloga vsak teden.“

Anton Košir, 69-letni zidarski mojster iz Sodražice: „Iz Sodražice je zelo malo, ampak smo sami krivi, ker nihče nič ne piše!“

Anton Stipič, 44-letni kmet iz Planine pri Podbočju: „Prav bi bilo, če bi prišli novinarji kaj v naše kraje pogledat...“

Mitja Uhan, 28-letni absolvent iz Ljubljane: „Časopis naj bo tehnično bolje urejen.“

Oto Kolman, 72-letni upokojenec iz Ljubljane: „Naj naročniki v redu in brez odlašanja plačujejo naročnino...“

Leon Senger, 28-letni prosvetni delavec iz Brezja pri Podbočju: „Pišite tudi o odročnih krajih, o ljudeh in življenju v njih, saj tudi tja prihaja Dolenjski list.“

Slavka Struna, 16-letna dijakinja s Potovega vrha: „Dober tisk in manj napak!“

Zlatko Razdevšek, 35-letni komercialist z Otočca: „Znani dolenjski ekonomisti bi lahko uvedli stalno rubriko, kjer bi poročali o rasti gospodarstva, vlaganjih v proizvodnjo, ocenjevali investicije in podobno.“

Jože Robežnik, 18-letni kuhar iz Ljubljane: „Zakaj ne daste na koledar lepe fotografije dolenjske pokrajine namesto tovarne Gorenje?“

Anton Ajster, 37-letni VK avtomehaničar iz Krške vasi: „Ali bi se ne dalo urediti, da bi izhajal obrambni kotiček? Preprosti ljudje bi se marsičesa naučili o ljudski zaščiti in obrambi domovine.“

Marjan Zupančič, 23-letni šofer z Jame pri Dvoru: „Dolenjski list je včasih zanimiv, včasih je pa pomanjkljiv.“

Danica Poje, 35-letna učiteljica iz Ljubljane: „Več bi lahko pisali o vzgoji in izobraževanju, o etiki.“

Vladislava Špilek, 26-letna ekonomska tehničarka iz Prilip pri Brežicah: „Večkrat bi morali objavljati daljše, zanimive pogovore s tako imenovanim malim človekom: o življenju in delu kmečkih in delovnih družin, o zdmočih in podobno.“

Mimi Prešeren, 53-letna upokojenka z Dol. Karteljevega: „Ostreje ocenjujte tekoče stvari, zlasti napake v gospodarstvu!“

Tone Omerzel, 33-letni ekonomist iz Radencev: „Nikar naj komu izmed članov izdajateljskega sveta ali uredniškega odbora ne pride na misel, da bi bilo treba spremeniti format Dolenjskega lista!“

Lojze Ratajč, 23-letni tehnik z Vine gorice pri Trebnjem: „Pišite tudi tisto, česar ljudje prvič ne bodo brali; ne pišite le tega, kar zanima večino.“

Bogdan Jerič, 16-letni dijak iz Krmelja: „Pobrskejte malo po kotičkih lepe Dolenjske in odkrijte revščino in bedo, ki je ni tako malo.“

Jože Kos, 72-letni upokojenec iz Birne vasi pri Šentjanžu: „Vseskozi sem vaš naročnik: želim več branja in manj slik.“

Anica Peruci, 49-letna gospodinja s Senovega: „Da bi se nič več ne podražilo!“

poslušajte delavce

„Najprej preberemo o nesrečah, sevniško stran, temu sledi ostalo,“ je odgovorila Cirila Bence, knjigovodja osebnih dohodkov v Lisci, doma iz Dolenjskega Boštanjca, ko smo jo povprašali o našem listu. „Anketo sem pravzaprav izpolnila za mamo, časopis je namreč drag, zato imamo obe družini le en izvod, preberemo pa ga vsi. Najbolj zanimive so podrobnosti iz domačih in drugih krajev, ki jih poznamo, ureditev lista pa je taka, da človek iz tedna v teden brž najde tisto, kar išče,“ je bilo mnenje tudi ostalih članov družine, ki so bili ta čas v hiši.

— In vendar, kakšne kritične pripombe imate? — me je zanimalo.

„Menim, da bi lahko objavili več iz kolektivov, predvsem o pripombah delavcev, kot jih izražajo na kolektivnih sestankih ali drugače. Žal na te novinarji ponavadi niste vabljeni. Želeli bi bolj pregleden televizijski spored, predvsem pa, da bi bil objavljen tudi zagrebški spored, ki ga todlahko spremljamo. Večina ljudi si ne more privoščiti še drugih časopisov, zato bi bilo koristno, če bi bilo v tem sporedu o nekaterih oddajah, posebno o filmih, napisanega kaj več.“

A. Ž.

premalo svetujete

Upokojeni rudar Jože Borko iz Reštanja pod Bohorjem je naročnik Dolenjskega lista odkar pomni. Dolenjec je trenutno edini časnik v hiši. Oba z ženo ga vestno prebirata, zato mi je brez ovinkov povedal, kaj mu je všeč in kaj pogreša v njem.

— Ljudje na podeželju želimo, da bi bil list, ki prihaja v hišo, tudi svetovalec. Najbolj redno berem kmetijske nasvete. Pokojnina je majhna, zato se trudimo, da bi čim bolj obdelali vrt, njive in vinograd. Zdaleje nas bo vinogradnik zanimalo škropljenje trte, zato pričakujem, da nam boste pisali o tem dovolj obširno in razumljivo.

Glede novic in zanimivosti nimam pripomb. Iz Dolenjca veliko zveemo. Le tako naprej! Pogrešamo pa kako

domačo povest ali roman, zlasti med prazniki. Takrat imamo več časa za branje, pa nam tega včasih kar zmanjka.

Rad bi vam povedal tudi to, da imate pretežke križanke. Pavliha je imel lažje. Zelo rad jih rešujem, žal pa je v njih preveč tujk. Tako se preprosti bralci nikoli ne moremo dokopati do pravilne rešitve. Pripomočkov nimamo in neznane tuje besede nam vzamejo vso voljo.

Tukaj pod Bohorjem dobimo Dolenjca šele vsak petek, zato za četrtek nikoli nimamo televizijskega in radijskega sporeda. Upoštevajte to, pa bomo vsi zadovoljni.

J. T.

akcija, ki je ni bilo

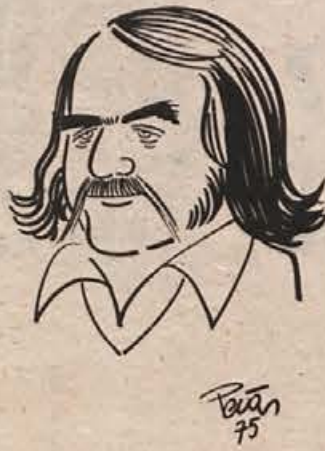

„Cev vodovoda je preplitvo, sosed sili čez mojo mejo, pridite in fotografirajte nas ob posipavanju ceste, da bo črno na belem, kdo je delal in kdo ne,“ take in drugačne želje naslavljajo ljudje na novinarjev dom. Preproščina, iz stiske porojene besede ponavadi nikoli ne cikajo na zlaganost in namen podtakniti nekaj neresničnega. Kot pa se dogaja marsikaj, se zgodi tudi to. Tako je eden tistih, ki mi je ravno tarnal o preplitvi vodovodni cevi, ki mu jo naj bi zagodli komunalci, prišel na spisek črnograditeljev, ker je na svojo pest postavil oporni zid in zniževal zemljišče. Preverjanje zato ni nikoli odveč, zakaj „krivica“ nima svojega konca vedno na eni strani.

Nanese tudi tako, da se čuti kdo prizadet, ko mu ne nameravaš storiti ničesar niti s peresom, kaj šele s fotoaparatom. Ko sem nekega jutra nekaj minut po začetku uradovanja na sevniški občini kar na cesti opravil pogovor z enim od predsednikov gradbenega odbora neke hribovske ceste, ga na kraju tudi še fotografiral, me je na prihodnji občinski seji potegnil za rokav načelnik davčne uprave: „Pa se je morala zabliskati tista tvoja reč ravno takrat, ko sem jaz pripeljal!“

A. ŽELEZNIK

prej, zdaj, potem...

Takole sem si mislil pred leti: novinar je čuden malce siten človek, ki povsod rad vtika svoj rožnati šklijca s fotografskim aparatom, iz žepa pa mu vedno moli beležnica. Kjer koli se kaj dogodi, tam se najprej pojavi peroprask, odprtih oči in ušes. In potem mora presenetiti, za vse ve. Ima neki poseben sluh, sluti vnaprej dogodke, naj bo to požar ali umor. In domišljija in spretnost sta tolikšna, da zna iz vsake prav posebne vrste.

Zdaj si mislim takole: novinar „drsi“ po povsem gajanja. Nima ne časa ne moči prodreti v vse, kar se kajkega dogodka, kajti dogodki ga prehitujejo, in ga cije preplavljajo. Ni siten on, ampak ljudje, ki morajo biti nezmožljivi, da mora poznati vsakogar, mora za vse vedeti, da se mora na vse spoznati. In toliko čutov kot drugi ljudje in kot drugi je lahko vesel, razočaran, utrujen, zagnan — skratka, čisto navaden človek.

Nekoč si bom morda mislil takole: novinar je čuden človek. Rad ima ljudi, čuti z njimi. Kjer kaj dogodi, pomaga, da dogodek dobi pravo težo in malo delal tudi za uredništvo. Takoji moram priti ali dogajanje v neki meri zajema. Stoji v prvi vrsti novim, daje novemu ime, kaže ga in prepriča, da je ge. Ni mu žal ne časa ne truda, čeprav mora prekolne vse skupaj. Ropotanje pisalnega stroja stane najslabša glasba, ki se ji ne more nikoli odskratka, novinar je — predvsem človek.

MILAN MAJER

NOVINARJI SE PREDSTAVLJAJO

med nagci v varni

dit, če natanko premislim svojo pretirano začetniško vneto.

Bilo je pred osmimi ali devetimi leti. Skupnost kmetijskih šol Slovenije je priredila desetdnevno ekskurzijo — strokovno seveda — po Bolgariji in Romuniji. Do takrat je malokdo romal v ti dve vzhodni deželi. V modri je bil zahod. „Pojdi s kmetijskimi šolniki in naj te bodo same oči in ušesa!“ mi je urednik dejal za popotnico.

Zlasti Bolgarija je bila zares kmetijsko zanimiva. Kadilcem in pivcem bi se režala usta: tisoči hektarjev tobaka in vinske trte. Ne veš, kje se konča ena parcela in začne druga. In potem spet ogromna polja paradiznika, sončnic; oh, da ne pozabim na dame: polja vrtnic, iz katerih iztikajo slovito bolgarsko (naravno) rožno olje! Iz avtobusa je bilo sploh vse videti čudovito. Do Bolgarov resda nismo mogli, „navadnih“ mislim, sicer pa so tako vse vedeli poklicni razlagalci bolgarske stvarnosti in kolektiviranega kmetijstva, ki so nam jih že takoj na meji pritaknili v spremstvo. Ne pozabite, dragi bralci, kakšne kmetijske čase smo takrat previharili pri nas!

Brez strahu, ne bom ponavljal potopisa, opisati nameravam le doživetje, ki takrat ni našlo prostora v njem.

Ekskurzija je, kot se strokovnim ekskurzijam spodobi, imela tudi „turistični del“. V Bolgariji se vse turistične poti stekajo v Varno, na Zlate peske. Res je tam počitniški raj: samo ena je črnomorska plaža s svojim svetilkočim se drobnim peskom, ki je nastal iz školjk in hišic morskih polžev! Res čudno, da ga naša uvozna trgovska podjetja še ne nudijo našim potrošnikom.

Toda tudi lepota postane dolgočasna. Zvedavost me je vlekla ob obali. Kar mi pot zaustavi lesena ograja. Izpadle izsušene grče v deskah so nadomeščene z novimi. So pa natančni ti Bolgari; vidi se, da je red v deželi! Zvedavost pa me ne jenja, dokler ne najdem vhoda in se — o, strela! — ne najdem med nagci obeh spolov in vseh starosti. Ročno se podvizata dva moža, čuvarja reda najbrž, proti meni. Toda nobeno moje dopovedovanje in kriljenje z rokami ni pomagalo. V trenutku sem spoznal vrhovni zakon naturistov: lahko si med nagci pod enim samim pogojem: da si tudi sam nag!

P. S.: Bralce prosim za uvidevnost. Upoštevajo naj, da je bil takrat nudizem še v ilegali in da svet ni bil pokvarjen tako, kot je dandanes.

MARJAN LEGAN

Že kmalu ob začetku moje novinarske poti sem bil gola žrtev novinarske radovednosti. To se je moralo zgo-

aprilsko vreme

Novinarji se večkrat znajdemo v kočljivih trenutkih, ko moramo improvizirati in pisati o stvareh, ki jih slabo poznamo. Včasih se nam posreči, včasih pa nam tudi spodleti.

Bilo je v prvih letih moje časnikarske zaposlitve. Delala sem pri Glasu Gorenjske v Kranju. List je izhajal dvakrat na teden, ob ponedeljkih in v petkih. Ponedeljkova številka je zahtevala nedeljsko delo, in tako smo novinarji izmenoma dežurali ob nedeljah, da smo ujeli na papir čimveč zadnjih dogodkov — od športa do politike in kulture. Veliko časa smo presedeli pri telefonu, saj so se pridni dopisniki oglašali zdaj z Jesenic, zdaj iz Škofje Loke ali Radovljice. Nedeljsko popoldne je bilo hitro mimo, včasih še prehitro, če nam delo ni šlo dovolj naglo od rok.

„Glas“ je tako kot mnogi drugi listi gojil lepo navado, da je svoje bralce redno obveščal o vremenu. Za nekatere od njih so bile vremenske napovedi celo pomembnejše od drugih dogodkov. Pa se je ravno meni primerilo, da smo v nedeljo pogrešili vremensko poročilo. Časopis je bil pripravljen za tisk, ko so me iz stavnice opozorili, da je rubrika o vremenu še vedno prazna. Naš vremenar je bodisi pozabil poslati poročilo ali pa se je ta stvar zataknila na pošti.

Kakorkoli, nekaj je bilo treba napovedati. Toda kaj? Bil je april, najbolj nestalen in muhast mesec. Dan se je nagibal v večer. Brž stopim k oknu in si ogledam najprej nebo na zahodu, nato še severno stran. Poskušam si ustvariti vremensko sliko za naslednje dni. Nič pametnega mi ne šine v glavo. Mimogrede povprašam za mnenje sodelavca športne rubrike, pa je o teh stvareh še manj vedel kot jaz. Torej sem se lahko zanesla le nase. Svojo napoved sem napisala nekako takole:

Do srede spremenljivo oblačno brez posebnih temperaturnih sprememb. V četrtek vetrovno z močnejšo pooblačitvijo, v petek možne padavine.

Zvenelo je še kar verjetno. Ob koncu tedna pa se je celo izkazalo, da je bila napoved pravilna. Ko smo jo drugi pogrešili, je šlo že laže. Celotako bolj kočljivega je bilo treba kdaj napisati brez pomote. Človek se vedno uči in vsaka izkušnja mu pride prav.

JOŽICA TEPPEY

o kači in zviti vrvi

Po stažu sem najmlajši član našega uredništva. Komaj slaba dva meseca se poklicno ukvarjam z novinarstvom

in tako bi bilo res preveč „zahtevati“ od mene, da mi v tem kratkem času pripetilo ne vem kaj, pa ga, posebnega ali nevsakdanjega. Lahko bi vprašal, kako sva se z urednikom pogovarjala, ko me oddal rokopisa: to sicer ni bil pravi pogovor, saj v glavnem molčal, tisto pa, kar je govoril, je bilo časopis ...

Poseči moram malo bolj nazaj, ko sem „tlačil“ tehničnem oddelku našega podjetja, honorar za malo delal tudi za uredništvo. Takoj moram priti da moje delo ni bilo tako, da bi se „dajal“ za „zobe“, kot pravijo. Pogovor pravi: kogar je kaj pičila, se boji zvite vrvi. V tej zgodbi sem ...

Čudovitega poznojesenskega dne sem se z družino odpravil na izlet v okolico. S seboj sem imel fotoaparatus, da bi naredil nekaj posnetkov za naš album. Pripeljali smo se na grič, od koder se je pogled na Novo mesto in okolico. Dandanes je tako da taki kraji ne morejo več ostati neomadeženi, ko prej tam zrastejo vikendi ...

No, tam si je gradil vikend (solidarnostni sklad) njega dobil najmanj dve stanovanji) neki novinar, ki letovariš, ki ga je že pičila kača: bil je v Časopisu, ravno zaradi tega vikenda. Kljub popoldanskemu delavci pridno zidali (kdo pa lahko v teh časih dodatnega zaslužka!). Tam blizu sem postavil žirno in jo nekajkrat fotografiral. Prisežem, ko je lahko, da niti na eni fotografiji ni veletovarske kenda.

Zgodbe je pravzaprav konec, sledi le še nekaj dni zatem sem zvedel, da so pri veletovarski ogorčeno govorili, da je bil „tisti novinar“ (ki je našem vikendu in je vse poslikal) ...

Zdaj mi je prišlo nekaj na misel: moram vam kazalo o tistem vikeridu kaj napisati, ko je Spichalom že piševa o — gradovih!

pri kanizarskih rudarjih

Pred mojim notranjim pogledom se zdijo pokopani spomini lise svetlobe in teme. Samo z naporom jih lahko zagledam in barvah. So stvari, ki jih poznam, čeprav ne vem, kako jih poznam. In stvari, ki se jih spominjam ter se mi vsiljivo ponavljajo. Večkrat me preganjajo podobe ljudi, ki sem jih spoznala v njihovi revščini, kot žrtve alkoholizma ali kot sopotnike na temni strani življenja. Zazrem jih kot v ogledalu.

Vse redkeje mi prihajajo na misel pripetljaji, ki jih novinar v dolgoletni praksi tudi doživi in se jim lahko nasmeji. Pa vendar enega teh še dobro pomnim: kako sem edinkrat obiskala rudarje na njihovem delovnem mestu.

Bilo je pred leti, nedolgo za tem, ko se je v bosanskem rudniku Kakanj zgodila huda nesreča ob eksploziji plina in je bilo ob življenje veliko ljudi. Kot novinarka za Belo krajino sem šla takoj v Kanizarico vprašati, kako so tam poskrbeli za varnost rudarjev. Takratni direktor inž. Rozman je rekel: „Prepričati se morate v jami.“ Brž so

mi priskrbeli rudarsko obleko, čelado s svetlobno sva sedla v vagonček, ki naju je s svetlobe in vzdol. Kar dol in dol sva šla. Prišlo mi je na misel, morala že naleteti na predstražo v peku. V peku postaje, a šmo se peljali naprej. Ob koncu peka je bila pila v širšem protoru, kjer je nekaj ljudi in se pravljalo neke stroje, rovi pa so vodili še na druge. Zdelo se mi je razvejeno kot Nilova delta na jugu.

Po enem teh rovoj sva šla še navzdol — peljali smo zagledam nad obokom z železnimi vrati rovoško smrtno glavo in napisom: „Metansko področje — smrtno nutku so mi potne srage stopile na čelo, diram naprej. Le vprašal me je, če kaj težko diham, ko na boko pod zemljo. Še preden sem utegnila kaj povedati, presenetil:

— Bova šla kmalu nazaj, le trenutek ostani tu lučjo. Jaz stopim k fantom pogledat, kako se novi kop. Ne ganite se odtod, bom v dveh minutah zai,“ mi je zabičal, pa ga je vzela tema v eno oko.

Ravno se mi je zazdelo, da z dihanjem ne morem redu, ko je nekaj močno zagrmelo, kot da se podro. Mene je samo vrglo kvišku. Tekla sem samo naprej, navzgor, kjer sem videla tanko vrsto — luč. Med potjo je še enkrat zaropotalo, a ni bilo nobenih krikov. V popolni tišini in smrtnem strahu je vedela luč vse bliže. Še nekaj korakov, pa sem v ljudmi. Ko sem planila mednje, so mirno zaspeli in malicali. Spet je zaropotalo. Oni se niti niso spoznali in malicali. Spet je zaropotalo. Oni se niti niso spoznali in malicali. Spet je zaropotalo. Oni se niti niso spoznali in malicali.

— Kaj se je pa zgodilo? me je vprašal prvi, zagledal na pol živo.

„Mar se ni nekaj porušilo?“ dahnem nazaj. Takrat so se zakrohotali, da je odmerilo kanizarskem podzemlju: „Premog se tekoče v vagončke. To se zgodi vsaki dve minuti.“

— Kaj pa direktor? se spomni drugi. Takoj so telefonirali nekam navzdol, da se jim ji tej in tej. Kmalu je prisopihal za menoj vodovodnik.

„Presneta ženska!“ se je razjezil. „Kaj vam ni kel, da se ne ganite! Kaj, če bi zašli? Kdo našti?“

Pošteno je bil jezen. Takoj je zahteval vagonček se odpeljala ven. Meni drugega tako ni bilo mar za navzgor ni spregovoril z menoj besede, ko pa sem jame, sva se oba zasmejela. „Boste še kaj spregovorili?“ je vprašal.

„Žive me ne dobite več v jamo,“ sem mu danes tako mislim. Rudarji pa vsak dan ...

Kako demokratičen je lahko telefon

skih izletih itd., največkrat sem prodir samo do njihovih tajnic, ki pa, žal, niso bile poslanske kandidatke.

Iz obupa sem si začel puliti lase, zavezal sem se namreč, da bom v dveh dneh izvrtal modre besede kar 52 poslanskih kandidatov ter jih v besedah in sliki predstavil volilcem. Vzrok, da sem prevzel na svoja pleča tako veliko obveznost, je bil zelo preprost. Lakota me je grudila, vsak intervjuvan poslanski kandidat pa je bil s sliko vred zame vreden 3000 takratnih dinarjev, kar je bilo, pomnoženo z 52, precej kosilec pa še za kakšno pivo je ostalo.

Takrat me je prešinila genialna ideja. „Sedel sem na telefon“, kot so temu rekli izkušeni kolegi, in začel vrtil številke (službene in zasebne) poslanskih kandidatov.

„Halo, tovariša torej ni? Da, nujen sestanek, razumem. Tudi meni je žal, da ga ne morem dobiti, veste gre za njegovo izvolitev za poslanca. (Daljši molk na oni strani žice.) Da bi morda tovariš klub temu utegnil, pravite. Prav, naj me pokliče čez pol ure na moje telefonsko številko. Izvolite zapisati...“

Telefon je v dveh urah postal podoben vulkanu. Tovariši kandidati so se javljali po tekočem traku. Honorarni pogum mi je zrasel, za kakšne sestanke na štiri oči nisem hotel več slišati, sogovornikom sem rutinirano predlagal, naj program morebitnega poslanskega delovanja natipkajo na pol strani, prilože sliko in po kurirju (če ga seveda imajo) pošljejo na moje ime našemu vrtarju. Ubogi stari mož najbrž se v življenju ni imel toliko dela s podpisovanjem prejete nujne pošte.

Dva ali trije kandidati so v obupu izjavili, da nimajo primerne slike; hladnokrvno sem predlagal, naj jo iztrga iz osebne izkaznice ali potnega lista, zadnja možnost pa je še vedno avtomat v Nami, ki naredi v petih minutah za 100 dinarjev kar štiri portrete. Ne vem ravno, če so se tovariši kandidati slikali v avtomatih in uničevali osebne izkaznice, potne liste in poročne fotografije, dejstvo je, da sem fotografije dobil, prav tako pa tudi 51 na pol tipkanje strani natipkanih poslanskih obljub.

„Ušel“ mi je samo en kandidat; njegova tajnica je obupano povedala, da je na poti po Kanadi, potni list da ima s seboj, žena je v Opatiji (poročna fotografija torej ne pride v poštev), tistih petnajst vrst obljub pa bi že oni napisali, ker vedo, za kaj se zavzema njihov tovariš... No, kljub temu je bil izvoljen.

Še drugega dne popoldne sem ponosno položil na uredniško mizo vseh 51 kandidatov (novinarji včasih govore o ljudeh tako kot zdravniki, za dvainpetdesetega pa podal obširno poročilo o njegovi kanadski poti).

Starejši, izkušeni kolegi so sicer mrmrali, da moja telefonska metoda ni najbolj demokratična, vendar sem skromno pripomnil, da ima ljudstvo pravico o pravem času zvedeti, za kaj se bodo borili njegovi predstavniki. To mislim tudi dandanes.

MARJAN BAUER

(ne)pozabljivostna zgodba

Nisem borec NOV, ne potegujem se za penzijo, tudi ne za odlikovanje. Trdinovo in Tomšičevo nagrado in tudi ne za stolček. Sicer pa ne zahtevam od mene, naj spregovorim, kako se mi je pri tej kopici „zaslug“ in „zaslugic“ sploh še posrečilo ostati naveden občan, ki z eno plačo preživlja štiri usta v dvosobnem stanovanju. Hočete zgodbo, zanimiv doživljam iz mojega več kot štirinajstletnega časnikarskega dela. Nekaj tistega nemara, kar ni šlo v beležke in iz beležk v časopis kot „aktualno, angažirano, objektivno in konstruktivno“ branje, ki so ga bralci jemali namesto uspalnih praškov. S tem pa je spet križ, ker mislim, da je za zanimivo in napeto zgodbo potrebno, da novinar pozabi ženo v Krmelju ali vsaj fička v Metliki.

S pozabljivostjo sam torej ne morem začeti zgodbe, čeprav je res, da je ta človeška lastnost tudi mene nekajkrat napadla. Zaradi tega sem pozabil iti na seje, sestanke in prireditve, „ena gospa“ tu in tam ni nič rekla, najhujše pa je bilo, ko se me je lotila žena, da pozabljam na dom in družino. Vendar naj te svoje skromne pozabljivosti še tako seštevam, množim, jim pridajm težavnostne faktorje, vse skupaj ne odtehtajo ene pozabljene žene, zato mi je zdajle kar žal, da nisem bil tudi sam v tej smeri bolj pozabljiv, da bi lahko namesto tega male skromnega zapiska brali napeto, morda celo kriminalno pozabljivostno zgodbo.

IVAN ZORAN

na nogometni tekmi nekje na dolenskem

No, pa se vrnimo k sodniku. Pred tekmo je bil sila samozavesten, saj se tako obnašanje za može v črnem končno tudi spodobi. Vendar čim bolj se je prvi polčas bližal koncu, tem manj odločno je sodnik piskal. Ves čas je pogledoval na uro in molil, da bi se prvenstvena tekma podvezne nogometne lige čimprej končala. Toda igralci so se po vsakem favlu še pol ure zvijali na tleh, grozili in psovali, (tako se namreč spodobi. Če se ne bi, potem tudi naša televizija ne bi prenašala te najbolj zanimive scene z nogometnih igrišč, ki na malih zaslonih na vsaki tekmi prevladujejo) zato je moral mož pravice tekmo za nekaj minut podaljšati. Sam sem nekajkrat povzdignil glas. Takoj ko so domači športniki ob igrišču opazili, da nisem njihove „barve“, se je nekaj črnogledih fantov postavilo okoli mene in nato smo veselo „drukali“ hočeš nočeš za — domače.

Prvi polčas srečanja smo srečno zaključili, in že so postavni in precej polomljeni fantje čakali na drugi del igre. Takoj po sodnikovem žvižgu je postalo na igrišču še bolj zanimivo. Ker je gost po nesreči brcnil domačega brahnilca, je v trenutku dobil nazaj dve brci in tehnično na zavidljivi boksarski ravni točen udarec v pleksus. Postajalo je vse bolj veselo. Žoga od časa do časa sploh ni bila pomembna. Da je brca padla na točno mesto, je bilo veliko bolj zanimivo, saj so predvsem mlajši gledalci navdušeno kričali: „Udri ga, saj ni tvoj brat! Daj mu eno na gobec, da bo vedel, kako diši tvoja pest. Ubij ga, ubij, zelenca...“

Do konca tekme je bilo le še nekaj minut. Za vse neuspehe domačih je bil kriv sodnik. In kot so vrli gledalci vajeni z našega dragega medija—televizije, so skoraj deset minut skupaj vpili: „Sudija je lopov, tralala Sudija ni moški, tralala...“

Mož v črnem je naenkrat zapisal konec tekme. Na igrišče so vdrli najbolj korajžni, ki so, da bi bili kar najbolj učeni, govorili deloma v slovenščini, deloma v hrvaščini. Nervozno so krilili z rokami, dokazovali, da je za vse kriv sodnik. Ta jo je hitro odkuril v slačilnico, za njim pa ostali gostje. Tudi sam sem se napotil po „tehnične“ rezultate in mimogrede staknil krepko klofuto. Zato, sta dejala črnogleda poba, da si bom za večne čase zapomnil, za katere se v njihovem ljubeznivem mestu navija.

V slačilnicah je bilo kot v panju. Trener gostov je miril krepkega fanta, ki je hotel na fizičen način dokazati, kdo je boljši, pred slačilnico pa je še kar naprej bentilo nekaj vročekrvnežev, ki so vabili vse po vrsti za garderobo, kjer bi si slekli srajce in se na pošten način zbutali.

Iz prijaznega dolenskega mesteca (prepričan sem, da veste, za katero mestece gre) sem se vrnil z gorško klofuto in z novim spoznanjem. Takrat, kadar bom moral zopet na nogometno tekmo v to mesto, bom ravnal kot moj starejši in izkušnejši kolega — na tekmo bom poslal mlajšega in še neizkušenega tovariša...

JANEZ PEZELJ

NOVINARJI SE PREDSTAVLJAJO

pozabljena žena

Moja prva tri leta novinarstva pri Dolenskem listu so bila hkrati tudi najbolj razgibana leta mojega življenja. Takrat — to je bilo v letih 1958 do 1961 — sem dobil kronični išijas, rano na želodcu, ženo, prvo hčer, odpoved službe (kot socializmu nevaren element) in še veliko drugega, bolj ali manj zabavnega.

Takrat še nisimo imeli vsak svojega avta, ampak le enega za našega urednika in upravnika; novinarji pa smo se vozili v glavnem z avtobusom, vlakom, kolesom, največ pa smo seveda pešali. Tako rekoč za „malo večino“ nam je bilo prepeščiti z vrha Gorjancev do Metlike ali iz Podbočja v Bušece vas in Šentjerneji ali preteči pot od Krmelja do Tržišča (ali kam že), če smo ugotovili, da smo ga pač polomili, ker smo mislili, da bo pripeljal zadnji vlak tudi v Krmelj.

Včasih pa smo se le tudi novinarji vozili z našim, službenim, osebnim avtom. To je bilo seveda samo pred velikimi državnimi prazniki, ko je upravnik Jule Šmid nabiral čestitke oziroma oglase, z njim pa je šel še en novinar, ki je nabiral novice, se pravi material za vesti, članke, reportaže. Tako smo ubili dve muhi na en mah, oziroma varčevali. Hkrati pa je Jule Šmid običajno ubil še tretjo, ko je med vožnjo po klancih navzdol ugasnil motor in tako varčeval pri bencinu.

Nekega aprilskega dne sem oznanil ženi: „Jutri greva s Šmidom za ves dan na teren!“ Žena pa: „Vzemita me s seboj.“ Seveda je mislila podobno, kot še danes misli o novinarjih večina ljudi: vozijo se okoli, gledajo, se pogovarja-

jo, kaj spijejo, se zabavajo... Te misli sem ji hotel takoj zbiti iz glave: „Midva bova imela veliko dela. Ne bova se imela časa ukvarjati s teboj in te kje čakati, ko si boš ogledovala izložbe.“

„Saj bom lepo pridna. Sedela bom v avtu. Ne bom se nikamor ganila in tudi govorila ne bom dosti, da vaju ne bi motila,“ mi je zatrjevala.

„Potem pa naj bo, če bo tudi Šmid za to,“ sem se vdal... In drugo jutro — bilo je izredno lepo vreme — smo že brzeli z izredno hitrostjo okoli 40 km na uro — ker Šmid nikoli ni prenešal velikih hitrosti — proti Brežicam.

Najino delo je potekalo vedno enako. Šmid je pripeljal do sedeža kakega podjetja, organizacije, občine ali ustanove. Nakar sva skočila vsak pri svojih vratih ven. Šmid je iskal „financ ministre“ zaradi oglasov, jaz pa vse ostale, ki bi vedeli povedati kaj novega ali zanimivega. Tisti, ki je prej opravič, se je usedel na svoje mesto, ko pa sva bila v avtu že oba, je Šmid pognal, do naslednje najine postaje. Tako je bilo tudi takrat, le s to razliko, da je na zadnjem sedežu sedela moja žena, vendar se njene prisotnosti skoraj nisva zavedala, saj je bila tiho in sploh ni šla nikjer iz avta.

Tako sva s Šmidom „obdelala“ Brežice, Krško, Senovo, Brestanico in Sevnico ter se že proti večeru vračala po dolini Mirne proti domu.

„Samo še v Krmelju in Šentjanžu se ustaviva, potem pa domov,“ je oznanil Šmid.

Takrat pa se je le oglašila žena: „Ko bomo v Novem mestu, bodo že vse trgovine zaprte. Daj mi nekaj denarja, da bom kupila kaj za večerjo v krmeljski trgovini.“

Da sem ji 100 din in takrat se za tistih starih 100 din ni dobilo dosti manj kot za današnje novč.

V Krmelju je spet skočil Šmid iz avta na levo proti kmetijski zadrugi, jaz na desno in proti Rudniku, vendar nisem dobil nikogar, ker so že zdavnaj vsi končali delo. Zato sem sedel spet v avto in čakal Šmida, ki ga kar ni in ni hotelo biti nazaj. Končno je le prišel in pognal avto proti Šentjanžu.

Nekako na pol poti med Krmeljem in Šentjanžem pa je „štropalo“ mlado dekle. Šmid jo je takoj spoznal. Bila je sošolka njegove hčerke. Odprl ji je vrata in na njeno vprašanje odgovoril: „Seveda, seveda se lahko pejete z nama. Kar zadaj se usedite, saj tam že ena sedi.“

Stoparka je pogledala najprej v avto, nato pa zelo presenečeno Šmida. Nato je Šmid pogledal proti zadnjemu sedežu, se prijel za glavo in neumno pogledal proti meni: „Orkamadonca, Jože, vaša žena sva nekje pozabil!“

„Hudiča, pa res!“ sem zdaj tudi jaz opazil primanjkljaj.

Potem sva se komaj spomnila, da je šla žena ven le v Krmelju. Ko sva se vračala iz Šentjanža, sva tam vso premaženo spet našla. Vreme se je namreč medtem poslabšalo, začel je padati celo sneg, žena pa je bila oblečena precej lahno.

Seveda je bila žena preostali del poti do doma še bolj tiho kot dotlej. Od takrat naprej tudi ni nikoli več predlagala, da bi šla z menoj na službeno pot. Še celo, če jo kdaj povabim na izlet, pravi: „Grem, če mi obljubiš, da med potjo ne boš imel nobenih službenih opravkov.“

JOŽE PRIMC

čez sedem let

Čez sedem let vse prav pride, pravijo. Po sedmih letih poklicnega novinarjenja mi v pričujočem zapisu najbolj prav pride spomin. Kaj se mi je takega zgodilo, da bi zanimalo bralce?

Pravzaprav nič, a ker že moram nekaj napisati, potem naj bo to: v tem času sem dobil eno uradno novinarsko priznanje (pa še tisto sem šel iskati, kot pravijo, premalo lepo oblečen) — dobil pa sem več vabil od sodišča, ker so me nekateri tožili, češ da sem grdo pisal o njih. V sedmih letih so mi številni občani grozili, da me bodo pretepli — dobil pa sem (vsaj upam) tudi nekaj prijateljev med bralci. Pisal sem od vsepovsod: poslali so me na olimpijske igre v Muenchen in v številne dolenske vasi, ki jih ni na nobenem zemljevidu. Pisati sem moral, po čem so jajca na trgu, pogovarjal pa sem se tudi z astronauti, ki so bili na Luni. Skratka: delal sem vse tisto, kar je Dolenski list smatral za potrebno (in včasih tudi kaj takega, kar se mu je zdelo odveč!).

Ker sem novinar, sem ogromno pridobil; prav po za slugi poklica spadam med najboljše košarkarje in igralce tenisa v Sloveniji — med novinarji.

In kakšna je moja želja v tem letu? Da bi postal novinarski teniški prvak...

JOŽE SPLICHAL

Hiša je na prodaj v Bršljinu šte. 11 pri
Novem mestu. (13-3-3)

SLABA RAJTENGA NESTANOVITNEGA GOSPODARJA

Iz Vavče vasi 16. pros. — Le-tošnja zima, ki je na Slovenskem topli spomladi podobna, nam je prizanesla s snegom, al ne s hudimi nesrečami. Sredi trde noči je v Semiču bilo plat zvona. Ognjegasci malo prej osnovne požarne brambе so brž iz postelj pritekli, mlajši ognjegasci pa s fantovskih lojter. Kaj hitro se je razvedelo, da se je vnela stara lesena hiša v Vavči vasi.

Domorodci so namigovali, da je nekov možakar, Orešek po imenu, morebiti sam ogenj podtaknil. Star je možakar sedemdeset let in nima preveč stano-

vitnih navad. Tudi ne slovi ravno kot umen in dober gospodar. Stražmojstra sta že zgodaj zjutraj moza v metliško ječo odpeljala.

Nekaj dni zatem so stražmojstri privedli tudi ženo njegovo. Ta je v strah dejana na znanje dala, da je njen mož taistega dne sredi noči vstal, jo prebudil in ji velel, naj vse vrednejše pohištvo in orodje ven nosi.

Orešek, ki je dosihmal vse tajil in se delal, kakor da nič ne ve, je potem, ko so mu pokazali spričbo njegove lastne žene, v razburjenji vzklil: „Tak žena me je noter položila!“ Tako se

je požigalec sam izdal. Ljudem je bil že od vsega početka hudo sumljiv, ker ni kaj dosti tožil nad škodo.

Orešek je rajtal, da mu bode zavarovalnica velike denarje izplačala. Na pamet pa mu ni prišlo, da bo njegovo skrivno djanje tako kmalu odkrito in da bo zanj pokoro delal. Žalostno znamenje je, kako taki ljudje brez misli žive. Nekateri ljudje zvečer dolgo čujejo, zjutraj pa dolgo leže. Ne le da svečavo po nepotrebnem žgo, tudi same slabe misli jim na pamet prihajajo.

R. BAČER

piše se nam:

Iz Bučne vasi, 8. pros. — Okoli poludne se je prikazal silni plamen na gospodarskem poslopju na Kocijanovem. Nemili ogenj je brž po poslopih gospodaril. Zalibog, večkrat naznaja-mo nesrečo po ognji; al tako grozne, kakor je tukaj bila, ni je še bilo. Ogenj je pokončal šest voz, 400 centov sena, pluge, slamožeznico, mlatilnico in več družih mašin in orodja. Serčni ognjegasci so brizgalnico čisto zraven ognja pripelali, al zaman. Hvala Bogu, da ni bilo vetra, in da je bilo dobrih ljudi tako hitro na pomoč. Škoda, ki jo je utrpel posestnik, je hudo velika.

Iz Novega mesta, 3. pros. — Noč ima svojo moč, reko ljudje. Po tem se je ravnal tudi tatič, ki je sredi mesta vdrl v šolsko poslopje in vso uradnijo razmetal. Tam je našel, kar je iskal: gotove denarje. Dva dni kasneje je policijski stražmojster pritiral v mestno keho Janeza Jereba, ki pa je vsako ponudeno mu jed zavrnil. Izvedelo se je, da je mislil, da bo njegovo nočno delo skrivno o njelo. Izvedelo se je tudi, da je cele štiri mesece brez dela okoli hodil in imel veliko družih ena-cih nedobrih navad, ki nujno vodijo v zlo.

Iz Mirne peči, 21. dec. O polunoci se je tukaj zemlja tresla, kakor najstarejši ljudje ne pomnijo. Opeka je raz streh letela na tla. Tudi kokoši so velikansk hrup zagnale. Strah zbujajoče tresenje se je ponoči ponovilo še trikrat. Rad bi vam iz našega kraja poslal torbo dobrih novic, al kje jih vzeti, pa ne vkrasti?

Iz Baltove vasi — V našem kraju smo imeli spet ves večer, vreden, da ga v črno knjigo zapišemo. Toplji so se mladenči, ki pa niso iz naše fare. Dva so z noži hudo ranili. S samohodno kočijo so ju brž prepelali v špital, al eden izmed njiju je že drugi dan v groznih bolečinah umrl. Drugi mladenč, ki ima že

osemindvajset let, pa je zadobil trinajst hudih ran po vsem životi. Vzrok je bila šmarnica, ki so jo mladenči veliko bokalov popili. Res je, kar pravijo, da bi najboljši prijatelj Dolenjcem tisti bil, ki bi jim pokončal vse vinograde.

Iz Novega mesta, blizu šta-cjona — Gospod Franc Lokar iz Karteleva in gospod Peter Belec iz trebanjskega kantona sta se s svojima samohodnima kočijama na izlet podala. Vsled pre-majhne pazljivosti sta se kočiji druga v drugo zaleteli. Prvi krmilec je zletel čez okno in padel pod kolo. Njegova glava je veliko škode utrpela. Krmilec je nekaj časa brez znaka življenja obležal. Z drugo samohodno kočijo so ga brž v špital zapelali in nadjamo se, da nam bode kmalu okreval. Drugi krmilec je po nesreči začel bežati, kar so ga nesle noge. Al vrli novomeški policaji so mu kaj hitro prišli na sled. Bog nas vari tacih nesreč in nespametnih djanj!

piše se nam:

(Priatelj) ptičev priporočamo sedaj v hudem zimskem času, da sami polagajo ostanke in drobtine jedil našim revnim ptičkom, da pa tudi vsakdo v svojem krogu deluj na to, da se našim krilatim pevcem ne bo godilo prehudo, zlasti naj spodbujajo mladino k temu, da i ona poklada tem ljubkim gozdnim in sadnim prebivalcem krme, da ne bodo od lakote gineli!

(Gled) nedoletnih voznikov opozarja c. kr. okrajno glav-arstvo v Rudolfovem: vže mnogokrat se je opazilo, da se v prometu otroke pod 14. letom kot voznike uporablj. Tu in tam je med njimi kak starejši, toda drugi voz vodeči in skušen voznik med njimi, da jih nadzoru-je, vendar večinoma dotični otroci vozarijo sami ali dva do trije skupaj, kar samoumevno na vzdrževanje cestnega policijskega reda neugodno vpliva.

(Ena) najkrasnejših pridobitev za zdravje in blaginjo je izvestno sladna kava, ki je, izdelana po Kathreinerjevem načinu, danes že osvojila ves omika-

ni svet in sosebno skoro vsako družinsko mizo. Zakaj kot rodbinska kava ima zmes tako brezprimerne prednosti glede okusa, zdravja in prihranka, da jih ne sme prezirati nobena skrbna gospodinja.

(Lepa hči.) V neki pariški prodajalnici se je sešla pred kratkim v pariških krogih dobro znana lahkoživka Alica Deloy s svojo materjo, katere že 10 let ni videla. Ko jo je mati, od veselja, da jo vidi še živo, hotela objeti, sunila jo je hči od sebe, ker je ni hotela poznati. Mater je od žalosti zadela kap in je bila na mestu mrtva. — Kakšen bo konec tega dekleta?

(Nervoznost) pri otrocih. Šiba našega časa, nervoznost, se pričinja, kakor spoznavajo čimdalje bolj, nemalokdaj že v otroški dobi. Vzrok tiči večinoma v tem, ker dajo otrokom nepremišljeno alko-holne pijače, ki dražijo živce, tako pivo, kava. Šele nedavno je sloveč učenjak ponovno pou-darjal, da takih pijač nikakor ni dajati otrokom po 14. leti.

(Utopljenec.) Dne 12. t. m. našli so v Krki pod justičnim poslopjem utopljenca, kateri je moral že dalj časa v vodi ležati. Mogoče, da ga je voda donesla iz gorenjih krajev, ker je tu nepoznan. Našli so nekaj denarja pri njem in rožni venec. Najbolj gotovo je, da je po nesreči padel v vodo.

(Na Sv. Florijana) trgu v Novem mestu postavili so te dni vodnjak, na vrhu pa podobno ženske, ki je tudi za ta poletni čas prelahko oblečena, in je vsem pametnim meščanom v opravičeno izpodtiko. Nejevolja vsled te nesramne sohe je zares velika. A huje in najhuje je to, da se mladina obojega spola in vsake starosti zbira tam okrog ter dela surove opazke: eni spri-jeni, druge prav zločno pohujša-jo.

(Italijanski) minister Nasi, kateri se je izkazal velicega goljufa in sleparja, je pobegnil. Govori se, da so mu pomagali preko meje, sicer bi bil še ta ali oni velikih gospodov prišel v javnost z ne ravno lepimi rečmi. Čedne razmere v bla-ženi Italiji.

duhtanje o časnikarskem stanu

Če sem prejel danes za pero, zgodilo se je to iz rodoljubnega namena, da razglasim slovenskemu svetu, kako težavno je delo časnikarja dolenskega, čeravno marsikteri kmet misli, da so časnikarji le škrici — zličniki, ki na nič drugega kot na žlico ne mislijo. Toda kmet si ne beli rad glave z rečmi, ki ne segajo v njegovo vsakdanje življenje. Ko svoje delo postori, se rad za peč ali v posteljo spravi. Ko pa časnikarji svoje delo postorimo, se hudi časi šele začno. Odgovorni vrednik ni proklamovan za „odgovornega“ zgolj zaradi imenitnosti. Vrednik močno stoji za vsako novico, natisnjeno v časniku. Tako terja tudi najvišji zakon. Če bi ne bilo tako, oblastnjije ne bi imele koga aretovati, ako bi se v časniku kaj napak natisnilo.

Ob četrtkih in petkih, po razposlanju Dolenjskega lista, kaj hitro zavzoni telefon. Vrednik obraz tedaj postane bolj bel kot papir.

„Je tam Dolenc?“ vpraša nekov glas.

„Ja, govorite z Marjanom Leganom.“

„Z vrednikom želim debatovati.“

„Prosim lepo, izvolite!“

„Interesuje me, kdo je sestavil spis o žagi, ki je noge zadobila. Tisto babše sploh ni posestnica.“

Komaj si vrednik malo oddahne, že ga nekov drug glas pokliče:

„Znano mi je, da v časnikih debele laži tiskate, a takošne, kakor je bila ona z naslovom

Ponudil je podkupnino, že dolgo nisem čital. V tacih okolnostih rad gospodu pisatelju tistega spisa nekaj denarjev primaknem, če mora revez — žličnik od tega živeti.“

Nekaj minut kasneje: „Čujte, čujte, kakšne pa nam belite v zadnji cifri. Že v naslovu pišete, da je pečca škoda, kakor da ne bi o tej resnici že vrabci čikali. V drugi notici konstatujete, da je pes po nesreči pobegnil. Žalost navda vsako domorodno srce, ko vidi, da se iz čitateljev norca delate, in to pri belem dnevi... Čujte, kaj pa ste s tistim mislili, ko ste zapisali, da je kaplan razgrajal... Čitatelji vam takih novic in spisov ne bomo za dobro vzeli.“

In vrednik še ne konča tega pogovora, ko že zvoní drugi telefon:

„Mestjani, mestjani, samo po častnih svetinjah hrepenite, kmetištvu vam je malo mar. „Trčil v kravo“ ste natisnili. Kakšno kravo, vas spraujem, ko pa je bila telica. Nekaj občne narodne omike bi že lahko tudi časnikarji imeli.“

Kdo da je spis sestavil, kdo je novico poslal...

„Kdo sem jaz, spraujete. To pa ni prav nič važno. Le mene interesuje, kdo take svinjarije po časnikih piše. Kar brž povejte, sicer naj vam naznamim, da se bomo še na sodišči srečali.“

Glejte jo, občno narodno omiko! Namesto s hudo besedo ti kar gorjačo grozi.

Lastna mati naj redi slovensko omiko, smo besedovali

može, ki se s peresom ob-mo. In smo sklenili, da staj-na čelo našemu novičar-janstvu, ki je na Dolenjski zlasti v nekaterih kantona-dobilo že značaj epidemije. Izid vroče debate, ki je ve- kor tri ure trpela, so bili pe-cenah, ki rasto kar čez no- o trgovcih, ki jim udruženo dišijo, in še spis o tem, ki malo kulture premore. D- ska, še zlasti v primerjav- omikanimi in bogatimi kan- Ko je vse to spisano in vred- no, si časnikarji in vrednik- srčno želimo, da bi se k- kdo, ki bi nam segel v ro- nam priznal: „Svoje denar- res zaslužite, to je že tre- čil!“

A to so le lepe sanje. I- stvo naše se še kar poniz- v drugih uradnihah, pri- jih in razne sorte gnadljivi- mi časnikarji smo zanje ne- šen tretji stan, ki ga kmet- malo časti in nas brž ozme- škrici in zličniki.

Težak je kmetiški stan, statujemo dolenjski časn- a tudi časnikarski stan je- ven. Imenitnost in plemen- šstvo dosežejo le časnikar- licih mestih, kakor v R- Jorki na primer ali v R- Novem mestu pa si lahko- časnikarskem hrbtu olajša- kdor si pač zaželi. Mor- bo po tem spisu začelo- ljudmi živo besedovanje- mo že čez leto dni z- zadovoljnostjo sporočiti, je v slovenski in dolenjski- vse na bolje obrnilo.

MARJAN LEGAN

Mahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „Jelen“

Ona je zamčena čisto in brez vsake škodljive primesi. Pere izvratno.

Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilo neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak kosček ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

(16-20-13)

Dobiva se povsod!

Varstvena znamka

resna obljava srenjskih mož

V našem Novem mestu, ki mu po novi modi tudi Rudolfovo pravijo, se mej ljudmi klic v boj razlega. Največ zavoljo množice samohodnih kočij, ki zrak čez vsako mero smradijo in povzru še hrumijo, da si mestjani v uše-sa vato tlačijo. Recite rojaki na-ši: ali nam take gotove reči smejo biti za izgled? Na več straneh so se v preteklih letih vršila občirna pretresovanja. Srenjski možje so si bili enacega mnenja, da velja nov, velik in dolg most narediti. In širok naj tudi bude!

Memogrede: brez novega mo- sta pospeh prometa ni mogoč. Mestjani pa tudi ptujci pa so iz dneva v dan hujsji sužnji krmilje-nja samohodnih kočij. Kakošne silne vrste se sedaj na eni in dru-zi strani mostu delajo vsak dan! Krmilci se prav nič priljudno ne vedejo. Stražmojstri jih pridno posnemajo. Dolga vrsta samo-hodnih kočij dirja čez most s hitrostjo vozovlakov dolenjske železnice, ki se dosihmal niso za prvo mesto potegovale, vsaj kar

hitrost zadeva. Al hitrejšo od polza so bile, to je že treba pri-znati. Z eno besedo: promet, cesta in most so taki, da še koz goniti po njih ni varno!

Srenjski možje so že leta na-zaj mislili in tuhtali, da se bo nov most napravil, kar bode stalo veliko stroškov. Nek inženir je baje celo model naredil in ga na ogled postavil, kakošen most naj bi se napravil. Mej ljudmi se je razvedelo, da je načrt že po visokem ministerstvu potrjen. Al odbor, ki se je z mostom pe-čal, je menda v pokoj šel ali pa je zaspal.

Pretečene dni pa je odbor spet oživel. Spoštovani odborni-ki in tudi nekateri zlahntniki so spoznali, da obljube tirjajo spol-nitev, akoravno srenjska kasa tolicega premoženja nima. Ptujci, ki memogrede tudi Novo mesto obiščejo in se nagledajo in načudijo njega lepoti, spo-znati ne morejo, kakošna silna revščina vlada v mestnej blagaj-nici.

Srenjski predstojniki se pri-

vzetimi srenjskimi možini po-daj slavnemu občinstvu, da ne njajo, da ne morejo vsega in storiti, kar bi morebiti radi, če zaupanje občinstva srenjs- tje peša, naj pomisli slavno- činstvo, da kdor je žejin, pa tudi študiranih inženir-ki predstojniki se privo- srenjskimi možini možni pre- tem, da zdaj kdaj kaj odlo- store na korist novome- mestjanom, Dolencem, Slo- cem in ptujcem, ki milo in deželico obiskujejo in se v gostilnicah tako radi ustavi- Tako vam lahko, mili pred- telji, iz vsega srca kličejo: utrudljiva delavnost in me- strana spretnost srenjskih mož- pa tudi študiranih inženir- de prav kmalu rodila in- Ondi, kjer danes je čel star- se bode naglo začel delat- zidani most. Al če bi stvar- zaspala, bomo časnikarji se- seljem zapeli: Requiescat in- ce!

MILAN MARKIČ

DOLENJSKE NOVICE

grajavni glasovi o ravnatelju cestne fabrike

Malokdaj se bere v časnikih kaj iz novomeške cestne fabrike, kakor da bi bila slana poparila ceste naše. A saj je tudi v istini tako bilo. Slavno občinstvo še dobro pomni, da so v cestni fabriki bolj kot na ceste mislili na stolčke. Pisarji in delalci so bili razdeljeni v dva razdelka (struji, stranki). Prvi je dirigoval častiti gospod ravnatelj, drugemu razdelku pa je komandiral politiški prvosednik. Častitemu gospodu ravnatelju fabrike so na shodih in tudi v časnikih javno očitovali, da se obnaša kot Napoleon. Zamerilo se mu je, da diriguje i čuvaju i pisarskim pomagavkam. Zamerilo se mu je, da sam zapoveduje vse kupčije in da sam razdeljuje dnarje za plačilo.

Ravnatelj je govoril, da je slaba navada dopuščati, da vsak pri hiši zapoveduje; to napravlja veliko zmešnjav, dovolj vpitja in jeze, pa malo pokorščine in malo dobrega dela. Na shodih govoril je, da je ravnatelj (prvosedniku) pridržana pravica umno prevdarjati, kako delati, da bodo vsi zadovoljni, kako

vsakemu svoje delo odkazati, nepotrebne stroške opustiti, vse snažno in čedno imeti.

Nekateri fabriški ljudje pa so ravnatelju zoprvali. Širili so grajavne glasove, da bi ravnateljeve navade utegnile politiško škodljivo biti.

Silno grdo sta se gledala zlasti ravnatelj in sindikalni prvosednik. Drug o drugem sta veliko grajavnega govorila. Ker je ravnatelj črtil sindikalnega prvosednika, je brez vsake dvombe črtil tudi tajnika njegovega.

Vikši politiški (boljševski) gospodje so na svojem shodu konstatovali, da ravnatelj s svojim besedovanjem in izgledom škoduje visokej politiki in pospehu naše domovine. Izrečeno je bilo, da domovina ravnatelju ne bode hvaležna.

Ravnatelj je protestoval, svojim pisarjem in družim pomagavcem je pridigoval, da je v sedanjem osodepolnem času le njegova politika najbolj prava.

A kaj se je potem pripetilo? Gospod, ki je ravnatelja javnneteje branil in zagovarjal, je v

pisanju kantonskemu politiškemu komiteju na tanko razložil ravnateljeve dobre, umne in tudi slabe navade. Kantonski politiški gosposki je ponižno priznal, da je vsako ravnateljevo besedo za sveto jemal.

Potlej pa se je vse tako zasukalo, da je politiški prvosednik v fabriki dosegal, da je svet fabriških delalcev ravnatelja na cesto pognal.

Častitljivi gospod ravnatelj fabriški je hočeš nočeš zapustil fabriko, za njim so fabriko zapustili še nekateri njegovi pomagavci in prišepetovavci. V fabriko pa se je pripeljal nov direktor. Homatije so minile. Prečastitljivo cestno uradništvo zdaj spet na ceste misli in cestne luknje flika. Prosto ljudstvo se jezi in smeje v eni sapi. Kadar kaj tacega v časniku svojem prebere, duhta samo zase, da je umneje o takšnih homatijah v časnikih pisati, časnikarski dobrovoljnosti prepuščati take razglase, kot pa molčati ali le plitko ali nič ne reči.

IVAN ZORAN

Hamburg-Amerika Linie

Največje najstareje parobrodno društvo na svetu.

Njega parobrodje obsega **280** velikanskih parnikov.

v Ameriko zanesljivo v 6 dnevih

direktna, najhitrejša prekomorska vožnja z brzoparniki iz **Hamburga v Novi York** ali pa v **Halifax**.

Brezplačna vsakovrstna pojasnila daje od visoke vlade potrjeni zastopnik:
Hamburg-Amerika Linie
Fr. Seunig v Ljubljani
Dunajska-cesta št. 31 poleg velike mitnice ali šrange.

tu se spolnjuje načelo 'z združenimi močmi'

Slavna pisateljica naša gospa Jožica Teppey nam takole piše:

Dovolite, dragi mi rojaki, da se oglasi tudi le še mlada delavka na lepem in širokem polju gospodarske učenosti. Naj mi bode dovoljeno današnjemu novičarju na čelo staviti preimeno to oznanilo, da bode čez bore štiri leta (leta 1979.) nastopilo leto, ki se bo s ptujim dozdevkom imenovalo „atomsko“. V tem spisu si bom drznila črhiniti besedico o terminoloških novinkah, iz katerih je razviden pojem, kteremu imajo služiti.

Čez štiri leta torej bode v Krškem začela delovati velika fabrika, ki se ji s terminološko novinko „jedrska“ pravi. Pri postavljanju temeljnega kamna bodoče stavbe bil je pričujoč sam državni predsednik.

Elektriški strokovnjaki so dokazali potrebo in važnost nove fabrike, ki bo močno pospeševala deželne interese. Nova fabrika bo dajala 4,4 milijarde kilovatnih ur na leto, to je dve tretjini tiste skrivne moči, ki ji elektrika pravimo. Fabrika bo porabila vsako leto 160 centov požlahtnjene urana iz Žirov. Zlahtnili pa bodo rudo seve, Amerikanci.

Stavila bodeta atomsko fabriko dva dobra soseda: Slovenija in pa Hrvaška. Celo stroške si bodeta delila na polovico. Za stroške, ki so jih oblastnije za novo fabriko že imele in jih še bodo imele, potrebujejo v vsem skupaj sedem milijard dinarjev. Za zidavo bodo odrajtali 700

milijonov, za mašine pa štiri milijarde.

Denarje za stavbo bodeta odštela oba soseda, ptuje banke pa so obljubile dati državne zajeme ali posojila z majhnimi obligacijami. Stavila bode fabriko ameriška firma Westinghouse, ki ima največkušenj. V Krškem bodo izpeljali dela na stoti jeterski centrali. Visokorodni predstojniki ptuje firme so naznanili, da bode fabrika delala brez vsake najmanjše nevarnosti za prebivavce Kranjskega in Hrvaškega. Prebivavstvu torej ne žuga nobena nevarnost, akoravno je bilo slišati protivne ugovore.

Prebivavstvo, ki domuje ob Savi, je pretečena leta živel v strahu, ali ne bo naprava nove fabrike pokvarila pitno vodo. V srenjah, kantonih in celo v deželskih zbornicah so se stavila vprašanja, kaj bode s Savo in z vso drugo zalogo vode. Saj se je že spčetka slišalo, da bode fabrika rabila veliko savske vode. Nekateri rodoljubi so se v svojih vprašanjih protivili, češ da bo nova velika fabrika za elektriko pomorila ribe v reki, naredila meglo na krškem polju in sploh spremenila podnebje.

Firma Westinghouse je na vsa protivljenja diplomatično odgovorila, da se stavijo podobne fabrike križem po sveti. Slaba poje tistim deželam, ktere ostanejo brez takšnih fabrik. Statistično je dokazano, da zidava takošnih fabrik mnogo povikša pomen dežele. Vsaki pa, ki zares ljubi svojo domovino, mora

to početje pospeševati, ne pa poderati. Moderno tvornarstvo je do take mere napredovalo, da ne more biti nobene škode za prebivavstvo. Teorija in praktika gresta sedaj z roko v roki. Z gorkomerom bodo dokazali, da se Sava ne bo preveč ogrela, zagotovo pa ne bo zavrela.

Ker elektrike vse bolj zmanjkuje, se oblastnije v Jugoslaviji že odločajo za nove fabrike te sorte. Kranjska in pa Hrvaška sta v smislu razvitka samoupravja, ki je podlaga občinskega napredka, sklenili staviti kar dve elektriški fabriki. Tu se spolnjuje načelo „z združenimi močmi“. Obema sosedoma je veliko ležeče na tem, da si duševno in materialno na bolji stan pomoreta, akoravno brez pričkanja po časnikih ne bode šlo.

Važnost takšnih fabrik prihaja od dne do dne več. Na koncu se mi zdi tudi o tem besedico sprožiti: zeleti je, da se o pravem času ne skrijejo naši denarni domo- in rodoljubi. Zeleti je, da se prav krepko poprimemo tega, da denar dobimo za tista dela, ki se štejejo k pripravlajočim in še za vsa druga. Se ve, da rodoljubi ne morejo plačati vsega in da bodo še največ plačale kreditnice, pa vendar bo tudi denar rodoljubov veliko hasnil. Čez štiri leta bomo naznanili skupino računa za celo fabriko, do tistihmal pa kličemo: Slava novi fabriki, slava delalcem, ki jo bodo stavili, slava društvenemu napredku!

JOŽICA TEPPEY

TELOVADNA HIŠA BODE ZA RAZVITEK NARODNI KAJ IMENITNA OSNOVA

Krčmarska kreda gruntce po jedu, je v svojih bukvah zapisal naš sloviti pisatelj Janez Trdin. In še je zapisal: Kdor krčmarja napaja, v Krko vodo nosi. Al prašam vas, mili prijatelji, kam naj bi mladenci hodili nogo v gostilnice, ko pa drugega izgleda nimajo.

Po družih mestih mladenci raje v telovadne hiše zahajajo in se za ude gimnastičnih društev zapisujejo. Tudi naši mladenci in dekelce bi radi telovadili, al kje, vas prašam, ko pa dosihmal taceh naprav nismo premogli.

Celo nedolžnim otrocičem so visokočastiti gospodje konziatorijski svetovalci namenili le majhen park. Presrčna hvala jim! Toda žal ni vse tako, kakor bi imelo biti. Park je majhen, da manjši biti ne more. Nadejamo se le, da kak imenitni mestjan v tem parku ne bode svoje hiše postavil, kakor veleva sedanja moda.

Mladenci in dekelce pa nestrpo čakajo. Gospodje vikši oficirji pravijo, da so njih trupla iz dneva v dan slabotnejša in za brambo domovine kaj malo primerna. Zeleti je torej, da gospodje, ki take važne reči dolo-

čujejo, tudi to stvar na tanko preiščejo in pomagajo telovadnico postaviti na noge. V šolskih telovadnicah je namreč takšna gneča, da sportisti drug drugemu na prste stopajo. Zato gospodje, kteri imate kjer koli govoriti o športskih zadevah, nujte se, da bode telovadnica v metropoli dolejnjske dežele čim preje delati začela. Navdušenost se razodeva povsod. V pretečenem leti bi se kmalu pripetilo, da bi mestjani dobili toliko zeleno poslopje. Za jubilejni shod naših mladencev in deklin naj bi se stavila najmoderniša telovadna hiša. V prvi vrsti bi bila po namembnosti svoji dodeljena sportistom, služila bi tudi ljudskim in vikšim šolam, služila bi tudi fabrikam za javne prikaze njihovega gospodarskega pospeha, služila bi tudi o priložnosti deklamatorično-muzikalnih besed. Tudi naše mesto bi bilo stopilo v vrste tistih mest, ki se dičejo z modernimi telovadnimi napravami. Srenjsko predstojništvo je že na tanko določilo načrt poslopja, velikost mu je bila napravljena na celih petnajst arov. Ta sklep so vsi radovoljni in prostovoljni podpisali. Komisiia visocih vo-

spodov je po železnici odpotovala na Švajcarsko, kjer, kakor ves svet ve, najmoderniše telovadne hiše stoji. Nadjati se je bilo, da bodejo naši otroci v leti 1975 v novem poslopji krepili svoje truplo in svojega duha. Da pa to ni tako hipoma storjeno, kakor rečeno, mi pa tudi noben skušenec odbijal ne bo. Al poslopje se v časi, ko pišem te vrstice, še ni staviti začelo. Al je tega mlačnost kriva, tega ne vemo. Take neprilike bi menda vendar treba ne bilo! Naj bi bila vradnja ob priložnem času vendar na znanje dala, kdaj bode telovadnica zgotovljena. Že zaradi brambe naše domovine nam je potrebna taka hiša. Morda kdo abotno drugače misli?

Jaz menim tako, da bode telovadna hiša za razvitek narodni kaj imenitna osnova, ki bode gotovo mnogim željam vstregla. Sosebno dijaki naj bi se telovadske šole obilo udeleževali. Dolenc rad pove, da tri reči najbolj razvesele njegovo srce in oko: lepa ženska, lep konj in lep vinograd. Nadjam se, da bode kmalu trem stvarim pristavil še četrto: lepo telovadno hišo.

JANEZ PEZELJ

Motorje

na bencin
za poljedelstvo
in obrt

najnovejša gonilna moč

ter poljed. stroje, orodje in stroje vsake vrste za rokodelce, okove za stavbe in pohištvo in sploh vso železino priporočata najceneje

Karol Kavček-a naslednika

Vsaki ponedeljek in torek

(razven praznikov)

ordinira v hotelu „pri Schwarzu“ v Novem mestu od 9. ure zjutraj do 5. ure popoldne zobozdravnik

dr. A. Praunseis.

Plombiranje in stavljenje novih zob in celih zobovji itd. (184-0-1)

„Halol Je tam Dolenjski list? Kdo je pri telefonu? Sporočam vam silno zanimivo vest, da v šoli zasmehujejo učiteljice mojega otroka. Objavite!“ Takih in podobnih telefonskih klicev imamo še nekaj, čeprav jih je zadnja leta znatno manj kot včasih. Različni glasovi nam v skrbi, da bi bil vaš časopis še boljši“, telefonirajo o različnih, navadno drobnih in osebnih problemih — pri tem pa niso pripravljeni povedati svojega imena.

Razen telefonskih pozivov neznancev imamo v arhivu tudi nekaj pisem, ki so ali nepodpisana ali pa so se pisci podpisali z izmišljenimi imeni. Tudi tega je, hvala bogu, manj kot včasih. Dosledno spoštujemo pravilo, da nepodpisanih ali zlaganih piscev ne upoštevamo. Naš recept je silno preprost: vsa pisma preverimo, preden gredo v obja-

vo. Na željo piscev, ki se podpisajo s pravim imenom in s celim naslovom, objavimo tudi njihove kratice ali celo izmišljene podpise — toda v uredništvu moramo vedeti za vse pisce, sicer njihova pisma nikoli ne bodo zagledala luči sveta.

Pisci umazanih, spolzkkih, hudobnih, zlaganih in podtikajočih sumljivih pisem preradi pozabijo, da stresajo svojo zlobo na druge ljudi, hkrati pa niso dovolj pogumni, da bi se podpisali. Človek, ki govori resnico, se nima česa bati!

Ob 25. obletnici Dolenjskega lista objavljamo nekaj takih nepodpisanih pisem, da bodo bralci spoznali še eno plat človeške zlobe in neumnosti — in da bodo hkrati videli še en del našega dela; tokrat ne dela s poštenimi, dobro mislečimi ljudmi, pač pa dela z ljudmi, ki nimajo imen...

'radi ljubčka v smrt'

„Spoštovani gospod!
V predzadnjem Dolenjcu se nekdo sprašuje, zakaj ne pišete o X. smrti. Jaz in vsi prebivalci mojega kraja se pa vprašujemo, zakaj ne poročate o samomoru Y iz A. ulice. Ustrelil se je z lovsko puško. Vzrok samomora pa je ženin ljubček.

Ta ženska se je že enkrat ločila no Y se je ustrelil in zdaj bo najbrž že ta ljubček kateri je še prej imel z njo opraviti ta tretji mož. Ona je znala tako daleč spraviti moža, da se je ustrelil.

Jaz vam samo to malo pišem, sicer se pa pozanimajte v našem kraju to zadevo.

Če pa ne boste nič napisali s tem v zvezi odpovem takoj Do-

lenjski list in še več drugih se je že izjavilo da bodo odpovedali, in zakaj. Saj malo naj bi čutila da se le ljudje zgražajo nad tako predkanostjo.

Podpisal se ne bom. Upam in vsi želimo da bomo vendar nekaj zasledili v Dolenjskem listu v zvezi s tem samomorum. Prav lep in resničen naslov članka bi lahko bil „Radi ljubčka v smrt“.

Dragi zlobnež, napisali smo, kdo je umrl, po njegovem življenju pa nismo brskali. Če bi bilo karkoli narobe, bi sodišče ukrepalo po svoji uradni dolžnosti. Tako pogumni ste bili, da ste pisali nelepe stvari o svojem someščanu — toliko pogumni pa ne, da bi se vsaj podpisali...

še en krjavelj

Bržkone vsak Slovenec pozna Desetega brata ali pa vsaj tisto zgodbo iz romana, ko je Krjavelj hudiča na dvoje presekal. A ta Krjavelj ni bil edini: preberite!

„Iz Brežiške bolnišnice. Hudič me kliče na raspravo nisem se odzval, pred nekaj leti sma se hudičem spoprijela in to zares, jas sem imel puško on je bil praznih rok, torej bil sem jas

močnejši od njega, zarenčal je na ves glas neboš imel sreče in pobegnil jas urno težem za njim in streljam ali ga nisem nič poškodoval, jas pa močno padel da sem dobil pruh, zdaj pa na bolniški postelji za prušno operacijo ležim on se pa meni zdrav smeji.“

Mi smo pa doslej mislili, da je s hudičem dokončno opravil Krjavelj, vi nepodpisani bojevnik z repatim vragom!

'zbodla me je sramotna vest'

„Že po nekaj minutah prebiranja dolenskega lista je lahko zbodla sramotna vest v tem listu k sramotno razgalja svojo nepoštenost ki pač ne gre samo po naši deželi ampak tudi izven meja toliko let po vojni in se taka razuzdana teroristična ma-

fija zelo z ne poštenim delom se ukvarja vaša sramotna mafija. Prosim upravo D. L. objavite zakaj ni dobil prosilec ali oškodovanec gradbenega dovoljenja za katerega je sigurno tudi prisil tako imenovano mafijo ki slušuje na občini si naj zamisli

kaj se lahko zgodi v morebitnem ljudskem odporu Zloglasni krvnik med drugo svetovno vojno to je Eichman je dejav operite si tudi vi vaše krvave roke Torej če nesmeš graditi je to znak da je človek preganjan iz države Prosim objavite to z vašim pogumom Strahopetni podleži“

Dragec, besa in jeze je bilo veliko, da je skoraj žolč počil, poguma pa ni bilo niti za ščep. Res, niti toliko ne, da bi se bili podpisali! Prav nič se nismo prestrašili, čeprav ste nam napi-

sali, da smo strahopetni podleži, in to z veliko začetnico.

Drugače bi kajpak storili, če bi se podpisali in če bi dostojno zapisali: v tej in tej občini se dogajajo take in take nepravilnosti pri izdaji gradbenih dovoljenj. Vaše pismo bi potem prav gotovo zagledalo luč sveta. Tako pa ste udarili vse počez — tudi Dolenjski list, kot da v uredništvu določamo, komu bodo izdali gradbeno dovoljenje in komu ne — in vaše pismo bo prišlo na dan med tistimi, ki kažejo, kako se ne sme pisati!

'upravnik je gradil...'

„Upravi Dolenjskega lista Novo Mesto. Javnost je sporočala, da je upravnik ciglane nemaren, ker se nič ne briga za svoje delavce, kako živijo v bednem stanju. On sam si je že 1910 leta postavljaj temelje za današnje, in bodoče obdobje. Upravnik je gradil sam mednarodno ciglano, in pekarno. I zdravstveno higijeno. Iskal je delavce za vse podjetja, pa ni dobil niti enega delavca.“

Sporočja tujec OF“ Najprej konkretno: če še tako razmišljamo, ne poznamo na

Dolenjskem nobene opekarne ali pekarne, ki bi ne imela delavcev! Drugače pa morebiti sodi znameniti tujec, ki pa ni imel dovolj poguma, da bi se podpisal.

Tako sporoča on — mi pa sporočamo vsem, da tudi v prihodnje nepodpisanih pisem ne bomo jemali resno. Nekatera bomo spravljali v arhiv: morebiti se bomo čez pet let še lahko smejali silni korajži bojazljivcev, ki nimajo niti toliko poguma, da bi se podpisali pod svoje umotvore...

OBJAVITE, STRAHOPETNI PODLEŽI!

javljam vam

„Javljam vam v Dolenjski list. Zdaj se strinjajo z državo ko kmetje dobijo penzijo. (2.) Zakaj bom delav po polju imam penzijo pustil bom naj koprive rastejo vinograd stoji neobrezan to je več mesteh po dolenskem (3.) svinje hranijo s kruhom z pšenico zakaj je pšenica poceni otrobi so draži od kruha tako prebrisani ljudi da je to neka čuda nigdo nebi popustil ni za pol črnega nokta.“

Če veste da je kaj narobe pa posamezno označite in zložite malo lepše kjer glih nisem pisoučen malo popravite prosim se bomo razumeli. Če bo use uredu bom še gkaj kaj pisal za dolenjca pozdrav od nepoznanca.“

Prav nič se ne razumemo, kaj? Še več: upamo, da kaj takega, dragi „nepoznanec“, ne

boste nikoli več podpisali, kokrat smo že jasno povedali, da ne maramo podpisanih pisem!

Razen tega nam ni znano kaj ste se spravili kar po dolenskem in počez na kmete. Skoro desetletja je naša družba gojila, da so kmečki ljudje, med vojno tako izdatno odločno živeli s partizani borili s puško v roki ali pa magali pravičnemu boju osvoboditev, zapostavljeno ko so se stvari vsaj deloma dila, nastopite vi in jih pošate za lenuhe, jim odvrajate pravice do pokojnin in dobno.

Zato smo mnenja, da ni v redu — kadar se namerajo podpisati, pa nam spet pišete težavah, o problemih, o pravilnostih, o veselih stvarih napredku...

'priče imam strežnice'

„Podpisani, brez premoženja brez pokojnine brez doma delam na kmetih kateri me rabi da se pošteno preskrbim. V domu za onemogle je bila neka strežnica Marica ki je hotela mene — meni pa ni bilo zanjo kjer sem starejši od nje 30 let, bilo je lani meseca maja sedel sem na klopi pa sem jo slišal, ko je rekla proti strežnici Zinki in Julči da me bo hipnotezirala. Kmalu nato sem začel zmešano govoriti tako kar nebi smel govoriti, pisal sem bratu tako zmešano nakar je to pismo prišlo Upravniku v roke tako me je zrihtala ta mrcina. Upravnik pa je bil jezen na mene pa je to dal v javnost to

kar sem govoril pa ne sem veliko več to seje izmišljeno lagalo še veliko več skup samo laž. Star sem na glavi in jetrih pa sem služil na stara leta da me spoganja. Prosim vas da to spomnite v Dolenjski list v Novo Mesto. Priče imam strežnice Zinki in Julči to kar je govorila.“

Če ima strežnica Marica moč, da lahko uroči človeka, nemara uročila tudi našo darske in vsakovrstne drobnjave in brezmejna bi bila slava! Samo bojimo se, da pri najboljši volji in koncentraciji-te moči ni

'dopis za d. list'

„Kruh prosjači. Mar si gdo misli da danes ni nihče kruha lačen gdor ne verjame naj se sam prepriča. X nad osem deset letni starček pred nekaj letih je bil žlakiran in je zdaj umo bolan, pred nekaj letih se je k njemu priklatila njegova vnukinja okrog se je klatila brez zaposlitve po useh podjetjih jo poznajo po imenu lenoba. Poročila se je z Y brez vsakega znanja sedaj stanujeta pri X. Mož je zaposlen njegov zaslužek ostane po gostilna. Za preživljanje X se je dobro zmisli posegel je v njegov gozd če ravno ni lastnik od gozda, les ruši kar na črno kroz celo leto denar roma v gostilno. Z logarjem po gostilnah popivata in pečenko obirata to je tudi sramota logarjeva iskori-

ščanje tuje lastnine kar je lastnik gozda logar naj se sko odgovarja za sekane črno. Če komu ni to všeč naj oglasi pa pride, tudi čemote na dan še več.“

Vse v redu in prav, moč je celo po resnici napisano kaj, ko ni podpisano. Ni česa je bilo pisca tako strog se ni mogel podpisati. Vse že sodelovali z Dolenjskim stom, lahko potrdijo, da ni nič tragičnega: zaradi človek ne dobi ne stekla črnih koz, tudi ga nihče ne njeni, saj smo toliko bolj kolikor več sodelavcev

LEKTORJEVIH HIVAJEVIH SPOMINOV

spevke, ki so se natekli v uredništvo za prve številke Dolenjskega lista. Nič čudnega ni, če so se podrobno tistem popravilju po toliko letih porazgubile v mojem spominu, toda dobro pametnim, kako sem bentil nad obupno slabim izražanjem nekega zdravnika, ki je poslal listu svoj prispevek, in se čudil, ko sem kmalu za tem prebral jezikovno skoraj neoporečen članek, ki ga je napisala medicinska sestra, po naključju uslužbenka tistega zdravnika. Je pač tako, da tudi šole ne dajo vsakomur vsega...

Moje prvo korektorstvo (danes bi mu rekli: lektorstvo) je bilo le kratkotrajno. Ta posel so potem opravljali menda uredniki sami, nato pa nekaj časa književnik Severin Šali, ki se je bil kmalu po vojni za stalno naselil v Novem mestu. Ker pa je bil on preveč zaposlen s prevajanjem in drugim delom, sem septembra 1960 prevzel lektorstvo jaz. Opravljal sem ga do konca avgu-

sta 1964 in potem ponovno od 1. maja 1966 do danes, torej skupaj skoraj trinajst let. Če računam, da sem vsako leto lektoriral okoli 5000 tipkanih strani, in vsaj toliko sem jih gotovo, znese to v trinajstih letih 65000 strani. Če bi jih zvezali v knjige po 500 strani, bi na ta način dobili 130 zajetnih knjig. In vso to goro strani, vrstic in črk so moje oči prebrale, marsikaj je roka prečrtala, dostavila, prestavila in preoblikovala, da so vsi ti nešteti članki, notice, oglasi, poročila o sejmih, rojstvih, porokah, smrtih, itd., itd. dobili kolikor toliko spodobno jezikovno in pravopisno podobo, da so lahko šli v javnost. Koliko za mizo predsednih ur, koliko zamujenih popoldnevo in večerov s sončnimi zahodi, ki so prav v Novem mestu tako čudoviti!

Kako je bilo delo opravljeno, naj sodijo drugi. Povem naj samo, da čisto vsega gradiva nisem nikoli dobil v popravilo jaz. V časopisu je pač tako, da se zmeraj mudi in marsikdaj ni časa, da bi čakali na lektorja, marveč mora sestavek takoj v tiskarno. Ali pa: drugo stran Dolenjskega lista sestavljajo vedno sodelavci v Ljubljani in jo tam tudi lektorirajo, tako da nimam jaz z njo nobenega opravka. V svoj zagovor pa naj povem še, da sem neredko v enem popoldnevu moral popraviti tudi po 90 tipkanih strani in da mi je urednik kar sproti odnašal izpod prstov liste, ne da bi bil mogel o tem ali onem pozneje še razmisliti. Mislim, da je v tem pogledu lektor časopisa pač dosti na slabšem kakor revijski lektor, kajti ta ima vendarle možnost, da problematične stvari premisli, išče sveta v zadevni literaturi in priručnikih, povpraša itd. Pri nas pa vsega tega ni mogoče, kajti tu še prav posebej velja, da je čas „rabelj hudi“...

Ker smo ravno pri tem, naj omenim tale dogodek. Bilo je pred leti, ko nisem bil lektor pri Dolenjskem listu. Pa so mi prinesli na nos, kako si me neki učitelj slovenskega jezika na novomeški šoli privoščil. V šolo prinese list,

poišče v njem kakšno napako in nato pravi učencem: „Vidite, za te napake je pa kriv profesor Bačer, ki popravlja Dolenjski list!“ Počete me je zježilo, kajti kakor sem rekel, takrat sploh nisem bil korektor, vrh tega pa mi je hotel podtakniti neznanje nekdo, ki je bil komaj nekaj let nazaj moj lastni učenec, torej je prav dobro vedel, kako je z znanjem jezika na tej in na oni strani...

Moram pa reči, da sem se pri prebiranju tega raznoliklega časopisnega gradiva marsikdaj tudi nasmejal ob jezikovnem spodsrljaju tega ali onega. Žal si nisem zapisoval posebno zabavnih primerov, zato naj navedem samo zgled iz prav zadnjega časa: „Prodam 10 let staro plemensko kobilo, 6 mesecev brejo. POD GARANCIJO!“ Moj bog, kam vse nam že prodira komercialni jezik naših trgovcev!

In za konec še nekaj besed o mojih načelih, po katerih sem se ravnal. Lektorstvo je dokaj zahteven in nevhvaležen posel. Na eni strani ti preti, da te bodo proglasili za pretiranega iskalca napak, na drugi, da ti bodo očitali prevleko popustljivost. (O tem lahko beremo zanimive stvari prav v prvi letošnji številki Sodobnosti.) Moja misel je ta: korektor naj ne posega v tuje besedilo, če je jezikovno pravilno in dovolj razumljivo. Mnenje: „Tako bi bilo lepše!“ je preveč subjektivno, da bi se smeli ravnati po njem. Kar se zdi tebi lepše, se nemara drugemu ne bo. Če pa je izražanje površno, prezahtovano, tako da bi ga bralec le težko razumel ali bi ga sploh ne, tedaj naj poseže vmes lektor in stavek popravi, s tem da ga po potrebi razbije na manjše dele, odpravi v njem nepotrebne tujeke, razbije zamotane besedne konstrukcije itd. Nedvomno pa je, da je lektorjev posel zelo potreben, samo hvaležnosti in razumevanja za njegove težave je navadno zelo malo.

KAREL BAČER

Ko so pred 25 leti v Novem mestu snovali prvo trajnejše povojno javno glasilo, nisem imel sam s tem nobene zveze, vendar sem bil o dogajanju kar dobro obveščen, saj sem tiste nepozabne čase veliko drugoval s prijateljskima Ivom Kasesnikom, ki je listu baje dal današnje ime, in Tonetom Gošnjikom, ki je bil eden glavnih iniciatorjev Dolenjskega lista. Takrat namreč nisimo posedali večer za večerom za televizorji, kakor je danes splošna navada, ampak smo se srečevali v menzah, kavarnah in drugod in izmenjavali misli in informacije. Bilo je pač tiste čase dosti več družabnega življenja, dasiravno je bila življenjska raven na splošno precej nižja, kot je danes. Prav tema znančema na rovaš gre verjetno tudi dejstvo, da sem neko pusto nedeljsko popoldne takoj po kosilu za pet ali šest ur sedel za Gošnjikovo mizo na njegovem stanovanju in jezikovno in pravopisno popravljal pri-

PO LJUDSKO GOVORITI

je tudi že predmet kritike, ocen, mnenj, predlogov „za“ in „proti“. Taka je usoda pisane časnikarske besede. Dolenjski list je prvič povedal nekaj več o sebi 17. 2. 1960, ob svoji desetletnici. 18. februarja 1965 je namenil precej spominov 15-letnici svojega izhajanja, vsebinsko tehtna in zanimiva številka pa je izšla tudi ob 20-letnici izhajanja dolenjskega tednika (26. 2. 1970). Zgodovinar, a tudi ljubitelj „lokalnega kot regionalnega“ bosta tam našla skoraj vse, kar ju zanima.

Naključje je hotelo, da sem bil navzoč že pri porodu prve številke Dolenjskega lista. Rad bi dopolnil, kar je v sestavku „Ob rojstnem dnevu“ zapisal prvi listov urednik Jože Zamljen-Drežče, ko je 17. 2. 1960 razodel to in ono o nastajanju in rojevanju prvega povojnega medobčinskega glasila OF v pokrajini. Vse, kar tam piše, je točno – dodati je treba le še tole: ime za novi pokrajinski tednik je predlagal prof. Janez Kasesnik, ko je dejal: „Pa naj bo to Dolenjski list – list naše dolenjske zemlje...!“. Oberoč smo sprejeli njegov predlog. Prva številka, ki je izšla 17. februarja 1960, je nastajala v obliki čudnih in počečkanih rokopisov na mizi v jedilnici Pike Gregorič na kratrni Ljubljanski c. 21. Razen urednika Zamljena, ki je bil poklicni ravnatelj vjenske šole in torej le „honorarni novinar in urednik“, sva listu največ pomagala Peter Romanič in jaz. Seveda je imel tudi Romanič takrat čisto drugačno službeno dolžnost, toda žilica staremu, izkušnemu aktivistu in propagandistu ni dala miru, da ne bi sodeloval.

Po delu na okrožnem NOO in nato na okrajnem izvršnem ljudskem odboru v Krškem in Novem mestu sem po zaslugi in posredovanju Frančka Sajeta 16. januarja 1949 prevzel pokrajinsko dopisništvo Ljudske pravice za Dolenjsko. Takega „novopečenega novinarja“ me je iztaknil urednik Drežče in me povabil na pomoč k „Dolenjcu“. Gradiva za skromne štiri strani je bilo hitro dovolj skupaj, list pa je potreboval tudi organizacijsko mrežo: za razpečevanje naklade, za zbiranje stalnih naročnikov in prodajalcev, treba je bilo uvesti prvo skromno knjigovodstvo in blagajno „uprave“, ki je še nikjer ni bilo itd. Drežčetu na ljubo sem ugriznil tudi v to kislno jabolko in mu „koraj leto dni pomagati pri težakem gara...ju“ ko si je mladi Dolenjski list utiral pot med ljudstvo.

Ni bilo lahko. Manjkalo nam je izkušenj, vsak je imel svoje poklicne obveznosti, listu smo se „dajali“ lahko le poleg službenih dolžnosti. Leto dni je tako še šlo; v začetku 1951 pa je zaškripalo. Jože Zamljen-Drežče zaradi šole ni zmogel dvojne in trojne obremenitve, saj je ves čas delal tudi še na prosvetno-kulturnem polju, povsod seveda brezplačno, dodatno, nadurno in še in še, kot smo takrat temu rekli. Za kakšna dva meseca ga je na uredniškem mestu zamenjal Jože Bon, 1. februarja 1951 pa sem po dogovoru okrajnega vodstva z Ljudsko pravico prevzel uredništvo Dolenjskega lista jaz.

Najtežje morda ni bilo to, da je imel list kot „podnajemnik“ (to je še danes, le da ima zdaj v žepu sodno odpoved za poslovne prostore, v katerih smo!) na voljo ogromno prazno sobo (tam, kjer je sedanja novomeška davčna uprava) z veliko, s kupi papirja obloženo (edino) delovno mizo, star pisalni stroj in Povšetovo Justino za blagajničarko. Bil sem sam – naloga pa se je glasila: izdajati redno tedensko glasilu OF za tri okraje. Začeti je bilo treba od začetka.

sedem urednikov v 25 letih

Na pomoč je prišel najprej Peter Romanič: mesec dni za mano je nastopil trnovo pot drugega poklicnega novinarja v mladem uredništvu. Vse, kar je napisal v sestavku „Iz skromnih začetkov“ 17. 2. 1960, drži kot pribito še danes. To so bila pionirska leta dolenjskega povojnega časnikarstva, polna prizadevanja aktivizma in nenehnega dajanja. Romaničeva „osnovna sredstva“ za novinarski poklic so bila bogatejša, kot jih je takrat premogel Dolenjski list! S svojim pisalnim strojem, fotografskim aparatom in kolesom se je Peter lotil terena in ga kot mravlja pridno obdeloval – od belokranjskih vasi tja do meja trebanjske in šentjernejske fare.

Sama sva tolkla nevhvaležno novinarsko raboto do marca 1958, ko se nama je pridružil Miloš Jakopec, septembra 1958 pa še Jože Primc. Malo kasneje je opustila tajniške posle pri listu Ria Bačer in se tudi uvrstila med „piščoče ljudstvo“, saj nicer ne bi vzdržali naprov, ki so se grmadili na naših ramenih in zbirali nad našimi glavami. V enajstem letu izhajanja je imel tednik „že 4 novinarje, z urednikom vred, seveda!“.

Naporno in nevhvaležno delo odgovornega urednika je bilo naloženo leta 1950 Jožetu Zamljenu. Decembra 1950 in januarja 1951 ga je na tem mestu nadomeščal Jože Bon, 1. februarja 1951 pa je bila ta dolžnost zaupana meni. Opravljal sem jo do 30. 8. 1954; do 1. junija 1955 je list nato izhajal brez odgovornega urednika, čeprav sta to delo v resnici opravljala Peter Romanič in Severin Šali. Po moji vrnitvi iz Krškega, kjer sem urejal POSAVSKI TEDNIK od 1. 9. 1954 do 31. 5. 1955, sem s 1. junijem 1955 spet postal glavni in odgovorni urednik Dolenjskega lista. To dolžnost sem opravljal do 30. junija 1973, ko je postal glavni in odgovorni urednik lista Marjan Legan.

najtežji časi – najlepší spomini

Ni, da bi človek tarnal ali zavijal oči – toda bili so resnično težki časi, ko sva najprej s Petrom Romaničem več let sama, potem pa že kot malo večja „družinica“ treh, štirih novinarjev in prvih, seveda doma vzgojenih delavcev v upravi časnika postali „kolektiv Dolenjskega lista“, se zanj borili, ga širili in priporočali, vanj pisali in ga z najrazličnejšimi prijemi skušali ponuditi dolenjskemu delovnemu človeku tako, da bi ga vzel za svojega. Prvih deset do petnajst let je bilo najtežje; potem je delo le steklo po nekakih normalnih tirnicah, čeprav se danes spet dušimo v že dolgo premajhnih prostorih.

Toda vse povedano seveda niso spomini, morda le bežen zapis ob postanku sredi dela, saj bo tudi tale 25-letni ali srebrni jubilej potekel v delovnem ozračju in načrtih za številko, ki bo izšla prihodnji teden. Za spomine bo morda čas malo kasneje.

Za konec bi rad v temle skromnem pisanju povedal nekaj, kar me je ves čas dolgoletnega urednikovanja pri našem domačem listu (poleg železnega zdravja in trdne volje, da ne odnehm, dokler cilji niso doseženi) najbolj veselilo: da smo znali in hoteli tudi težke, zapletene reči povedati ljudem po domače, po naše; da smo razvili in razširili pravi ljudski časnik, tak – da ga je razumel kmet na polju, delavec v tovarni in izobraženec za delovno mizo.

S prijateljem Ivanom Potrčem sva bila leta 1941 in 1942 v Mauthausnu; spomladi 1945 sva se srečala za nekaj ur v Makedoniji, šele po osvoboditvi pa večkrat v Ljubljani. Komaj takrat sva našla priložnost za pomenke o novinarstvu. Najbolj pa so mi ostale v spominu njegove besede o časnikarski besedi, ki jih je izrekel lani oktobra v Črnomlju ob 30-letnici slovenskega novinarskega društva:

„Nikoli ni šlo zgolj za obveščevalca, ampak je šlo vselej tudi za obveščevalca s svojo glavo – s tisto in s takšno zdravo dialektično in marksistično pametjo, ki zna sproti presojeti, kaj je potrebno delovnemu človeku povedati, da bo družbeno osveščen in da bo kos svojim dnevnim nalogam, da bo znal sam presojeti in odločati pri vsem tistem, kar terja od njega nastajajoča socialistična in samoupravna družba. Brez takšnega časnikarstva bi to družbo težko ostvarili. Časnikarski jezik, tega se moramo vedno znova in znova zavedati, je lahko samo takrat ustvarjal, more ljudem veliko povedati, ko zna biti ljudski, z ljudmi po ljudsko govoriti ter njihove težnje razvijati in uresničevati...“

Te njegove besede mi prihajajo na misel, ko slavim Dolenjski list četrstoletnico. Ob njej čutim veliko zadovoljstvo, ki mi ga je v teh dolgih letih nudilo delo pri našem tedniku: ljudje so razumeli politiko OF, partije in socialistični razvoj, šteli so pokrajinski časnik za svoje glasilo, sodelujejo z njim in ga hočejo za svojega obveščevalca.

TONE GOŠNIK

nekaj zgodovine o listu je že napisane

O sebi časnik navadno ne govori rad, pa tudi ne veliko. Sproti se predstavlja, in brž ko izide,

„Pa imate res toliko naročnikov?“

Ni jih bilo malo, ki so tako spraševali v zadnjem poldrugi desetletju in še malo nazaj. Marsikdo ni mogel verjeti, da ima Dolenjski list zares tako veliko naklado, marsikom ni in ni šlo v račun, da si pri nas „naročniki podajajo kljuko na vratih uprave lista...“, kot smo nekajkrat poročali med akcijami za pridobivanje novih prijateljev domačega tednika.

Pa je bilo vedno res, kar smo poročali o nakladi lista. Skrb zanjo se je začela že s prvo številko 17. februarja 1950; o njej govori v zadnjem odstavku urednikov uvodnik, Franc Šiško, pokojni predsednik okrajja Trebnje, pa je v pozdravnem članku med drugim dejal:

„Časopis naj zajame sleherno vas in sleherno družino v okraju. Ljudstvo naj seznanja z razvojem našega okrajja, ljudstvo pa naj tudi dopisuje v časopis o vsakodnevnih vprašanjih...“

Uprava časopisa je hkrati naslovlila na naročnike in bralce DOLENJSKEGA LISTA obvestilo: „Prvo številko DOLENJSKEGA LISTA pošiljamo poverjenikom za lokalni časopis pri vseh krajevnih odborih OF. Krajevni poverjeniki bodo razpečali časopis s pomočjo aktivistov svojega odbora OF, hkrati pa bodo zbrali po vaseh imena stalnih naročnikov. Stalnim naročnikom bodo v bodoče časopis dostavljali po pošti.“

Krajevne odbore OF v okrajih Črnomelj in Trebnje je uprava novega lista hkrati povabila, naj pošljejo spiske „s točnimi naslovi in navedbo pošte vseh vaših stalnih naročnikov na vaš okrajni odbor OF...“

Z odpremo lista so bile v začetku velike težave. Naklada je prišla iz tiskarne Slovenskega poročevalca v Novo mesto v skupnih zavitkih; naslove krajevnih odborov OF smo ročno lepili na manjše zavitke naštetih listov, kar je povzročalo dodatno delo in zamude v dostavi. Zadeva se je uredila šele, ko je odpremo lista prevzela pošta.

VSESTRANSKE KORISTI VELIKIH NAKLAD

„Komu koristi, če vse tele članke, poročila, obvestila in nasvete prebere 3.000 ljudi – namesto da bi list prihajal v roke 10.000 naročnikom?“ Take in podobne misli so nam vrtale in mislih in zaposlovala uredništvo kot upravo mladega tednika že v letih 1951, 1952 in kasneje. „List je treba razširiti med ljudi! V vsako hišo Dolenjski list!“ – taka gesla (v začetku pa le želje!) so nas navdihovala, ko smo se npr., že zgodaj odločili za novoletna nagradna žrebanja. Reklama za novi časopis je šla od ust do ust, od vasi do vasi. Aktivisti OF so za Dolenjski list naredili v prvih letih največ dobrega: priporočali so ga in ponujali, saj je bil zares nekaj novega, domačega, čisto dolenjskega.

Ze leta 1951 smo v upravi lista zabeležili 1900 novih naročnikov, leta 1952 še 1550 in leto dni kasneje novih 1350. Prelomnica pa je nastopila leta 1955: „Teden tiska“ je Dolenjski list počastil z vsebinsko sila zanimivo številko. Pokojni tovariš Tomo Brejc nam je napisal uvodnik, v katerem je podčrtal

Balzacovo misel „Tisk je sekretar družbe“ in Leninov izrek „Časopis je kolektivni organizator in propagator“. Razpisali smo prvo anketo, na katero je o vsebini lista odgovorilo 593 naročnikov, hkrati pa objavili december 1955 za „mesec Dolenjskega lista“. Takrat so stopile v akcijo osnovne šole in posamezni aktivisti:

Ze v prvih 5 dnevih smo dobili 166 novih naročnikov! Nižja gimnazija iz Kostanjevich jih je poslala 40, osnovna šola v Črneči vasi 10, Slavko Dokl iz Novoteksa 50, Miha Šepetavc 80, učiteljica Vera Sever iz Šentjerneja 20, šole v Starem trgu 6 itd.

Od 1. do 26. decembra 1955 smo dobili 937 novih naročnikov! „Mesec Dolenjskega lista“ smo podaljšali do konca januarja 1956: Uspeh ni izostal: 3. februarja je Dolenjski list poročal:

do 30. januarja 2619 novih naročnikov! Od tega iz novomeškega okrajja 1713, iz kočevskega okrajja 670, izven Dolenjske 198 ljudi in 38 novih naročnikov iz inozemstva.

LED JE BIL PREBIT

Potem nas je nekaj „obsedlo“: zavzeli smo se, da bo geslo „V vsako hišo Dolenjski list!“ naša nenehna spodbuda. Skoraj vsako jesen ali zimo smo ponovili akcijo zbiranja novih naročnikov. Kasneje so šole zamenjale pošte: izkazalo se je, da je to najuspešnejša pot do novega naročnika: pismonoša pozna „vse svoje ljudi“ v dostavnem okolišju, ljudje mu zaupajo in verjamejo – saj je že od nekdanj oseba, ki jo, zlasti na podeželju, občani spoštujejo.

Za 1140 novih naročnikov smo zrasi leta 1958, za 2250 leto dni kasneje, potem pa je šlo navzgor takole: 2420 novih naročnikov, 980, 1640, 1720 in leta 1964 kar 3090 novih naročnikov! Pismonoša Jože Topolovšek iz Brestanice je od 7. 11. do 31. 12. 1963 pridobil 403 nove naročnike!

4460 NOVIH NAROČNIKOV V ENI AKCIJI!

Rekordno žetev je imel Dolenjski list od decembra 1965 do 31. januarja 1966: takrat se je na domači tednik naročilo kar 4460 novih naročnikov! 29-letni pismonoša Peter Gabrič na Senovem se je najslajše smejal: moped je bil po 9 ted-

nih njegov, saj nam je nabral 357 novih naročnikov.

Zaslужnih pismonoš je dolga vrsta – sproti smo jih predstavljali našim bralcem in ljudje jih dobro poznajo. Hvaležni smo jim, kot tudi številnim drugim poštornim delavcem, zlasti upravnikom in upravicam posameznih pošt, ki so ogromno naredili za razmah Dolenjskega lista. Ob srebnem jubileju domačega tednika se s hvaležnostjo spominjamo tudi vseh drugih sodelavcev in prijateljev lista, ki so v zadnjih dveh desetletjih kakorkoli pomagali k sedanji veliki nakladi pokrajinskega glasila SZDL. Med njimi so številni prosvetni delavci, sindikalni aktivisti v tovarnah in ustanovah, mladina po šolah, gasilci in lovci, stari in mladi aktivisti SZDL, prizadevne žene, matere in gospodinje, tu je ribniški dimnikar, ki je neko zimo sam pridobil nad 40 novih naročnikov, tu pa so tudi vsi tisti številni neimenovani naročniki, ki so nam pridobili morda samo enega novega naročnika – a tega od srca!

Plaketa novomeške občinske skupščine, ki jo je Dolenjski list dobil ob občinskem prazniku 1970. leta.

Tako je naraščala velika družina naših bralcev in naročnikov. Kadar se je zmanjšala, se je, žal, zaradi neizogibnih podražitev naročnine. Tudi take padce smo doživljali; sledili so si vsakih nekaj let, toda znova smo se lotili dela in spet pridobivali listu stare in nove prijatelje. Danes nas je malo manj kot 30.000, to pa pomeni: najmanj 150 do 170 tisoč rednih bralcev v krajih med Kolpo in Savo ter med Zagrebom in Ljubljano. Zato je srebnim jubileju lista naš skupen praznik – tudi naklada Dolenjskega lista je med drugim potrdila, kaj zmore „kolektivni organizator in propagator“.

TONE GOŠNIK

Ob srebnem jubileju

in 25-letnici nepretrganega izhajanja pokrajinskega glasila SZDL so delali v Časopisno založniškem podjetju „DOLENJSKI LIST“ v Novem mestu:

V UREDNIŠTVU DOLENJSKEGA LISTA: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jože Splivalch (urednik priloge P), Jožica Tepepy, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tajnica uredništva Jožica Lajkovič, fotolaborant Janez Zdovc.

V TEHNIČNEM ODDELKU PODJETJA: Marjan Moškon (tehnični direktor ČZP), Niko Kupec (oddelkovodja), stavci na IBM vhodu in izhodu Mihaela Fink, Stanka Gregorčič, Majda Makše, Danica Peterlin, Srečko Petric in Jelka Seničar; montažerji Boštjan Krže, Drago Les in Iztok Gačnik, reprofotograf Jože Mikec in Dušan Pezelj, oblikovalec Dušan Lazar in korektorici stavka Iva Krže ter Alenka Mazovec.

V UPRAVI PODJETJA: Tone Gošnik (direktor), Metod Beltram (računovodja), Mirko Vesel (vodja oglasne službe), Cirila Mazovec (vodja naročniškega oddelka), Tilka Divjak (vodja obračuna OD in personalne službe), Minka Krhin (knjigovodkinja), Nataša Murn (blagajničarka), Sandi Mikulan (fotograf) ter administratorke Stanka Kolenc, Iva Štefančič, Fanika Volk in Fanika Zupančič.

Honorarni lektor Dolenjskega lista je bil prof. Karel Bačar, honorarni oblikovalec priloge „P“ pa Peter Simič. – S civilno-pravnim razmerjem so sodelovali s podjetjem še Julij Schmidt in čistilca Ana ter Franc Lenart.

Ob 25-letnem izhajanju je Dolenjski list v letu 1975 že tretje leto sam v lastni režiji in na lastnih napravah skrbel za celotno grafično pripravo časnika, tiskala pa ga je tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani s tedensko naklado med 29.000 in 30.000 izvodi.

GLASILO OPAVOBODNE FRONTE OKRAJEV ČRNOCELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE
LETA 1975 - ŠTEVIL 1
NOVO MESTO, 21. decembra 1974

Srečno pot
Ljudstvu in množičnim organizacijam okrajja Trebnje
Več prepričanja v naše politične...

Takale je bila prva stran prve številke Dolenjskega lista pred stoletja.

DOLENJSKI LIST - drugi leta 1975

Komisija za agitacijo in propagando pri izvršnem odboru Slovenije je maja 1951 objavila uspehe 6-mesečnega tekmovanja dopisnikov lokalnih listov-frontnih glasil. Izmed 22 nagradnih dopisnikov iz Slovenije so dobili nagrade za poslana članke: takratni dopisniki Dolenjskega lista: Lojze Zupanc iz Podčrnomlja, Franc Vodnik iz Dol. Nemške vasi pri Trebnjem, Regina Metlike in Peter Romanič iz Novega mesta.

Tekmovanje urednikov frontnih glasil v Sloveniji, ki je dvigalo vsebine in oblike lokalnih listov, njihovo pestrost, aktualnost, skrb za rast nazornosti in prepričevalnosti ter razširjenost stalnih dopisnikov, pa je bilo sklenjeno s takimi nagradnimi dopisniki: 1. mesto: GRADIMO – glasilo OF Ljubljane; 2. mesto: DOLENJSKI LIST – glasilo OF dolenjskih okrajev; 3. mesto: NOVA GORICA – glasilo OF za Goriško; 4. mesto: JESENICE – glasilo OF Jesenic in radovljanskega okrajja; 5. mesto: KOVINAR – glasilo OF Jesenic in radovljanskega okrajja. (Po Dolenjskem listu 26. maja 1951)

Brez nepoklicanih botrov...

Hkrati moramo storiti vse, da bi vse bolj dajali prostor časniki besedi tistih, ki se vsak dan na novo ubadajo z najbolj preprostim in velikokrat tudi z najbolj narobešnjimi vsakdanjostmi ob nastajanju naše socialistične in samoupravne družbe, ki nima samo nasprotnikov, ampak ki ima prečestokrat tudi toliko nepoklicanih botrov, da bi mogli delovni ljudje s svojim ljudskim jezikom spregovoriti o svojih težavah in uspe-

DRUŠTVO NOVINARJEV SLOVENIJE
PODELJUK
TOMŠIČEVO NAGRADO
SVOJEMU GLAVU
NOVINARSKEMU KOLEKTIVU "DOLENJSKEGA LISTA"
TO NAGRADO, USTANOVLJENO V SPOMIN NA ORGANIZATORJA PARTIJSKEGA TISKA TONETA TOMŠIČA, PODELJUJE DRUŠTVO NOVINARJEV SLOVENIJE VSAKO LETO ZA POMEMBNE PRISPEVKE K NAPREDOVANJU SLOVENSKEGA NOVINARSTVA
Ljubljani, dan 29. 6. 1967
Prispevalci komisije za podelitev nagrad: Tona Tomšič
Prispevalci Društva novinarjev Slovenije

Takole nas je videl karikaturnist Božo Kos 26. 2. 1970; konec leta 1969 smo res že dosegli 31.030 izvotov redne naklade, ki pa je kasneje zaradi višjih cen lista malo padla. „Visoki cilj“ – 35.000 izvotov Dolenjskega lista je kakor najvišji vrh sveta sicer malce v oblakih, toda – nanj nam manjka samo še „zadnji vzpon“!

OD ROKOPISOV

Na spis, ki ga v potu svojega obraza napiše častnikar (slika 1) ali kateri od najbolj pogumnih bralcev, ne čakajo nestrno samo naročniki časopisa, ampak tudi vrsta delavcev, ki ga tehnično spravi v življenje. To so poleg urednikov ter tistih, ki skrbijo za jezikovno in oblikovno

plat, predvsem grafični delavci – tiskarji. Bralce seveda najbolj zanima, če je časopis lepo čitljiv, slike jasne in prispevki, ki jih bere, pregledno natisnjeni in razumljivi. Kako to tudi dosežemo, pa velja pogledati vsaj ob takih jubilejih, kot je naš današnji:

načrti

Prispevek v obliki natipkane lista papirja – rokopisa pride najprej na urednikovo mizo (slika 2). Urednik odloči, na kateri strani bo prispevek tiskan, koliko prostora sme vzeti in katere ilustracije ga bodo popestrile. Prispevek po potrebi tudi skrajša in s tem je usoda dočega „članka“ v glavnem ječaten.

Ali je prispevek jezikovno in slovnično pravilen, preveri lektor (slika 3), potem pa ga dobi

v roke oblikovalec oziroma urednik tiste strani, na kateri bo objavljen. Urednik strani ali oblikovalec točno določita, iz kakšnih črk in v kakšni obliki bo prispevek tiskan, kakšne in kako velike črke bo imel za naslov, kako velike bodo fotografije, ki ga spremljajo, in na katerem delu strani bo prispevek našel svoj prostor. Za vsako stran časopisa je treba narisati točen načrt razporeditve prispevkov v naravni velikosti (slika 4).

grafična kuhinja

Tako obdelano gradivo (rokopise, slike in načrte strani) lože potem grafiki: rokopise stavci, slike reprofotografirajo, načrte strani pa montažerji.

Oddelek za grafično obdelavo Dolenjskega lista prelje rokopise v časopisni stavek na elektronskih strojih znamke IBM, iz izvornih ilustracij pripravi reprodukcije na filmih s posebno reprodukcijsko kamero, načrt strani pa uresniči z lepljenjem stavka in reprodukcij na tako veliko polo papirja oziroma filma, kot bo potem velik časopis.

Rokopis pretipkajo strojepisne na vhodnih strojih IBM (slika 5) hkrati na papir in na magnetni trak. Papirni izvod pregleda korektor (slika 6), ki mora odkriti vse morebitne napake strojepisne. Popravke teh napak potem strojepisna na vhodnem stroju vnese na magnetni trak. Popravljeni magnetni trak v izhodnem stroju „sam“ stavi časopisni stavek (slika 7) pod nadzorstvom izhodnega stavca.

Hkrati nastajajo v reprodukcijki temnici reprodukcije izvornih ilustracij (slika 8), na fotonaslovnem stroju pa je treba postaviti vse večje naslove (slika 9), ki jih IBM ne zmore. IBM je namreč namenjen izrecno za časopisni stavek do velikosti črk največ 3 milimetre.

Ko je vse potrebno pripravljeno, začne montažerji uresničevati načrt strani (slika 10). Nastaja tako rekoč „prvi izvod“ časopisa. Urednik strani še enkrat pregleda, če je bilo vse narejeno po njegovi želji oziroma načrtu, in s podpisom odobri tisk take strani. Od tu naprej namreč urednik svoje strani ne vidi več do trenutka, ko časopis izide.

Celo „odobreno“ stran v reprotemnici preslikamo na film (slika 11). Montažerji potem zlepijo štiri strani Dolenjskega lista v tako veliko ploščo v rotacijskem časopisnem stroju v tiskarni Ljudske pravice v Ljubljani, kjer se list tiska.

kot vam ga v četrtek zjutraj prinese pismonoša na dom (slika 17). Tiskani izvodi namreč tečejo po transportnem traku v odpremo, kjer jim prilepijo naslovne listke in jih razdele v poštno vreče. S poštnimi avtobusi, nekaj pa tudi z vlaki potuje vsak teden 30.000 Dolenjskih listov na vse strani...

M. MOŠKON
FOTOGRAFIJE: JANEZ PEZELJ

DO ČASOPISA

